CONSTITVTIONES ALEXANDRINAE FRATRVM MINORVM,

Locupletiſsimo indice adauctæ, & denuo impreſſæ. Anno Domini. M. D. LXXXVII.

Editæ ſub fœlicibus auſpicijs Reuerendiſsimi Patris Magiſtri Euangeliſtæ pellei Forcienſis eorundem minorum Conuentualium Vicarij Generalis Apoſtolici.



Coll. Rom. Soc. Jesu
Cat. Inscr.

Ad quem venit Rex è cælo amictu ſeraphico
ſex alarum tectus velo aſpectu pacifico,
affixusq; crucis telo, portento
mirifico.

Alexander Benacius imprimebat Bononiæ, cum licentia Superiorum. 1587.



Qui, Decus, ſuper montes brachijs his in Thau munitus,
Surgis en qui vireant aridi ſtipites læti.

FRANCISCVS PALLANTERIVS FLAVENTINVS STVDENS BONONIAE.

AD LECTOREM.

DVm familiarissime (vt inter amicos contingit) cum R. P. F. Nicolao Cigallio Corrigiensi ordinis minorum conuentualium S. Francisci colloquerer, animaduerteremq; illum incredibili teneri desiderio vt hæ constitutiones Alexandrinæ, vtpote plurimum, ac plurimum ad eiusdem ordinis Regimen, & conseruationem conducentes, sed iam ob parcitatem impressionis earum Romæ 1501. ferè penitus absoletæ, denuo imprimerentur, & sub tutella, & patrocinio R.mi Patris Magistri Euangelistæ pellei forciensis nunquam satis lau-

dati viri, & totius eiusdem Franciscani instituti Vicarij Generalis apostolici, in lucem exirent, tam honesto amici voto satisfacere statim in animum induxi meum, & ipsas constitutiones non solum ea, qua potui diligentia, imprimendas, & sub nomine tanti præsulis edendas, sed etiam locupletissimo, & in ordinem Alphabeticum digesto indice adaugendas curaui, Qui tibi (lector candide) mirificam, & commoditatem, & facilitatem subministrabit. Vale. ex Bononia duodecimo Cal. Februarij. Anno à Virginis partu. M. D. LXXXVII.

CAPITVLA REGVLAE, ET CONSTITVTIONVM

Ord. Minor. quæ Alexandrinæ appellantur, iamdudum editæ, nempe anno. MCCCCI.

Sedente Alexandro VI. Pont. Max.

Iohannes Antonius Patauinus.

✠

HAEC EST TABVLA OMNIVM contentorum in hoc volumine.

Quæ, vt faciliùs inueniantur, easdem postillas libri in margine impressas hic notauimus ad numerũ foliorũ inueniendas.

Capitulum Primum.

Capitulum Secundum.

&

Capitulum Tertium.

Ama-

Capitulum Quartum.

Capitulum Quintum.

Super

Capitulum Septimum.

Absolutio

++ Quan

Capitulum Octauum.

Capitulum Nonum.

Capitulum Decimum.

Capitulum Vndecimum.

Capitulum Duodecimum.

De

FINIS.

INDEX

COPIOSIOR RERVM NOTABILIVM.

Nouæ huic impreſſioni accommodatus: cui (vt notata inuentu faciliora habeantur) vltra paginarum numeros correſpondent elementa alphabetica interlinearia, ſequentis formæ;

Quæ à typographis, curſiuus communis appellatur: videlicet.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y.

Di-

Excom-

Incerta

L

Liber

N

procura-

Q

R

Recursus

FINIS.

ALEXANDER PAPA SEXTVS.

Dilecte fili salutem, & apostolicam benedictionem. Nuper attĕdentes, quòd fratres minores ab illorum ordinis sanctissima institutione adeo deuiauerunt; vt nulla illius pristinæ institutionis norma apud eos vigere videretur: ac diuersorum regum & principum, aliarumq; plurium personarū super hoc nobis perlatis querelis assiduè pulsati: Cupientesq; eundem ordinem ad veram illius semitam reduci, & reformari: tibi ac ministris, & vniuersis fratribus dicti ord. in ciuitate nostra Interamnen. Capitulum generale eiusdem ordinis iuxta illius morem tunc celebrantibus: per diuersas nostras in forma breuis literas mandauimus: vt ne iuxta regum, & principum, ac aliarum personarum huiusmodi vota domus, & cōuentus vestros ad regularem vitam dicti ordinis fratrum de obseruantia nuncupatorum redigere cogeremur: domorum & conuentuum eorundem reformationi diligenti studio intenderetis. Concedentes vobis quæcunq; statuta, & ordinationes: quæ pro reformatione huiusmodi: ac salubri dicti ordinis directione expedire videretis: edendi facultatem. Et deinde cùm tu nomine huiusmodi capituli nonnulla statuta ordinationes, petitiones: ac regulæ vestræ declarationes, & interpretationes per vos super hoc edita nobis reuerenter pręsentasses: Nos Venerabili fratri Georgio Episcopo Albanen. prædicti ordinis Viceprotectori: ac dilecto filio Antoniotto nostris Tituli sanctæ Praxedis presbytero Cardinalibus viuæ vocis oraculo dedimus in mandatis: vt statutis, & ordinationibus prædictis per eos diligenter visis, & maturè examinatis, nobis referre curarent. Et cùm Georgius episcopus, & Antoniottus Cardinales prędicti se omnia illa diligē

ter vidisse, & examinasse : eaque in salubrem eiusdem
ordinis gubernationem : & dictorum fratrum anima-
rum salutem cedere : & exinde querelis huiusmodi
obuiari nobis significassent. Nos illa omnia sicuti dili
genter, & maturè discussa, per eos, auctoritate apostoli
ca confirmari : approbari : & concedi mandauimus:
prout per eos cõfirmata, & approbata fuerint : & nos
harum serie confirmamus, & approbamus : ac perpe-
tuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruari man
dauimus & mandamus. Nos igitur volentes vt huius-
modi sanctissimæ reformationis opus nullatenus præ-
termittatur, sed ordo ipse, quem in visceribus geri-
mus charitatis, in pristinum splẽdorem, & decus redu
catur : tibi, de cuius singulari doctrina, religionis ze-
lo : prudentia : & probitate plurimum in domino con
fidimus : & ad quẽ, sicuti ad eiusdem ordinis genera-
lem ministrũ, dictorũ fratrũ correctio, & reformatio
pertinet : auctoritate prefata : tenore præsentium cõ
mittimus & mandamus : vt per te, vel alium, seu alios
ad id idoneos, & sufficientes : omnes, & singulas pro
uincias, domos, & conuentus prædicti, & alia illius
necnon sanctæ Claræ : & tertij sancti Francisci de pæ-
nitentia nuncupati, ordinum loca, & monasteria per
vniuersum orbem constituta : cuiuscunque congregã
tionis existant ; quæ tibi secundum regulam vestram :
vel eorum seu earum professionem, vel aliàs subiecta
sint : & per te visitari possint ; eorumque personas, tã
in capite, quam in membris, auctoritate nostra visites:
& iuxta statuta : ordinationes : & declarationes huius
modi ad veram ipsius religionis normam reformes, &
reducas ; illaque inuiolabiliter obseruari : ac omnia,
& singula alia facias : exerceas : disponas : & exequa
ris : quæ pro bona ipsius ordinis gubernatione, ac re-
formatione huiusmodi tibi necessaria videbuntur, &
quomodolibet opportuna : Contradictores quoslibet,
& rebelles per censuras ecclesiasticas : ac etiã incarce

rationis: ac alia opportuna remedia prædicta aucto-
ritate: appellatione postposita compescendo: Inuoca
to etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secula-
ris. Super quibus omnibus tibi liberam,& omnimodã
earundem præsentium tenore cócedimus facultatem.
Hortantes nihilominus vniuersos, & singulos archie-
piscopos, episcopos, locorum ordinarios, reges,
principes, duces, barones, & alios dominos tempora-
les, communitates, vniuersitates, & alias personas quas
cunque, vt tam tibi, quàm singulis per te ad præmissa
deputatis in eisdem præmissis: quotienscunque pro
tua, vel eorũ parte fuerint requisiti, efficaci fauore &
auxilio assistant,& intendant. Et vt pax in ordine per
maneat: præcipimus ne de cætero fratres reformati,
vel reformandi possint transire ad alias eiusdem ordi-
nis congregationes: maxime ad fratres de familia nun
cupatos, sine suorum prælatorum licentia petita,& in
scriptis obtenta: sub eadem pena transeuntibus, & re
cipientibus, quàm incurrunt recepti,& qui recipiunt
prędictos fratres de familia nuncupatos. Possis tamen,
tu solus, in quãtum reformationi expedire videbitur
ex omni congregatione aliquos probos viros vt alios
instruant,& reforment, vt tibi videbitur, de congrega
tione in congregationem transferre. Non obstanti-
bus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus
apostolicis; necnon statutis, & consuetudinibus pro-
uinciarum, congregationum, domorum, monasterio
rum, locorum, & ordinis prędictorum, iuramento: cõ
firmatione apostolica, vel quauis alia firmitate robora
tis, priuilegijs quoque, indultis, exemptionibus, & lit
teris apostolicis, prouincijs, congregationibus, domi-
bus, monasterijs, locis, & ordini huiusmodi, ac quibus
uis alijs, etiam super deputatione quorumcumque re-
formatorum,& aliàs quomodolibet sub quibusuis ver
borum formis,& regulis, etiam derogatoriarum dero
gatorijs, alijsque fortioribus & efficacioribus & inso-

 litis

litis clausulis, irritantibusque decretis, etiam ad regũ principum, & dominorum temporalium, ac ordinario rum, cõmunitatum, & vniuersitatum prædictorũ supplicationem, & instantiam, eorumque cõsideratione, & intuitu nunc, & pro tempore, concessis, quibus, eorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, quoad præmissa specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris. Die vij. Aprilis, Mccccci. Pontificatus nostri Anno Nono.

Hadrianus.

BVLLA IN CONFIRMATIONEM, & approbationem harum constitutionum.

GEorgius episcopus Albanen. or. fratrũ minorum viceprotector, & Antoniottus tit. sanctę Praxedis presbyter miseratione diuina sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales. Vniuersis, & singulis Christi fidelibus prę sentes litteras inspecturis salutẽ in domino. Quam vberes fructus in Dei ecclesia facer ordo fratrũ minorum ab eius institutione produxerit, effectus ipse euidenter ostendit. Ipsi sane fratres mundanis abiectis illecebris, & fragili mundo mortuique ad eternæ vitæ beatitudinem anhelãtes, ac domino nostro Iesu Christo in simplicitate cordis, & puritate conscientiæ continuò feruientes, eorum sanctis operationibus, prædicationibus assiduis, & exemplo vitæ ei ipsis summopere proficiunt, & alios ad opera incitant charitatis. Hic est enim ille sanctissimus ordo, quem beatus ille Franciscus in sinceræ charitatis, & paupertatis spiritũ diuina inspiratione plantauit. Quique inter paucos

admodum constitutus non longo t̄pis successu p̄ totū fere orbē fructuosas radices,& palmites diffudit,& mirificum in dies suscipit incrementum. Hinc est quod nuper sanctissimus in Christo pater & dominus noster D. Alex. diuina prouidentia Papa vj. eundem ordinē in visceribus gerens charitatis, cupiensque illum,qui ab eius sanctissima institutione non parum deuiasse videbatur, ad salutiferam reformationem reduci. Reuerendum in Christo patrem Egidium Delphin Amerinum ipsius or. tunc vicarium generalem,magistrum in theologia: qui reformationem ipsam sollicitè procurabat, vt etiam auctoritate sanctitatis suæ in generali capitulo eiusdem or. in ciuitate Interamneñ. nouissime celebrato assisteret, & cum alijs fratribus dicti or. in eodem capitulo interuenientibus, etiam reformationem huiusmodi diligenter intēderet, commissariū suum deputauit. Et cum in eodem capitulo Generalis electus & fratres prædicti pro dicta reformatione non nulla statuta,& ordinationes edidissēt nouiter,& alia reformassent, & declarassent, & aliqua alia, quæ ad suæ regulæ puritatē spectabant, & ad eius declarationem per multos summos pontif. & alios præfati or. magistros adhibita, quæ per eorum non obseruationem abolita quodammodo validassent: nonnullaque propter temporum malignitatem,& reformandi difficultatem modificassent: dispensassent, cōcessissent, ac sibi indulgeri supplicassent, & multa alia reassumpsissent, illaque omnia sanctitati suæ, per eam auctoritate apostolica confirmanda præsentassent, eadem sanctitas sua viuæ suæ vocis oraculo, nobis, vt statuta,& ordinationes huiusmodi diligenter videre & examinare & quæ concedenda, vel confirmanda essent: prædicta auctoritate concedere, confirmare, eisque apostolicæ confirmationis robur adijcere, & illa perpetuò obseruari mandare,necnon omnes, tam iuris, quam facti defectus,siqui forsan in eis interuenissent, supplere: alia

vero

vero reijcere, & infirmare curaremus ſucceſſiue com-
miſit. Nos igitur, qui & prædictum or. & fratres illius
præcipua charitate proſequimur, & protegimus: omni
bus & ſingulis ſtatutis & ordinationibus huiuſmodi,
quorum, ac litterarum ab eodem domino noſtro deſu-
per in forma breuis emanatarum tenores, ſignis, & cha
racteribus dũtaxat omnibus præſentibus de verbo ad
verbum inſeri fecimus, per nos viſis & diligenter exa-
minatis. Illaque omnia probe, & ſalubriter conſidera
ta: digeſta, petita & ordinata eſſe reperientes, ſperan
teſq;, domino concedente, quòd ex illorum obſerua-
tione ordo ipſe non abſq; ſaluberrimo fructu reforma
bitur, & pluribus ſcandalis, & animarum periculis,
quæ in dies alias euenire poſſent, occurretur, & ſaluti
animarum huiuſmodi, ipſorumq; fratrum regimini,
& directioni conſuletur, omnia & ſingula ſtatuta, &
ordinationes, ac declarationes, & validationes: peti-
tiones, modificationes, mitigationes, conceſſiones, di
ſpenſationes, & reaſſumptiones huiuſmodi auctorita-
te apoſtolica præfata, qua in hac parte fungimur, te-
nore præſentium, concedimus confirmamus, & appro
bamus, eiſque apoſtolicę confirmationis robur adijci-
mus: ac illa perpetuis futuris temporibus inuiolabili
ter obſeruari mandamus. ſupplentes omnes, tam iuris,
quàm facti defectus: ſiqui forſan interuenirent in eiſ-
dem: Non obſtantibus declarationibus, reuocationi-
bus, & alijs ordinationibus apoſtolicis, ac alijs ſtatu-
tis dicti ordinis, & conſuetudinibus, ac omni iuramen
to, profeſſione, & confirmatione apoſtolica, vel qua-
uis alia firmitate roboratis: cæteriſque contrarijs qui
buſcunq;. Tenor uero litterarum, ſtatutorum, & ordi-
nationum huiuſmodi talis eſt.

VNIVERSIS in Christo fratribus in toto orbe terrarum, in conuentibus & locis pr. minorum cõstitutis F. Egidius delphin Amerinus Theologie pr- fessor prefati or. G. m. cum vniuerso generali capitulo corporis, & anime salutem. Omnes, qui ad summum future felicitatis bonum prosperari, & in tempore suo reportare fructum intendunt, vt nec minimum quidẽ folium sue arboris defluat, sicut cytharedus decantat: die ac nocte in lege domini meditentur, necesse est. Contra quam dixisse, fecisse, vel concupisse Aug. referente peccamus. Vnde ad exilium interitumque primorum parentum contumacia dati eramus, & in cathedra pestilentiæ sedebamus: nisi Deus, quod per Hiere. promiserat, super domum Iuda nouum testamentum, quam legem gratiæ dicimus consumasset. Que super omnem sapientiam salutaria documẽta complectitur. Et quamquam innate legis opus, vt quisquis sibiipsi conscius fieret, & quid bonũ, quidue prauũ sit, intelligeret: in cordibus nostris scriptũ Apost. inferat. tñ lex domini debet esse immaculata cõuertens animas: ac sapientiam prestãs paruulis: vt in psalmo docemur, & illa naturalis lex vt in pluribus adumbrata: ne boni communitas tolleretur, cũcta mala nec cõpescere nec punire, nec de interioribus animi motibus iudicare sine ambiguitate valebat. Ideo lex euãgelica ore Christi in similitudinẽ carnis peccati demissi, pronunciata, vt nos à lege peccati, & mortis eriperet: purificatione iustificaret: superinducta est moralibus iudeorum præceptis: addiditque & paupertatis, & obedientie: ac castitatis consilia: quibus optione nostra dũtaxat ad beatitudinem expeditius properemus. Hanc sublimen, præfectamque conciliorum doctrinam Frãciscus pauper, & modicus in esse suo perfectissimo delegit, vt quemadmodum in stigmatibus & alijs multis Christi Iesu similitudine donatus est: ita in exactissimo & singularissimo uiuendi modo iungeretur. Cum dixit: Re-

gula, & vita fratrum minorum hæc est. Domini nostri Iesu Christi sanctũ euangeliũ obseruare. Hanc Nicolaus tertius exemplo Christi roboratam & in eius eloquio fundatam affirmat. Nam quo magis quid fini vltimo innititur: eò preciosius censetur. Hæc tria media hominem inter vtrumq; bonum constitutum a temporalibus diuitijs, honoribus, atq; delicijs, quæ ad carnis oculorum concupiscentiam, & ad vitæ superbiam spectant, expeditissimè abdicant, & spiritualibus copulant bonis, in quibus æterna consistit felicitas. Eandem etiam suis fratribus viuendi formulam hæreditario iure instituit. Quæ etsi super durissimo, & euangelico lapide fundamentum iactauerit, & illius obseruantia præcipuam ad iustitiam conferat gratiã: non tamen sic solide: quin ex imbecillitate nostra in peccatum non labamur, & alieno non indigeamus pręsidio: vt est almæ recursus ecclesiæ: pontificum clementia: prælatorum solertia: & annua capitulorum prouisio. Lex enim, vt ait Apostolus, subintrauit, vt abundaret delictum: Vbi autem abundauit: superabundauit & gratia, & venit quod perfectum est. Non enim omnibus illud animi robur inest, vt nunquam naturæ blandimẽtis: sensuumq; suauitate capiamur. Multa primorum parentum nobis reatus inflixit. Quibus sępe sopita virtus obstringatur, quibus professionis antiquæ reddamur immemores. Nunquam hæc nostra religio dissidijs, ac varijs procellis vacauit. Nec mirum. Homines sumus. Septies in die cadit iustus. Si enim vita nostra militia quædam est, crebris tentationum vulneribus, quasi in certaminis campo exponimur, & in diuinis obsequijs inter confertissimos hostes versemur: expedit, vt simus alijs regularis vitæ speculum: ac veræ humilitatis exemplar. Hanc ob causam, vineam domini Sabaoth multiplici aditu percalcatã maiores nostri, Romaniq; pontifices sæpe vallarunt. Semper tamen interuallo temporum: siue prælatorũ

incuria: siue fratrum excrescentia transgressionum sentes,& insolentum irrepsit licentia. Non tamen tũc ita crebra, publica,inulta,probata & bonemerita, nũc multo plura sibi vendicat luxus, minus vbiq; parcit auaritia: nunquam tantum tumuit superbia. Et quæ olim magistra disciplinæ,probitatis schola, sanctorũ doctorum mater erat fœcundissima orbata iacet: & multorum criminum sorde obscurata est. Vbi ille diuinus cultus? Vbi contemplationis,ac vetus deuotionis incendium? Concidit ille paupertatis decor, quã tantum nostra solebat gloriari religio, & cæteris dignitate præstare. Iam nulla maior est obedientia, quã nulli parere. Iam omnes dicere ad sua desideria,noua sibi quædam capita coaceruare vberioris obseruantiæ spe allecti: atque sanioris frugis,& vsque adeo obtemperant,quoad pro voto suis pruruit auribus. Et sic tandem hanc miserandam etiam inconsutilem Francisci tunicam resciderunt, vt magis sectarum,ac scismatum conuentus,quam religio videatur. Et quod deterius, alia aliã non tolerat, sed mutuis maledictis concutiũtur. His igitur moti christiani principes multis quærelis,ac reclamationibus pias pontificis aures propulsarunt. Qui cupiens hunc fratrum minorum ordinem, quem gerit in visceribus charitatis, per diuinorum semitam mandatorum, subque illa vera Francisci norma laudabiliter transigere, necnon omnes populorum uoces obstruere: Magistrum Egidium Delphin Amerinũ Ordinis generalem ministrũ, atque suæ beatitudinis specialem commissarium,vniuersumque generale capitulum apud Interamnam ciuitatem cõgregatum binis litteris cum instantia monuit: mandauitque ordinis reformationem. Quas diligenter inspeximus, & in conspectu omnium summa cum reuerẽtia alta voce, & solenniter promulgari fecimus. Perlectæ sunt quoque Reuerendissimorum dominorum Cardinalium Iuliani Tituli sancti Petri ad vincula Protectoris ordi

Georgij episcopi Albaneñ. ac pro tunc viceprotectoris Antoniotti Tituli sanctæ Praxedis. Qui omnes sanctissimis monitis, iussisque honestissimis cõmunem ord. restaurationem suadebant. Et statim cunctis patribus approbantibus ne exleges diceremur, & noster conuẽtus malignantiũ uideretur, per nouẽ cõtinuos dies ex ministrorũ, custodũ, discretorũ, aliorumq; fratrũ, qui aderant consultu, & assensu, pro diuini cultus incremẽto, pro cerimoniarũ ritu, pro debito silentio pro contẽplationis commodo, pro ciborum, ac vestimẽtorũ parsimonia, pro vitæ modestia, pro ieiunio, pro habituum decentia, pro morum sanctimonia, pro resarciendis sacræ paginæ studijs, pro tollenda iuuenum inertia, pro fouendis, & subleuandis, qui se disciplinis scolasticis dedunt, pro seniorum doctorumque virorum reuerentia pro infirmiorum, & aduenrantium hospitio. Et vt tandem vera charitas, ac regularis vitæ obseruantia reuiuiscat, infrascriptas sanctionum priscarum reformationes cum nouis quibusdam additionibus, ad Dei laudem, ac spiritualem militiam collegimus, ordinauimus, roborauimus, autenticauimus, & ab omnibus, & singulis fratribus auctoritate prælibati Generalis apostolici commissarij, ac totius capituli mãdauimus inuiolabiliter obseruari: tam a capitibus, quam a subditis. Et quia non intendimus regulæ, quam plantauit altissimus derogare, nec constitutiones Benedicti duodecimi, Gulіermi Farinerij, Martini quinti, Sixti quarti, & aliorũ quorũcunque declarationes, ex quibus hæc collegimus, abolere, nisi in quantum illorum fratrum qui regularem obseruantiam longa temporum assuetudine reliquerunt, quorum forte immensus est numerus, apostolica semper intercedente auctoritate, pietas suaderet, & animarum zelus. Qui enim cupiunt animarum saluti consulere, ac reformare pro personarum, temporum, ac locorum qualitate accommodatus est adhibendus modus, vt paulatim de virtute in

te in virtutem subditi ad maiora deponantur, & non frangantur, in his præsertim, quæ supererogationis sunt, & de præuaricantium duritie nulla extat in contrarium memoria, prælatis iam tacentibus sicut Scotus in quarto subtiliter disputat. Si quid tamen pro huiusmodi dispositione relaxatū, uel dispensatum occurrit, vsque ad sequens generale capitulum, uel donec fuerit aliud determinatum, dummodo cætera obseruentur duraturum decernimus. Finis enim constitutionis est Homines iustificare. Cum habebat, teste Isidoro, humanam audaciam metu suo cohercere, tuta re inter improbos innocentiam, & refrenare nocendi facultatem. In ea tamen moderatio attendenda est, vt fidelium conuersatio onerosa non fiat, ne, vt inquit Augustinus, tolerabilior sit iudæorum conditio: Qui legalibus sacramentis, non humanis præsumptionibus subijciuntur. Si quis fratrum presentes reformationes superuacaneas dixerit quòd veteres, totamque & necessariam viuendi contineant formulam: Martinum quintum exaudiat: Qui plus inquit timeri solet quod specialiter iniungitur, quàm quod generaliter inhibetur. Diuersa etiam in vnum collecta facilius seruātur. Nec nouum est, si pro rerum, ac temporum exigentia leges innouantur humanæ: Cum nihil sub cœlo nouum. Accedit etiam, quòd leges, quę sæpe in præstantissimorum dissertionē non veniunt, in nullo sunt imitationis precio. Aliter earum transgressores contraria consuetudine obsoleuisse, ac nullius esse momenti dicerent, & suam innocentiam non iniuria excūsarēt: In his presertim, quæ trium votorum substantię non derogant. Nec actus notorius & publicus mortale peccatum remota remanet lege. Quippe is cuius est condere legem: si conditæ contrarium decennio, vel ab immemorabili tempore, non inscius tolerat: tota subsecuta posteritas impune transgredi se posse existimat. Et vt faciliùs diuina cooperante clementia hæc

regularis obseruantia clariùs innotescat, secundum duodecim Regulæ capitula procedamus.

Sequitur primum breue Apostolicum toti capitulo: à S.D.N. Alex. diuina prouidentia Papa.VI. pro reformatione transmissum.

ALEXANDER PAPA SEXTVS.

DIlecte fili salutem, & apostolicam benedictionem. Ex diuersis mundi partibus, & à multis principibus magnæ ad nos afferuntur querelæ de inhonesta infamiq; vita fratrum conuentualium ord. minorum: ita q nisi illam in melius commutent cogamur pro pastoralis officij ministerio desuper opportunè prouidere, & eorum domos ipsis expulsis fratribus eiusdem ord. de obseruantia nuncupatis tradere. Quapropter ne id cum magno vestro dedecore, & iactura fiat: vos in domino hortamur, ac paterne monemus, vt domos earum prouinciarum: maximè, pro quibus reges, & communitates instant: omni diligentia reformetis, præcipuè autem domum sancti Francisci de Assisio; tollaturq; discursus fratrum, & omnia alia iuxta vera ipsius ord. regularia instituta, & secundum priuilegia ipsis conuentualibus concessa: maximè ea quæ de procuratoribus dicuntur, & secundum constitutiones sanctæ memoriæ Sixti 4. prædecessoris nostri, & aliorum summorum pōti. retractetur. Quod si feceritis quemadmodum speramus, consuletis vobisipsis, & apud Deum meritum, & nos, & Christianos principes laudem, & commendationem reportabitis.

Preterea

Pręterea hortamur vos, quòd in capitulo cum summa modestia, concordia, & maturitate procedatis. Et si in eo, quod absit, aliqua dissensio vel dubitatio oriretur; Volumus quòd venerabilis frater episcopus Interamñ. & in eius absentia ipsius in spiritualibus generalis vicarius, vna cum dilecto filio vicario generali vestri ord. apostolica auctoritate illam terminet & cõponat. Quem episcopum, & vicarium in hoc casu commissarium nostrum in præfato capitulo vsque ad eius complementum, cum eą auctoritate, quam eidem vic. ord. attribuimus & concessimus harum serie deputamus contrarijs nõ obstantibus quibuscunque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris. Die xv. Septẽbris M.ccccc. Pontif. nostri Anno Nono.

A tergo. L. Podocatharus.

Dilectis filijs vicario generali, ministris, custodibus cæterisque ordinis minorum fratribus in capitulo generali congregatis.

Sequitur secũdum breue apostolicum toti capitulo generali Interamnæ celebrato, a S. D. N. Alexandro diuina prouidentia Papa sexto pro reformatione transmissum.

ALEXANDER PAPA SEXTVS.

DIlecti filij salutem & apostolicam benedictionem. Pulsamur quotidie assiduis querelis complurium principum, & cõmunitatũ instanter cõtinuè a nobis petentium vt propter inhonestam vitã multorum fratrum ord. vestri, & alienam penitus a religione, quam

ne quam ipsi in malum exemplum, & scandalum laicorum dehonestant, conuentus vestros reformari mandaremus, & illos iuxta instituta fratrum de obseruantia nuncupatorum ad regularem vitam eorundem fratrũ redigamus. Sed cum ord. vestro plurimum afficiamur: ne cum suo dedecore pro nostro pastorali officio aliter prouidere cogamur de honore, & quiete vestra solliciti, intelligentes proxime capitulum vestrum pro noua electione Generalis vestri conuenturum, vobis omnibus in capitulo existentibus propterea ea de re tanti momenti scribendum duximus. Vos itaque in domino plurimum hortamur, & attente requirimus, vobis nihilominus in vim sacræ obedientiæ mandantes, ut huiusmodi reformationi conuentuum, ac domorum vestrarum omni studio intendatis, & in isto capitulo vestro eadem de reformatione rite cum effectu facienda determinetis, ac reformatores ad id idoneos prudentia quorum & doctrina præditos, ac Deum timentes deligatis ad omnes prouincias vestras destinãdos, qui domos, & conuentus vestros visitent, & reformẽt, & fratres omnes vestros in commune, & sine proprio ad honestè viuendum Generali, ac prouincialibus ministris secundum constitutiones, & priuilegia ordini concessa, & ipsius regularia instituta compellant, & etiam monasteria sanctæ Claræ simili studio reformẽt, quæ solum visitentur, & regantur iuxta earum regulã, & priuilegia per ministros, & visitatores deputatos, omnibus alijs inde fratribus exclusis, ad plura scandala, & oblocutiones euitandas, per vos etiam nunc prouidẽdum est, vt discursus fratrũ per vniuersum orbem inutiliter, & cum magna nota vestra extra conuentus vestros vagantium penitus tollatur, omnesq; licentiæ per generales ministros vestros concessę deseruiendi alicui beneficio, aut manendi in aliquo heremitorio, vel hospitali, aut alibi omnino reuocentur, & irritentur. Sed inter cætera maximè expedire iudicamus, vt

omni

omni ſtudio per vos intendatur reformationi conuentus ſancti Franciſci de Aſſiſio, qui cum ſit admodum celebris: congruum eſt vt idem cum monaſterio ſanctæ Claræ ad regularem obſeruantiam priuilegiorum illis conceſſorum omnino redigatur. Circa vero huiuſmodi reformationem, & alia omnia præmiſſa exequēda, ſiqui ex miniſtris,& cuſtodibus ſeu guardianis, vel alijs fratribus veſtris ſe oppoſuerint, vel contradixerint, aut negligentes, ſi minus idonei fuerint, volumus illos deponatis, & loco illorum alios idoneos, & ad hæc feruentes ſubſtituatis, & ſubrogetis, quæ cum in Dei honorem, ac religionis ueſtræ quietem, atque decorem per nos excogitata cum Viceprotectore ueſtro communicauerimus etiā ipſi generali vicario mandauimus, curaret in capitulo veſtro executioni demanri. Quapropter vos omnes attente hortamur in domino,& paternè monemus, atque requirimus in præmiſſis auctore domino omnes ordinis veſtri fratres pro deſiderio noſtro eo modo reformare curetis, vt odor bonę famæ famulatus veſtri altiſſimo præſtiti ex morū ac vitæ veſtræ ſanctimonia proueniens obloquentium ora compeſcat. Quod Deo acceptum, & nobis gratiſſimum erit, quos in omnia commodum & honorem dicti ord. cōcernentia, peculiari affectus admodum propenſos inuenietis. Datum Romæ apud ſanctum Petrū Sub annulo piſcatoris. Die xxiiij. Septēbris M. ccccc. Pontif. noſtri Anno Nono.

A tergo. L. Podocatharus.

Dilectis filijs Vicario Generali: Miniſtro cuſtodibus cæteriſque fratribus ord. minorum in capitulo generali congregatis.

Sequitur

Sequitur Littera Reuerendissimi Protectoris.

VEnerandi patres nobis in Christo dilectis salutem. Inter reliquas curas: quæ multiplices pectori nostro incumbunt: ea precipue animum nostrum pulsat: quæ ex officio protectoratus nostri ad tutelam, & regimen fratrum, & ordinis vestri spectare dignoscitur. Cum igitur vos conueneritis ad prouidendū ordini de ministro generali: a cuius persona libertas, & propagatio totius ordinis maxima ex parte dependet, hortamur vos, & in domino sincerè requirimus, vt in eligendo eiusmodi ministro generali odium, simultates, & priuatas necessitudines seponatis: & quisque secundum Deum, & conscientias vestras eligatis vobis in prælatum, & ministrum generalem eum virum, quem vitæ integritas, rerum experientia: insignis doctrina, & transacta in ordine merita celebrem reddunt. Qui sit pariter & verbo, & exemplo vtilis, & cui reliqui patres, & ministri subesse non erubescant, sed gaudeant. Sub tali enim ministro facilè, & ordo in sua libertate ac decore conseruabitur; & damna plerisq; in prouincijs cum dedecore religionis accepta breui resarcientur. Hic autem minister cum ad onus regendi assumptus fuerit, visitet prouincias curę suæ subiectas: reformationi vna vobiscum studeat, & iam refrigescentem populorum zelum bonis operibus excitet, conuentus ad regularem vitam iuxta sanctas cō stitutiones reducat, ac denique sic se habeat & gerat, vt principes quos hactenus aduersos habuit, per fratrum reformationem pacatos, & beneuolos reddat. Nos autem neque studio neque labori parcemus vbicūq; ad honorem, quietem, & beneficium ordinis operam nostram profuturam esse cognouerimus. Prętereà in ministris quoq; prouincialibus par ratio habeatur,

& in

& in eorum electione non ambitio, aut auaritia, sed honor, & vtilitas ordinis locum habeant, & hijpsi ministri suo ministerio contenti sint: nec alijs officijs se implicent, & pro ambitione, aut scribæ, aut socij apud ministrum generalem munere fungantur. Satis enim præstat, qui oneri quod unum habet impositum, rectè humeros accommodat. Bene ualete, & Deum pro nobis orate. Ex Cento Bononień. Die xxvi. Septembris. M. CCCCC.

A tergo.

Venerandis Sacræ Theologiæ professoribus Vicario Generali, Ministris, & alijs patribus, ac fratribus vocalibus Ordinis Minorum, pro Capitulo generali congregatis: Nobis in Christo Dilectis.

IVL. { *Episc. Hostień. Cardinal.* / *S. Petri ad Vincula.* } *ord. min. protector.*

Sequitur Littera Reuerendissimi Viceprotectoris.

REuerendi patres Amici nostri carissimi. Deuotionem vestram in seraphici patris religionem nemo vestrum ignorat. Ea nos cogit vt nonnulla vobis capitulariter congregatis significare, vosq; ad eadem propèsius exhortari debeamus, quæ ad honorem vestrum, religionisq; salutiferum statum non parum spectare noscuntur. Quod si hactenus non fecimus, expectauimus posse insimul generali capitulo scribere. Res enim est, quæ vniuersam religionem tangit, &

profectò nisi mentium vestrarum apicem extollatis: labentemq; religionem inspexeritis: eiq; per moderatam temperantiam, ac reformatæ vitæ morũq; modestiam succurratis, videmus procul dubio illam vobiscum mox perituram. Durum est vlterius refellere, qui vndiq; ad S. D. N. & ad nos de vobis, & vestra cõuentualitate vberrimas querelas afferunt. Quibus hactenus à spe vestræ tamdiu prædicatæ reformationis incassum restitisse delusi cernimur. Quare si vestri huius capituli vniuersitas rectè quicquam sapit, si vestrã pristinæ religionis gloriam stare cupitis, per moderamenta quædam, ac morum temperantiam, abusibus, corruptelis, & vesanijs toto orbe in cõnuentualium mores cõstrepẽtibus ita obsistatis & obuietis, vt protegere vos in eiusmodi viuendi modo non erubescamus. Primum nãq; oportet vniuersalem constituatis prouinciarum, & conuẽtuum reformationem, & quòd ad integrũ laudabiles cõstitutiones seruentur. Quod minimè quidem effici poterit, nisi talem vobis generalem ministrum eligatis; cuius prudentia, & probitate cuncta hæc perfici posśint. Monemus inquam vos igitur: atque omni studio in domino exhortamur, vt in huiusmodi electione semper crucifixi imaginẽ præ oculis habentes talem vobis patrem in generalem ministrum præficiatis: qui sit vir vtilis, doctus, prudens, integer, diligens, ac uno & eodem tempore doceat & faciat: vt ipsius exẽplo minores quoq; & rudes ad pia opera excitentur. Quod vbi factum fuerit: qui omnes & pręcipuè Hispaniæ prouinciam visitent & reforment inter vos probatissimos & circumspectos eligatis: constituatisq; quòd fratres extra ordinem, & ad confessiones audiendas in curia non licentientur, & quòd eorum discursus ad vrbem maximè tollatur: vnde plura scandala hactenus consueuerunt euenire, quòdq; iuniores fratres ante tempus ad officia nõ admittãtur, & quòd monasteria monialium non frequen-

tent, aduertere quidem plurimum debetis. Est præterea maxima vestium fratrum dissimilitudo, quæ quidẽ non nisi à leuitate procedit. Neq; ex primo beati Frãcisci instituto id fieri arbitramur. Cęterum esse maxima, ac vigili cura indagandum; quòd ministri, custodes, & superiores omnes villicationis suæ rationẽ reddant, quòd etiam conuentuum guardiani computum in tempore assignauerint omni studio perquiratur. Cętera relinquimus discretioni vestræ moderanda: ea tantum tetigimus, quæ vlterius differri, & tolerari nõ possunt: vehementiusq; vobis in hanc sententiam scriberemus, nisi uosmetipsos sponte satis incitatos esse consideremus. Opinamurq; prouectiores, & sapientiores ex uobis modum, limitẽq; cęteris discolis appositurus. Habetis insuper Reuerendum patrem Magistrum Egidium ordinis uestri generalem Vicarium: uirum certè prudentem, probum, & honestum. Cuius consilio, & auctoritate si uti uolueritis: non dubitamus quin plurimum proficiatis. Nec alia. Dominus dirigat corda, & actus uestros. Romæ prima Octobris. M. CCCCC.

A tergo.

Reuerendis patribus Vicario, & Capitulo generali Fratrum Minorum Amicis nostris in Christo dilectis.

G. { *Episc. Albanensis.* / *S. R. E. Card.* } *Protugalen.*

Sequitur Littera Reuerẽdiss. Card. S. Praxedis.

VEnerandi ministri & Generalis conuentus Amici nostri carissimi. Religioni diui Francisci etsi propria deuotione iam diu fuerimus affecti: nunc tamen propter absentiam. R. D. C. sancti Petri ad Vincula protectoris vestri: at valetudinem. R. D.

Vlixbon. Viceprotectoris: cuius onus subiuimus; adducimur ingenti cordis affectu ipsius ferme collabentis opportunam instaurationem: ac incrementa cupere, & procurare, vt inde sancta mater ecclesia suum varium decorem, & Christifideles vitæ suæ veluti normam, & speculum intueri possint, præserim vt tot sinistris; ac infamibus quæstionibus per populos, reges, & principes aures pijssimas apostolicę sedis, & nostras indies pulsantibus, & obstrepentibus: cum religionis vestræ honore, & commendatione modus adhibeatur, & ordo. Quod per huius generalis capituli vestri prouidentiam, ac circumspectionem facilè disponi poterit: nec minus debebit. Iccirco nos ex onere nostro pro vobis suscepto paterna charitate adhortãdos, vobisq; significandum duximus, vt præfatæ vestrę religionis reparationi, & instaurationi talem curam, ac vigilantiam præstetis, vt à proximo excidio, & imminenti ruina vestra moderatione liberetur, veluti si pro uidas mediocritates in quibuscũq; eam magis labefactari conspicitis, obseruari debere omnino constituatis, scilicet vagabundorum discursus, fratrum proprietates caueantur, vestimẽtorum quoque condecentia, locorum clausura, & plura huiusmodi virtutum, ac exemplorum bonorum hortamenta inter vos procurẽtur, stabiliantur, & obseruentur. Quæ ita per vos disponenda opere etiam per fratres adimpleri constantissimè curabitis: ne quid detractionis, & ignominię toti vestrę religioni, dum opportunè subueniri potest: contingat. Quandoquidem sancta sedes apostolica huiusmodi enormitates, ac impudictias cum eius dedecore diu perferre nequibit. Neque nos æmulorum vestrorum, & secularium hominum instantias, & clamores vndequaq; contra vos confluentes arcere, vel retundere valebimus. Superest ergo, vt confidamus: quòd vestris incommodis futuris prospicientes tale, & tam salubre remedium laboranti religioni ve

stræ

ſtræ apponetis, quòd eis certam ſaluationem parere poſſit, ac demum commendationem veſtram, & laudem apud nos, & omnes populos reportare. Bene valete. Romæ ex palatio apoſtolico Die 28. Septẽbris. M. CCCCC.

A tergo.

Venerandæ uniuerſitati, & generali conuentui Fratrum minorum. Congregato: Amicis noſtris Chariſſimis.

A. { *S. R. E.* / *Presb. Card. Tituli* } *S. Praxedis.*

¶ *Incipiunt nouæ reformationes Sanctionum ſeu Conſtitutionum Fratrum conuentualium Ordinis Minorum Editæ per vniuerſum generale capitulum Interamnæ Die vndecima Octobris celebratum Anno Salutis. M. D. Iuſſu Sanctiſſimi in Chriſto patris & domini noſtri. D. Alexandri diuina prouidentia Papæ ſexti. Aſſiſtente ſacræ theologiæ profeſſore magiſtro Egidio Delphin Amerino præfati ordinis generali miniſtro in eodem capitulo vnanimi omnium aſſenſu electo: ac præfati. S. D. Alex. Commiſſario Apoſtolico deſtinato.*

CAPITVLVM PRIMVM.

HOnorius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Dilectis filijs Fratri Frãciſco, & alijs fratribus de Ordine Fratrũ minorum Salutem & Apoſtolicam benedictionem. Solet annuere Sedes Apoſtolica pijs votis, & honeſtis petentium deſiderijs fauorem beneuolum impartiri. Ea propter dilecti in domino filij veſtris pijs precibus inclinati, ordinis veſtri regulam à bonæ memoriæ Innocentio Papa prædeceſſore noſtro approbatam, annotatam pręſentibus, auctoritate vobis apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Quæ talis eſt.

In nomine domini. Incipit Regula & Vita Fratrum Minorum. Cap. I.

REgula & Vita fratrum minorum hæc est. S. Domini nostri Iesu Christi sanctum Euangelium obseruare, viuendo in Obedientia, sine proprio, & in castitate. Frater Franciscus promittit obedientiam, & reuerentiam domino Papę Honorio, ac successoribus eius canonice intrantibus, & ecclesiæ Romanæ. Et alij fratres teneantur fratri Frãcisco, & eius successoribus obedire.

An fratres teneãtur ad omnia consilia euangelica.

QVoniam in hoc primo capitulo Regulę, ac iterũ in ultimo eiusdem dicitur, fratres debere obseruare euangelium domini nostri: Propter hoc non iniuria dubitari solet; An fratres ordinis Minorum ad omnia consilia euangelica sub præcepto tenerentur? *a* Ad hoc autem Generalis minister, cum toto capitulo generali, Interamnæ celebrato, Anno Christianæ salutis quingentesimo, supra mille: Die autem undecima mensis Octobris, recurrit ad declarationem Gregorij noni, & Nicolai tertij; quę ponitur in decretali; Exijt qui seminat. lib. 6. Cuius etiam meminit Martinus quintus in constitutionibus suis, ubi ad illud dubium respondetur sic: Dicimus & declaramus, ad illa consilia fratres tantummodo obligari; quæ in ipsa regula præceptorie, uel inhibitorie: seu sub uerbis ęquipollentibus sunt expressa. *b* Vbicũq; igitur ponitur hæc dictio Teneantur. illa sententia ęquiualet præcepto, uel inhibitioni. Et Clemens in decre. Exiui de paradiso, declarat quòd ubicunq; ponitur dictio imperatiui modi; illa sententia obtinet vim præcepti.

Quæ dictiones æquiualẽt præcepto.

Inde

Inde in iure sumitur glo. nó. Verba imperatiui modi obligant secundum subiectam materiam. c Aduerte præterea secundum antiquas Regulæ declarationes; quòd de ieiunio; calciamentis & equitatione, etsi alibi ponitur dictio necessitatis; prelati possunt cum subditis dispensare si oportunum eis videbitur. Vnde sanctus Bonauentura in sua declaratione dicit; Si prelato videretur aliquem fratrem habere necessitatẽ soluendi ieiunium, tenetur ille frater non ieiunare: etiã si eidem videretur posse ieiunare. Id enim ad prelatũ discernere spectat: non ad subditum. d Placeret tamen capitulo supradicto; vt Sanctissimus dominus noster Alexander sextus declararet, quòd ordo noster in hoc similis esset alijs ordinibus, quòd scilicet prelati saltem maiores, vt ministri, possent cum oportunum videretur cum subditis dispẽsare in omnibus alijs: exceptis tribus votis principalibus. e Aduerte preterea secundum declarationem Gregorij noni; Innocentij quarti, Nicolai tertij, Alexandri quarti, & etiam Clementis quinti, fratres non tenentur ad ea quæ precipiuntur vel inhibentur in testamento beati Francisci. Et hoc vel quia beatus Franciscus cum non fungeretur officio generalatus, statuta generalia edere nõ posset, vel si fungeretur, non poterat ad illa suos astringere successores, cum par in parem potestatem non habeat. Quicquid sit de his rationibus satis est sedem apostolicam illa non acceptasse neque confirmasse, & fratres ad obseruandum eiusmodi precepta minimè obligari. f Verum quia regula dicit: Frater Franciscus promittit obedientiam & reuerentiam D. Papæ Honorio, & successoribus eius canonicè intrantibus, & ecclesiæ Romanæ, sequendo constitutiones Martini quinti, & alias quàmplures, volumus omnes fratres (vt dignum & iustum est) honorem & reuerentiã exhibere. S.D.N. Papæ cęterisq; prælatis & clericis. Quod enim frater Franciscus promittit, intelliguntur promisisse

In quibus possunt prelati cum subditis dispensare.

Petitur declaratio expressior a põtifice.

Fratres non tenentur ad testamentum beati Francisci.

Frẽs obediãt pontifici & prælatos honorent.

Prælatis obediendum est. misisse in ipso & alij. Vnde & ipse beatus Franciscus, presbyteros monuit præ cunctis reuereri. g Statuimus insuper cum eiusdem Martini sententia, vt omnes & singuli fratres cuiuscunque nationis, gentis vel patriæ existant, suis prælatis obedire teneantur: Generali atque prouincialibus ministris, custodibus & guardianis, non obstante quocunque priuilegio vel indulto quomodocumque & qualitercumque concesso, in cōcilio Constan. vel in Curia Romana, cassando, annullando eiusmodi indulta ac si nunquā fuissent cō cessa.

De ingressu ad ordinem. Cap. II. Art. II.

SI qui voluerint hanc vitam accipere, & venerint ad fratres nostros, mittant eos ad suos ministros prouinciales: quibus solummodo & nō alijs, fratres recipiendi licentia concedatur. Ministri vero diligenter examinent eos de fide catholica & ecclesiasticis sacramentis, & si hæc omnia credant & velint ea fideliter confiteri, & vxores non habeant: vel si habeant & monasterium iam intrauerint vxores: vel licentiam eis dederint; auctoritate diocœsani Episcopi voto continentiæ iam emisso, & illius sint ætatis vxores q non possit de eis oriri suspicio, dicant illis verbum sancti euangelij, quòd vadant & vendant omnia sua bona, & ea studeant pauperibus erogare. Quod si facere non potuerint, sufficit eis bona voluntas. Et caueant fratres & eorum ministri,

niſtri, ne ſolliciti ſint de rebus ſuis temporalibus, vt libere faciant de rebus ſuis quicquid dominus inſpirauerit eis. Si tamen conſilium requiratur, licentiam habeant miniſtri, mittendi eos ad aliquos Deum timentes, quorum conſilio bona ſua pauperibus erogentur. Poſtea concedant eis pannos probationis: videlicet duas tunicas ſine caputio, & cingulum, & brachas, & caparonem vſque ad cingulum, niſi eiſdem miniſtris aliud ſecundum Deum aliquando videatur. Finito vero anno probationis, recipiantur ad obedientiam, promittentes vitam iſtam & regulam ſemper obſeruare. Et nullo modo licebit eis de iſta religione exire, iuxta mandatum domini Papæ. Quia ſecundũ S. euangelium. Nemo mittens manum ad aratrum & aſpiciens retro, aptus eſt regno Dei. Et qui iam promiſerunt obedientiam, habeant vnam tunicam cum caputio, & aliam ſine caputio, qui voluerint habere. Et qui neceſsitate coguntur, poſsint portare calciamenta.

IN hoc capitulo sũt duo articuli. In primo agitur de nouitijs & de modo recipiendi fugientes à ſæculo. In altero vero de veſtibus & fratrum indumentis. *b* Circa priorem articulũ Generalis cum toto capitulo iuxta Con. Nicolai tertij in decre. ſuperius p̃miſſa determinat, vt non ſolũ Generalis, ſed & ꝓuinciales miniſtri perſonas fugientes a ſæculo ad ordinẽ recipere poſſint. Caueant tamen ne abſque delectu omnes admittant: ſed illos tãtum qui ordini vtiles eſſe poſſunt, *Miniſtri ordinarie poſſunt ad ordinem recipere*

Qui possunt recipere ad ordinẽ ex cõmissione.

sibique, & alijs valeant proficere. *i* Addit insuper vt in eadem decretali continetur, quòd ministri vices suas hac in re custodibus ac guardianis alijs etiam probis patribus ac theologiæ professoribus committere possint, quo videlicet fratrum numerus sic augeatur, ut multiplicata gente etiam lętitia magnificetur. *k* Iccirco capitulum prememoratum non solum hoc cõcedit, sed etiam cuilibet guardiano mandat, ut tempore sui officij aliquos idoneos ad ordinem recipiat. Secus ineptus ad eiusmodi officium iudicabitur, nisi legitime se excusauerit, vt quia nemo indui voluerit & cętera huiusmodi. *l* Præterea propter euitandas in posterum lites & cõtentiones iuxta generales sanctiones, statuit idem Generalis cum toto capitulo, vt quando aliquis in prouincia aliena, in qua videlicet natus non esset reciperetur, minister teneatur declarare & litteris committere, quas ille receptus secum habere debet, pro qua prouincia, custodia, & loco determinate recipiatur. Si qui vero de quibus eiusmodi declaratio hactenus facta non fuisset, inuenirentur, præsenti statuto declaratur, illorum conuentuum vel locorum esse ex quorũ terminis originem suam traxissent: nisi aliter in professione recepti fuissent. *m* Tales autẽ eos qui recipiuntur esse oportet, quales in generalibus constitutionibus ostenduntur, fideles, catholicos, de nullo errore suspectos, corpore sanos, animo promptos, matrimonio per copulam carnalem non ligatos, legitime natos, debitis expeditos, cõditione liberos, nulla vulgari infamia notatos, nullo excommunicationis vinculo innodatos, competenter litteratos, aut ad litteras capessendas aptos, ad labores honestos & vtiles idoneos, vel saltem talis conditionis extiterint, quòd ipsorum receptio clero & populo ædificationẽ non mediocrem, & ordini decorem afferre possit. *n* Circa tamen particulam infidelitatis seu excommunicationis Bonifacius octauus ita loquitur: Volentibus

Præceptum de recipiẽdis ad ordinem fratribus.

Qui recipitur pro aliquo loco: recipiatur determinate.

Conditiones recipiendorũ ad ordinem.

vestro

vestro aggregari consortio qui suspensionis aut interdicti vel excommunicationis sententijs, a iure vel a iudice generaliter vel spiritualiter sunt ligati, absolutionis beneficium obseruata forma canonica, impartiri ipsosque in fratres recipere, ac eos qui post assumptũ habitũ vel professionem premissam recoluerint se talibus in sæculo sententijs fuisse innodatos secũdum formam ipsam, vos generales ac prouinciales ministri atque custodes nostras vices gerentes valeatis absoluere, & cum eis in irregularitatibus dispensare: ita tamen quòd si aliqui eiusmodi sententijs propter debitum fuissent astricti; satisfaciant ut tenentur. Hęc ille. Additque quòd si sic absoluti nec intrarent ordinem, uel ipsum redeundo ad sæculum desererent; in prædictas sententias relabantur. *o* Præterea iuxta generalia statuta ordinatur, ut nullus pro laico recipiatur, nisi octauum & decimum annum attigerit, neque post quadragesimum. Non enim esset ad labores & seruitia fratrum idoneus, nisi ex eius receptione ordini gloria, clero ac populo ædificatio sequeretur. *p* Neque professus pro laico promoueri ad clericatum sine generalis capituli licẽtia possit. Nullus autem pro laico insuper recipiatur sine ꝓuincialis uel generalis capituli licẽtia, ne taliũ multitudine ordo uilesceret. *q* Inhibetur etiam, ut nullus in alia religione professus ad gremium nostræ religionis sine suorum superiorũ licẽtia in scriptis obtenta recipiatur, ne religioni, ex qua egreditur iniuria irrogetur. Talemque solis ministris liceat recipere. *r* Statuit præterea & determinat iuxta Con. Martini quinti, & ius commune, vt nullus ad ordinem recipiatur, nisi annum quartumdecimum compleuerit. Tunc enim anni discretionis nõ uidentur ut plurimum posse carere. Si tamen quis ante illud tempus esset oblatus a parentibus, aut bonę indolis, bonæque spei, aut nobilis genere extiterit, sic enim in Cõ. generalibus habetur, recipi possit. Circa quem

Priuilegium Bonifacij de absolutione ab omni censura, qui ordinem minorũ ingrediũtur.

In quæ etate laici sunt recipiendi.

Laicus nequit esse clericus: nec laici sunt in ordine multiplicandi.

Quo pacto professi ĩ alia religione sũt recipiendi.

De ætate recipiendorum.

quem seruetur ius commune. 1.q.1. quòd tempore cõgruo, & accedente discretione ponatur in suo arbitrio, si voluerit probari uel non probari. *s* Quia non obstante quòd habitum religionis & nouitiorum deferant, non tamen ante quartumdecimum annum dicuntur proprie nouitij, sed oblati. Venientes autem ad ordinem, examinentur de fide catholica, prout in regula continetur. *t* Dicaturque illis verbum sancti Euangelij, quòd vẽdant omnia sua bona, & ea studeant pauperibus erogare, quòd si erogandum nil habuerint; sufficit eis bona voluntas erogandi, voluntas enim firma pro facto & opere habetur. Hoc idem stat circa oblatos, cum ad ætatem congruam peruenerint. Et quãuis d̃ rebus suis ipsi veniẽtes libere facere possint quicquid dominus inspirauerit eis, vel secundum consiliũ aliquorum timentium Deum; neque ministri aut alij fratres eos ad disponendum inducere debeant. *u* Consideratis tamen fratrum necessitatibus, & inspecto moderamine Apostolicæ sedis declarationis, liceat eis ab ingredientibus aliquid per modũ elemosynæ sicut & cæteris pauperibus recipere, si eis libere contribuatur. Tandem eis regula & ordinis austeritas declaretur, & probationis caputium imponatur. *x* Statuitur tamen quòd si aliquando ministris cum aliquibus de caputio probationis dispensare placuerit, illis etiam idem minister protestetur nullũ ius habere in religione, si professorum habitum deferant, nisi tempore suo expressâ prius fecerint professionem, quod sine euidenti causa non faciant. Custodes vero, guardiani, & alij, qui tpe suo suos nouitios sine probationis caputio incedere permiserint, acriter puniantur, & ad nullum capitulũ per annum aduocentur. *y* Decernitur quoque ut aliquis frater probus, moribus grauis, religiosus, & circumspectus pro magistro nouitiorum & oblatorum in capitulo prouinciali quotannis eligatur, qui poterit pluries confirmari. Hic magister eos cum spiritus feruore

Oblati non sunt proprie nouitij.

Quid sit agẽdum circa ingredientes.

Licet aliquid per modum elemosynę ab ingredientibus ordinem recipere.

De caputij probationis dispẽsatione.

Qualis debeat esse nouitiorum magister.

uore atque ardore doceat orare, frequentius confiteri, honeste conuersari, humiliter obedire, cordis & corporis puritatem seruare. *a* Vult & statuit præterea iuxta summorum pontificum sanctiones, quòd in qualibet custodia cuiusuis prouinciæ vnus aut plures conuentus aut loca aptiora assignentur, in quibus nouitij aut oblati debeant erudiri, tam in litteris quam in cãtu & officijs celebrandis, quorum indigentijs ministri & custodes prouidere teneantur. *b* Inhibet præterea dictus Generalis cum dicto capitulo nouitios ad sacros ordines promoueri, ne ante professionem licentia redeundi ad seculum priuati viderētur. Et si ante ingressum sacerdotes extitissent, prohibet eis confessiones audire, ne curis alienis distracti, proprias relinquant, sed humiles Deo famulentur. *c* Præcipitque ob eandem rem, vt toto nouitiatus tempore cum secularibus & alterius religionis fratribus sine licentia & assignato socio nullatenus loqui præsumant, litteras non mittant, nec sine licentia recipiant. Non permittantur per conuentum in quo sunt, sine socio vagari, aut cellas fratrum intrare, siue per ciuitatem aliquem associare, vel extra nouitiatum dormire. Possit tamen (vt Sixtus quartus addit) magister nouitiorum accedēte rationabili causa eos cum aliquo probo patre extra conuentum quandoque mittere. *d* Additque idem Sixtus, vt pulsato diuini officij primo signo, ducat eos magister processionaliter in ecclesiam, psalmum Miserere, dicentes. Cumque ad aquã benedictam peruenerint, humiliter ibi genua flectant, & ab ipso magistro aqua benedicta aspergant, deinde exhibita prius corpori Dominico reuerētia per osculum gradus altaris chorum ingrediantur, ibique quousque officium inchoetur in oratione aut meditatione persistant. In exitu vero de choro, post horam vespertinam aut completorij supradicto modo ad fratrum sepulchra accedãt, & pro defunctis orent. Et eo ordine quoad ecclesiã

De nouitiorũ eruditione.

Non promoueantur nouitij ad ordines ante professionem.

Nulli loquãtur nouitij sine licentia.

Ordo tenendus quando nouitij accedunt ad diuina celebranda.

venerant,

venerant, ad nouitiatum reuertantur. Quotidie quoque post completorium dicant Benedicta tu. cum lectionibus Missus est, vel alijs, vt fuerit consuetudo vel deuotio. immo poterunt nunc Missus est, nunc Sancta maria dicere, prout deuotioni præsidentis videbitur.

Non artandus est nouitius si ad seculum redire voluerit.

e Præterea secundum pontificum Constitu. caueant guardiani & magistri nouitiorũ, ne quemquam ad aliã religionem, vel ad sæculum infra tempus probationis ire volentem vllo modo impediant. Sed si voluntate propria exire voluerint, libere permittantur. Nouit enim dominus qui sunt eius, & diuerso calle in eundẽ beatitudinis terminum homines tendunt.

De nouitiorũ professione.

f Nullus denique nouitiorum ad professionem recipi debet nisi ab ipso ministro vel custode, vel ab alio, cui minister committeret, & nisi expleuerit annum quintumdecimum, & totum annum probationis continuatum, non interruptum. Nam si interciperetur, professio nulla est, & recipiens est suspensus. Cuperemus tamen (si sanctitati domini nostri Alexandri pontificis in nostrum ordinem clementissimi placeret) vt casu mortis, aut alterius causæ euidenter vtilis & honestæ possent ministri professionem alicuius accelerare.

Clericus sciat officium.

g Ordinatur etiam quod quilibet pro clerico recipiendus sciat per se ipsum diuinum officiũ ordinare. Et si quis contra præscriptum modum & formam fuerit receptus, vel in posterum recipietur, nõ promoueatur ad sacros ordines, nec ad studia mittatur, nisi vt dictum est, officium ordinare sciat. Et transgressores acriter puniãtur. Completo autem tempore probationis, si a fratribus conuentus bonum testimonium habuerint, poterunt recipi ad professionem.

Modus profitendi regulã beati Francisci.

Verba profitentis.

h Et qui profitetur, vtramque palmam iunctam intra palmas recipientis teneat, hec dicendo: Ego frater .N. voueo, & promitto Deo omnipotenti, & beatæ Mariæ semper virgini, beato Francisco, & omnibus sanctis, & tibi pater, toto tempore vitæ meæ seruare regulam fratrum minorum, per

dominum

dominum Papam Honorium confirmatam, & à pluribus pontificibus declaratam. Præsertim secundum determinationem Martini quarti & quinti, & Clementis secūdi, Eugenij quarti, Sixti quoq; quarti, & Alexandri sexti, viuendo in obedientia, sine proprio, & in castitate. Et illico qui eum recipit, cum magno cordis ardore subnectat: Et ego ex parte Dei, & ipsius firma ordinatione, si ista obseruaueris, vitam æternam tibi promitto: Et astantes dicant Amen, seu Fiat fiat. Eiusmodi aūt receptio fiat coram toto fratrum conuētu, ad hoc peculiariter conuocato & consentiente tali solēni actui in registris connotato. *i* Et nouitij hāc professionem facturi, nihil sibi prorsus tanquàm proprium reseruent quo ad dominium. Quia tamen friguit charitas multorum, seruetur declaratio summorum pontificum de procuratoribus, præsertim Sixti quarti de fratrū successionibus & hæreditatibus, quæ ab intestato vel quomodolibet aliter ad eos pertinerent. Sintq; nouitij antea confessi & absoluti, quo indulgētias à sede apostolica & gratiæ augumētum tanquàm idonei suscipere, præuia contritione & confessione valeant. *k* Et si aliquando nouitiorum recipiēdorum ad professionem conuersatio vel vita suspecta esset: eorum receptio prouincialibus ministris reseruetur: quorum interest dubia declarare. *l* Statuit quoq; vt nullus frater possit gaudere officijs ordinis, si expresse modo iam dicto non fuisset professus, immo ad omnes actus legitimos sit penitus inhabilis. *m* Præterea secundum D. Benedicti Consti. & Sixti ordinat, quòd iuuenibus non sacerdotibus, & primum & vigesimum annum nondum attingentibus grauis & honestus magister assignetur, qui eos ne ocio torpescant, neue in facinora labantur, in studiosis exercitijs occupare contendat. Prælati vero (si eiusmodi magistros negligentes inuenerint) & officijs priuent, & etiam penis grauibus plectantur. *n* Ordinatur insuper,

Nouitij sint sine proprio, & sint confessi quādo profitentur.

Nouitij suspecti non admittātur ad professionē.

Non professus nō potest gaudere priuilegijs ordinis.

De magistro iuuenum professorum.

De eruditione iuuenum in conuentibus magnis.

per, vt omnes conuentus principaliores grammaticę magistrum pro iuuenum instructione teneant; similiter & magistrum cantus. Et quilibet guardianus sub pena priuationis officij sui de facto debeat in suo conuentu aliquos iuuenculos retinere, si à ministro aut custode fuerit requisitus, & in studio grammaticę enutrire, etiam extra conuentum transmittendo cum religionis honore quotiens oportuerit. *o* Præterea ordinat & præcipit iuxta prædecessorum atq; pontificum sanctiones, vt nullus ad gradum sacerdotij ante quintum & vigesimum annum promoueatur. Et sic promoti vsque ad tempus illud suspendantur, nisi cum eis per sedem apostolicam fuerit dispensatum. Declarat tamen, in pontificis clementia confidens, quòd actu ex debito alicuius prouinciæ studentes in secundo & vigesimo anno iuxta antiquam ordinis consuetudinē promoueri ad sacerdotium possint. Non enim aliter à conuentibus educari possent, nec post tale tempus, nisi sero proficerent. Similiter cōmunis ritus ecclesię de diaconibus & subdiaconibus obseruetur. Subdiaconus nisi octauum & decimum annū, diaconus vero nisi vigesimum attigerit, non poterit ordinari. *p* Immo (vt constitutiones Tuderti quondam editæ statuunt) custodes prouideāt omnino, vt iuuenes priusquàm ad ordines promoueantur cātum planum bene addiscāt. Neque à ministris aut custodibus sub pena priuationis aut suspensionis ab officio cantare nescientes promoueantur. Hoc idem de ignorantibus, & de his qui malæ vitæ sunt, nisi resipiscant. *q* Statuit quoque ꝙ fratres recepti pro laicis, nullatenus clericalem deferant coronam. Et deferentes si post primam admonitionē non deposuerint, pena carceris puniantur, & nihilominus ad eam deponendam compellantur. *r* Clerici comam non nutriant, nec barbam, sed arceant capillorum prolixitatem: ita vt inter rasuram cutis & aures non sint amplius quàm tres digiti. Et qui sæpe moniti

De ætate ꝓmouēdorum ad sacros ordines.

Aetas diaconorū & subdiaconorum.

Ignari in cātu non promoueantur ad ordines.

Laici non deferant coronam clericalem.

Qualis debeat esse capillorum prolixitas, & quomodo rasura fieri debet.

ti non destiterint; penitus tondantur. ∫ Fiat autem rasura in hieme de quindena in quindenam: ęstate vero de octaua in octauam diem; secundum dispositionem præsidentis.

Secundus articulus de vestimentis.

ET fratres omnes vestimentis vilibus induantur, & possint ea repetiare de saccis & alijs petijs cum benedictione Dei. Quos moneo & exhortor, ne despiciant neque iudicet homines, quos mollibus viderint vestimentis & coloratis indutos, vti cibis & potibus delicatis; sed magis vnusquisque iudicet & despiciat semetipsum.

De vestimentorum qualitate.

CIrca hunc articulum statuit & ordinat Generalis cum toto capitulo, quòd iuxta antiquorum patrum statuta, vestimentorum vilitas non solum in precio, sed etiam in colore attendatur. Ita vt semper in fratrum vestimentis reluceat domina paupertas vilitas, & asperitas. Sic tamen ut non sint adeo mollia & pretiosa, vt vanitatis & pompæ cuiusuis argui possint, neque adeo aspera & vilia vt horrorem intuentibus incutiant, ipsosque fratres ridiculos reddant. γ Longitudo habitus sit iuxta longitudinem ipsius deferentis, ita quod ad terram non attingat. Sit tamen aliquis respectus ad personarum dignitatem etiam secundum latitudinem. Et quia secundum Martini cōstitutionē plica ferenda est, quæ tamē vltra quattuor digitos non protēdatur, neque ita breuis sit quin chordam operire possit. Hanc tamen plicam solum, vbi cōsuetudo est, deferendam decernitur. Latitudo habitus quattuor & viginti palmos aut circiter non excedat

De habitus longitudine. Vide summā angelicā.

De plica habitus.

De habitus latitudine.

De qualitate caputij et caparone. iuxta grossitiem deferentis. x Caputiū professorum ademptione caparonis differat a caputio nouitiorum. *De caputij qualitate.* Quem caparonem præcipit Generalis de cætero a nouitijs deferendum. Neque ministri facile in hoc dispensent. Talique modo incidatur caputium, quòd impositum capiti honeste capillos cooperiat, & longitudine cingulum non excedat. De forma caputij cum tota religione iamdiu dispensatum est; non enim defertur sicut in primordio deferebatur. y Antequam vero incidatur habitus, pannum religioni conuenientē, *De qualitate pannorū, nec sine licentia incidātur pāni.* aliquis ex prælatis iudicet. Et qui habitum aut mantellum sine præuio prælati iudicio incidisset, priuetur vsu illorum etiam si pannū condecentem emi fecisset. Non sit autem pannus guttulis diuersi coloris aspersus, ad album potius quam ad nigrum tendens. Non sit tamen albus aut niger, sed griseus vt decet. Neque *Rascia et sargia non admittitur.* de rascia aut sargia quisquam de cætero habitum aut mantellum conficiat; sub pena priuationis actuum legitimorum. Super quo custodes sub pena priuationis officij inuigilent. Caueant etiā a nouitatibus & alijs in caputio manicis & fimbrijs, ornamentis. a Et du- *De duplicitate vestimentorum.* plicia aut superflua non habeant vestimenta. Nec appareant in ipsis habitibus aliquæ fissuræ ad manus mittendas interius sub prædicta pæna. Possunt tamen ex declaratione Nicolai, ministri & eorum vicarij pluriū tunicarum vsum fratribus concedere cum opus est. Ea que de panni qualitate a prælatis iudicanda pauloante diximus, statuit etiam Iohannes vigesimus secundus & Benedictus duodecimus, adduntque quòd contrarium facientes, si moniti post quindecim dies non se emēdauerint, ipso facto sententiam excommunicationis incurrant: a qua per solum ministrum præuia satisfactione poterunt absolui. b Statuitque idem Bene- *Emantur pāni conuenientes a procuratoribus.* dictus vt custodes & guardiani vel procuratores deputati singulis annis emi faciant pannos pro communitate, qui sint honesti & condecētes fratribus induendis,

&

& vnicuique prout opus fuerit distribuant. c Cauetur quoque vt guardianus non possit sibi vestiméta ex vlla elemosina parare nisi prius omnes fratres sui conuentus indigentes fuerint induti, hoc enim decernunt statuta apostolica. d Dicuntur autem indigentes qui per obedientiam requisiti dicunt non habere elemosynam, nec ab amicis, nec a consanguineis posse habere. e Et vt conuentus reddantur indemnes, & fratrũ inconstantia coherceatur, & vt etiam tollantur in guardianos quærelæ ordinat generale capitulum, vt de cætero de triennio in triennium fiat vna completa tunica singulis sacerdotibus ab eo conuentu vbi seruiuerint: Et vbi contigerit in illis annis in tribus morari conuentibus eorum portionibus consuetis procuratores triũ conuentuũ de integra prouideant tunica. Et si sacerdotis inconstantia vsque ad capitulũ in sua mansione nõ perseuerauerit, ad nullã tunicam ille cõuentus unde discedit teneatur, nisi aliter prælatorum misericordia iudicauerit. Idem sit iudicium de alijs elemosynis aduenientibus, quæ particularibus fratrũ necessitatibus essent dispensandæ; Quæ omnia securius in fine anni distribui poterunt. f Chorda præterea neq; de lana neque de filo præsertim albo aut alio colore tincto de cętero fiat. g Neq; moniales ex nũc eiusmodi chordas pro earum aut fratrum vsu conficere debeant. Et quæ eas tales conficere pro tali vsu pręsumerent, si admonitæ non se emendare studuerint, pęnam carceris luant. Fiat uero chorda funea extẽsa, a laqueo vno palmo cũ tribus duntaxat nodis vel nexibus b Mandatur insuper iuxta generalia statuta, quòd tã in habitu quam chordis ac etiam alijs indumentis seruetur quoad fieri potest vniformitas. i Mãtellos quoque rugatos seu crispos circa collum fratres non deferant, neque ita longos vt vsque in terram defluant & totum habitum cooperiant. Birreta nigra aut actũ consuta non deferãt nisi magistri in theologia in actu

Prouideat primo prælatus subditis indigẽtibus, quã sibiipsi.

Qui sunt indigẽtes in ordine.

De tunica fratrum.

De chordone seu cinguli qualitate.

Moniales cordas non faciant præcipue delicatas.

Vniformitas habituum.

De mãtellis & birretis.

solennis

solennis disputationis, aut in nouitate magisterij. *k* Mandatur insuper quòd in lectis & eorum operimentis vilitas, paupertas & deuotio reluceat. Et iuxta generalia statuta non vtantur lectis de plumis: nisi debiles fuerint, aut itinere fessi, aut infirmi, pro quibus debet locus cõmunis deputari. *l* Neque camisijs lineis aut almucijs circa collum cuiusuis coloris vtantur, neq; pelliceis & chyrotecis, neq; bursis aut aliis loculis. Tamen ad pellendã sordiciem, ne sint stomacho intuẽtibus, concedit generale capitulum, quòd fratres possint deferre subtus ad carnem camisias laneas etiam albi coloris, & cum interiori tunicula dormire, non dimittendo caputium, cingulum, & femoralia prout ministri declarabunt. *m* Nullus autem fratrum caligas clausas aut calceos vanos deferre audeat, sed caligis grisei coloris genua honeste cooperientibus, & calceis scissis seu fissis, & soleis vel calopodijs qui voluerint, & planellis hieme, si opus est, sine talaribus vti poterint licite, cum totus pes vndiq; nõ sit corio tectus. Et si vrgente gelu vel pluuia, aut itinere calceis integris totum pedem tegentibus quandoq; vterentur, dummodo non cõsuetudinarie vt Martinus approbat, sint illi rudiores vt in ipsis quoque appareat vilitas & asperitas, & deferendi necessitas. *n* Neque vt extra de hone. cle. habetur, deferre præsumant ocreas, quas vulgo borzachinos appellant, sub pœna disciplinæ, nisi longioris itineris & hiemalis gratia, iudicio prælati aliter ordinaretur. Vnde regula dicit: Et qui necessitate coguntur, possint portare calciamenta. Habeantur quoque pro missis celebrandis calciamenta, quæ sacrista & præsidens diligenter præparent. Secus enim erunt inepti ad eiusmodi officia. *o* Mandat denique capitulum generale; mandatum quippe vetus non nouum: ne fratres in festo sancti Nicolai, Innocentum, uel quibuscũq; alijs diebus, vt in festo sancti Pauli vtantur vestimentis secularium, aut vllo pa-

Non sint ornamenta lectorũ qui de plumis non sint.

Non vtantur camisiis lineis.

De caligis et calceis.

De calopodijs.

Borzachinorum usus prohibetur. seu potius coturnorum.

Calciamẽta p diuinis celebrandis & pro eundo foras.

Repræsentationes non fiãt apud fratres.

cto ipsis in publico induantur, vel nouitates aliquas dissolutas inducant, sub pœna cõfusibilis expulsionis à conuentu vbi fuerint collocati. Eadem pœna plectātur, qui coram sęcularibus vel in conuentu, vel extra sine habitu comparerent. p. Statuit demum Generalis cum toto capitulo, prout Innocentius quartus in c. vt periculosa, determinat. extra. ne clerici vel monachi, quòd quicunq; aliter indutus incedit extra religionem manens, quàm in religione existens incederet, ipso facto est excommunicatus: neque absolui potest, nisi ab ordinario. Neque etiam alios permittant qui non fuerint nostri ordinis habitum nostrum portare etiam ex voto.

Non appareat in publico frater sine habitu.

Cap. III. de diuino officio. Art. I.

CLerici faciant diuinum officium secundum ordinem sanctæ Romanæ Ecclesiæ, excepto psalterio, ex quo habere poterunt breuiaria. laici vero dicant vigintiquatuor pater noster pro matutino, pro laude quinq;, pro prima, tertia, sexta, nona, pro qualibet istarum septem, pro vesperis duodecim, pro completorio septē; & orent pro defunctis.

IN hoc pręsenti capitulo sunt tres articuli. Primus de diuino officio. Secundus de ieiunio. Tertius de peregrinando seu per mundum eundo. q Circa primum articulum supranominatus generalis cum toto capitulo iuxta sanctiones Benedicti duodecimi ordinat: quòd ante missarum & horarum principia, fratres

De conueniẽtia ad chorũ. *Modus horarum dicendarum.* *Quid cantus ecclesiasticus* *De cantu male incohoato.* *Quãdo stare debent fratres.* *De genuflexione in horis.* *De corporis dominici reuerentia.*

tres quos causa rationabilis non excusat; ad chorum conueniant præparaturi domino corda sua, ibiq; sine risu, murmure, discursu, & vanis aspectibus; cum silentio, cum debita grauitate permaneant, cantent, & orent, & vsq; in finem vnanimiter perseuerent: diuinas laudes deuote persoluant, gestus leues & cantus dissolutos & fractos penitus declinent. r Quia cantus ecclesiasticus est diuinæ laudis sacrificium, fructusq; labiorum canentium ædificatio esse debet non solum eorum qui psallunt; sed etiam auditorum. Tractim ergo psallant, simul incipiant, simul pausent, simulque incepta finiant. Et si quis psalmum vel quid aliud in suo tono non ceperit, & sine euidenti strepitu emendari non poterit, eodem modo alij prosequantur: cum cantus sit verbi ornandi gratia; & non econtrario. Nec omnes simul corripiant chorũ, sed ille qui fuerit præsidens. Et vbi diuina commode cantari non poterũt, prælati prout eis expedire videbitur dispensabunt. ſ Et vt Sixtus quartus addit, dum hymni cantantur, aut canticum virginis atq; Zachariæ & iusti senis Symeonis: dumq; totum virginis officium persoluitur, fratres stent erecti stallis non hærentes. Et vno exeunte ad librum quãdo opus est omnes vnanimiter accedãt. Et secundum generalia statuta genua flectant, quotiẽs dici aut cantari audiuerint fratres: videlicet Verbũ caro factum est. Homo factus est. & hoc. s. Et procidẽtes adorauerunt eum. Ecce ancilla domini. De qua natus est Iesus qui vocatur Christus. Quos precioso sanguine redemisti. Similiter cũ dicitur Gratias agimus tibi. Gratias agamus, & cætera eiusmodi, vt pro tanto munere exhibeamus Deo gratiarum actiones. Similiter cum dicitur: O crux aue spes vnica. Aue maris stella. Nos quoq; qui sancto tuo redempti sanguine sumus. Similiter dum Dei & Iesu atq; Mariæ nomina audiunt & beati Francisci, inclinent deuote capita sua. t Nullus insuper fratrum sine licentia præsi

dentis

dentis chorum egrediatur. Et qui egrediuntur aut ingrediuntur, ad gradus capellæ maioris flexis genibus dominico corpori reuerentiam deuote exhibeant, neque per ecclesiam discurrant, neq; cum secularibus in ecclesia aut primo claustro colloquia nisi rationabili necessitate habeant, neq; dum diuina celebrantur cõfessiones audire absq; notabili necessitate, & præsidentis licentia præsumant. *u* Fratres deniq; sacerdotes missas suas deuote, morose, voce suaui, culparum suarum confessione præcedente celebrare studeant. Non immorentur prolixitate astantes, nec nimia breuitate confundant. Celebrent singuli secundum ordinem in scriptis vel verbo datum. Si quis infirmitate vel alio iusto impedimento defecerit, subueniat qui post eum est in ordiné, & sic subsequenter. Et qui ægritudinem vel aliud impedimentum finxerit, & ob hoc scandalũ fuerit in ecclesia, vino & pulmento biduum careat. Nec permittantur celebrare notabiliter ignari ac balbutientes. *x* Qui vero non fuerint sacerdotes de quindena in quindenam premissa confessione communicentur. Et eodem die genu flexi coram fratribus in mensa petant veniam humiliter vt decet. Eo quoq; tempore fiat deuota renouatio huius admirandi sacramẽti. Circa præmissa vero si quis ex certa scientia transgressor fuerit, sequendo vestigia Sixti quarti ordinat, si correctus & monitus non se emendauerit primo priuetur potu vini in prandio vel cena. Secundo priuetur tam in prandio quàm cena pulmentario. Tertio comedat in terra coram fratribus in refectorio panẽ, & aquam bibat. Quarto interdicatur accessus ad ciuitatem. Quinto disciplina corripiatur. Postremo si pertinax fuerit, carceri mancipetur. Et vbi opus fuerit: a conuentu confusibiliter expellatur. *y* Declarat præterea generalis cum capitulo iuxta Benedicti Cõ. à choro eximi infirmos, multum senes, & ad arbitrium ministri multum debiles. Magistros & lectores in ali-

Non sit discursus in Ecclesia, aut primo claustro.

Inter diuina non audiãtur confessiones.

Modus celebrationis missarum sine cerimonia.

De cõmunione à non sacerdotibus fienda.

Renouatio corporis Dominici.

De eximẽdis à choro.

quibus generalibus ſtudijs conſtitutos, & actu legẽtes, & ſtudentes dum ordinarijs & theologiæ ſunt occupati lectionibus. Qui tamen aliqua hora ad officiũ celebrandum ſe in aliquo loco diſponant. Actu quoq; prædicantes, & qui à ſuis ſuperioribus ob rationabilẽ cauſam exempti fuiſſent. Iudicent tamen prælati & aduertant, ne in fraudem diuini cultus eiuſmodi exceptiones ſibi vſurpent. *a* Statuit quoq; & firmiter mãdat ſæpedictus Generalis cum toto capitulo: vt ſi quis fratrum (quod abſit) fuerit notatus publice de conſueta omiſſione diuini officij, cuiuſcunq; gradus aut conditionis extiterit, ſit priuatus omni officio quod haberet, & inhabilis reddatur ad quæcunq; alia ordinis officia. Neq; niſi per generalem ad illa poſsit reſtitui. *b* Publicè autem notatus intelligitur; Quãdo aliquis chorum non frequentans, nec auditur, nec videtur diuinis vacare: prout in viſitatione deprehendi poterit. Et pro maiori talium confuſione Miniſter in capitulo prouinciali ſic notatos publice pronunciet: vt ſaltem formidine pœnæ & ignominiæ fugiant quæ non licent, & quæ oportet faciant. *c* Et omnes clerici habeant breuiaria ſecundum ordinem ſanctæ Romanæ eccleſiæ: quæ etiam hodie vt nos pſalterio gallicano vtitur. Et concordent cum choro; etiam ſi pluries de eodem ſancto eſſent officium dicturi. Vis enim conſiſtit in officio perſoluendo, non autem in cõmemorationibus ſanctorum iterandis. Nec feſtum alicuius ſancti fiat qui non fuerit in Kalendario conſueto: etiam ſi in capella Papæ de illo fieret, niſi id pontifex iuſſerit. Fiat ſemper de feria in quadrageſima, cum reſponſorium vel aliud proprium fuerit. Et ſi quando aliquem chorum poſt inceptum officium intrare contingeret, proſequatur pſalmum & verſum ſimul cum choro, quæ vero prætermiſerat, expleto officio ſuppleat. Nam ſecundum doctores conſcientiæ ſatisfacit. Melius eſt enim ordine præpoſtero vti: quã chorum

De negligentibus circa diuina.

Qui ſit publice notatus.

Notati de omiſſione officij pronunciẽtur in capitulo prouinciali.

Vſus breuiariorum.

Concordes ſint omnes in choris dicẽdis.

chorum susurrationibus impedire. *d* Statuitur quoque: vt in commemorationibus sanctorum nostri ordinis in vtrisq; vesperis & matutinis dicatur Antiphona. Vos sancti Dei inclyti, vel. Et quicūq; hanc regulam &c. cum versiculo Eterna fac &c. Et oratione Deus qui sacram religionem, aut Deuotionem nostrã. *e* Similiter ordinatur: vt officium de vndecim millibus virginibus fiat de virginibus iuxta ritum Romanæ Curiæ: fiatq; octaua beati Francisci duplex, octaua vero quinque martyrum semiduplex. Fiat etiam festum sanctæ Annæ matris virginis & Ioseph sui spōsi duplex maius. Festum angelorum de mense Maij. *f* In omnibus festiuitatibus sanctorum nostrorum etiam Sanctæ Claræ dicatur Credo, ac etiam infra octauam beati Francisci. Quia Sixtus vult ipsius festum ita solenne esse, sicut vnius apostoli. In missis etiam votiuis sancti spiritus & beatæ Mariæ dicatur Gloria. Dum quoque celebrantur diuina, nullus in choro impertinentia legat, nisi forsan dum organa prolixius cantarent. Neque eo tempore aliud exercitium faciant. qui monitus non se emendauerit; puniatur ordine prędicto. *g* Præterea ordinatur iuxta Benedicti sanctiones, quòd si quis guardianus reperiatur chorum declinare, aut circa officia & alias ordinationes negligens esse deprehensus fuerit; a ministro cum discretorum cōsilio deponatur. *h* Statuitur demum, vt laici quoque suum officium deuote persoluant, & chorum frequentent sicut alij, nisi alijs conuētus exercitijs occupētur; sub graui pœna eis à prælatis infligēda. *i* Quoniam diuinum officium multimodo strepitu præpeditur, & quia Benedictus post officium agit de silentio; sequendo eius & Sixti sanctiones, ordinat Generalis cum toto capitulo, vt post completorium hora competenti, prout pręsidens iusserit, pulsetur campanella refectorij pro silentio aliquantulum prolixius, & vsque ad primam diei sequentis, silētiū obseruetur ab omni-

De cōmemorationibus sāctorum nostri ordinis.

De officio vndecim milliū uirginum, & de octauis.

Sancti francisci festum solennizatur.

Impertinētia in choro non legantur.

Pena prælati declinantis chorum.

De horis laicorum.

bus; exceptis hospitibus tūc aduenientibus, & eorum seruitoribus, eisque ministrantibus, & si quos alios generalia statuta exciperent. Sit autem silentium perpetuum in primo claustro, & ecclesia a principio chori, & in dormitorio, si in illo sint cellę quietis, & studia quibus vacuæ mentis opus est. Si vero fuerit dormitorium sine studijs; sileatur eo tempore quo fratres dormiunt, ne unus alterius quietem impediat. Sileatur quoque in refectorio tam in prima quam in secunda mensa, & lectionem audiāt. Et si etiam in refectorio multitudo fratrum reficeretur non minus silentium teneant, vt lectionem attentius audiant, & quæ eis apponuntur diligentius aduertāt: Quia oportet eos non solum æqualia, sed maiora, quia spiritualia pro temporalibus prępararé. Et si alicubi officinæ loci non essent distinctæ, tunc Guardianus locum aliquem deputet, in quo silendum sit, & aliquem in quo interdum loquendum sit. Similiter tempore quo fratres dormiūt post prandium. s. a Pascha resurrectionis domini vsque ad festum exaltationis sanctæ crucis, singulis diebus illico vt seruitores primæ mensæ pransi fuerint, pulsetur campanella refectorij, & ex tunc sileant fratres vsque ad pulsationem nonæ, liceat tamen fratribus de necessarijs submisse loqui. Super his prælati diligenter inuigilent, & tempore culparum dicendarum congruentem pœnitentiam iniungant transgressoribus.

De silentio obseruando.

Vbi silentium obseruandum est, & quo tempore.

De dormitionibus.

Secundus articulus de ieiunio.

ET ieiunēt a festo omnium sanctorum usque ad natiuitatem domini. Sanctam vero quadragesimam, quæ incipit ab Epiphania domini vsque ad continuos quadraginta dies (quam dominus suo sancto ieiunio consecrauit) qui volun

tarie

tarie eam ieiunant, benedicti sint á domino, & qui nolunt non sint astricti; sed aliam vsque ad resurrectionem domini ieiunent. Alijs autem temporibus non teneantur fratres nisi feria sexta ieiunare tempore verò manifestæ necessitatis non teneantur fratres ieiunio corporali.

Circa hunc articulum vbi de ieiunio agitur. Primo ordinatur vt regulæ præcepta de duabus quadragesimis obseruentur. Quarum una omnibus Christianis est communis altera fratribus minoribus peculiaribus: Quæ a festo omnium sanctorum incipit,& in die Natiuitatis domini terminatur; nisi Natiuitas ipsa in die veneris celebranda occurreret. Regula tamen absolute dicit; vsque ad natiuitatem dñi. Ad hanc vero quadragesimam ieiunãdam fratres sint obligati: quo cæteri Christiani ad illam communem obligantur, vt lacticinia in ea comedi nequeant; & excusationes non ieiunantium pari passu hinc & inde admittantur. Intermedia vero; quæ ab Epiphania vsque ad continuos quadraginta dies durat (exceptis dominicis in quibus ieiuniũ fieri non consueuit) qui voluerint (vt regula dicit ieiunare) benedicti sint a domino & qui noluerint; non sint aliquo præcepto astricti. Omnes sextas ferias ex regula tenentur fratres ieiunare; nisi S. D. N. declararet; Non intelligi de illa sexta feria, in qua Christi domini natiuitas celebratur, ut in illo die omnes in domino exultarent & lætarentur. Tenentur quoque fratres ad omnia ieiunia, ad quæ cęteri Christiani vniuersaliter ab ecclesia obligantur. Et additur vigilia beati P. N. Francisci. Tempore tamen manifestæ necessitatis (vt ait regula) etiam in supradictis temporibus fratres non teneantur ieiunare re ipsa: sed solo desiderio. Hi autem sunt infirmi, debiles,

De ieiunio obseruando.

Qui excipiuntur à ieiunio.

biles, ſenes, adoleſcenruli, & alij ſimiles. Nec excuſantur iuuenes ante xxı. annum(cum ex voto teneantur) niſi ex hoc eis notabilis immineret ęgritudo vel impotentia. Quæ neceſſitas relinquatur arbitrio boni viri, & prętati diſcreti. *m* Tempore ieiuniorum guardiani parent prandium ſufficiens, & refectionem conuenientem:& tali hora, vt fratres non impediantur à propoſito ieiunandi. In hieme quidem hora nona, in æſtate hora ſexta prandium parent & ſumant. *n* Semper autem dum fratres ordinarie refectionem ſumunt, lectio habeatur iu menſa, vt dum corpus pane ſuo nutritur, anima etiam pane angelorum alatur. In alijs vero perpetuum ſit ſilentium. Moneat tamē continue præſidens & doceat fratres diſcumbentes. Miniſtri ēt eo ordine ac diligentia ſeruiant, vt ſtrepitu & querelis lectio ac menſæ reuerentia non interrumpatur. & ita coaptentur porrigenda, vt ſua cuiq; portio ſuo diſtribuatur tempore. Et nullus in huiuſmodi admonitionibus audeat reclamare, vel verbis indecentibus infremere, ſed cibo ſumpto, ſi ſe laceſſitum ſenſerit excuſet. peculiaris eſt ille prælatorum locus, aliter pœna genuflexionis pro petenda pœnitentia puniantur ſtatim. Et ſi in eadem creſcant pertinacia, tribus ſequentibus prandijs pane & aqua in terra compeſcantur. Legantur etiam ſingulis diebus præſentes conſtitutiones, ut ſaltem quater in anno compleantur. Regula uero tota penitus in ſexta feria diſcurratur. Et ſecundum ſanctum euangelium de omnibus cibis rationabiliter appoſitis liceat fratribus manducare. Ita tamen quòd in eſu ex aliorum eſculētorum ſuperfluitas nimia, & uarietas, & aliquorum ſingularitas euitetur, & parſimonia ſeruetur. Neque fratres ubi conuentus fuerit, extra ipſum comedere pręſumant: niſi forſan cum prælatis, aut principibus, aut uiris religioſis: & rationabili cauſa ſuadente. *o* Mulieres quoque in locis noſtris comedere nō permittantur, niſi miniſtris

aut

Sufficiens ſit refectio ieiunantium.

Lectio ſit in menſa fratrum.

Contra di Guardiani sp capitulant.

Contra garrulantes in refectorio.

rationabiliter appoſitis.

aut alijs prælatis ex causa rationabili aliud uideretur. In die quoque sabbati carnium sanguine aut adipe pulmentaria non condiantur. Temporibus tamē etiā ieiuniorum in regionibus oleo oliuarum carentibus butyro loco olei apostolica benignitate vti poterunt, maxime si hactenus sic consueuerunt. *p* Ordinat insuper, quòd temporibus ieiuniorum pulsato primo completorij signo: omnes fratres ad sonum campanellæ ad refectorium conueniant: & ibi lector mensę dicat: Iube domne &c. Et hebdomadarius dicat Noctem quietam &c. Et lector dicto capitulo nonæ dicat Benedicite. Et hebdomadarius: Potum charitatis benedicat dextera Dei patris. Dicant omnes Amen. Et vnicuiq; cum silētio potus cum pauculo cibo iuxta regionum varias consuetudines tribuatur. Deinde dicto a lectore Fratres sobrij estote, vadant ad ecclesiam bini & bini, dicendo Miserere mei, & completorij horam deuote persoluant, dicente hebdomadario Adiutoriū nostrum in nomine domini: & quæ sequuntur. *q* Præcipitur quoque fratribus vniuersis: vt ad mensam communem in refectorio (cessante causa legitima) pariter conueniant, primo tamen congregentur signo primo dato sine discursu prope hostium: post secundum signum intrantes, nisi audita lectione iuxta præsidentis nutum non sumant cibum. *r* Quod mandatum et ministri vt plurimum implere teneantur, & ab eo custodes, magistri, & guardiani nullatenus (nisi vrgeret necessitas) excipiantur. De veritate necessitatis soli ministri dum visitant iudicent. Infirmi tamen & debiles, & qui laboribus, itinere, & administrationibus fatigantur, possint alibi in loco condecenti (prout guardianus disposuerit secundum Benedicti. xij. instituta comedere) fratres autem si cōi refectioni sine superioris licentia non interfuerint, a vino & pulmentario primum abstineant. Et si cum secularibus in proprijs cellis conuiuauerint, vel eos tenuerint sine ministri

Mulierum in locis & conuentibus conuiuia euitentur.

Butiro tpe ieiunij vbi non est oleum vti possumus.

Ordinatio tēporū ieiunij

De mensa cōmunitate.

Qui eximuntur à cōitate mensæ.

Pœna edentium extra refectorium.

licentia

licencia in scriptis, etiam fratres alterius religionis, sententiamq; excõicationis incurrant, in aliquo casu, possit custos dispensare ad semel, vel bis in anno. Deinde si pertinaces fuerint, pœnis grauioribus iuxta delicti modum puniantur. Guardiani qui hoc non seruarent, sua priuentur tunica & ab officio amoueantur.

Tertius articulus de eundo per mundum.

CONsulo vero moneo & exhortor fratres meos in domino Iesu Christo; vt quando vadũt per mundum non litigent neque contendant verbis, nec alios iudicent. Sed sint mites, pacifici, & modesti mansueti & humiles, & honeste loquentes omnibus sicut decet. Et non debeant equitare, nisi manifesta necessitate cogantur. In quamcũq; domum intrauerint, primum dicãt Pax huic domui. Et secundum sanctum euangelium de omnibus cibis qui apponuntur eis liceat manducare.

CIrca hunc articulum statuit & mandat generalis cum capitulo, Vt diligens secundũ decreta Sixti quarti portinarius habeatur, qui vt obseruẽtur debita clausura, custodiant hostia conuentus diligenter clausa omnibus temporibus, quibus nullatenus inducantur seculares ad interiora conuentus præcipue mulieres, sine licentia præsidentis. Scopetq; aut scopari faciat domum. Qui si fuerit negligens in officio suo, acrius puniatur. Mandat quoque generalis cum capitulo per obedientiam & sub pena carceris,

De clausura.

Vt

Vt nullus fratrum absq; licentia prælati possit exire clausuram conuentus, aut ire per ciuitates, oppida, & vicos. Prælati vero antequã exeundi licentiam tribuant, inuestigent & explorent quo ituri, quæ negotia cum quibusue sint acturi. Et tunc si honestum videbitur dabunt licentiam, & terminum redeundi determinabunt. Et qui exierint, caueant ne alio eant, aut terminum prefixum prætereant. Et si eos alio ire, aliaq; aut cum alijs tractare contingerit, teneantur in reditu ea presidenti referare. Quod si non fecerint, puniantur ad arbitrium superioris. *t.* Nullo autem modo soli, sed bini incedant, nisi manifesta impulerit necessitas. *u* Caueant item prælati, ne cuiquam in diebus festis & tẽpore æstiuo inter prandium & nonam, aut post cenam eundi vel potius vagandi licentiam tribuant. In hoc itaq; præsidens præcipue inuigilet: vt Sixti Cõ. mandant. Et tantum semel, & raro pluries in hebdomada eidem fratri rationabili causa accedente licentiam tribuãt. *x* Fratres vero quando vadunt per ciuitates, oppida, & loca, non litigent, nec inter se nec cum alijs, nec contendant inutiliter & inanibus verbis, caueantq; a risu dissoluto, ne pusillos scandalizent. Sint mites ad omnes cum omnibus pacifici, mansueti, & humiles, honeste loquentes, sicut decet vere Francisci religionis professores. Et caputio capitibus coopertis, pedibusq; nudis, vel cum soleis aut calepodijs vel alijs totum pedem non tegentibus (vt supra dictum est) per ciuitatem incedant: & in omnibus vniformes. *y.* Cũq; domum redierint, defectus notabiles, & infamiam aut ruinam ordini prætendentes secundum Farinerij generalia statuta prælatis denuncient, non quidem vt puniant (quia forsan probari nequeunt) sed vt à futuris discriminibus valeant præcauere. Quapropter si quis alterius peccatum duobus modis sciuerit .s. quia illud audiuit in confessione, & alio modo extra

Prælatis nota sint itinera, & negocia fratrum.

Vadant bini.

Tempore festo non discurrant fratres nec ante nonam.

Quæ obseruãda sunt cum vadunt per mundum.

Modus incedendi fratrũ.

Quæ denunciari debent prælato.

De reuelãdis secretis, aut peccatis.

confessionem. Tunc si a prælato per obedientiam de noticia talis peccati requirerentur, tenentur illud reuelare: quia non videtur sigillo confessionis præiudicare. *a* Additur: quod si ex tali denunciatione possit de reuelatione confessionis oriri suspicio, ex qua ille reuelans incurrere iuridice valeret infamiam & ecclesiasticam penam, non deberet illud vllo pacto propalare: quia negligeret famã propriã, & contra ordinẽ charitatis ageret, nisi constare posset alia quã per confessionẽ sciuisse via. *b* Nũquã tamen prælati de secretis, quæ soli diuino subiacẽt iudicio, neq, sola via confessionis notis aliquem punire præsumant. Mitterẽt enim falcem in messem summi imperatoris Dei, & crimen lęsæ maiestatis committerent. *c* Neq; peccata eis in confessione detecta callide & dolose alia via obliq; detegant seu puniant. *d* Et vt fratrum discursus inutiles penitus compescantur: præcipitur firmiter iuxta priscas constitutiones generales, ac etiam Benedicti duodecimi fratribus vniuersis, Vt de conuentu vno in alium eiusdem custodiæ, sine licẽtia guardiani, vel eius vicarij transire nullo modo præsumant. Neq; de custodia vna in aliam sine licentia custodis, vel eius vicarij. Neq; de vna prouincia in aliam prouinciam, sine licentia ministri aut eius vicarij, & semper in scriptis obtenta. Neq; tamen absq; euidenti vtilitate concedatur. *e* Reportentq; in litteris suis testimonium prælatorum: ad quos iuerant subscriptum: vt agnoscatur, eos illuc & nõ alio iuisse. Secus, suspecti habeantur. Neq; decætero dentur licentię cum socio grato vel occurrente, sed concesso, nisi talis fuerit grauis persona. *f* Mandat deniq; generalis minister cum omnium patrum capituli cõsensu omnibus guardianis atq, custodibus sub pena suspensionis ab officio cum institutione vicarij vsq; ad proximum capitulum futurum prouinciale. In quo etiam non possit restitui, nisi graui penitentia

De sigillo cõfessionis.

Non puniat prælatus peccatum scitũ sola confessione.

Nulli liceat sine licentia prælatorum de loco ad locum accedere.

In reditu testimoniũ prælatorum fratres portent.

eis

eis impoſita, quod nullũ fratrem ſine licentia ad eos diuertentem excipere præſumant, niſi forſan in itinere amiſiſſet. Cui tamen in hoc non credatur, niſi manifeſte pateret, aut vir talis eſſet, cui merito fides eſſet adhibenda. Et tunc ſi de fraude conſtiterit, acriter puniatur, quod ſi miniſter vel alter in officio id ſeruare contempſerit, ipſo facto ſit ab officio ſuſpenſus cum inſtitutione vicarij vel cõmiſſarij. g Fratres vero ſic diſcurrentes abſq; licentia ſuperiorum, etiam per diem naturalem, vltra excomunicationem latę ſentẽtiæ carceri mancipentur, & diſciplinam acriorem humiliter ſemper ſuſcipiant, & eis licentia redeundi concedatur. Sed a nullo recipi poſſint, niſi prius miniſtris (de quorum prouincia receſſerant) ſe oſtendãt: a quibus vt antea puniantur; deinde alicubi prout videbitur collocentur. Et ne ex huiuſmodi ſuſpenſione fratres ſine capite remaneant, cuſtos illius cuſtodiæ in qua miniſter in hoc deliquerit, teneatur generali miniſtro intimare, vt de vicario prouincię prouideat. interim ipſe vicariatus prouincię gerat officium. Ita faciat vicarius conuentus ſi guardianus, vel guardianus ſi cuſtos præuaricatur. Et de hoc maxime viſitatores prouinciarum inuigilent & deferant. Et cum ſit iſte diſcurſus potiſſima omnium malorum cauſa, præcipit generale capitulum, Vt generalis miniſter cõtinue prælatos prouinciarum ad huius cõſtitutionis obſeruantiam moneat, tum litteris, tum viſitatione, & omnino impoſitam pęnam exequatur. Miniſtri etiam prouinciales cum viſitant, teneantur inquirere in quolibet conuentu & remittere fratres ad ſuas prouincias, qui poſt præſens generale capitulum ad illum conuentum ſine licentia diuertiſſent, & ter in anno in ſcriptis monere cuſtodes & guardianos; Vt tales fratres retinere non audeant. Ad idem teneantur cuſtodes: aliter hæc cauſa ſufficiat pro miniſtrorum ac cuſtodum depoſitione per Generalem. h Circa apoſtatas hic

Nullus aduenient sine licentia admittatur.

Pœna diſcurrentium ſine licentia.

De apoſtatis.

 ſpecia-

ſpecialiter; iuxta quod etiam antiquorum patrum extant ędicta, mandatur vt quilibet cuſtos in omnibus locis, & conuentib⁹ ſuæ cuſtodiæ (quãdo viſitat) omnes apoſtatas debet nominatim excomunicatos denũciare, & vitandos, donec abſoluantur. *i* Apoſtatas quoq; aliarum prouinciarum ad cuſtodias eorum diuertentes, ſicuti ſi ſui eſſent pari modo decunciare excomunicatos, detinere, carceribus tradere, & alijs penis mulctare teneantur. Præterea miniſtri & cuſtodes qui punire & perſequi apoſtatas cũ poſſunt negligũt, ſint ab officio ſuſpenſi. *k* Et ne prætextu grauium expenſarum a tali perſecutione ſe excuſent, ordinat Generalis cum toto capitulo, quod miniſtri de elemoſynis fratrũ decedentium in ſua prouincia certã portionem per procuratorem recipiant, de qua in capitulo prouinciali rationem reddant: vt contumaces, rebelles, & apoſtatas capere & punire poſſint quod ſi dicta portio non ſufficeret: ſuppleatur ex elemoſynis cõmunibus totius prouincię. Similiter elemoſynas apoſtatantiũ, & fratrum nullum conuentum habentiũ (ſi qui tales decederent) pro expeditione eiuſdem rei deputent: de omnibusq; rationem reddant. *l* Mandat quoq; generale capitulũ procuratori in curia ꝑ tempore exiſtenti per obedientiam, & ſub pœna priuationis officij, & omnium elemoſynarum eius vſui in ſancto Saluatore de vnda deputatarũ (quæ ipſo facto ad communẽ ordinis vſum applicentur) vt nullo modo decætero permittat fratres in romana curia libere & impune vagari, aut alicui beneficio ſeu perſonæ, deſeruire; niſi talis perſona fuerit, cui ſecundũ antiquas cõſtitutiones ordinis habere fratres & tenere cõcedatur: vt ſunt magni prelati & principes quãdo id a prælatis ordinis cuperent: & inde vtilitas & honor religioni proueniret: & haberẽt eos commenſales, & propriæ familiæ: & non in fraudem. Neque aliquem in sãcto Petro aut alijs eccleſijs vrbis cõfeſſiones audire pa-

Omnia fiant ad apoſtatarum perſecutionem.

Vnde accipi debent elemoſynę pro ſumptibus ad apoſtatas ꝑſequendos.

Arceantur fratres à curia Romana.

re patiet, sine exp̄ssa gn̄lis ministri in scriptis licentia. Et si procurator ob talem causam suo fuerit officio priuatus, nō poterit restitui nisi per capitulum generale. Generalis vero illico de alio ꝓcuratore prouideat. *m* Neque contra prędicta propter curialium preces quicquam facere attentet. Secus easdem penas incurrat. quòd si ab aliquo vis inferatur (cui resistere nequeat) tunc eiusmodi fratres tanquam rebelles & contumaces in locis publicis excommunicatos denunciet, atq; expensis ordinis ad protectorem eiusque vices gerentem atque etiam ad pontificem recurrat. Qua in re totum generale capitulum eorū patrocinium implorat humillime. *n* Fratres vero qui sic inobedientes extiterint, & seculari fauore, aut litteris vel nūtijs magnorum contra procuratorem aut alios prælatos ordinis, directe vel indirecte, animo pertinaci se defensare attētauerint; elemosynis, libris, cellis paternitate, & omnibus ordinis officijs sint priuati. Postquam procurator litteris suis ministros eorum, aut custodes vel guardianos certiores reddiderit. Et habeantur ammodo tāquam infames, neque purgari possint neque restitui nisi per capitulum generale. Mandatur quoque sub penis memoratis, ne fratres pro fauoribus a Generali vel procuratore habendis, puta bulecto vel alia gratia cōsequenda, fauores curialium quoquomodo procurēt, vel eos ducant vel mittant, sed ipsi soli (vt decet) sua explicēt vota. *o* Eodem modo prohibetur sub penis cōsimilibus, ne fratres vbicunque fuerint, audeant audire cōfessiones in ecclesijs sacerdotum secularium tēpore indulgentiarum in eisdem occurrentium, vel in quacunque alia populi frequentia. Neque ministri, aut custodes, aut alij inferiores prælati possint eis licētiam concedere: sub pęna priuationis officij. Maxime cum tales cognoscūt, quòd cupiditate, & non pietate id petunt. Sed vt de procuratore dictum est, rebelles & contumaces ac excommunicatos denuncient. Excipiun-

Curialiū preces non sunt contra conscientiā exaudiendæ.

Contra recurrentes ad secularium fauores.

Non imploretur fauor secularium.

Non audiantur confessiones à fratribus tp̄e indulgentiarum.

Qui possunt audire confessiones in alienis Ecclesijs. cipiuntur tamen actu in tali ecclesia prædicantes, qui a suis deuotis requisiti, cũ eorũ socijs audire poterũt. Et similiter vbi guardiani ex debito, & pro vtilitate conuentus,& satisfactione benefactorũ tenerentur. *p*

De accedentibus Assisiũ. Insuper custodi sacri conuentus Ascisij mandatur:nullum aduenientem tempore indulgentię audire confessiones permittat,nisi qui a suo ministro licentiã in scriptis detulerit. Ministri uero nemini accedẽdi licentiã

Quibus debet licentia eũdi Ascisium cõcedi. concedant,nisi fuerit pater gradatus, vel nisi fuerit in studio generali per trieniũ,& in eo sit perseueraturus: aut nisi sit pater antiquus, probatus & boni nominis, aut demum nisi fuerit prædicator populis gratus & acceptus. Et cui vno anno conceditur, in alio non tradatur ne fratrum multitudine nascatur confusio. In ea tamen concessione inhibeatur fratribus iuxta generales Con. ne antea quam septimo die ante Kalendas Augusti prouinciam sancti Francisci intrare audeant : ipsamque infra quinque dies completa indulgentia egredi teneantur. Caueant autem ipsi cõ

Tollantur discursus ad vrbem. fessores:ne pecuniam a penitentibus extorqueant,q̃d si fecisse reperiantur,pęna furti damnentur. *q* Inhibe

Quis potest ire ad vrbẽ, & pro qua causa. tur insuper ministris iuxta generalia statuta; Vt nulli licentia ad curiam Romanam tribuatur, etiam causa deuotionis accedendi·nisi in capitulo de consensu diffinitorum,& nisi fuerit vir probus,ac moribus grauis, & nisi vrgeat magna necessitas prouinciæ,conuentus,vel monasterij. Et si fieri potest,nullus Romam accedere permittatur,nisi cui fuerit in scriptis a generali ministro licentia concessa specialis. Nam discursus ad curiam debet esse multi ponderis,quia propter honesti hospitij penuriam multa sunt dispendia & scandala : & raro sine ordinis nota inde fratres redeunt. Guardiani igitur & custodes,si alicui eiusmodi licentiam concesserint) priuentur illius anni vestimento, & in sequenti sint inhabiles ad officia. Neque excusatio admittatur: quia minister in remotiori tunc parte

pro-

prouinciæ morā traheret. r Præterea nulli deinceps liceat (ut generalia statuta mandant) ad generalis ministri præsentiam accedere sine sui prouincialis ministri licentia in scriptis obtenta: explicata semper talis accessus causa: nisi multum rationabilis causa vrgeret. Qui autem contrarium fecerit, a Generali ministro ad prouinciam confusibiliter remittatur. Et si propter aliquod litigium vel scandalum, sibi vel alteri illatam iniuriam ad Generalem confugerit, vel ad ministrum, non audiatur: nisi seriē rei in scriptis testimonio fratrum conuentus ostenderit. s Insuper fratres transeūtes per terras vbi sunt loca ordinis nostri, ad illa accedant: in ipsisque hospitentur. vel saltem mittant ad se excusandum, si ad ea accedere nō possunt. Secus grauiter puniantur. t Similiter fratres ad aliquem locū accedentes infra diem teneātur licentiam suam Guardiano ostendere. Et Guardianus (si ipse ad ostendendum tardior esset) exigere teneatur, & sub pœna suspensionis ab officio illam in prandio vel cena publice legi facere: vt quædam generalis constitutio determinat. u Item in generalibus statutis mandatur, ne quis peragrando pecuniam cuiuscunque secum portet: nec bursarium secum ducat tanquam suum. Si tamen via longa esset, & pro ordinis vtilitate non posset aliter ꝓuideri, tunc per aliquem honestum nuncium ab illo q̄ habuerit auctoritatem committatur certa elemosyna pro talibus. x Fratres dum per loca vbi sunt domus fratrum transeunt, nihil quærant (nisi quantum pro præsenti sibi necessitate sufficit) & hoc de licentia alicuius prælati, vel eius vicarij, si commode fieri poterit, & nullo modo ad vendendum vel portandum cum damno prædictæ domus. Et si contrarium fecerint, auferantur eis bona inuenta: & conuentui damnificato applicentur. Quando tamen pro suis imminentibus necessitatibus petere cōtingeret sine licentia, quę tunc commode haberi non posset, dicant postmodum

Generali nullus se debe præsentare sine licentia Ministri.

Fratres itinerantes in conuentibus hospitentur.

De licentie literis ostendēdis prælatis.

Loculos non habeant.

Non quæstuent in aliorum conuentuum iacturam.

præ-

prælato secus puniantur. Item itinerantes ad aliquā terram caueāt ne secum ferant res aliquas aut socios, ex quibus possit oriri scandalum, uel discrimen, vel discordia inter principes. Secus facientes pena carceris puniantur. y Eodem statuto prohibetur ne quis frater cuiuscunque gradus aut conditionis extiterit, siue fuerit permanens in aliquo loco, siue transmigrans de loco ad locum: de factis, tractatibus, factionibus, & ceteris eiusmodi cuiuscunque reipublicæ ecclesiasticę vel temporalis: quo ad ciuilia vel criminalia, sponte vel requisitus se immiscere audeat: aut de huiusmodi rebus disputare, & in alterutram partem declinare, quasi ipsi magis vni quam alteri afficerētur: cum vtriusque partis elemosynis viuāt, & pro omnibus preces fundere debeant. Qui autem contrarium fecerit: & de hoc conuictus fuerit, sit ad quascunque ordinis dignitates inhabilis. Et si in aliquo officio actu fuerit, de facto priuatus intelligatur. Et si in aliquo officio actu fuerit, de facto priuatus intelligatur. Et si hac pęna non se emendauerit, excommunicationis sententiam tanquam pertinax de facto incurrat: à qua non possit absolui, nisi per generalem ministrum. a Et hāc pęnam illos incurrere declaratur, qui in conspectu secularium alterius partis, aut cum ipsa parte disceptarent: & secularibus ea intimarent. Si autem ipsi fratres inter se de huiusmodi disceptarent, sine scandalo secularium: si semel aut rarissime id accideret, admoneantur, & aliqua leui & exigua pęna puniantur quòd si etiam inter se de factionibus secularium cōsueti disceptare fuerint, & se nomine alterius partis vocare: & rixas assiduas propter id exercere, si moniti trina uice se non correxerint: eandem incurrant penam, ac si cum secularibus disceptassent. b Et eidem pęnæ subiaceant: quicunque officio exploratorum, custodiarū tabellariorum caballariorum, & eiusmodi se temere infamiam & periculum proprium atque ordinis sui ingres-

Fratres non se immisceāt de rebus principum.

Non disceptent fratres de statibus, aut dominijs.

Damnantur exploratores in ordine.

gesserint. Et multo magis talem & grauiorem penã incurrant pro eiusmodi factionibus & simultatibus, qui arma ceperint, & aliqua signa alienæ defensionis fecerint: nisi pro fidei, religionis, atq; patriæ salute: eo tamen modo quo religiosos decet, & quando, & vbi oportet. c Hac pena & maiori ministri teneantur eos fratres punire, qui vt ipsi soli regnẽt in conuẽtib', detegunt scelera suorum fratrum, maxime Superiorum: & eos reddunt suspectos ciuibus aut principibus: & accusant alicuius factionis aut proditionis, vt cum eis nullus nisi quem velint, permanere possit. Hos vltra penas superi' dictas exilio ꝑpetuo puniãt, & tales tanquã lues & ordinis ruinæ exterminentur. Et si tãdem sæpius moniti & correpti non se emẽdauerint, ab ordine sine habitu eijciantur: si cõmode carceri perpetuo mancipari non possint. d Statutum est insup iuxta generales sanctiones: ꝙ ordinis procurator in Romana curia habeat librum excessuum, in quo fratrum Romanam curiam sequentium registrentur facinora, & mala eorum vita. e Ministri Prouinciales quando aliquem delinquẽtem ad prouinciã aliquam, vel ad curiam Romanã, seu ad procuratorem ordinis mittunt, culpas, & conditiones graues illius ꝑ clausas litteras denuncient. Ipsi deinde ministri eadẽ intiment guardianis, apud quos collocarẽt fratres eiusmodi: vt cauere possint a futuris scandalis. f Multoq; magis ministri & alij prælati ordinis significent ꝓcuratori ac generali delicta fratrũ fugitiuorũ impunita, qui frequentius fugiunt ad curiã Romanã. Procurator vero debet eiusmodi crimina in libro excessuũ notare. Si quoq; minister aliquẽ ex illis in prouincia, carcere, vel priuatione actuũ legitimorum puniuerit, debet illa propter quæ fuit punitus, transmittere procuratori: qui ea in libro iam dicto scribat. g Mãdat etenim districte ꝓcuratori ordinis per obedientiã, vt nullum in curia acceptet: nisi causam prius ob quam

De reuelantibus secreta fratrum.

Pena diffamantium fratres.

De libro excessuum.

Litteris conditiones fratrum declarẽtur.

Peccata impunitam nota Generali.

Venientes ad curiam exponant causã Procuratori.

venerit, intelligat. Et si cum aliud pertractare inuenerit, per carceris punitum de vrbe eijciat. Ministri quoq; in libentijs exponant causã, propter quã ad vrbem venire … licentiã concessor… Et nõ possint, (vt dictum est) concedere nisi in negocijs ordinis, sine consensu prouincialis capituli. Aliter procurator eiusmodi licentiam non admittat. *b* Præcipitur etiã secũdũ cõstitutiones æditas Neapoli, pcuratori & alijs prælatis sub pena generali capitulo reseruata, ne permittant ire ad curiã, aut in eã morari, qui vellet quærere absolutionem alicuius cẽsuræ, vel irregularitatis, vel alterius impedimenti, in quę ob sua facinora incurrissent, nisi prius puniti fuissent de talibus. Et maxime aduertant ad eos qui propter homicidiũ, vel mutilationem, seu aliud enorme essent irregulares, qui nullo modo permittantur cum tanta ordinis infamia dispensationem petere: nisi prius per generale capitulũ fuerint absoluti, & licentiati ad talẽ dispẽsationem petendam. Nam sic curia non indigeret testibus cum contra ordinem vult procedere. Cum vt plurimũ mendacijs, & subreptitie supplicent, & non possit postmodũ ab ordine aduersari, fautoribus taliter innixis. Et si qui sine licentia capituli generalis in conuentibus dispensatos taliter acceptauerint, ipso facto sint officijs priuati, & actibus legitimis, nec possint nisi p generale capitulũ restitui. *i* Determinat insuper secũdum statuta generalia minister generalis cum toto capitulo (sicut etiam in octauo capitulo dicetur) vt generalis minister preter registrum ordinis consuetum vnum librum singularẽ habeat, in quo per suũ scriptorem fratres omnes criminosi & infames per totam religionem quauis via ad suũ officiũ delati annotentur. Item in eodem libro quæstiones omnes ac querelæ, & accusationes, & denunciationes ad officium generalatus producendæ, & præsertim graues, sub compendio … scribantur, notatis die, mense, & anno,

Non quærant fratres in curia absolutionem magni sceleris.

Infames notẽtur in quodã libro particulari.

Querelæ scribantur in li-

vt de quocunq; non punito iustitia fieri possit, secũdũ ꝙ ipsæ constitutiones mandant. Puniti quoq; & infames (nisi de subleuatione ipsorũ rõnabiliter facta cõstiterit) nullo modo in ordine nostro ad gradus honorũ promoueantur. Nec constitisse intelligimus, nisi autentice prælatorũ litteræ publice, & coram fratribus audientibus ostendantur. Idem dicitur de eo qui excommunicatus, citatus, vel alias innodatus sciebatur. *bro particulari.*

l. Præterea ad tollendũ discursum, mandatur fratrib⁹ vniuersis, Vt nullo modo deinceps peregrinationem aliquam pro alieno voto satisfaciendo facere præsumant: maxime si id facerent lucrandi gratia, & non charitatis, nisi ad peregrinandum superioris mãdato compellerentur. Ad peregrinationes longinquas solus Generalis licentiet. Nec vnquã Ministri Prouinciales possint licentiare fratres absolute, nisi ad certã Prouinciã: & semper cũ conditione, ꝙ ministro illius prouinciæ primũ se præsentent. Et si guardiani vel custodes aliter tales susceperint, s. sine litteris ministri ad quem vadunt, supradictam penam incurrant, & in hoc diligenter Generalis inuigilet. *Non peregrinationen faciant pro aliquo fratres.*

m. Deniq; ordinatur & statuitur, ꝙ nullus ministrorum cismontanorum fratres de obseruantia, seu de familia nuncupatos, ad suam obedientiam venire volentes, sine licentia eorum prelatorũ recipere audeant: donec ipsi fratres de familia bullam Eugenij quarti, Pij secundi, Sixti quarti, & Alexandri sexti de non infestandis locis, Conuentibus, Monasterijs obseruauerint. Et si ministri aperte nouerint, dictos fratres de familia cũ principibus, aut communitatibus, vel quibuscũq; prelatis, de sublatione conuentuum, vel locorum, seu monialium Monasteriorum tractare, aut si aliquem locũ vel conuentum non citato Ministro, aut non seruatis terminis, vt iura & priuilegia concessa postulãt, subripuerint, eo ipso conceditur ministris iuxta iam dicta apostolica indulta posse omnes fratres de familia *Ministri cismontani non recipiant fratres de familia sine licentia suorum prælatorum.*

ad se venientes, sine licentia obtenta (dummodo petita) recipere. Et si propter hoc censuram incurri adducerent, per aliquem prælatum defensorem ad Papā habeant recursum. *n* Sic tamen ꝙ eiusmodi vita fratrum aduenientium in aliquo conuentu per annum ꝓbetur. Quo expleto, si boni & idonei fuerint recipiātur: & suæ receptionis litteras testimoniales habeant. Interea vero nō promoueantur ad sacros ordines: nec ad officia. *o* Et nō possint recipi nisi a Ministro illius prouinciæ vnde fuerint natiui. Et si ab alio ministro reciperentur, sint iam illius prouinciæ in qua sunt recepti: nullumq; ius in prouincia natiua habeant. Nec ita leuiter & inconsulte admittantur, cum vt plurimū molesti alijs & seditiosi soleant esse, & laxius quā cæteri viuant: quasi ad sentinam cucurrisse videantur vitiorum. Quamuis multi probi, & graues, ac multi exempli inueniantur. Cum igitur tales exiuerint, & ad conuentus venerint, non erit opus vitæ probatione. *p* Proinde vult, & mandat generale capitulum, Vt fratres conuentuales reuerenter & gratiose suscipiant fratres de familia, qui fuerint de strictiori obseruantia, & ad ædificationem ac bonum exēplum populorum laborauerint. Nec vllo pacto sub pena priuationis actuum legitimorum, aut disciplinæ (cui hęc dicta pena non competit) illis re vel verbo fiat iniuria *q* Sit conuentualibus cum illis sancta & fidelis conuersatio, mutua charitas, pax & concordia. Et subueniat̄ illis vbi opus fuerit, sicut veros fratres decet. Neq; ipsi de familia secus in conuentuales facient. Et si quando eis detraxisse inueniant̄, bono & honesto modo moneantur, ita vt religio nō appareat diuisa varijs factis: sed quibusdam pijs gradibus, & diuina ęmulatione sano ornata consilio: vt eiusmodi varietas potius ad decorē quā ad deformitatem pertinere dignoscatur. *r* Ministri vero vltramontani vtantur concessione Sixti quarti de recipiendis fratribus, & eorum locis

De familia probetur frater per annū: nec isto tempore promoueatur ad ordines.

A quo recipi possunt fratres de familia: & passim non recipiantur.

Recipiantur gratiose fratres de familia.

Cōuentuales & de familia ament se mutuo.

De recipiendis fratribus

locis ac conuentibus per S. D. N. Alexandrum sex- tum confirmata. Vnde secundum statutũ Sixti & aliorum excommunicari faciant eos omnes, qui cõmouẽt reges & populos (si legitime deprehẽderentur) & sub nomine reformationis per fas aut nefas intrare potiores conuentus machinarentur, & armata manu alios eijcerent: ita vt manifeste potius auaritia quã charitate moueri viderentur: cum eo iudice moneri prius debeant reformandi quã eijci. Demum quo ad equitaturam ordinatur; Vt constitutio Benedicti duodecimi obseruetur, quæ sic ait. Tenore pręsentium ordinamus: q̃ si quis frater priusquã de aliquo loco profecturus exeat, de dictis in regula, hoc est infirmitate aut necessitate, minister vel custos, & in eorũ absentia, Guardianus vel eius vicarius de consilio discretorum debeat arbitrari. Si vero alicui fratri extra loca ordinis existenti, vt in itinere, vel alibi infirmitas vel necessitas huiusmodi euenerit, ita quòd præsentia alicuius dictorum haberi non possit: tunc frater qui sic equitauerit, cum venerit ad præsentiam alicuius prædictorum prælatorum, debet statim necessitatem intimare, quam si approbauerint, a pena sit immunis. Alioquin tam is quam ille cuius causam iudicauissent non esse iustam, pro qualibet die qua transgressus fuerit, vna die in pane & aqua debet ieiunare. Quam pęnitentiã infra quindecim dies post transgressionem debeat inchoare, ad quam peragendam per suos superiores cogatur, quòd si ministri in hoc fuerint culpabiles, per visitatores acrius puniantur. Et frater qui semel correctus inuentus fuerit equitasse, pro illo anno careat voce actiua & passiua. Et si in aliqua prouincia hoc vitiũ equitãdi commune fuerit, referatur per visitatores capitulo generali, qđ prouidebit de remedio oportuno. Hæc Benedictus. Adde quòd in Romana curia stetur iudicio procuratoris ordinis de dicta necessitate. Item quòd prout dicit sanctus Bonauẽtura, non debẽt

de familia apud vltramontanos.

De equitatione.

Pœnitentia equitãtium.

fratres

Non transeant in curru fratres. fratres transire in curru duarũ aut quattuor rotarũ. *u* Ordinatur insuper, vt nulli iuuenes de quibus potius ꝑsumitur quòd sint fortes robore, vllo pacto equos tenere aut equitare præsumant, nisi debilitate nimia, vel infirmitate, aut causa longioris itineris, necessarij tamen, vel alicuius causæ celeriter expediendæ compellerentur. *Iuuenes non equitent.* Ministri quoque, custodes, magistri in theologia, atque prædicatores egregij, & prouinciarum cõmissarij ac visitatores, quorum vita & salus ordini valde necessaria est, si equitauerint, non sunt regulæ transgressores, ne infirmitatem incurrant. *Qui possunt equitare.* Cum intentio beati Francisci potius pompam fuerit quam equitãdi oportunitatem excludere. *x* Iccirco in frenis, sellis, faleris, & pileis, & alijs ornamentis reluceat humilitas & sancta paupertas. *Nõ sint equi falerati.* *y* Prout etiam generalia statuta mandant, totum generale capitulũ præcipit, ut fratres cum licentia ad loca nostra declinantes excipiantur hilari & læto animo, & benigne vt decet tractentur. *Declinent itinerantes ad loca ordinis.* Qui fratres nouerint se subditos illis prælatis esse, in quorum conuentibus, custodijs, ac prouincijs actu reperiuntur. *a* Fratres etiam prædicatores, quos super alios amare & honorare tanquam ceouos & patrui nostri filios, Alios item quoscunque, & cuiuscunque ordinis fuerint, cum ad nos & ad loca nostra diuertere contigerit, benigne & charitatiuè vti nostri suscipiantur. *Fratres prędicatores benigne recipiãtur.* *b* Præcipua quoq; hospitalitatis gratia in fratres beati Amadei & Clarinos est protendenda. Ipsique eandem gratiam reddant conuentualibus. Hoc idem dictum est de fratribus de familia. *Amadei, & clarini humaniter hospitẽtur.* Extendatur autem hoc decretum ad omnes vniuersaliter qui reformate viuunt, & cum paupertate incedunt. Et præcipitur prçlatis omnibus interioribus, sub pena priuationis officij, & alijs sub pena exilij, vt nullo modo tales reformatos & in stricta paupertate viuentes a conuentibus & locis repellantur, etiam si oporteret propter hanc charitatem debitum contrahere. Quod qui dictum debi- *Omnia fiant pro recipiendis fratribus.*

tum

tum, si locus ille soluere, aut loci procurator non esset vel non posset, minister teneatur de communibus eleemosynis prouinciæ satisfacere. Et super his minister & visitatores specialiter inquirant, & inobedientes vt dictum est acrius puniant. Alij etiam aliorum ordinum religiosi hilari vultu suscipiantur. Prælati quoque ecclesiastici quando fieri potest, omni reuerentia videantur. Et in omni conuentu sint aliquæ propriæ cameræ cum omni accommodata suppellectile, vbi tales hospites vultu suscipiantur hilari, lauentur pedes, & si opus est triduo quiescant.

De pecunijs non recipiendis. Cap. IIII.

PRæcipio firmiter fratribus vniuersis, vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiant, per se vel per interpositā personam. Tamen pro necessitatibus infirmorum, & alijs fratribus induendis, per amicos spirituales ministri tantum & custodes sollicitam curam gerāt secundum loca & tempora, & frigidas regiones, sicut necessitati viderint expedire, eo semper saluo, vt sicut dictum est, denarios vel pecuniam non recipiant.

c CIrca hoc quartum capitulum, in quo videtur primum vsus pecuniæ fratribus omnibus omnique modo interdictus, & hoc tam per se quam per interpositam personam, statim tamen in duobus casibus videtur concessus: sequitur Ministri & custodes sollicitam curam gerant. *d* Iccirco aduertendum est secū dum quatuor magistros, videlicet Alexandrū de Ales, Gaufredum, Ioannem de rupella, & Richardum de media *De tactu pecuniarum.*

dia villa quòd recipere pecuniã per se, est ipsam auctoritate propria dispensare, & in suos vsus conuertere. Recipere autem pecuniam per interpositam personam est eam in usus alterius auctoritate propria couertere & dispensare. e Si ergo iuxta puritatem regulæ ambulare velimus, pecuniæ vsus in regula in duobus casibus permittitur; vt pro fratrum infirmorum necessitatibus condecentibus & conuenientibus, & pro fratribus honeste induendis. Et intellige non solũ in illis duobus sed in consimilibus, quorum quædam sunt in regula, vt ẽ illud; Et possint habere breuiaria. Similiter quòd possunt equitare si necessitate cogantur. Et quòd fratres laborent fideliter & deuote. Et quòd sint examinata & casta eorum eloquia. Quia ergo neque officiũ dici, neque prædicatio exerceri sine libris competentibus possunt, neque labores manuum sine instrumentis debitis exerceri valent, neque equitare sine equis. Et ita dicito de alijs. Si hæc sine nummis haberi nequeunt, nummis pro eorum adeptione vti prout conuenit, non erit contra regulæ puritatem. f Quia ergo Martinus quintus, & quartus, & alij post ipsos, procuratores fratribus nominandos, hoc ministris, & custodibus concesserunt, qui omnium bonorum fratribus vndecunque obueniẽtibus, auctoritate apostolica iconomi, & actores essent. Iccirco si fratres nihil emerint, aut vendiderint, aut alio modo expẽderint, quam per procuratorem & si pecunias etiam ad procuratorẽ nõ deposuerint, nisi pro necessitatibus imminentibus, & quæ verisimiliter imminere possent, dicentur fratres nullo modo pecuniam recepisse, neque per se, neque per interpositam personam. g Procurator non est dicendus secundum summorum pontificum declarationes persona interposita, quando fuerit a ministro vel custode institutus, vel potius ab eis nominatus, & auctoritate pontificis institutus. Nam Martinus ita ait: Statuimus & ordinamus quòd iuxta declarationem Nico-

Quid est recipere pecuniã per se, & per interpositam personam.

In duobus casibus licet vti pecunia.

Vti in casu pecunia non est contra regulæ puritatẽ

Martinus quartus primus concessit procuratores

Procurator non est persona interposita.

Nicolai tertij, Clementis quinti, & Martini quarti, quilibet conuentus seu locus habeat suum procuratorem; iconomum, sindicum, & actorem, cui omnis elemosyna pecuniaria, & alia quę ad pecuniam reduci possunt, integraliter assignentur. Qui easdem dispẽsare habeant legaliter & fideliter pro reparatione cõuentuum & locorum, ad aliasq; necessitates fratrum pro tempore occurrentes, & quòd fratres nullo modo denarios vel pecuniã recipiant. Si quis autẽ cõtrariũ attentauerit, ipso facto omni actu legitimo sit priuatus. Et cui hęc pena nõ cõpetit, pena carceris puniatur. In omnibus aũt alijs quæ vltra hoc magis vidẽtur artare fratres, siue ex declaratione Clementis, siue quorũcũq; pontificum, vel aliorum quorumcũq; notabili auctoritate cõmissa misericorditer dispẽsamus. Non astringentes propterea qui voluerint prædictas declarationes seruare, quin suo voto satisfacientes seruare valeant & tenere. Hęc Martinus *h* Quamobrem Generalis cum toto capitulo vniuersis & singulis fratribus mandat, Vt omnes pecunias elemosynarias, tam cõmuni quã particulari vsui deputatas, apud procuratores dicta Apostolica auctoritate cõstitutos teneant: & quousq; in vsus licitos conuertantur conseruent. Vel potius in capsa sacrarij ad hoc deputata, cuius claues procuratores teneant: propter euitãda litigia atq; furta, quæ accidere solent quando ipsi procuratores tenent ipsi pecunias apud se vt latius in sexto patebit capitulo. *i* Caueant tamen varios procuratores ac procuratrices deligere, nisi qualitas fratrum, aut exigentia temporum postularet. Et de his ministri vt iudicent relinquitur, qui soli procuratores instituant. *k* Mandat quoq; Vt singuli suas elemosynas suo manifestent Guardiano, prout Generalibus censetur sanctionibus, infra spacium octo Dierũ post quã præsentiam guardiani habuerint. Et guardian⁹ eodem modo custodi, & custos Ministro. *l* Et qui cõ

Vbi sunt reponendę elemosynę pecuniarię.

Non sint varij procuratores.

Vnusquisq; suo prælato suas elemosynas manifestet.

Pena non assignantium elemosynas.

trarium fecerit aut supra se pecuniam detulerit, aut publice attrectauerit; pena proprietarij puniatur. Et qui pluries in eiusmodi deprehensus fuerit; pena carceris, & priuationis recursus ad dictas pecunias suo vsui deputatas. Quæ fabricę vel alijs fratrum necessitatibus applicentur. m Adijciendo id quod in capitulo Interamnę celebrato fuit statutum, Videlicet vt ministri ac visitatores in prima visitatione de præmissis inquirant notando in scriptis, nomine & vice Romanę Ecclesiæ, quid & quantum elemosynarum apud procuratorem reperiatur. In secunda vero visitatione diligenter, in quibus fuissent expensæ perquirant, & si aliquæ aliæ additæ essent. Neq; permittant fieri nisi honestas & necessarias expensas. Si quid vero notabile distraxisse, & donasse etiam elemosynæ intuitu sine procuratore, & expressa in scriptis ministri licentia inuenerint aliquos, furti damnent, & puniant acriter. Et si fuerint in his negligentes, eorum defectus capitulo generali proxime futuro visitatores denuncient, qui ibidem tanquam inutiles ad reformandum deponant. n Et ne ministri, aut custodes, aut Guardiani diabolica auiditate (quod absit) ducti, possint esse causa ruinæ subditorum; mandatur eis in virtute sacræ obedientiæ, & sub pena suspensionis cum institutione vicarij vsq; ad proximum capitulum prouinciale: in quo etiam illa vice ad officia restitui non possint: vt pro nullo crimine quantumuis graui subditos suos puniant ablatione elemosynarum vsui eorum deputatarum, ne paruuli & imperfecti tali timore titillati, in damnationem animæ suæ pecunias seu elemosynas occultent, & loculos faciant. Debeant tamē reformatores vbi inuenerint aliquos nullius industriæ ac Doctrinæ opulentos, & præter qualitates suas pecuniosos, vbi maxime nullum est verisimile argumentum, quòd iuste ad has venerint facultates: sed potius rapinis conuentuum, vel alijs vetitis vijs, ex

Ministri notent vniuscuiusq; elemosynas.

Sint frugales in expensis.

Pro quocunque crimine non sunt in elemosynā puniendi fratres.

poliare

poliare eos, & communi vsui fratrum applicare: non obstantibus illorum renitentia, & nullius fidei rationibus. Qui si se Laicali fauore defensauerint, vel aliis minis, coerceant brachio seculari, & si opus est, ad principum fauorem confugiant, de propria prouincia cõfusos eijciant, carcere primo maceratos. o Et quia tactus aut contractio simplex pecuniarum nullum crimen, nullamq; turpitudinem præseferre videtur, au ctoritate Apostolica declaratur, crimen in tali contractione aut tactu non esse, sed in animo fratris pecuniam occultantis, & dominium sibi vsurpantis. Ponitur tamen in constitutionibus priscis, & aliis regulæ declarationibus ea contractio inter alia prohibita, propter id quia viris perfectis nõ solum quod malum dignoscitur est euitandum, sed omne quod habet speciem mali. Et eos non solum oportet crimine, sed etiam suspicione criminis carere: ne ex eiusmodi attractationibus simplicibus scandalum præbeatur. p Si tamen aliquando fratres ipsos pecunias attrectare contingeret, id fiat modeste, animo sincero, intentione bona, & causa rationabili impellente. q Non itaq; vult capitulum generale pro talibus fratres ad peccatum mortale obligari, nec ad vllam penam, nisi inquantum presidentium artaret obedientia, non obstantibus quibuscunq; declarationibus, aut constitutionibus, alijsq; varijs opinionibus. Nam dicit sanctus Bonauentura, quòd sine consensu non acquiritur possessio: ergo quãdiu manet fratribus voluntas nõ acquirendi, etiam si in eorum manibus pro eorum necessitatibus pecunia inferatur, Non tamen eam recipiunt, secundum quòd receptio in eorum regula inhibetur. Hoc pro tanto dixerim, quòd non est eis inhibitum, quin recipi possint in custodiam pecunię alienę, sed ne consentiant in acquirendo sibi ius propriũ vel commune pecuniæ. r Teneantur autem ministri & custodes per obedientiam diligenter perquirere, si

In simplicitactu pecuniarum non est peccatum.

Quod tractãda sunt quãdoq; pecunia. Simplex pecuniæ contractio non obligat ad mortale.

fratres apud se aut apud alios teneant pecunias sine scitu eorum. Et quos tales repererint, tanquã proprietarios puniant, & eas pecunias fratrum necessitatibus applicent. *s* Mandat insuper vniuersum capitulum generale sub pena excommunicationis ipso facto incurrendæ, ac etiam sub pena carceris, prout & mandatur à Gregorio nono, & Iohanne vigesimo secundo ac etiam per constitutiones generales, quòd nullus audeat asserere publice uel occulte, quod frater non possit rem sibi necessariam emere, vel solutionem facere de elemosyna pecuniaria per nunciũ illius qui emit vel illius a quo est data fratribus. *t* Similiter eandẽ penã incurrant dicentes, quòd frater non possit recurrere pro necessitatibus ad specialem amicũ & procuratorem, apud quem deposita fuerit pecunia ab illo qui eam dedit, vel nuncio illius, ex eo quòd fieret suæ regulę transgressor. *u* Eidem penę iterum subiaceat quicunq; asserere præsumpserit, quòd vini & grani cõgregatio regulę puritatem offendat, & hoc quãdo ministri & custodes cognoscerent fratres sola mendicitate sustentari non posse. Talia ergo qui asserunt, si per testes conuincantur asseruisse: non liberẽtur a carceribus, nisi cum protestatione desistendi a tali erronea opinione. *x* Mandat quoq; dictum capitulum sub pena priuationis omnium actuum legitimorum, quòd nullus frater pro se aut pro alio contrahat debita, aut alicui seculari mutuo præstet pecunias, etiã per procuratores, aut libros seu alias res vsui suo deputatas in pignus tradat, aut vendat, seu in alium vsum transferat absque sui superioris licentia. *y* Et longe grauiorem penam incurrant qui res communi vsui deputatas venderent, aut in pignus darent. Guardiani insuper locorum, & conuentuum id nullatenus facere præsumant, nisi manifesta necessitate, vel euidẽti vtilitate cogerentur: & tũc cũ consensu maioris partis discretorum. *a* Preterea secundum quasdam generales

Non teant pecunias sine solu prælatorum fratres.

Pena asserentis fratrem non posse solvere cui debet vel emere necessaria de elemosinis per nunciũ.

Heresim sapit dicens fratrem non posse ad spiritualem amicum recurrerem.

Dicere congregatione vini & grani malum esse male sentiunt.

De non contrahendis debitis: & pecunia non mutuanda: & de repignori non dãda.

Non vendãtur res vsui communi deputatæ.

nerales constitutiones mandatur, ne quis fratrum audeat vllam elemosynam sibi a quouis commissam dispensare sine licentia ministri, aut custodis, vel guardiani, sub pena expulsionis de loco vbi maneret, vel alia æquipolleti. *b* Similiter quia interdum alicuius iudicio seu arbitrio solet dimitti aliqua summa bonorum incertorum male ablatorum, mandatur vt nullus talis audeat sub pena supra nominata illã sibi ac suis vsibus applicare. Valeat tamen minister aut custos (si eis expedire videbitur) in toto seu in aliqua parte dicti fratris oportunitatibus prouidere. *c* Caueant itẽ guardiani & patres discreti, ne conuentum aut locum in debitis onerosis aggrauent, aut in eiusmodi debita inducant sine licentia ministri. Et de eiusmodi debitis in omni capitulo Prouinciali diligenter inquiratur. Enimuero pro libris scribendis, edificijs erigendis, aut locis ampliandis contrahere grauia debita similiter prohibetur, nisi rationabilis causa subsistat. Nullum etiam notabile ædificium prout generalibus statutis cauetur, de cetero construatur. *e* Similiter neque arbores vllę incidantur sine licentia ministri & capituli conuentus. *f* Sed potius quilibet teneatur ex officio aliquas arbores plantare & conseruare animi relaxandi gratia, & ad fratrum exercitium hortos varijs oleribus ornare. Qui autem arbores suo arbitratu incidere, aut ędificia notabilia erigere ausus fuerit priuetur officio, vel de loco expellatur, si in officio non fuerit. De quo excessu custos teneatur ministrum reddere certiorem. *g* Qui autem fabricæ prę fuerint, non possint cum architectoribus de precio cõuenire, sine aliquorum patrum testimonio. Idem dicitur in emendis & vendendis. Reddant etiam rationem, quantum, & quando, & vbi, & a quo, & quanto emerint precio, non summatim & in confuso, verũ distincte per partes. In huiusmodi structuris datur maxima depilandi occasio. quod si nõ fecerint, omni p decenium

Non est elemosyna data ab amicis dispensanda sine licentia prelati.

Incerta non applicentur vsui particulari sine prelatorum licẽtia.

Non contrahantur debita.

Non fiant ædificia sine licentia prælati: nec arbores incidantur.

Hortorum vtilitas & ornatus.

E

De pactis non fiendis.

cenium

cẽniũ careant officio, etiam si nulla notarẽtũ fraude. *h*
De pactis non fiendis. Similiter nullus possit facere pacta, aut alias conuentiones, depositiones, fideiussiones, testimonia, aut quoscunque contractus quibuscunque personis, laicis vel ecclesiasticis, absque speciali licentia ministri vel custodis. Quod si factum fuerit, iuxta indultum D. Innocentij declaretur illud irritum & inane. *i.* Mandatur
De instrumẽtis conficiendis. insuper sanctione antiqua, quòd fratres nunquam litteras conficiant sua manu, aut instrumenta per notarios, quibus se pecunias, a quopiã recepisse, aut alicui eas debere protestentur, ne veluti proprietarij eiusmodi protestatione putentur. Sed id faciant procuratoris nomine adiecto, vel suo, & vtantur his verbis: Talem ac tantam elemosynam pro nostra necessitate à tali legatam vel datam, fatemur esse acceptam, vel fuisse nobis plenarie de illa satisfactum. Et si mutuo fuisset eis concessa, non promittant se soluturos, quia id proprietatem protenderet. Sed dicant se pro viribus sollicitaturos, quòd tali tempore mutuantibus satisfiet. Inhibetur insuper districte, sub pena priuationis librorum & officiorum, vt nullum depositum in gemmis, aut auro, vel argento, vel quacũque re pretiosa, exceptis libris suscipiant, aut teneant, nisi articulus necessitatis astrinxerit. Et tunc non sine prælatorũ licentia. Videãt autem quid, quantumue deponitur, si deponenti placuerit, & cui, & quando reddendum sit. Et fiat cũ cautione in scriptis sigillatis ab ipso deponente. Semperque cum protestatione, quòd fratres de custodia talis depositi nullatenus teneantur. Et eiusmodi deposita seruentur in loco communi & tuto, prout prælatus ordinauerit. Et absque debita cautione non reddantur. Siquando accidat in timore hostium, quòd populus sua bona in nostris conuentibus sub spe quòd intacta permaneant, recondere omnino voluerint, nullus sit fratrum, qui ea in custodiam suscipiat, nec in sacrario, nec in alio loco. Sed si aliter fieri non poterit, ipsi sua

custo-

custodiant bona. Multa sępe ex his fratres passi sunt, cum impetu inimicorum illa bona perierunt, quare ipsi satisfacere tenerentur fratres. k Demum in omnibus administrationibus iuxta eadem antiqua instituta mandatur, quòd administrationum suarum rationes fideliter reddant. Ministri quidem in capitulo prouinciali, inquisitores similiter & custodes. Idem faciant commissarij & visitatores ministrorum vel Generalis, cum ad reformandum, vel aliud faciendum legantur, vel ut in capitulis in electione ministrorum præsideāt. Guardiani vero & procuratores conuentuum & locorum, de quindena in quindenam coram fratribus discretis, & alijs qui voluerint interesse. Discreti autē interesse teneantur omnes. Nec propter hoc desistant a rationibus reddendis, dato quòd omnes vocati non interessent. Possunt tamen in casu vsque ad mensem id protrahere, & nulla excusatione vlterius l Et ne fratres timore guardiani consulant potius sibi quam communi vtilitati, mandatur præsenti decreto sub pę na excōmunicationis, vt sint bene oculati. Et si guardianos vel procuratores in fraude inuenerint, aut aliquem errorem aduerterent, tam in expensis quam receptis, publice coram omnibus referant. Alij vero reddant rationem ministro vel custodi, cum ab altero eorum fuerint requisiti. Si autem guardianus aut procurator dicto tempore rationes reddere neglexerit, ipso facto ab officio priuatus intelligatur, & sine generalis dispensatione in officio amplius non ponatur. m Et si fratres ad quos rationibus reddendis interesse spectat, noluerint vel contempserint interesse, per ministrum paternitate priuentur. Qui si tertio moniti nō se correxerint, sint inhabiles ad ordinis officia. n Guardiani quoque compellant procuratores suos ad rationes reddendas. Qui procuratores præter quotidianas & ordinarias expensas nil exponere sine guardiani & discretorum licentia præsumant, quòd si secus fecerint,

De reddendis omni mense saltem rationibus.

Aduertendum est ad rationes cum redduntur.

Omnes rationibus reddendis intersint.

Procuratores compellātur ad reddēdas rationes.

rint, ipſo facto ſint ſuo priuati officio, & in ſequẽtibus annis in officijs non ponantur. Seruent tamen ſemper probatam expendendi conſuetudinem. In caſu tamẽ poſſit guardianus aliquando aliter prouidere. Et in quolibet conuentu ſint duo libri magni, in quorum vno guardianus vel procurator omnium receptorum & expoſitorum nomina diſtincte & non ſummatim inſcribat. Ita quòd ſemper fiat mentio de loco & tempore, & de perſona vendente vel elemoſynam faciente. Et in magnis ſummis ſemper interſit præſentia & aſſenſus aliquorum conuentus diſcretorum. In alio ſcribat vel ſcribi faciat vnus ex patribus cõuẽtus, a fratribus cõuẽtus cõcorditer aſſignatus, a quo in eorum pręſentia rationis ſumma ſcribatur. Hic ſecundus liber nunquam guardiano credatur. Ambos tamen libros ſucceſſoribus aſſignent integraliter.

De modo laborandi. Cap. V.

FRatres illi quibus gratiam dedit dominus laborandi, laborent fideliter & deuote: ita qꝫ excluſo ocio animæ inimico, ſanctæ orationis & deuotionis ſpiritum non extinguant: cui debent cætera temporalia deſeruire. De mercede vero laboris pro ſe & ſuis fratribus neceſſaria corporis recipiant, præter denarios vel pecuniam, & hoc humiliter, ſicut decet ſeruos Dei, & paupertatis ſanctiſſimę ſectatores.

Circa

Circa hoc quintum capitulum generalis cũ toto capitulo statuit, vt fratres ocium tanquã omniũ malorum sentinam fugiant. Ad quod euitandum, primo circa litterarũ studia sint quędam ordinanda. *o* Ante omnia igitur iuxta quasdam cõstitutiones generales factas anno salutis quarto & octuagesimo supra mille trecentos, mandatur & ordinatur, quòd quilibet promouendus ad Bachalariatũ pro cursu in omnibus generalibus studijs,& præcipue in Parisiensi Oxoniensi, & Cantabrigiensi, iuret coram capitulo generali, vel in manibus Generalis vel Prouincialis ministri, quòd per tres annos immediate sequentes leget quattuor libros sententiarum, lecturas continuando per singulos annos. In quarto anno leget bibliã in eisdem scholis, si fuerit opus. In quinto autem tã quã bachalarius formatus respondebit ordinarie cuilibet Magistro regenti in vniuersitate eadem in scholis suis. Et ante principium sexti anni non assumet licentiam Magisterij, & ita obseruabit. Qui vero cõtrarium fecerit, vel iuramẽtum facere contempserit, bachalariatu & omni eius prosecutione:& Magisterij assecutione ipso facto sit priuatus. Hic cursum ab exercitio non distinguimus. Item quòd nullus frater pro bachalario cursus ad legendas sententias ab aliquo collegio extra nostrum ordinẽ electus acceptare præsumat absque licentia Generalis Ministri in scriptis obtenta. Qui contrarium fecerit, omnibus actibus legitimis, & gradu sit priuatus. *p* Statuitur præterea (vt in generalibus constitutionibus continetur) vt omnes lectores, regentes, & bachalarij, post festũ sancti Francisci suas lectiones incipiant: & octo mensibus continue vel interpolatim singulis annis legant, ita vt eas ante Kalendas Augusti compleant. Et in studijs Generalibus, in quibus sententiæ leguntur, in toto triennio teneantur legisse (vt dictum est supra) quattuor libros sententiarum,cum quęstionibus do-

De studijs, et ad ea promouendis.

De iuramẽto promouendorum.

Ordo seruandus in studijs Parisiensi, Oxoniensi, &c.

Tempus lectionum inchoandarum

Quõ sunt cõtinuandæ lectiones.

Qui libri legi possunt.

Non est textus sententiarum omittendus.

Satisfaciẽdũ est auditorũ idoneitati.

ctoris subtilis, aut alterius: puta Alexandri de Ales, Bonauenturæ, Francisci de Maronis, aut Richardi, prout cum auditoribus conuenerint. Non enim omnis ad acumina Scoti idoneus est. *q* Tertium tamen Magistri, in quo sunt fundamenta omnium doctorũ, nullo modo prætermittant, *r* Et si alicubi esset studium theologię, nec haberentur auditores apti ad ipsam facultatem (quòd in particularibus studijs vtplurimum euenit) possunt regentes cum cõsensu Ministri, legendo logicam, physicam, metaphysicam, ordini & auditoribus satisfacere; dũmodo in termino supra notato id perlegerint. Et quando fuerint plures competitores eiusdem lecturæ vel regentiæ, & in vtroque sit legendi sufficientia: is qui voluerit plures lectiones quã eas ad quas tenetur legere, cæteris paribus præponatur nolenti, & potius ad legendum eligatur. non obstante quòd fuerit in doctrina præstantior. *s* Possit etiam Generalis Minister in casu instituere plures bachalarios vel regentes, si aliàs conuentus tolleraret, qui sint in eadem lectione concurrentes, solita portione elemosynarum inter eos diuisa, vt feruentius in lectionibus agitentur: maxime si in hoc fuerint concordes. *t* Si quoq; aliqui postquã ad legendum sint deputati nolent legere, & alij repẽriãtur qui vellent, deponantur illi, & hi instituantur. non obstante quòd in capitulo generali in tabula positi fuissent. Et iuxta constitutiones generales qui in discontinuatione suarum lectionum fuerint inuenti notabiliter vitiosi, priuentur per ministrum omnibus gratijs quæ lectoribus conceduntur, & sequenti anno nullum officium habeant. *u* Quicunque fuerit cũstos alicuius custodiæ officium legendi habere nõ possit. *x* Declaratur etiã quòd quando per generalem ministrum ante generale capitulum substituitur aliquis bachalarius vel officialis studij alteri, mortuo, eiecto, reprobato, vlterius promoto, vel quoquo modo

Pluralitas regentium, et bachalariorum in casu.

Præponãtur legere volentes nolẽtibus.

Custos officio legendi non vtatur.

modo cedenti, & litteræ datæ de triennio toto sequē ti enucleant in loco & gradu præscripto in sequenti generali capitulo nequaquam mutentur: vt suos peragant cursus, nisi legitime talibus opponeretur quo venirent remouendi. Debeant tamen per suos ministros vel prouinciarum discretos suas auteaticas litteras ad generale capitulum pro confirmatione transmittere, ne obliuione & alijs occupationibus alter in tabula capituli subrogetur, quo casu secundus in iure præualeat, & alter sibiipsi imponatur. Cum in tali capitulo ex statuto omnes suis abdicentur officijs extra prædicta capitula si talis casus obuenerit, primę semper litterę in suo stent robore: nisi in secundis sine subreptione de primis certa fiat mētio. In dubijs vero sententiæ stetur ministrorum. Et ita in cunctis alijs concessionū vel aliarū rerū litteris fiat.

Promoti ante capitulum generale non amoueātur: sed eorum litteræ confirmentur in capitulo generali.

y Ad auferendā docentiū negligentiā, iuxta constitutiones generales singulis annis generalis minister ad studiū Parisiense visitatorē pro examinandis lectorum & studētiū exercitijs mittere teneatur. Ministri quoq; cū visitāt conuentus in quibus studia vigēt, teneātur ēt studium visitare.

Visitetur studium Parisien. quotannis.

a Et si quos ex studio vagabundos, aut malæ vitæ, & pacis turbatores, litteris non vacātes inuenerint, & post trinam admonitionem sese nō emendauerint, remittant eos ad Prouincias suas vel conuentus.

Visitētur studia & turbatores pacis expellantur

b Et si de illo conuentu essent vbi est studium, collocent eos alibi, & alios idoneos loco illorum subrogent in studio & in officio. Et ministris firmiter mandatur, vt hæc executioni mandent.

Boni subrogētur in loco malorum.

c Et raro permittant studentes natiuos illius conuentus vbi est studium, lectionibus ibi vacare, sed mittantur ad alia studia: ne familiaribus curis implicentur, & magis de conuentu quā alij præsumant.

Natiui in aliquo conuentu mittantur ad non natiuos conuētus pro studio.

d Præterea iuxta generalia instituta præfata mandatur, quòd fratres qui ad generalia vel particularia studia Theologiæ vel alterius facultatis trāsmittuntur, per sua Pro

Ad studia mittēdi à prouincijs eligātur.

Promouendi proponantur à ministris suis. uincialia capitula eligantur : nisi aliud generali ministro videretur. *e* Deniq; in capitulo generali, qui promouendi fuerint, per ministros suos vel magistros ibidem ordinatos proponantur. Et qui alio modo vel medio promoueri quęrerent, ipso officio careant. *f* Et nullũ munus nullaque pecunia mediatoribus detẽ neq; alicui alteri etiã generalis ministri familiari. *g* Si tamen facta promotione, promotoribus de sufficiẽtia attestantibus, ipse promotus, vel potius eius conuentus de communibus elemosynis vsui eius deputatis ; aliquid pro exonerandis ordinis expensis procuratori generali libere per procuratorem conferre voluerit ; illud impune facere poterit ; prout Eugenij quarti ; & Pij secundi priuilegium manifeste concedit, de quo infra capitulo octauo. *h*

Non promoueantur precio: nec munera dentur mediatoribus.

Promotione facta potest dari munus procuratori.

Procurator omnia scribat dona, & rationem red dat. Procurator autem supradictus veluti cętera ordini & eius expensis contributa in suo libro scribat, de illis loco & tempore rationem redditurus. *i* Præterea omnibus studentibus pręcipitur, vt expletis eorum studijs, ad cõuentus quorũ sunt reuertãtur, sub pena priuationis gradus, pręsertim vbi fuerit taxatus numerus studentium, vt in sancto Nicolao Venetijs esse constat. *k* Ordinatur etiam, vt quotidie fiant circuli & disputationes post prandium. His enim litteris dediti magis quam lectionibus proficiunt. Nec minus puniantur qui disputationes negligunt, quam illi qui lectiones. Et visitatori studentium seu studiorum hoc sit argumentum potissimum de ineptitudine studentium. *l* Et nunquam nisi vrgente necessitate instituantur in cõuentibus regentes hi qui extra conuentum ad legendum sunt conducti, cum non possint hic & ibi ad plenum satisfacere, & etiam quia diuinus impeditur cultus. *m* Omnes etiam lectores, & bachalarij, & docti studentes exerceantur alternatim prædicationibus, tã in conuentu quam extra cõuentum, vt tribus, scilicet lectioni, disputationi, atque prædicationi simul assuescant.

Redeant ad propria qui studium cõpleuerint.

De circulis & disputationibus.

Legentes extra ordinem sint regẽtes.

Prædicationi vacandũ est.

ſcant. *n* In quadrageſima plerumque ad prædicandũ exeãt, & raro quoad ſtuduerint illo tempore in ſtudijs confeſſionibus vacent, vt in conſtitutionibus alijs cauetur. *o* Prohibetur quoque ad lectiones acceſſus extra conuentum dum diuina celebrantur, illis qui diuinis intereſſe tenentur. Denique operam etiam hi qui ſic intereſſe non tenentur, potius Deo & eccleſiæ quã lectoribus ſuis complacere. Qui ergo ad lectionẽ huiuſmodi non fuerint apti (quod ſemper iudicent ſuperiores) potius ad diuina celebranda quàm ad eorum fimbrias magnificandas conueniant. *p* Iudicium autem ſuperiorum hoc modo feratur, vt diſtinguant qui ſint logici, qui philoſophi, qui metaphyſici, qui theologi, qui mixti. Et tempus ita coaptent, vt cuique audiendi ſuam lectionem commoditas tribuatur. *q* Ita quòd omnes ſimul eadem hora non exeant, vt remanẽtes ſatisfaciant choro loco exeuntium: quo tempore, cum videlicet ſtudentes ad lectiones egrediuntur, patres & alij nõ ſtudentes ſemper diuinis intereſſe teneãtur. Mixti ad eam lectionem tunc ire permittantur, quam principalius profitentur. *r* Nullusque lectorũ eiuſmodi ſub pena priuationis eorum lecturæ aliquẽ talem ſecum tali tempore adducere audeat, prȩſertim ſi remanentes pro dignitate conuentus ad perſoluenda diuina ſatisfacere non poſſent. De quo miniſtri ſollicitam curam gerant. Et qui contra hoc ſtatutum cõſpirationem fecerit in conuentu, vel laicalem fauorẽ quoquomodo commouerit, excommunicationis ſententia feriatur. *ſ* Præterea iuxta Benedicti conſtitutiones mandatur, quòd regentibus, magiſtris, lectoribus, bachalarijs, ac ſtudentibus conuentuũ, in quibus legunt vel ſtudent, ſecundum ſuam poſſibilitatem prouideant de vitȩ neceſſarijs, tam ſanitatis quam infirmitatis tempore, & de medico atque medicinis. *t* Alias autem expenſas, ſiue pro libris emendis, ſeu pro vectura librorum, conuentus cuius frater fuerit; vel ſi con-

uentus

In quadrageſima exeant ſtudentes ad prædicandũ.

Non relinquatur diuinus cultus ob lecturas in ciuitate.

Diſtinguatur tempus audiendarũ lectionum.

Patres & non ſtudentes diuinis interſint.

Lectores non ducant ſtudentes ſecum, qui debent intereſſe choro.

Prouideatur legentibus prȩcipue tempore infirmitatis.

Conuentus aut custodia studenti suo prouideat. uentus non poterit, custodia vel prouincia vnde transf mittitur ꝓuidere teneatur· modeste tñ secũdũ ministri taxationẽ. Cũ præcipue ꝑ studia & fabricam summi pontifices successionem tam mobilium quã immobilium sibi reseruent, & suis procuratoribus per modum elemosynæ nobis erogari mandauerint; Iccirco maxime attendãt patres conuentuũ, & suæ conscientiæ consulant, ne contra intentionem regulæ proprietarij habeantur, bona talia magis alijs vsibus applicando, & se potius quam studẽtes talibus bonis viuere posse existimando. *u* De libris autem prouideatur, vt libri decedentium ad conuentus vnde venerant transmittantur. *x* Prouideatur denique in quolibet conuentu, vt omnium librorum fiat diligens collectio. Et illorũ custodiæ vnus probus vel duo de conuentu præficiantur, cum inuentario autentico. Et guardianus omnĩ anno infra duos menses postquam est in officio teneatur fratribus conuentus collectis libros ostendere, & inuentariũ renouare vel uidere. *y* Qui autem habent curam librorum, quando ad litteras apti, libros requirerent necessarios, eis benigne cõcedant: modo hi qui recipiunt propria manu in registro subscribant se tales libros recepisse. *a* Similiter teneatur procurator ordinis libros in Romana curia decedentium per inuentarium receptos ad prouinciam defunctorum transmittere fideliter cum dicto inuentario, & prouinciæ sumptibus tales libros resignare ipsis cõuentibus quorum erant illi, qui vita functi iam sunt. Et hoc si fuerint Romæ pro negocijs conuentuum & prouinciarum. Si vero fuerint vagabundi, vel apostatæ, aut seruientes aliquibus prælatis vel dominis, eorum elemosyna, quæ inuẽta fuerit sumptibus ordinis vt generalis voluerit applicetur. Et eadem sententia sit de omnibus alijs qui extra ordinem quouis modo viuunt. *b* Præterea quicumque studentium in scandalum & dedecus religionis contra prælatorum obedientiam & reuerentiã con-

Successiones pro fabrica, & studentibus dantur.

De libris decedentium.

De librorum custodia.

Mutentur libri aptis ad litteras.

De libris decedentium in vrbe.

Non Coniurent fratres in prælatos.

coniurationem seu conspirationem fecerit, scripserit, vel pro ea confirmanda quippiam deposuerit, omni excusatione postposita, ipso facto excommunicationem incurrat. Et auctores talis conspirationis mox de studijs expellantur, non restituendi nisi per capitulum generale. *c* Præterea quilibet studens cuiuslibet prouinciæ, & etiam quilibet officialis in quouis studio promotus, teneatur habere litteras, quibus eius institutio & gradus in quo est exprimatur, vt possit suis prælatis cum fuerit requisitus ostendere. Quas si non ostenderit, guardianus non tenebitur ei prouidere. *d* Præterea quando fratres e studio in prouinciam aut conuentum redeunt, secũdum instituta Benedicti litteras laudis & boni testimonij vbi litteris vacauerunt afferant: quia litteræ priores eis non sufficiunt. Alioquin non cum honore, sed cum dedecore recipientur. *e* Litteras autem eiusmodi testimonij guardiani soli pro suo arbitratu concedere non possunt sine consensu discretorum, quæ etiam sint sigillo conuentus munitæ. Ministri vero eas sine aliquorum consilio dare non possint. Vtrique tamen ante diligenter de illorum vita & profectu inquirant, prout inuenerint litteris clausis, superiores certiores faciant, ad quos reuertũtur. *f* Præterea mandatur per obedientiam omnibus studiorum præsidentibus, vt nullum discrimen quo ad hoc faciant inter illos qui deferunt propriæ prouinciæ debita, & qui alienæ, sed illi dicantur applicati, qui de gratia vel supernumerarij mitterentur. Parisijs vero & in nonnullis alijs studijs in constitutionibus nominatis nullum fiat discrimen. *g* Ministri quoque debita dare nequeant, nisi cum consensu capituli prouincialis, vel prout ab ipso capitulo acceperint potestatem. Mittendi autem sint ad proficiendum habiles, fortes corpore, eloquentiæ bonæ, conuersationis honestę, non contentiosi, sed mites & pacifici. *h* Ordinatur quoque, vt si quandoque ob penuriam victus exonerare

Studentes habeant litteras suæ promotionis.

Studentes in reditu litteras testimoniales et laudis habeant.

A quibus debent dari tales literæ, & quomodo.

Nullum sit inter debitã Prouinciarum & applicata discrimen.

Minister non det debita sine consensu capituli Prouincialis.

nerare oporteret conuentus vbi sunt studia, incipiatur a minus idoneis, & præponatur in hoc bonus & acutus studens deteriori & rudiori bachalario. Et potius expellantur qui male viuunt, quam qui male addiscunt, hoc est qui sunt rudiores, non tamen negligentes. Et hoc fiat iudicio Regẽtis, ac prælatorum, ac patrum cõuentus, cum consensu ministri. In quo totum capitulũ eorum aggrauat conscientias. Mandatur autem districte, ꝙ alleuiatio eiusmodi incipiat prius ab alijs quam a studentibus, vt sunt iuuenes qui non dant opiram artibus, & quidam vt sic dicatur patrunculi, que cum non sint digni filiatione, creati sunt in patres. *i* Et primo expellãtur eorũ socij. *k* Vnde indicit & inhibetur oĩno, vt nullus patrũ discretorũ sociũ teneat, nisi pr̃ talis sit, qui sit virtute ꝑdit⁹, vel ętate iã grauis. De quo ministri omni perturbatione semota secũdũ Deum iudicent: & eorum conscientiæ in hoc sint aggrauatę, *l* Patres etiam qui tali nomine digni sunt (quantumuis egregij sint) tantum vno seruitore sint contenti, nisi ministris aliter videretur aliquando. Qui tamen seruitores quãdo conuentus eorum opera indigebit in diuinis vel etiam in humanis, suis guardianis obediant. Et si patres contradixerint, ex tũc priuentur societate seruientium. *m* Nullus item fratrum audeat prout sibi libuerit capellis aut ecclesijs quibuscunque inseruire, nisi a prę̃latis deputaretur. Merces vero eiusmodi obsequiorum vel elemosynæ potius (quia merces nostra est in celis) sint communes toti conuentui. Poterit tamen, immo decet, vltra alios illi aliud consignari, qui ex obedientia inseruierit: dicente regula: De mercede vero laboris pro se & suis fratribus induendis corporis necessaria recipiant. *n* Et si qui magistrorum vel patrum eiusmodi capellas priuatim retinere præsumpserint, si tertio moniti eas non dimiserint, gradu & paternitate de facto intelligantur priuati, & a conuentu expulsi. *o*

Qui sunt expellendi a studio cum grauatur.

Conditio mittendorum ad studia.

Expellantur patrũculorũ socij.

Quis sit dignus tenere socium.

Vno seruitore patres sint contenti.

Non seruiãt alienę ecclesiæ fratres.

Pena illorũ qui tenẽt capellas priuatas.

Neque

Neque intendit generale capitulum tanta immunita-
te defendi patres eiuſmodi, quin pro communi cōcor
dia,& ad tollendum aliorum ſcandalum,tam in choro
quàm in reliquis locis conuentus ſeſe exhibeant ali-
quãdo pro tẽporum oportunitate ad oẽs honeſtos la-
bores & exercitia cōia. puta in canendis miſſis, facien
diſq; hebdomadis & alijs,cum non ſolum ipſi, ſed ge-
neralis ordinis in caſu ad hoc teneretur.Nam ſi gloria
ri liceat religioſo, gloria eius ſit in actibus humilita-
tis. Propterea non erubeſcant qui maiores ſunt,ali-
quando intrare ad miniſteria ſacrarij,coquinę, pena-
rij,verrere domum, portare peram ad elemoſynam pe
tendam, licet ſit eorum officium curare maiora conuẽ
tuum negocia.ſ.legendi,diſputandi,prædicandi,corã
pręlatis & alijs loquendi,& comparendi, & ſimilium,
& non vt fuci quidam conſumere ſolum aliorum labo
res. Sic enim potius tyranni, quàm patres iudicabun
tur. Agnoſcantq; vocem propriam patris,nam patris
eſt alere,nutrire,prouidere, conſeruare. Illi ergo ve-
ri patres ſunt,qui meritis & exemplis,atque alijs tute-
lis & auxilijs conuentum ipſum ſibi in filium adopta-
runt.

Aliquando humilibus officijs mancipẽt ſe patres & magiſtri.

p Determinat item generale capitulum oẽs pa-
tres iuuenes,qui non fuerint quinquaginta annorum,
neq; magiſtri, neq; propter ſtudiũ aut lectiones alias
exempti,aut prędicatores,& multę auctoritatis in po-
pulo, ſcribantur ad canendas miſſas: ſimiliter & alia
chori officia, ſicut & alij fratres: pręſertim ſi non fue-
rit copia fratrum. Et ſi tertio moniti non paruerint in
omni capitulo voce actiua & paſſiua careant.

Qui officia chori facere debent.

q De ſtu
dio autem Pariſienſi ſecundum generalia inſtituta or
dinatur,ꝙ de fratribus ſententias lecturis in ſtudio Pa
riſino,& ad magiſterium præſentandis, miniſter gene-
ralis prouideat: niſi ex cauſa duxerit conuentui Pari-
ſienſi id committendum. Si quoq; vacaret officium
generalatus, & vicarius non eſſet in ordine,nec per ge
neralem antea fuiſſet prouiſum; Tunc ipſe conuentus

De pariſienſis ſtudij prouiſione.

ſecundum normam à domino Mattheo tunc Generali in Mõtepeſſulano traditam, & ordinatam prouideat. Vtq; generalis miniſter id expeditius faciat, miniſtri prouinciales & diſcreti in capitulo generali per obedientiam teneantur eos nominare, qui in Prouincia fuerint acutiores, aptiores, & meliores ad eiuſmodi officia exequenda. *r* Placet tamen generali capitulo, quòd de illis qui ſunt Pariſij ſententias lecturi (ſi ad magiſterium fuerint pręſentandi) tertius ſemper de Prouincia Franciæ aſſumatur, reliqui de alijs prouincijs ordinis: ſecundum quòd fuerint magis idonei aſſumãtur. Ita tamen id placet, quòd propter hoc nullus inſufficiens ad officia prędicta admittatur, neq; auctoritati Generalis miniſtri derogetur, qui vnũ alij pręferre vt videbitur poterit. *ſ* Poſſit autem quęlibet Prouincia ad ſtudium pariſinum duos ſtudẽtes de debito ſine prouiſione aliqua, & duos de gratia trãſmittere. quibus tamen per prouinciam ſuam de libris prouideatur. Qui in ſuo reditu de dicta ꝓuiſione rationem integram reddere teneantur: & ad id ſi opus fuerit cõpellantur. Et caueant ne elemoſynas ſibi conceſſas pro libris emendis in alios vſus committant, aut libros pompoſos fieri faciant. Et hoc ſtatutum commune ſit omnibus fratribus. *t* Caueant autem ſtudẽtes & bachalarij (maxime Pariſijs commorantes) nẽ rebelles & contumaces inueniantur in his que a Generali mandantur. recurrentes ad rectores vniuerſitatis, vt defendantur, ſicq; in contemptum prælatorum permaneant: vt cenſuras, & alias penas non curent. Omnes tales vult generale capitulum de conuentu debere eijci: & perpetuo priuari officijs & omni alia ꝓmotione, nec niſi per generali capitulum reſtituantur. Et ſiqui ſtudentium eos manutenuerint, defenſauerint, excuſauerint, & cum eis conuerſati fuerint, & pro excõmunicatis non habuerint, eadem in eos feratur ſententia. Non enim poſſunt vniuerſitatum priui-

legia

Acutiores ad ſtudia promouendi ſunt.

Ordo ſeruandus in pręſentandis pariſienſibus & alijs aliarũ prouinciarũ.

Quot ſtudẽtes poſſint mitti ad ſtudium pariſien.

Studentibus pariſinis prouincia ſua prouideat.

Pariſien. nõ paruifaciãt mandata G. M.

Pęna recurrentium ad vniuerſitates.

legia ab obediētia superiorum religiosos eximere. *u* Præterea iuxta instituta in generali capitulo quarto & octuagesimo supra trecentos & mille nostrę salutis anno statuitur, quòd nullus fratrum litteras apostolicas, aut alio quouis modo absq; superioris ordinatione ante sex annorum cursum, licētiam aut cursum seu gradum magisterij assumat. Quod si fecerit, ipso facto sit priuatus gratijs ordinis: & pro magistro non teneatur, neq; Generalis absq; consensu capituli generalis valeat secum dispensare. Salua summi pontificis reuerentia, si aliquando aliquem ob magna merita promoueret. Et de hoc nostris priuilegijs super hoc concessis derogare intenderet: maxime si persona promota esset sufficientis ac probatæ talis doctrinę vt suos cursus in legendo peregisset. Iccirco supplicat generale capitulum: non astringi huiusmodo indoctos pro magistris acceptare. Et in hoc teneatur Generalis semper pro reuocatione talium præteritorum & futurorum ad pontificem recurrere, *x* Proin de Benedicti duodecimi statutum extat eiusmodi, quòd obseruādū est ne noua cuiusçunq; opera per fratres ipsius ordinis incaute vel periculose communicari seu publicari cōtigant, districte præcipitur: quòd nouum opus theologicum, iuridicum vel philosophicum, librum, libellum, summā, compediū, postillā, compositiones glosas, tractatus, collationes seu cōpilationes quæstionū vel sermonum, à quocunq; fuerit æditus seu ędita vel æditum, nullus frater sine subscripto, & examine generalis ministri, & capituli generalis licentia prius specialiter obtenta, intra vel extra ordinem publicare, communicare, vel copiare præsumat. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, omnibus scolasticis ac legitimis actibus, ac vsu librorum se nouerit priuatum fore. *y* Eiusmodi autē operis examen fiat ꝑ quattuor eiusdē ordinis in theologia magistros, ad hoc per idem generale capitulum

Complendus est sex annorum terminus ante magisterium.

Non dentur libri editi à fratribus in lucē sine examine.

Quatuor magistris eruditissimis committatur librorum examen.

tulum deputatos: qui ad diligenter examinandum huiusmodi opera, & fideliter capitulo referendum per obedientiam astringantur. Completo examine, per litteras Generali & capitulo teneantur quæ approbatione vel improbatione digna fuerint nunciare. Quorum relatio, approbatio, vel improbatio per scriptorem ordinis in actis ordinis registrentur. Hæc ille.

Super quibus potest dispensare Generalis in cōponendis libris.

a Si tamen hodie aliquis in ordine vir in litteris egregius esset, qui ad minus duodecim annis publice legerit ac docuerit, poterit generalis minister (si ei videbitur) etiam sine generali capitulo ei libros conscribendi edendiq; licentiam impartiri. b Ordinat insuper generale capitulum, quòd pro bachalarijs in principijs lecturarum non faciant expensas conuiuij nimias, sed solum pro læticia quadam huius sanctæ nouitatis fiat refectio moderata.

Non fiant cō niuia lautissima in principijs lecturarum.

c Deinde nullus frater à satore malorū instigatus (vt antiqua statuta Papalia clamāt) sub simulata sanctitatis specie, vel quocūq; colore quæsito audeat damnatas per sanctam Romanam Ecclesiam hæreses prædicare, aut dogmatizare, defendere seu probare, & sua doctrina & sacrilega prædicatione simplicium corda vitiare ac deprauare contra fidem & bonos mores. d Et qui contrafecerit (quod absit) verbo, scripto, vel facto, contra illos sicut contra Hereticos debite procedatur, contraque illorum receptatores, defensores, fautores, secūdum canonicas sanctiones. Simili quoque pena animaduertendi sunt, qui verbo vel scripto opinionem vel doctrinam per sedem Apostolicam approbatam reprobare, vel reprobatam approbare ausu temerario studuerint.

Non prædicentur damnata a sācta Romana ecclesia.

Pœna taliū prædicantiū damnata.

e Præterea sub pena excommunicationis latæ senrētiæ: quam nunc in scriptis & sedendo (vt moris est) in quemlibet eiusmodi proferimus, præcipitur & mandatur omnibus fratribus (quocunq; nomine appellentur) inquantum virtus capituli generalis se extendit, cum corroboratione vbi illa deficeret,

sedis

ſedis Apoſtolicę has conſtitutiones confirmantis, ne nullus audeat exponere ſeu componere, aut in publicum tradere, aut imprimi facere vllos libellos ſeu tractatus in cuiuſuis infamiam, præſertim prælatorum & religioſorũ: vt ſunt inuectiuæ cantilenæ, & eiuſmodi libelli ſub ſpecie zeli diuini traditi, aut ſub ſpecie cuiuſdam deriſionis, *f* Ita quòd neq; fratres conuentuales illos qui ſunt de familia & eis ſimiles derideãt, neq; illi conuentualibus ſub quodam velamine ſanctitatis ignominiã inferant, & in alios crimẽ impingant: & ea cõtra conuentualium paupertatem proclamẽt, quæ nollent contra ipſorum obedientiam proclamari. Neq; igitur in confeſſionibus neq; in prædicationibus ſe lædant mutuo in ſcandalũ populi & dedecus religionis. Sicut nuper quidam inuectiuam quandã imprimi fecit non in paruum religionis dedecus, nõ attendens ꝙ omne agens in agendo repatitur, & qui longo vtitur flagello, poſt ictum in ſe reuoluat neceſſe eſt. Et ſic in breui temporis ſpacio religio diffidijs labetur. *g* Et ſi ex eiuſmodi maledictis & ſcriptis aliqua congregatio vel conuentualium vel fratrum de familia, aut aliorum eiuſmodi offenderetur, & iniuria eſſet litigioſa & diſputabilis: citatis hincinde partibus a generali miniſtro, in loco publico congregationis inſenſæ abſque ſecularium ſcitu & ſcandalo, eiuſmodi quæſtio diſputetur & examinetur, & ſecundum delicti exigentiam ipſe miniſter generalis damnet illum qui ſic ordinem offenderit. Huic autem ſtatuto auctoritate apoſtolica ſubijciantur omnes fratres minores quocunque nomine (vt dictum eſt) cenſeantur. *h* Præterea quicũque frater (vt reuertamur ad ſanctiones priſcas, & ſummorum pontificum auctoritate corroboratas) audiuerit aliquẽ ſtudentem, magiſtrum, vel prædicatorem ordinis noſtri aſſerentem aliquã poſitionem in fide vel moribus ſuſpectam, aut per theologos communiter reprobatã, in virtute ſanctæ obedientiæ

Non componantur libelli in infamiã alicuius.

Non lædant ſe mutuo fratres diuerſarum vocationum.

Fiant priuatæ diſputationes de controuerſijs fratrum diuerſæ vocationis.

tiæ ei mandatur, vt statim ministro vel suo superiori id denunciet, qui tali asserenti districte pręcipiat, ne vlterius talia eiusmodi asserat donec super his veritas sit discussa. Pro cuius discussione idem minister ad vicinius studium recurrat. Et si inuenerit id esse erroneũ; tunc illi fratri firmiter præcipiat, vt a tali assertione desistat. Qui si noluerit, de consilio discretorum carceri mancipetur, non liberandus donec se emendauerit, & oppositum suæ propositionis retractauerit. De hoc autem in proximo generali capitulo Minister referat. *i* Præterea quando occurreret aliqua oratio in fide dubia, caueant fratres, ne antequam sedes apostolica determinet, alteri parti firmiter adhæreant, sed iudicium eiusdem Sedis expectetur. *k* Fratres vero quibus gratia capessendæ litteraturę non fuerit concessa, curent illud quod omnibus commune esse debet habere spiritum domini & sanctam eius operationem, & supra alios orationes ad Deum fundere, & post horam matutinalem in hieme (quoad fieri potest) septẽ psalmos cum letanijs, in æstate vero post nonam persoluere. Et hoc quando præsidenti congruum videbitur Post horam vero vespertinam dicant vesperas defunctorum cum vno nocturno & laudibus. Et post cõpletoriũ Benedicta tu. *l* Item post Aue maria in sero (vt Sixtus statuit) pulsetur campanella ab acolito vel sacrista, feria secunda, quarta, & sexta, nisi solenne festum occurrerit, vel aliter videretur præsidenti, & valuis ecclesiæ ac fenestris clausis, fratres faciant humiliter disciplinã, dicendo psalmum Miserere mei, cum Gloria patri, & psalmũ De profundis. cũ Requiem. Et Christus factus est pro nobis obediẽs. cũ oratione Respice quæsumus, & quæ sequuntur. Qua finita dicatur Salue Regina ab omnibus, cum versiculo Aue Maria, & cum his orationibus, videlicet Famulorum tuorũ. Deus cui propriũ est. Vre igne sancti spiritus. Deus qui Ecclesiã tuam beati Francisci, & Actiones nostras.

Denuncientur prælatis quæ asserũt suspectas propositiones.

Dubiorum alteri parti nõ adhæreant sine ecclesiæ determinatiõe.

Exercitiũ nõ litteratorũ.

De disciplina facienda.

Et

Et vbi totiens guardiani hoc persuadere fratribus nõ possent, semel saltem in hebdomada non deficiant, aliter inter regulares non habeantur. *m* Vacent deniq; laici & iuuenculi humilitatis officijs, vt mundationi domus, purgationi vasorum, cultui pomeriorum, aut hortorum, & huiusmodi, secũdum gratiam eis concessam. Et secundum Martinum quintum: vt sæpe dictũ est, si aliquibus laborantibus fuerit debita merces pecuniaria, detur procuratori, si alia, guardiano conuentus vel loci, qui eam communi vsui fratrum applicet & illius præcipue qui laborauit, si indigeat. *n* Quãuis autem ocium non litterarium, sed vulgare sit tanquam fomentum omnium scelerum fugandum, non tamen omnia exercitia sunt laude digna, sed quędã sunt interdum valde reprehensibilia; Iccirco mandatur fratribus omnibus, ne alchimiam, aliasque vanas & damnatas artes, Aquarum inhonestas distillationes, & ad malum incitantes, vt sunt artes quæ spectãt ad vanum mulierum ornatum, vt sunt armillæ, odoramenta, vnguenta, & eiusmodi exercere audeant. *o* Similiter artes quæ sine strepitu nõ possunt fieri, vt est ars fabrilis, & eiusmodi, quæ in claustro cõmode nõ possunt fieri. Qui autem huiusmodi artes contra suorum superiorũ inhibitionem exercere pręsumpserit, actibus legitimis priuetur, & carceri mancipetur. *p* Et quia maxima abusionum est, clericum negociatorem aut causidicũ esse, iccirco sub pena suspensionis, & ad omnia officia inhabilitationis iuxta generalia statuta mandatur, vt nullus fratrum negociari, aut quoquomodo mercari, fenerari, exercere societates animalium, aut causas secularium quorumcunque, aut etiam ecclesiasticarum personarum actitare in curijs quibuscumque, vel eorũ causa ad quamcumque patriam, vel locum quantumlibet distantem accedere attentet. Et cui hæc pena nõ competeret, pena carceris per tres menses cum trina disciplina qualibet hebdomada puniatur. Et nihilominus

Exercitiũ laicorum & iuuenculorum.

Prohibetur alchimia, & aquarum distillatio.

Prohibetur ars quæcũq; strepitum faciens.

Damnatur negociatio apud frẽs.

Pena negociantium fratrum.

minus iuxta constitutiones antiquas sors tota cum lucro & alijs bonis eorum communi fratrum vsui applicetur. *q* Prçterea eodem modo inhibetur, ne vllus eligat esse iudex aut arbiter quæstionum sæcularium, aut sibi procuret a regibus, a principibus, aut communitatibus, vel prælatis committi negocia sæcularia, & nostro ordini indecentia. Et qui contrarium fecerit, nō gaudeat priuilegijs ordinis, nec alijs dignitatibus. *r* Præterea non teneantur in cōuentibus scholæ sæcularium quorumcumque, etiam nepotum vel affinium. Si quis autem in conuentu grammaticam aut alias liberales artes publice doceret, si ad eiusmodi lectiones in loco communi etiam sæculares conuenirent, ad audiēdum tantummodo, & non ad manēdum, charitate suadente non damnatur, si cum ministri generalis fiat licentia. *f* Et qui alio modo sęcularem retinuerit in cōuentu sine præsidentis obtēta licentia, maxime suspectum & inutilem conuentui (vt infra etiam dicitur) etiam si esset ad ordinem recipiendus, nisi infra quindecim dies fecerit, vel priuetur camera, vel expellatur vt in quodam capitulo Ascisij celebrato fuit decretū. *t* Cum non solum exercendi, sed etiam clericis addiscendi artem medicinæ vetitum sit, sub paulo ante penis dictis mandatur fratribus vniuersis, ne in cura medendi vllatenus se occupent: prçsertim cum sæcularibus, vbi posset emergere sanitatis aut vitæ periculum nisi hāc artem ante religionis ingressum calluissent, & tantum gratis pauperibus & amicis spiritualibus, vbi nullum irregularitatis esset periculum inseruirēt. Chirurgici omnino abstineant. *u* Tandem mandatur secundum generales constitutiones ministris, custodibus, ac alijs prælatis, quòd si inuenerint aliquos fratres notabiliter ociosos, nec voluerint in hortis, aut in eundo pro elemosynis, & alijs eiusmodi exerceri, tāquā ignauum pecus ab omnibus retrahatur ordinis promotionibus, & voce actiua & passiua priuētur

Non sint iudices fratres.

Non sint sæcularium scholæ in conuentibus.

Sæcularis studens non teneatur in conuentibus.

Medicina dãnatur apud fratres.

& sic

& sic esse priuatos publice denuncient. Visitatores insuper Prouinciarum diligenter inquirant, qualiter hæc constitutio seruetur in prouincijs ordinis: quando ad visitandum accedunt. Et si quos in ipsa obseruanda negligentes inuenerint vel puniant, vel capitulo denuncient. *Diligentia visitatorum.*

Quod fratres nihil sibi approprient Capitulum. VI.

FRatres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed tanquã peregrini & aduenæ in hoc seculo in paupertate & humilitate domino famulantes vadant pro elemosyna confidenter. Nec oportet eos verecundari, quia dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis: quæ vos charissimos fratres meos hæredes & reges regni cælorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimauit. Hæc sit portio vestra, quæ perducit in terram viuentiũ: cui dilectissimi fratres totaliter inhærentes, nihil aliud pro nomine domini nostri in perpetuum sub cęlo habere velitis. Et vbicunq; sunt & se inuenerint fratres, ostendant se domesticos inuicem inter se & secure manifestet vnus alteri necessitatem suam. Quia si mater diligit & nutrit filium suum carnalem, quanto diligentius quis debet diligere & nutrire fratrem suum spiritua-

lem.? Et si quis eorum in infirmitatem ceciderit: alij fratres debent ei seruire: sicut vellent sibi seruiri.

IN hoc sexto capitulo regulæ sunt tres articuli. In quorum primo tractatur de voluntaria rerum abdicatione: tam in communi quã in proprio, propter Deum, patre nostro dicente: Fratres nihil sibi approprient &c. Secundo datur inter alios modos præcipuus modus viuendi, quando subiungit. Vadãt pro elemosyna confidenter &c. Tertio de obsequio fratribus infirmisẽ impenddo, quando subnectit. *Alij* fratres debent eis seruire &c. *x* Circa primũ articulum fit eiusmodi declaratio, quam totum generale capitulum acceptauit tanquã veram, & ex mente legislatoris nostri procedentem: videlicet Fratres minores quo ad votũ paupertatis in hoc differre ab alijs eandem paupertatem profitentibus: quia alij quidẽ habent in cõi dñium rerũ,& vsumfructũ& ius vtendi.

De pauperta te.

Quõ minores differunt ab alijs in paupertate.

Fratres minores vero habent in communi, quod alij habent solum in speciali: videlicet solum vsum simplicem rei. Neq; differt possidere in cõi & possidere in particulari. Et hunc sensum fuisse Christi domini inspirantis, & beati Francisci scribentis, declarauit Nicolaus & multi alij summi pontifices. Vnde subiungitur. Tanquã peregrini & aduenę in paupertate, & humilitate domino famulantes. *y* Quid autem sit dominium rei, omnibus manifestũ videtur.

Dominiũ et vsus quid.

Vsus autem fructus est quoddam dominium, quia fructus ex re prouenientes possunt alienari & donari vt libet. Ius autem vtendi habent illi, qui fructibus alicuius rei ipsi quidem vti possunt de iure, ita quod nemo eos impedire potest. Alijs quidẽ tamẽ nequeunt donare talem vsum, neq; fructus vllo modo alienare, hoc aliqui vocant ius nudum: quia ipsi solum vti possunt. *a*

Fratres

Fratres itaq; minores non habent dominium rerum, puta domorum & prædiorum: vt illa possint vendere & alienare. Neque habent vsum fructus: quia supra nullius prędij aut domus fructibus vel censibus habēt ius & dominium. Neque habent ius vtendi vt possint ad fructum recurrere de iure, ita quòd nemo eos possit impedire. Nullum ergo ius est eis rerum aut fructuum. Quid ergo habēt? Simplicem facti vsum quo quidem vita mortalium carere non potest, & quem tollere nulla professio potest. *b* Et quia dubitare quis posset, quis earum rerum (quibus simpliciter fratres vtuntur) sit dominus, quisq; enim omne ius habet, Declaratum est, quòd res si non sint amplius in potestate largientium, sed ius earum ab eis recessit: tunc librorum & omnium rerum mobilium & immobiliū pręsentium & futurorum, quę fratribus offeruntur, conceduntur, vel quouis titulo donantur: si donantes nō exprimerent se habere in eis ius & dominiū totum ius & omne dominiū sedes Apostolica, vel per sona Romani pontificis in se & Romanam Ecclesiam recipit, sibiq; plene & libere omnia illa attribuit, omneq; ius ad ipsum pertinere cōstituit. Quia pontifex Romanus etsi omnium sit pater & dominus: specialiter est pater & dominus fratrum minorum. *c* Vnde Sixtus quartus in Bulla sua sic ait, Nos igitur Præfati ordinis qui conditori gratissimus est & pię deuotioni fidelium acceptus, vt illius personarum, quarum prędicationibus verbi dei, & euangeliorum veritatis, sacrorumq; eloquiorum explanatione, consilijs, & charitatiuis admonitionibus fideles ipsi circa animarum suarum salutem magna cōmoda consequuntur, statum prosperum & felicem intensis desiderijs affectantes, necnon pias decedentium (quorum amplius non redit arbitrium) voluntates executioni mādari, & ex eis quæ diuinæ propiciationis intuitu pia largitione fideliū conceduntur, structuras & ædificia

Minores non habent dominium rerum, neq; ius vtē di: secundum vsum simplicem.

Dominium habet sedes apostolica.

Bulla Sixti ad litteram de paupertate minorum &c.

domorum dicti ordinis, ac sacræ theologiæ studium in ordine prædicto manuteneri, & eiusdem ordinis professoribus eiusmodi studio vacare volétibus vt id commode facere possint, subuenire Christianæ reipublicæ qnãmaxime vtile & necessarium fore, ac inter summe meritoria ac Deo grata opera non immerito connumerari posse & debere putari, quorumcunq; Romanorum pontificum prædecessorum nostrorum, & præsertim recolendæ memorię Eugenij Papę quarti circa pręmissa dicto ordini similiter concessas litteras Apostolicas, & in eis contenta auctoritate Apostolica, & ex certa scientia, ac de plenitudine potestatis supradictę pręsentium tenore approbamus, ac robur perpetuę firmitatis obtinere & obseruare debere decernimus: & nihilominus volumus ac eisdem auctoritate, scientia, potestatisque plenitudine statuimus & ordinamus, quòd de cętero perpetuis futuris temporibus institutiones & substitutiones, relicta donationes, legata inter viuos & causa mortis, alięque pię & non piæ dispositiones quęcunque quocunque nomine nuncupentur, tam simplices & puræ quam conditionales & modales, fratres, & domos dicti ordinis, ipsarumque domorũ capellas, ecclesias, picturas, & fabricam seu illorum commodum & fauorem quomodolibet concernentium hactenus factæ, & in posterum perpetuis temporibus faciendæ, etiam si tempore institutionum, substitutionum, relictorum, fideicommissorum, legatorum, donationum, aliarumq; dispositionum huiusmodi, fratres ipsi in quorum fauorem emanarent nondum ordinem prædictum ingressi forent, eidem Romanæ ecclesiæ & de illa ordini ac fratribus ac locis eorundem factæ esse intelligantur, & eundem plenarium sortiantur effectum, quem sortirentur si nominatim & expresse præfatæ Romanę Ecclesię & de illa ac in eius fauorem factæ forent: nc possint prętextu incapacitatis eorundem fratrum quouis modo

de in-

de inualiditate notari. Hæreditates vero quæ eisdem fratribus si in seculo forent ab intestato perferẽtur præfatæ Romanæ ecclesiæ, quæ ipsorum fratrum locũ quo ad hoc teneat deferantur. *d* Ipsa quoque Romana ecclesia quo ad hæreditates & bona quæ ordinem ipsum ingredientes sub cõditione mortis eorum sine filijs restituere grauati sunt, filiorum locum teneat: sicut tenent monasteria proprium habentia in communi, si tales grauati illuc ingressi forent. Quodque Romana ecclesia eadem, & pro ea illius sindici, iuxta litterarum prædictarum Martini quarti prædecessoris nostri præfati tenorem pro tempore nominati, in substitutionibus, relictis, legatis, donationibus, alijsque pijs & non pijs dispositionibus prædictis, necnon ex illis quæ ab intestato professoribus dicti ordinis si capaces forent deferrentur, hæreditatibus & bonis quæ ingredientes ordinem ipsum sub cõditione mortis eorum sine filijs restituere grauati sunt, id totum petere, consequi, & habere possint, ac si institutiones, substitutiones, relicta, legata, donationes, aliæque dispositiones huiusmodi in ipsius Romanæ ecclesiæ vtilitatẽ nominatim emanassent vel emanarẽt, ipsæque ab intestato hæreditates ipsi Romanæ Ecclesiæ siue ipsius fisco delatæ forẽt. Et quòd retinerent filij talium de restituendo sub conditione mortis sine filijs grauatorum, si extarent. *e* Habeant quoque sindici præfati circa præmissa parẽ quã idem Martinus quartus eos habere voluit facultatem. Hæc Sixtus. Et ne apud fratres facultas sindicorum, quam eis Martinus prædictus & alij pontifices concesserunt, ambigua remaneat, ponitur hic declaratio ipsorũ facultatis · prout Sixtus eius meminit in bulla præallegata. Dudum (inquit Sixtus) Martinus quartus prædecessor noster cupiens honesta adhibere remedia per quasdam suas litteras apostolicas auctoritate apostolica, & de potestatis plenitudine voluit, statuit, & decreuit, quòd speciales personæ per Generalem aut prouinciales

Ecclesia Romana locum filiorum tenet.

Facultas sindicorum.

ciales ministros aut custodes dicti ordinis nominande in præmissis administrationem legitimam, generalem & liberam gererent in bonis omnibus mobilibus & immobilibus, quibus fratres ipsi vti possunt, quorum ius, proprietas, & dominium nullo medio pertinet ad Romanam Ecclesiam. Et veri legitimique administratores, economi, sindici, & actores essent, ac res ipsas & earum precium nomine ipsius Romanæ Ecclesiæ reciperent, & in ipsorum fratrum vtilitates, sicut & quando ab eisdem fratribus forent requisiti, couertere possent & deberent cum plena generali & libera potestate petendi, exigendi, alienandi, transigendi, paciscendi, cōueniendi, compromittendi, renunciandi, refutandi, quietationem faciendi, comparendi, agendi, defendēdi, ac in animam eorum de calumnia, & de veritate dicenda iurandi, & cuiuslibet alterius generis iuramentum præstandi, cum illis, & contra illos qui huiusmodi res mobiles vel immobiles, aut precium earum occuparent, vel violenter auferrent, siue contra voluntatē fratrum quomodolibet detinerent. Et generaliter in omnibus causis & bonis huiusmodi ad ipsam Romanā Ecclesiam spectantibus ipsorum fratrum vsui cōcessis. Necnon pro immunitatibus, libertatibus, iuribus, priuilegijs, & indulgentijs eorū, siue cuiuslibet dationis aut cautionis onere, præfata auctoritate in iudicio & extra plenam & generalem & liberam potestatem haberēt. *f* Concessitque superius nominatis prelatis plenam & generalem & liberam potestatem personas eiusmodi nominandi pro singulorum locorum indigētia, & personas easdem, & earum quamlibet reuocandi, & earum loco alias subrogandi vel nominandi per supra dictum modum nominationis quotiens oportunum foret, qui eandem in prædictis vel similem haberent potestatem sequitur: Et deinde piæ memoriæ Martinus Papa quintus concessit præfato Generali facultatē cōcedēdi procuratoribus domorum dicti ordinis vt pos

Quis sindicos instituit & destituit.

sessiones

ſeſſiones & bona quæcunque mobilia & immobilia ac annuos prouentus hactenus præfato ordini relicta & in poſterum relinquenda, aut alijs nominibus acquiſita vice & nomine Romanæ eccleſiæ recipere, tenere, ac poſſidere, & ipſorum fructus, redditus, & prouentus petere, exigere, & percipere, & in vſus fratrum conuertere & exponere de ipſorum conſilio & aſſenſu poſſent & deberent. Hæc de mente Martini quarti & quinti Sixtus inſerit. Et quamuis ex dictis videatur fratres poſſe, vel potius ſindicos præfatos nomine Romanæ Eccleſiæ bona immobilia & poſſeſſiones tenere, & earũ fructus in eorum neceſſitates conuertere, id ſede apoſtolica libere concedente, & quotiens liberet, ea tanquam ſua auferre valente, nullũque ius propter id fratribus largiẽte. Tamẽ ſpecialiter vniuerſum generale capitulum ſupplicat S.D.N. Alexandro ſexto, quo id expreſſius & manifeſtius declaret, declaratumque confirmet, vt videlicet dominium poſſeſſionum fratribus relictarum quouis nomine, dominio & iure quocumque apud perſonam ſummi Pontificis remanente. Et ipſo pontifice quotiens vellet vſum illum fratribus auferre, & in ſuos ſeu Eccleſię aut aliarũ quarumuis vſus applicare valente, præfati economi ſint adminiſtratores, & earum fructus in vtilitatem domorum & fratrum poſſint manentibus dictis poſſeſſionibus, conuertere, prout ſuperius fuit dictum cum conſilio & aſſenſu fratrum, ac etiam quotiens a fratribus eſſent requiſiti eas commutare, locare ad tempus, vel in perpetuum: prout faciunt monaſteria proprium in communi habentia poſſint & valeant. Similiter quando eiſdem fratribus videretur, prout expreſſe Martinus quartus & quintus, & Sixtus quartus concedunt, vendere & alienare, & dictum preciũ cum fratrum conſilio in vſus licitos exponere & conuertere, præſertim vt ait Sixtus quartus in fabricam & reſtaurationem ſtructurarum, nec non manuten-

tionem

tionem studij sacræ Theologiæ, & studentiũ in ea sustentatione. Et hoc auctoritate generalis ministri aut prouincialis accendente. g Dicti ergo economi etiã a fratribus requisiti nequeant bona immobilia locare aut permutare, aut aliquo modo alienare absque consilio & assensu generalis aut prouincialis ministri. Et quia illorum bonorum nullum ius habent fratres, sed pontifex vt prędictum est, iccirco cum summi pontifices cõcedant eiusmodi bona posse vt præfertur vendi & alienari, non est opus ipsis procuratoribus alia licentia sedis Apostolicæ; neque astringuntur constitutione Pauli secundi dummodo adsit ministrorum licentia. Similiter quando vellent ea per mutare, aut quouis modo locare. h Ex dictis manifeste colligitur, quòd tota religio minorum est tantæ paupertatis, quantę vnusquisque Fratrum Minorum, & nihil potest possidere tanquã proprium. Alij ergo religiosi dicere possunt. Hoc nostrum est, non autem meum. Minores vero nec nostrum nec meum. i Si tamen nostrum dixerint, intelligitur ad vsum nostrum, & si meum, ad vsum meum referatur. Tutius tamen ad nostrum quã ad meum vsum dicitur. k Statuit deinde generale capitulum: quod si prædicti economi, & operarij negligentes in exigendo, conseruando, & ad ministrando fuerint, vel suspecti & infideles, nec de alijs diligentioribus ac tutioribus commode suppleri posset, de consensu protectoris ordinis, & auctoritate. S. D. N. Alexandri sexti poterit addi alius procurator qui sit frater ordinis vir probus, qui cum procuratoribus in solidum possit administrare & fideliter bona pontificis & Ecclesiæ Romanę, & ea vt fratribus videbitur in vsus fratrũ cõiter & priuatim dispẽsare. l Quamuis enim fratres non possint stare in iudicio, etiam nomine alterius, neque vendere, neq; emere, neque donare, neque permutare, neque aliũ contractum facere, in quo aliquid iuris transfer-

Venditio aut commutatio sine prælatorum licentia non fiat.

Contra quærẽtes auctoritatẽ alienandi semper.

Paupertas maxima minorum.

Quomodo fratres possunt dicere meũ & tuũ & quomodo non.

Mutẽtur economi si videbitur.

Addatur pcurator ordinis frater.

Non possunt vendere fratres auctori

tur

tur à fratribus, vel quæratur ab eis, vt declarant quattuor magistri; Tamen possunt pontificis auctoritate, & nomine omnia supradicta cum serenitate conscientiæ facere. Non enim transferunt ius aut acquirunt fratribus, sed ipsi pontifici & Romanæ Ecclesię. Vnde talis frater non formaliter, ratione, quia frater est, tali officio fungitur: sed materialiter, quia ratione nominis Romanæ Ecclesiæ talia exequitur. *m* Ordinatur quoque vt pręfati procuratores & sindici in tali administratione vltra triennium sine licentia generalis ministri non possint permanere. Transacto autem anno posint iterum eligi & restitui sicut expedire videbitur. Neque eiusmodi econom vt patuit ex literis apostolicis, a principibus aut cōmunitatibus posint institui, sed solū præsentari. Vnde verba Martini quarti sunt hæc. Statuimus, & ordinamus illud inconcusse tenendum, quod felicis recordationis Nicolaus tertius declarauit in sua decretali vsque ad. §. verum. & expresse continetur in regula. Et quod quilibet conuentus habeat suum procuratorem. Ex dictis duo notanda inferuntur. Vnū est, quòd cum tam bonorum mobilium quā immobilium, quæ sunt ad vsum fratrum Minorum omne ius pertineat ad Romanam Ecclesiam. *n* Iccirco ipsa bona gaudent immunitatibus quibus & bona Romanę Ecclesię. *o* Alterum est, illos iconomos non esse officiales fratrum proprie, sed summi pontificis & Romanæ Ecclesiæ. Et in priuilegjis ac exemptionibus aliisque immunitatib⁹ esse pares officialibus dictę Romanæ Ecclesiæ. *p* Infertur etiam nullo iure fratribus prohibitum, imo esse officium boni viri, bona Ecclesiæ Romanæ inquantū sua patitur professio acquirerę, procurare, ampliare, quorum distributio cum ad personam Roman. pontific. pertineat (cui est data potestas in terra, & aliquando in cœlo) aliquo modo poterit ipse pontifex necessaria ex ipsis redditibus fra-

tate sua, sed auctoritate Pontifi.

Vltra triennium nō maneant sindici.

Bona fratrū gaudeāt immunitatibus quibus et bona ecclesiæ.

Sindici sunt officiales pōtificis.

Possunt fratres bona acquirere.

tribus subministrare pietatis intuitu pro victu & vestimentis, & pro subuentione ægrotantium, & quo ad reparationem ędificiorum, & quo ad sapientiæ studium, & aliorum eiusmodi. q Et quia pontifex hos annuos prouentus cum libuerit potest retrahere, & sine aliqua causa alijs condonare: ob eiusmodi annuos prouentus, fratres non viuunt contra puritatem Regulæ, cum non sint dicendi prouentus annui, quoniam pro libito ius habentis possunt auferri. Hoc clarum videtur. Tamen ex dispensatione vel declaratione. S. D. N. Alexandri sexti saltem quousque res ista melius consultabitur ab his qui aliter fieri non posse existimant, omnes defectus si qui sunt qui ad scrupulum conscientiæ facerent suppleantur, ne tanta pereat multitudo. Quemadmodum multis vltramontanis prouincijs, vt sunt Franciæ, Argentinæ, & alijs nuper concessit plene in hac materia. Si qui tamen fratrum in huiusmodi rebus se ius vllum habere crederent, veri Regulę obseruatores non essent. r Et si aliqui nollent eiusmodi prouentus suscipere, caueãt ne maledictis suscipientes lacerent. Quia & ipsi quando ex mendicitate assidua victitare nequeunt, in horreum congregant, & cellas vinarias latas & amplas ædificant. Et certo excrescente numero fratrum tot congregationibus distincto, & inter se quodammodo diffidentibus. Nam post conuentus qui in primordio Religionis fuerunt instituti superuenerunt fratres de familia, post illos Clarini, & nuper fratres beati Amadei, & multi alij in diuersis mundi partibus. Tot igitur conuentibus & locis multiplicatis, difficile & quasi impossibile est tantã multitudinem etiam si priscus ille feruor inesset omnibus, minutis elemosynis, & quotidie mendicatis viuere, & maxime conuentualibus, qui studio sacrarum litterarum dediti nequeunt assidue hostia & domos fidelium petendo infestare. Qui ergo soli orationi, & non studio, ele-

Annui prouētus nõ tollunt puritatem regulæ.

Congregationi & annonæ non est prohibita.

mosyna

mosynarum continuo quęstui student: quia non indigent procuratoribus neque illis prouentibus (qui dicuntur annui) *s* Ob id tamen non damnent illos qui studijs vacantes illis egent. Temerarium enim est, id quod ex certa scientia summi pontifices declarant & determinant velle, certis argutijs, & captiosis rationibus confundere, & de seruo alieno iudicare: qui in sua vocatione & non alia semper permanere intendit. *t* Ordinat insuper totum generale capitulum (prout etiam Sixtus instituit,) vt pro necessitate imminente, vel communitatis, vel alicuius priuatę personæ possit & debeat auctoritate Apostolica annuente, & concedente in singulis locis & conuentibus teneri vnus fidelis secularis aut oblatus seu hæremita, aut tertij ordinis frater, ac etiam plures si oportuerit, qui communes ac priuatas elemosynas fratrum in vsus quotidianos deputatos secundum consuetudinem cōuentuum cum consensu guardiani expendere possint, ne fratres ipsi cogantur pro qualibet parua re vagari, & claustrū ac studium sępius deserere. Quibus guardianus de victu & reliquis prouideat de communibus elemosynis conuentus. Et in casu quo tales non possent commode inueniri, vel conuentus non possent eorum tollerare expensas: tunc ne fratres crimen proprietatis incurrāt, eadem supradicta auctoritate Apostolica annuente, ille idem nostri ordinis frater, qui procuratoribus procurator iunctus est tali fungatur officio. *u* Iuxta etiam Benedicti duodecimi instituta mandatur, quòd si quicquam ad vsum alicuius fratris semel vel ad vitam legatum fuerit, quā citius potest sub pena proprietarij ministro vel custodi denunciare teneatur. Et si frater ille dicta elemosyna non indiguerit, superiores eam vsui communi fratrum applicent. *x* Prȩterea secundum constitutiones antiquas ordinatur, quòd in omnibus locis & conuentibus fiāt inuentaria de communibus bonis communi vsui fratrum

Contemplantes studio vacantibus non detrahant.

Sit vnus in omnibus locis nō or. pro necessitate fratrum tenendus.

Legatū fratribus denūcietur prælato.

Sint inuentaria vbique.

trum deputatis, tam sacristiæ quã librorum, & de pertinentibus ad infermariam & alias officinas singulis annis. Fiantque cathastica in membranis de possessionibus & alijs redditibus annuis quibuscũque: & fiant in forma autentica. *y* Registrentur etiam testamenta & scripturæ de dictis bonis: & teneantur sub optima cura per procuratores & sindicos tanquam de bonis Ecclesiæ Romanæ conuentui vel loco concessis. Et omnia hęc registra (vt etiam alias statutum fuit per custodem bis in anno in principio & in fine videantur. 4 Aliter custos voce actiua & passiua per duos annos sit priuatus & vestimento. Et minister in sua visitatione eius defectum suppleat. quòd si negligentia guardiani custos ea non adimpleuerit, ipso facto guardianus sit ab officio priuatus: ad quòd per bieunium restitui non possit. *b* Pari modo secundum generales constitutiones ordinatur, quòd nullus frater sub pena proprietarij audeat deponere aliquas res suo vel alterius vsui deputatas extra conuentum in quo manet, vel ad alium locum transferre sine licentia prelatorum vel fratrum conuentus. Neque licentia sibi concedatur, nisi registrum procuratori vel prælato dimiserit. *c* Similiter nullus audeat contrahere debita sub eadem pena, vel aliquid in pignus dare. Neque guardianus in causa conuentus, & multo minus in alijs causis possit in pignus dare aliquã rem cõuentus: sine scitu & assensu sanioris partis (sicut supra patuit) sub pena priuationis officij sui: & nihilominus sit irritum & inane quòd fecit. *d* Præterea nullus frater libros vel quascũque res emat vt charius vẽdat. Si contrarium fecerit, illarum rerum vsu priuetur. *e* Preterea non vtantur vasis aureis vel argenteis neque instrumẽtis aliquibus argento fulcitis, neque quibuscunque iocalibus preciosis. Et qui contrariũ fecerit, talibus priuetur, & eorum precium communi vsui applicetur. Ordinat insuper, & præcipit

Fiant registra bis in anno.

Pena custodum non facientium registra.

Non deponãtur bona fratrum apud seculares.

Non portentur de loco ad locum sine licentia prælatorum.

Guardianus non potest pignorare.

Non ematur vt charius vendatur.

Probibetur vsus vasorũ argẽteorum.

cadem

eadem auctoritate Apostolica annuente & declarante omnibus ministris, custodibus, & guardianis, & procuratoribus, vt seruetur modus quem in sacro Ascisij conuentu summi pontifices ordinauerunt. *f* Et veluti sępius alias in capitulis generalibus fuit cōstitutum, vt omnes videlicet elemosynæ pecuniariæ, & precium vndecunque peruenerint, in sacrario conuentus in loco tuto duabus vel tribus clauibus obserato reponātur. claues autē diuersis consignentur. *g* Ibique sit liber designans tempus & quātitatē immissę pecuniæ & extractę. Et fiat dispensatio secundum expensarum & debitorum oportunitatem. *h* Idem modus quo ad claues horreorum ac cereorum, & aliarū rerum conuentus teneatur. Et hoc sub pena quæ sacrilegium perpetrandi daretur. Et siqua in hoc, vel in fratre procuratore superius posito, aut aliquo alio in his statutis relaxatio, vel potius antiquarum constitutionum modificatio facta esset quæ non esset puritati regulæ consona (quod tamen non creditur) prædictam modificationem generale capitulū eousque durare intēdit, quousque aliud per generale capitulum & sedem apostolicā fuerit determinatum, vel quousque vniuersalis reformatio ordinis vel vnio apparebit. *i* Difficile enim & apud homines quasi impossibile videtur, expurgare vetus tantæ multitudinis fermentū, & recidere inueteratos mores vno impetu, multisque ac durissimis legibus subito quasi obruere, si multorum saluti consulendum sit. sic enim terrentur animi ac desperāt, & non resipiscūt. Malleo franguntur marmora, stilo vero & celte paulatim poliuntur, vt figura vel aliquid tale in eo imprimi facile possit. Sanius & cōsultius est in his quę a iure positiuo ortum habent benignioribus regulæ interpretationibus tollerare, & quando opus esset dispēsare, quā tot millia fratrū (qui forsan aliter quam faciant se nouisse non intendunt) perditioni manifestę exponere, &

Elemosinæ in sacrario reponantur.

De libro rationum conuentus.

De clauibus horreorum.

Reformatio est paulatim inducenda.

animos

animos eorum odiosis ac arctis constitutionibus exasperare, præsertim cum id iudicio omniũ videatur impossibile, non quia fieri absolute nequeat, sed quia inspecta natura hominum iam corrupta malis dispositionibus nunquam fieret vel cum ingenti difficultate ac prælatorum periculo fieret. *k* Decernitque Generale Capitulum iuxta Generales constitutiones vnumquẽque fratrem tunc sibi cõuentum vel locum appropriasse, quando mandato prælati sibi noto & intimato; non curat quàm primum potest inde discedere, sed procurat via seculari illud mandatum impediri. Quod quidem multo magis de illis est intelligẽdum, qui officia in contemptum prælatorum quocumque extraneo medio retinere conantur. Hos exilio deprimẽdos in alijs locis decreuimus. *l* Insuper statuitur, vt nullus de cetero possit esse Custos vel Guardianus continue vltra biennium, & debet quiescere per annum antequam eligatur ibi. Similiter & ministri prouinciarum suo triennio sint contẽti, nisi pro sua probitate prouincia vel generalis illum potius ministrare exposceret. Quod ipsi generali ministro in capitulo generali melius & sanctius visum est. Et quicumque supradictorum vltra illum terminũ in officijs permanere procuraret alia via, quam religionis, ipso facto sit inhabilis ad huiusmodi officia, neque possit nisi in generali capitulo ad illa restitui, & tamen puniatur vt proprietarij. *m* Ordinatũ quoque & statutum est in eodem capitulo, vt si quando in notabilioribus conuentibus magistri & patres digni pauci essent, vel forte nulli; Tunc generalis minister in eiusmodi conuentibus aliquos magistros eruditos & patres probos vndecumque fuerint, poterit & debeat incorporare pro dignitate & honore taliũ conuentuũ. Nulla vero alias fratrũ incorporatio vel excorporatio fiat sine consensu capituli prouincialis, prout in generalibus constitutionibus Paduę ordinatis quarto & octuagesimo supra trecentos & mille salutis nostræ

De proprietate conuentuum.

Pena appropriantium sibi conuentũ.

Minister post trienniũ non quærat manere medio secularium.

De incorporatione fratrum.

ftræ annos continetur. Generalis tamen minister id facere poterit etiam sine prouinciali capitulo quotiens sibi rationabili causa expedire videbitur. *n* Preterea secundum eadem Patauina instituta mādatur, vt in cameris prælatorum officio deputatis Generalis videlicet & prouincialium ministrorum & aliorū officialiū, nullus frater non officialis sine ipsorum prælatorum licentia & assensu habitare possit vltra tres dies. Prælati quoque nulli ex patribus tales ad vsum concedant cameras, neque in aliquorum patrum aut aliorum cameris habitent, ne forsan cum visitant, iustitiæ rigori derogetur. Quomodo enim eos fratres corrigere poterunt in quorum domicilijs habitant & hospitantur. Locus iudicis liber esse debet, vt omnes sine respectu possint ad eum accedere, & quæ oportet absque teste referre. Idem patebit in viij. cap. inferius. Præterea secundum Cō. Bñ. xij. nullus habeat cameras a dormitorio communi separatas, præter Generalē & prouinciales ministros. Possunt tamen ipsi magistris vel patribus antiquis concedere cameras sic separatas, vt in eis aliquādo comedere valeāt si videbitur. Ministri etiam circa abusum appropriationis conuentuum vel locorum dum visitant diligenter inquirant. Nullus etiam de cætero sine generalis ministri licētia possit notabiles cameras applicare. Præualeat tamen respectus maioris antiquitatis ac dignitatis, & nō fiāt litteræ successionis per mortem, nisi quid graue meritorū illud suaderet. *p* Nullus quoque possit esse guardianus aut custos nisi fuerit doctor aut bachalarius theologiæ, aut qui triennio dederit operam studio litterarum, perseueraturus in eo, aut fuerit prędicator dignus, ad quorum ætatem non respicitur, sed ad virtutes, aut si fuerit frater probus, ætate saltem triginta annorum. *q* Nullus eodem modo sit pater alicuius conuentus, nisi fuerit vir grauis, ętate saltem trigintaquinque annorum. Et qui sine gradu existens fuisset factus

De cameris prælatorum.

Non sint cameræ a dormitorio separatæ.

Quis potest esse prælatus

Etas patrū.

pater ante illud tempus, remaneat quidem de consilio si ministris videbitur, sed non gaudeat priuilegijs patrum nisi accedente ętate. *r* Ordinatur insuper vt nullus possit simul habere duo officia notabilia, quia vnius intensio est alterius remissio, & econtra. *s* Nullus itaq; pōt esse minister & ꝓcurator ordinis simul, aut socius, aut scriptor. Et illico vt ad aliquod illorū fuerit promotus, aliud expirasse intelligatur. In quo neq; Generalis sine consensu expresso ipsius capituli generalis, & causa speciali vrgente dispensare valebit. *s* Eodē modo ordinatur, vt nullus officium inquisitionis continuæ habeat, sed solum per biennium. Et ipsius institutio ad ministrum spectat in capitulo prouinciali, similiter & destitutio, non ligando manus ipsius Generalis. *t* Ipsi quoque inquisitores in capitulis prouincialibus sicut & ministri teneantur semper suo officio renunciare per seipsos, si præsentes sunt, aut per litteras si absentes. *u* Nullus quoque potest ad officiū inquisitionis eligi, nisi fuerit quadraginta annorum secundum summorum pontificum statuta in bulla de inquisitoribus. hoc autem modo modificari poterit auctoritate. S. D. N. vt etiam ante illam ætatem possit eligi vir in scientia præclarus & gradatus. Possunt quoque inquisitores mitti pro discretis ad generale & prouinciale capitulum. *y* Præterea quia superius ordinatū est vt fratres in communi viuant & communibus elemosynis, Iccirco ratio exigit, vt etiam quę ipsis spiritualiter offeruntur, ad vsum conuertantur cōem. *y* Præcipiturque vt candelę quæ in exequiis defunctorum aut alio modo fratribus obueniunt, similiter & quotidianę elemosynæ a procuratore conuentus recipiantur: & pro communi fratrum vsu conseruentur, & secundum præsidentium voluntatem, ac discretorū consilium exponantur. Et qui secus fecerint tanquā proprietarij puniantur. *a* Elemosynę autem quę ratione prædicationis, lectionis, aut confessionis aut alio

Nullus habeat duo officia.

De inquisitoris officio.

Inquisitores renunciēt.

inquisitorū ætas.

Omnia sint in vsu cōmuni quæ inquisitoribus dantur.

De candelis in exequijs.

alio quocunque laudabili exercitio fratribus conceduntur, aut etiam causa deuotionis personæ conferũtur, pro necessitatibus ipsorum fratrum quibus concessę sunt: & aliorum si opus fuerit, procurator cum licentia superioris retineat. Quos vniuersum capitulum generale vna cum ipso generali ministro hortatur & obsecrat in domino, Vt ea quę ipsorum indigẽtijs superfuerint, alijs fratribus distribui patiantur: nõ obstante prælatorum benignitate ipsos ad id non compellente: ne vnus esuriat, alius vero ebrius sit. Et qui habet tunicam superfluam det vnam non habẽti, & qui habet libros duplices eiusdem materię, permittat alterum illorum illis tribui, qui nec simplices aut vnicos habent & habere indigent. Et omnium rerum superfluitas & duplicitas euitetur. Quod quidẽ non solum suadetur & præcipitur subditis & prælatis inferioribus, Verumetiam ministris regentibus, lectoribus, atque inquisitoribus, & alijs quocunque nomine censeantur. *c* Si qui etiam fratrum auctoritate Apostolica haberent beneficia & priuilegijs ordinis gauderent seu gaudere vellẽt, auctoritate Apostolica annuente declaratur, eos tunc solum priuilegijs & officijs ordinis fungi posse, qui sese prælatorũ obedientiæ per omnia submiserint; & cum ea quę vltra Ecclesię eis commissæ necessitatem & restaurationem pro victu & vestimento licite obuenerint prælatis suis sicut & alias elemosynas reuelauerint, & in manu procuratoris pro ipsorũ ac aliorum fratrum necessitatibus deposuerint quòd si secus feceriut, non modo non exaltentur: sed vt proprietarij puniantur: vel extra ordinem tamquam apostatæ (nisi de expresla exceptione tangatur) permaneant: nullum consortium cum fratribus habentes: nisi vt alij curati, qui non sunt de ordine nostro. *d* Ordinat quoque capitulum ipsum generale iuxta priscas generales sanctiones, vt quando contingeret aliquem fratrem de Prouincia in

De acquisitis quilibet gaudeat.

De beneficiatis.

De transmigratione fratrum et corũ bonorum.

prouinciam transferri, vel de loco ad locum, possint secum libri & alię elemosynæ suo vsui deputatæ transferri: vt quoad vixerit vtatur eis. Sed post mortem suam omnes eiusmodi res quas habebat, illius conuentus vtilitati applicētur a quo discessit: & ad prouinciā natiuam & conuentum redeant. *e* Conuentum autē natiuum dicimus vbi ad ordinem pro fratre illius conuentus scriptus fuerat, nisi forsan inde excorporatus, & alibi incorporatus de generalis ministri licentia foret, demptis his quæ in eius necessitatibus fuissent expēnsa, vel in pompa exequiarum consumpta. Et ad hoc fideliter faciendum minister in cuius Prouincia frater decesserit firmiter & sub graui pena pro arbitrio ministri generalis teneatur. Vtque hoc fidelius & expeditius fiat, frater ille qui transfertur relinquat in scriptis nomina & numerum librorum, & quantitatem elemosynarum apud ministrum prouinciæ ex qua transfertur, vel apud guardianum conuentus a quo discedit. *f* Quando vero fratres aliquem ad aliam religionem, aut fratrem conuentualem ad illos de familia, qui non viuunt sub obedientia ministrorum transire contingeret, ipso communi iure, & iuxta ordinationem capituli generalis Interamneñ. libri & elemosynæ illius vsui deputatę non debent cum eo transferri, sed in prouincia & conuentu cuius erat remaneant. *g* Neque ei aliter licentia concedatur recedendi, quòd si recesserint repetantur fratres cum bonis simul; quia tales semper sunt veluti fures & fugitiui: & priuilegio fugitiui acceptari nō possunt. Et vt tales cum rebus dictis a fratribus de familia recipi nō debeant: interponenda est. S. D. N. inhibitio. *h* Quotiens deinde frater de vna prouincia in aliam prouinciam sub obedientia ministrorum translatus fuerit, ibique manendo libros & vsum elemosynarū adeptus fuerit, deinde diem clauserit extremum; Tunc videndum est an dicti libri & elemosynę sibi intuitu ꝑsonę

Quis sit natiuus conuentus.

Quibus consentibus bona fratrum transmigrātium remanere debent.

Fugitiui acceptari non possunt.

ſonę, aut intuitu officij conuentus vel loci contributę ſint. Si ratione perſonæ tantum, tunc poſt obitum reſtituantur conuentui vel loco priori natiuo, vel cui incorporatus fuiſſet. Si ratione officij aut loci in quo manebat, remaneant apud locum cuius gratia exhibita fuerunt. Et ſi non apparet cuius gratia data ſunt, præſumantur bona eſſe conuentus natiui, vel illius vbi ad ordinem pro illo conuentu fuerat receptus. Poſſit tamen generalis miniſter vel generale capitulũ iudicare, ac ſecundum exigentiam & inopiam conuentuum diſtribuere. Et in omni obitu nihil vnquam fratres apud quos tales elemoſynæ regiſtratæ ſeruantur ſub graui pena ſine miniſtri diſponere audeant licentia. Si quoque ibi non deceſſerit, ſeruetur ſupradicta conſtitutio. Et quia diſtinctorum locorum diſtincti ſunt vſus iccirco fratres omnes per conuentus diſtingui oportet. Et ea de re hic de hoc, & ille de illo nuncupatur conuentu. Eaque de re fiunt interdum incorporationes & excorporationes. Quotiens autem quis in pluribus conuentibus eſſet incorporatus (quod ſemꝑ ſolet fieri ſucceſſiue) res quibus ipſe vtebatur ante poſteriorem incorporationem, poſt obitum eius priori conuentui reſtituantur. quibus vero poſtmodum poſteriori, & ita deinceps, ſi fuerit pluribus quam duobus locis incorporatus. Fratreſque ſic totiens incorporati ſcribãt articulatim omnia ipſorum vſui ſucceſſiue acquiſita. quòd ſi in vno incorporati de alio excorporentur, totus vſus ad illum locum deuoluitur, in quo quis incorporatur. Cum fratres ſcripto aut verbo res ipſorum vſui deputatas in morte denunciãt non ſunt dicendi ſe expropriaſſe: quia hoc ſupponit in ſic dicente proprietatem & peccatum graue, ſed potius ſunt dicendi res conſignaſſe; & ipſarum vſui ceſſiſſe. i Item non poſſint dehinc fratres pro quocũque delicto fratrem aliquẽ excorperare ſine miniſtri

Ad quem cõuentum bona fratrum deuoluũtur.

Excorpratio ſine licentia non fiat.

in scriptis licentia, nec seruitores & famulos domus sine discretorum consilio de facto eijcere.

Secundus articulus sexti capituli de eleemosyna petenda.

CIrca hunc secundum articulum, vbi dicitur: Et vadant pro eleemosyna confidenter. ordinatur iuxta priscas generales cōstitutiones, ac etiam iuxta Martini quinti instituta: quòd omnes fratres vadant pro eleemosyna secundum discretionem prelati precipientis. Et in prælatorum reponitur arbitrio, qui sunt mittendi, & qui non. *k* Mandatur tamen præsenti constitutione ipsis præsidentibus, vt omnes fratres in petenda eleemosyna exerceant, præsertim iuuenes, & nouiter ad ordinem venientes, ne determinatum eleemosynarium conducant, vbi fieri potest, ne cū ad prouectiorem peruenerint ætatem, eos pudeat mendicare, & cogantur aliunde, quam fas sit, sustentari, & ex prouentibus uiuere, ac etiam dicere, sicut hodie plerique faciunt, malle se potius fame perire, quam ad eleemosynam petendam cum pera transmitti. Vnde euenit, vt multi conuentus in honestate, & vtilitate non permaneant. Iccirco in regula dicitur: Nec oportet eos verecundari, quia, dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo. Qui igitur ex redditibus viuunt: cum ex mendicitate degere possent, regulæ puritatem offendunt. *l* Et frater petens eleemosynam, nunquam sine eleemosyna discedit. Si enim ille, a quo petit, id quod petebatur largitus fuerit, cum eleemosyna reuertitur, si non largitur pro verecundia, & humilitate meretur, & indulgentiam quadraginta dierum ex quorundam pontificum concessione reportat, quam a S. D. nostro cōfirmari postulat ipsum capitulum generale. *m* Sixtus autem quartus in suo Mare magno cōcedit, vt etiā ab

Exerceātur iuuēnes in eleemosyna petenda.

Quid lucratur frater elemosynam petens.

ab excommunicatis eleemosynam petere & recipere possint, sic dicens: Vobis concedimus, vt in excommunicatorum terris liberè commorari, & ab eis tunc, & etiam quando per ipsas vos transire contigerit, necessaria vitæ deposcere ac recipere valeatis. *n* Ordinat præterea ipsum generale capitulum, iuxta Benedicti duodecimi statuta, quòd in quolibet conuentu sit deinceps vnus liber, in quo scribantur fideliter nomina & cognomina benefactorum, & eleemosynæ fratribus pro viuis, & defunctis impensæ. Et eiusmodi nomina benefactorum, ac cognomina, & beneficia seu eleemosynæ eorum infra hebdomadam in capitulo fratribus recitentur, & suffragia ibidem fiant pro ipsis benefactoribus, & orationes & missæ ibidem fratribus imponantur, secundum quòd guardiano, vel eius vicario videbitur. Nomina etiam illorum, & cognomina, qui loca ipsorum fratrum in toto, vel in parte fundauerunt, vel fratribus ædificia construxerunt, vel eis notabilia donaria sunt largiti. Ipsaque eorum beneficia quolibet anno in capitulo recitentur, & pro eorum animabus in speciali oretur.

Etiam ab excomunicato eleemosyna petitur.

Scribantur nomina benefactorum ordi.

Notentur nomina qui ædificia ordini fecerunt.

Nomina prælatorum in quolibet capitulo recitentur.

Tertius arti. sexti capituli de infirmis.

QVo ad tertium articulum, vbi dicitur: Et si quis eorum in infirmitatem ceciderit &c. *o* Ordinat generale capitulum iuxta generales, & Martini quinti constitutiones, & mãdat ministris, custodibus, & guardianis, ac eorũ vicarijs, quòd fratribus infirmis de cõmunibus eleemosynis secundum eorum indigentiam prouideatur, sicut & alijs fratribus obligantur prouidere de victu, & vestimento. Propterea secũdum quasdam generales constitutiones ordinatur, vt prædicatores, lectores, procuratores, quęstores sollicitè intẽdãt pietantijs, & procurẽt pro infirmis loco, & tempore, vt facul-

Infirmis prouidendum est de communibus eleemosynis.

Fiat procuratio pro infirmis.

facultas dabitur. Et ea quæ inuenerint, fideliter assi gnentur guardianis, ac infirmorum curam gerentibus. Qui vero aliquid de illis defraudasse reperirentur, officio, quo funguntur, & actibus legitimis sint priuati. p Præterea deputetur diligens infirmarius, viribus validus, & charitate feruens, maxime qui aliquando, vel sæpius & ipse infirmus fuerit, sic enim sciet condolere infirmis, & eis obsequia conuenientia administrare. Qui infirmarius, vt addit Sixtus quartus, præsidentibus intimet, si quid fratri infirmo deesse videret. q Qui præsidentes omnino teneantur subuenire, & eorũ necessitatibus prouidere. Ipse vero infirmus libros, & alias eleemosynas in manibus prælati coram infirmario, & testibus, dum adhuc bene validus est resignet, & omnia fideliter conscribantur, quæ resignauerit. r Denique infimarius obligatur inducere ipsum infirmum ad deuotam sacramentorum perceptionem. Et si (quod absit) aliquis proprietarius, aut obstinatus aut induratus absque sacramẽtis moreretur, in sterquilinio, & asinina sepultura sepeliatur. s Ordinat deinde idem capitulum, vt quilibet conuentus, vel saltem quælibet custodia habeat locum, in quo sint aliquę mãsiones deputatæ pro fratribus infirmis, ac etiam hospitibus, in quibus sint molliora, & splendidiora supellectilia. Neq; in illis possint habitare assiduè alij fratres neque earum cuipiam applicari, & si quæ fuissent occupatæ, per ministros restitui cogãtur. t Mandatur quoque iuxta generalia statuta, quòd infirmi quicunque, tam subditi, quam prælati nõ cogãtur ad cibos cõmunes, neque ad locum communem, hoc est refectorium accedere, quousque sint perfectæ sanitati restituti, nisi in fraudem se infirmos simularent. Insuper mãdatur, quòd in omnibus magnis conuentibus instituatur super infirmariam vnus de discretis patribus, qui habeat curam bonorum infirmariæ. Neque talem curam, sub pena excommunicationis latæ sententiæ, nisi per bien-

Qualis debet esse infirmarius.

De infirmorum subuentione.

Inducat infirmarius infirmos ad sacrorum perceptionem.

Quibus cibis debent vesci infirmi.

Præficiatur vnus ex discretis infirmariæ.

biẽniũ ad plus habere possit, si fuerit solennis infirmariæ locus. *x* Et inuentarium autenticum de omnibus ad infirmariam spectantibus habere teneatur, & suo successori consignare. Rationem præterea suæ administrationis quater in anno reddere teneatur, & loca, officinas, & supellectilia purgari facere. Alioquin ministri de diligentiore prouideant, cum destitutorum rubore, & ignominia. *y* Si autem guardiani circa infirmorum curam, & hospitalitatem fuerint negligentes, vt negare, & tergiuersari talem impietatem non possint suis officijs absque remissione priuentur. Quæ negligẽtia a cæteris potissimum cognoscetur. Si guardiani, aut eorũ vicarij infirmos visitare, & suis verbis, pollicitationibus, & hilari pręsentia dissimulent consolari. Ad quam crebram visitationem teneantur omnes alij, etiam ministri, & custodes ibi cõmorantes, nisi pestilentes fuerint, quibus sine aliorum infectione prouideatur. Præterea mandatur, vt visitatores ordinis in omni prouincia circa infirmorum subuentionem sollicitè inquirant, & in capitulo omnes defectus referant, ne talis obmissio, aut crudelitas abeat impunita. Item omnes, qui post receptam obedientiam in via in languorem ceciderint, illis prouideatur, ac si in eodẽ conuentu locati fuissent.

Notentur bona infirmarię. De infirmarię rebus ratio fideliter reddatur

Visitentur infirmi.

De pœnitentia fratribus peccantibus imponenda Cap. Septimum.

SI qui frũm instigãte inimico, mortaliter peccauerint, ꝑ illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter frẽs, vt recurrãt ad solos ministros prouinciales, teneãtur prædicti frẽs ad eos recurrere quàm citius poterũt sine mora. Ipsi vero ministri,

si præsbyteri sunt, cũ misericordia iniungăt illis pęnitentiam. Si vero præsbyteri non sunt, iniungi faciant per alios sacerdotes ordinis, sicut eis secundum Deum melius videbitur expedire. Et cauere debent ne irascantur, & conturbentur ꝓpter peccatũ alicuius: quia ira, & cõturbatio in se, & in alijs impediunt charitatem.

Casus reseruati prelatis
Inobediẽtia contumacis
Lapsus carnis.
peccatum cũ scandalo.
fraudatio bonorum cõuẽtus.
Proprietas.
Furtum rei notabilis.
Iniectio manuum viol.
Falsum testimonium in iud.
Compositio libelli famosi
apperitio litterarũ Prælatorum, & earum, quæ ad ipsos &c.
Falsa criminatio in alterius infamiam.

a Circa hoc septimum regulæ capitulum, generalis minister cum toto capitulo generali ordinat iuxta priscas generales atque Martini quinti sanctiones: vt nullus frater ministro prouinciali inferior nisi a generali, vel a prouinciali ministro fuerit sibi specialiter concessum, possit aliquem fratrem absolue re ab infrascriptis, videlicet: a peccato inobedientiæ contumacis: a lapsu carnis, a peccato propter quod scandalum ortum est: a defraudatione bonorum conuentus: a proprietate, & rerum detentione: a furto rei notabilis. ab iniectione manuũ violenta: falso testimonio in iudicio facto à cõpositione, vel procuratione, seu publicatione libelli famosi: falsificatione sigilli cuiuscunque personæ notabilis: ab aperitione litterarum prælatorum, quas ipsi mittunt, vel quę eis mittũtur: a falsa criminatione in infamiam cuiuscunque: & ab alijs quibuscunque, quæ in his constitutionibus reseruata sunt. Si quis autem contrarium attentauerit: ipso facto actibus legitimis sit priuatus. Et si legitimè fuerit conuictus; carceri mancipetur. b Iuxta etiam priuilegia Innocentij, Alexandri, Bonifacij, Octaui & Clemẽtis quinti, & aliorũ pontificũ ad ministros spectat ab excommunicatione maiori absoluere, & in irregularitatibus dispensare, non solum quo ad fratres professos, sed quo ad intrare volentes religionem, nisi excessus esset adeo enormis, propter

quem

quem sedes Apostolica esset consulenda. *c* Sixtus addit hoc modo: Qui sint destinandi meritò ad sedem Apostolicam, solet reuocari in dubium. Declaramus hereticos relapsos: scismaticos: & qui litteras Apostolicas falsificassent: aut ad infideles prohibita detulissent duntaxat esse ad sedem Apostolicam meritò destinandos. Reliquis vero omnibus, etiam symoniæ prauitate qualitercunque irretitis, posse per illos, quibus inibi conceditur, dispensationis, & absolutionis beneficium, & gratiam iuxta casuum exigentiam impartiri. *e* Et intra concedit eisdem prælatis superiùs nominatis auctoritatem dispensandi super defectu natalium ex adulterio, sacrilegio, incestu, & quouis alio nefario coitu proueniẽte. Similites possunt dispensare omni irregularitate, ex quauis causa accedente: præterquam homicidij voluntarij: bigamię: & mutilationis membrorum. *f* Eodem modo Clemẽtis ꝑdicti idẽ Sixtus aprobat priuilegiũ, in quo generali, & ꝓuincialibus ministris, & custodibꝰ & vices ministrorũ gerentibus facultas conceditur, vt a confessoribus suis, quos ipsi pro tempore sibi elegerint, possint ab omnibꝰ absolui, a quibus ipsi subditos suos absoluere valent, & dispensari in illis irregularitatibus, in quibus & ipsi alios dispensare possunt. *g* Deinde secundum priuilegium Alexandri quarti a participatione cum excomunicatis maiori excomunicatione, custodes, & guardiani, nisi eis per sedem Apostolicam inhibitum esset, absoluere possunt. *h* Pręterea prout in priscis generalibus constitutionibus cauetur, prout etiam in mari magno continetur: nullus frater audeat confiteri alicui extra ordinem, eoque talis ignorantia ductus posset a reseruatis absoluere: ac etiam ne religioni scandalum inde oriri possit, nisi in casu necessitatis fiat, vel cum prelati licentia. *i* Præterea secundum easdem sanctiones ordinatur, vt nullus prę latus ministro inferior possit impedire recur

Hæretici. Relapsi. Scismatici. Falsificantes litteras apostolicas. Deferentes prohibita ad infideles. Cui licet absoluere de maiori excommunicatione & irregularitate. Qui sunt ad sedem apostolicã destinandi. Cui licet dispensare, & super quibus Super defectu Nataliũ. Generali Minister, custos a quibus possunt absolui a suis confessoribus. Cui licet absoluere de participatione cum excõmunicatis maiori excõmunicatione Non est extra ordinem alicui confitẽdum.

Nō impediatur ad prælatos recursus. sum ad prælatos pro casibus reseruatis: dummodo in fraudē discursus non fiant: imo debent eis id consulere, nisi in conuentu eodem aliquis esset qui tali auctoritate fungeretur. Nam regula dicit: Teneantur fratres ad eos recurrere, quam citius poterunt sine mora. *k* Committant tamen ministri, ad discursus tollē-*Committenda est alicui graui auctoritas absoluēdis reseruata* dos, dum visitant prouinciam, alicui graui, & maturo viro, si videbitur; auctoritatem absoluendi de casibus ipsis reseruatis.] *l* Præterea secundum generalia instituta priscorum patrum ordinatur: quòd fratres pro absolutione ad ministros recurrentes benignè suscipiantur: & adhibito misericordiæ oleo, & vino seueritatis, & iustitię absoluantur, iuxta cordis humilitatē. *m* Propter tamen eiusmodi absolutionē *Prælati absoluendos benignè recipiāt.* non aufertur potestas idem peccatum publicè puniendi: si talis in foro iudiciali de illo conuictus fuisset. *Absolutio non tollit facultatem peccati publicè puniendi.* Si tamen ille frater propria conscientia motus, aut iudicij timore perterritus, antequam crimen eius fuerit delatum in publicum, illud prælato suo humiliter coram testibus confiteatur, & errorem suum agnoscēdo, veniam & misericordiam petat; Tunc Prælatus de consensu illorum testium possit dictum fratrem absoluere, & totaliter liberare. Immo & debeat, aliqua longe minus confusibili pœnitentia iniuncta salutari. hoc autem intelligitur de primo recursu fratris non ad huc relapsi in idem peccatum post absolutionem. Quia eiusmodi remissione relapsus: pręsertim sepius: non dignus. Semper tamen si sponte se accusat, antequam crimen eius sit delatum ab alijs, benignius puniatur. *n* Præterea iuxta Benedicti duodecimi sanctiones ordinatur: quòd generalis, & prouinciales ministri, & eorum vicarij, necnon & visitatores super confirmatione; promotione: vel prouisione *Consilium habeatur de grauibus.* ad officia ordinis: ac etiam super iudiciali correctione in foro publico grauium criminum, consilium decem probatorum, & discretorum virorum non partia-

lium

lium, sed Dei zelum habentium, requirere teneantur: vel quatuor ad minus vbi plures haberi non possunt. Et auditis eorum responsis, illud, quod maiori parti ipsorum consulentium videbitur, exequatur. Et si aliquando præsidenti consilium maioris partis suspectum videretur: tunc in alio conuentu solenni conuocabit totidem consultores, eisque exponet totum casum, personam non specificando, nisi oportunum esset, & expediens eam nominare. Et illud quod maiori parti consulentium videbitur, tunc exequatur quòd si eidem superiori iterum consilium horum videretur suspectum: tunc reseruet casum capitulo prouinciali, vel generali: vel recurrat ad superiorem, iuxta qualitatem, & magnitudinem negocij. *o* Præcipitur autem in virtute sanctæ obedientiæ dictis præsidentibus, & consulentibus: vt postpositis quorumcunque precibus, & fauoribus, inductionibus, & odijs ad id solum, quod secundum Deum, & secundum bonam conscientiam videbitur, sua consilia dirigant. *p* Nullus etiam præsidens consiliarijs illis vllo modo suam opinionem aperiat: nisi auditis prius eorum opinionibus, & consilijs. sed verbis simplicibus illud, de quo agendum fuerit, proponat. neque cōtra consultores ratione alicuius dandi, vel dati consilij tui bationem, ante, aut post, aliquo modo ostendat. *q* Ipsis quoque consulentibus inhibetur: ne ad verba iniuriosa, ꝓterua, aut litigiosa se cōuertant, sub pęna priuationis actuum legitimorum: etiam consilij aut paternitatis, si in aliquo conuentu patres discreti forent. Nec releuari possint, nisi per capitulum prouinciale, vel per generalem ministrum: sed reuerenter, fideliter, & humiliter præstent consilium sup quibus fuerit impendendum. *r* Præterea ordinatur: quòd si vt in capitulo octauo notabitur, postquā minister casus reseruatos alicui commisisset moreretur, aut ab officio absolueretur, prædicta commissio in con

Recte iudicādum & cōsulendum est.

De modo seruando in consultando aliquid graue.

In consulendo non fiant verba in iuriosa.

Auctoritati alicui datę mors dātis non derogat.

cussa, & valida permaneat: quousque minister in prouincia habeatur. *f* Si quis denique ausu temerario dixerit quemlibet sacerdotem a predictis legitime absoluere posse, neque ministros ea sibi reseruare valere: ille talis confessione audienda priuetur. Et si admonitus illud reuocare nollet: tanquam errans, & subuersor carceri mancipetur. Preterea illud dogma, quo dicitur. Si frater secundum normam euangelicã fratrẽ occultè corripuerit, nõ tenetur tale peccatũ superiori, etiam per obedientiam requisitus, reuelare, pestiferum esse diffinitur: præsertim si frater correptus a peccato non destiterit: & est in præiudicium regularis disciplinę. Similiter dicere, & affirmare, ꝙ socij in crimine non debẽt, etiã requisiti a superiore, socios ꝓdere: etiãsi a peccato nõ desistãt, erroneũ est: cũ cadat in detrimẽtũ religionis. Et hoc non vt de talibus, si secreta sint, prælati puniãt sed vt a periculis præcauere valeant. *t* Item iuxta generalia instituta mandatur quòd nullus frater alium de aliquo crimine coram prelato accuset, nisi per testes possit probare sufficienter, quod imposuit. Aliter accusans talem penã sustineat, qualem accusatus habere debuisset. Idem iudicium fiat illi, eademque pena plectatur ille qui improperat illi, qui fuit sufficienter correctus, nisi protestetur se non posse probare, tunc pro denunciante habeatur. *u* Præterea iuxta easdẽ priscas generales constitutiones ordinatur, vt nullo modo a prælatis accusantium nomina ipsis accusatis, vel alijs reuelẽtur, maxime accusantium ministrum. Et hoc semper fiat, nisi quando ipsi accusati causa defensionis petierint accusantium, vel testium sibi nomina reuelari. Accusati autem talia nomina scire non quærant, nisi in prædicto casu defensionis. Secus nulli liceat eorum nomina reuelare. Qui contrarium fecerit non possit absolui, nisi per generalem, aut prouincialem ministrum, imposita penitentia, quod infra sex menses quindecim diebus in

Dogma non tenendum.

Nullus aliquem accuset nisi possit probare.

Non reuelentur nomina accusantiũ.

in pane,& aqua ieiunet. *x* Item si quis causam ciuilē, vel criminalem agitauerit contra aliquem,& in illum contumelias,& minas,vel alia verba inhonesta addiderit,vel econuerso,cadat a suo iure,& acriter puniatur. *y* Præterea secundum sanctiones prædictas statuitur, quòd si quis ex certa scientia peccatum sibi in confessione sacramentali detectum,siue absoluerit eum, siue non,verbo,signo, vel nutu reuelauerit, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, & legitimè deprehensus perpetuo carceri iuxta noua ecclesiæ iura mancipetur. *a* Præterea nullus frater sub pœna carceris deferat nuncios aliquorum dominorum sæculariū, vel nobilium ad aliquem locum,vel dominum. Similiter neque litteras alicuius mometi, nisi prius suo guardiano intimauerit,qui consilio accersito proponat. Et si videbitur nullum discrimen ordini, aut præiudiciū alicuius in eis contineri, aut scandalum, illas deferri permittat. Mandatur quoque fratribus districte,quòd nullus sub sigillo confessionis aliquid dicat, quod possit infamiam, aut dissensionē generare. *b* Nullus etiā sub sigillo cōfessionis aliquid recipiat, quod possit vergere in detrimentum ordinis,vel alicuius personę. Detrahentes namque, & detractoribus aures præbentes pari pena puniantur,maxime si in consuetudinem traxerint. *c* Præterea ab excōmunicatione quæ propter manuum iniectionem violentam incurritur,secundum priuilegia ordini concessa, poterat alias custos absoluere, & guardianus quando custodis præsentia infra diem naturalem haberi non possit, & vicarius guardiani,vel custodis, quando eorum præsentia infra triduū haberi nequiret.Nunc autem generale capitulum non vult tales ampliùs posse absolui a custodibus,& guardianis,ac eorum vicarijs,nisi aliud ministro aut capitulo prouinciali videretur. Et hoc propter vilitatem personarum, quæ ad eiusmodi officia admittuntur. *d* Et quia valde excrescit licentia percutiēdi inter fratres, decla-

De modo servando in loquēdo in agēdo causam ciuilem vel criminalem.

De sigillo cōfessionis.

Non sint nū cij dominorū nec deferant nuncios.

Quod non dicatur aliquid sub sigillo cōfessionis: nec recipiatur generans scādalum.

Absoluitur a custode excōmunicatus ꝓpter iniectionem manuū violentam.

Restrictio ꝓdicta cōstitutionis.

Licet generali ministro ab

soluere, & dispensare super quibuscũque.

declarat generale capitulum ex constitutione Sixti in bulla, quæ aurea dicitur, ministrum generalem, dumtaxat, & eos, quibus ipse commiserit, habere facultatem super absolutione, & dispẽsatione fratrũ in quibuscũque casibus, exceptis illis, propter quos meritò ad sedem apostolicam essent destinandi. Qui autem sint illi superius ex mente Sixti in Mare magno declaratum fuit. *e* Nullus quoque minister prouincialis possit absoluere ab iniectione manuum violẽta in guardianum, & eo magis in maiores prælatos, nisi per generalem in scriptis sibi fuerit concessum. *f* Præterea iuxta Benedicti statuta ordinatur, quòd si excessus enormes occultos, per vnum solum denunciari contingat alicui superiori secretè contra aliquem fratrem, aliàs bonę famę, non recipiatur talis denunciatio ea intentione, vt propter eam ad inquisitionem iudicialem procedatur, nisi denuncians requisitus dicat se fore paratum, eaque dixit, prout ea denunciat, deponere, vt testis & in præsentia illius, contra quem denunciat, iurare sic esse. *g* Iuramẽto tñ cuiuscũq; nõ est adhibẽda fides, quia vt plurimum maiores mendaces audacius iurant. Neque est registranda talis denunciatio in libris ordinis, nisi præfatus superior verisimiliter credat posse super denunciatis excessibus testes alios idoneos reperire. Super tamen huiusmodi denunciatione recepta per superiorem illius, cõtra quem facta est, in secreto moneatur, si prælati discretioni oportunũ videbitur. *h* Quotiens tamen quis deponit aliquid, quod per testes probare nequit, pęna talionis puniatur. Quando autem post denũciationem de criminibus secretis alius denunciator, seu testis idoneus sup hõmi secretis excessibus fuerit, possit prȩlatus vlterius procedere, si ei visum fuerit, & ab ipsis testibus corporale iuramẽtũ recipere, & informationẽ eiusmodi in registris seu libris ordinis registrare. *i* Tamẽ infra biennium, si frater absens foret, contra quem denunciatum est, debet, & tenetur illum vocare, & ea quæ contra eum fuerunt dela

De absolutione percutientium prȩlatos.

Quõ recipi debeat denũciatio excessus enormis occulti de viro alias bonę famæ.

Non omni iuranti est adhibenda fides.

Non probãs quod imponit, talionis pœna plectetur.

Fratri accusato absenti intimentur

ta, & dictam registrationem intimare, ac etiam infra dictum biennium, quam citius commodè poterit, super prædictis iustitiam facere teneatur. quòd si infra præfatum biennium superior ipse reum non accersiuerit, & ea, quæ sunt dicta, non exposuerit, nil eorum, quę cõtra ipsum acta sunt, ei vlterius nocere poterũt. *k* Quãdo plurium singularium personarum testimonia cõtra aliquem fratrem super excessibus eiusdem generis haberentur, ex quibus probabiliter suspectus redderetur tunc ad veritatis inquisitionem plenioré, si expediẽs videbitur, per arctationem contra quem testimonia habent, procedat, & hoc secundum modum suspicionis, & qualitatem excessus, ac conditionem personæ. Et si crimen per inquisitionem huiusmodi non probet, ipseque, contra quem denunciatio facta est permaneat in famis, indicatur ei purgatio canonica, vel alio modo prouideatur ordinis honestati, & famæ illius. *l* Pręterea nullus pena carceris puniatur, nisi pro manifesto, & enormi facinore, & excessu, iuxta quòd mãdãt generalia statuta. *m* Enorme autem facinus dicitur, vel ex natura sui, vt lapsus carnis, contumax in obediẽtia, perfidia, hęresis: vel ratione circumstantię, vt furtum rei notabilis, vel notoriè factum, aut quia frequẽtius iteratum. *n* Declaratur autem quòd omnis, qui pęna carceris punitur eo ipso actibus legitimis priuatus intelligatur. Et licet a carceribus liberetur, propter hoc non restituuntur ei actus legitimi, neque ad amissa restitutus intelligitur, nisi hoc beneficium ei expresse impendatur. De quo oportet eum habere fidem in scriptis, vel per testes. *o* Omnis quoque carceri mãcipandus habitu ordinis spolietur, nisi solum pro custodia esset detentus, & non de crimine aliquo, & in exitu carceris absolutus. *p* Caueant tamen ministri, & alij prelati, ne magis infames, & criminosos releuẽt, & minus tales aliqua passione moti acrius puniant. *q* Et si guardianus cupiens exęcutioni mandare supra-

scri-

omnia cõtra eum acta.

Vis testium.

Crimen dignum carcere.

Quid sit enorme crimen.

Qui carcere punitur priuatur actibus legitimis

Carcerandus habitu priue tur.

Magis mali maiori pena puniri debēt. Incarceratus a guardiano non dimittatur sine licentia ministri generalis, vel prouincialis. Non loquendum est cum incarcerato.

ſcriptas, aut infraſcriptas conſtitutiones, fratrem aliquem carceri tradiderit, quocumque titulo id fecerit, non poſſit eum a carcere liberare, ſine generalis, aut prouincialis licentia obtenta. *r* Præterea nullus frater non prælatus, ſine licentia prælatorum poſſit loqui publicè, aut ſecretè cum aliquo incarcerato, neque ipſum in cōfeſſione audire, neque litteras aut commeſtibilia, aut quæuis alia tranſmittere, ſeu dare, neque ad ipſum educendum, aut liberandum per ſe vel per aliū, etiam conſanguineum, tractare audeat. Si autem per ſtudium, induſtriam, malitiam, vel operam, vel aliā quācumque viam, aut etiam negligentiam cuſtodis carceris, vel alterius cuiuſcūq; fratris cōſiliū directè vel īdirectè pſtitū, incarceratus carcerē exierit, ille, vel illi, qui cauſa, aut occaſio fuiſſent, carceri mancipentur, & illas pęnas ſubeāt, quas ipſe ſubiturus erat. *ſ* Propter hoc etiam ordinatur, vt nullus frater ſub carceris pęna in cella ſua, vel alibi claues adulterinas retinere poſſit ſed prælato, ſi habuerit, præſentet. Similiter prohibetur, vt nullus frater intret per feneſtram cuiuſcunque habitaculi, aut per vias non conceſſas, ſine licentia pręſidentis, nec ſcalas ligneas, aut funeas, ſub eadem pęna quiſquam in camera retinere poſſit. *t* Item quicunq; fratrum per ſe, vel per alium ſigillum, vel manum generalis, vel principum falſificare præſumpſerit, ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrat, a qua abſolui non poſſit, niſi ab ipſo Generali, vel cui ille duxerit committendum. *u* Qui vero ſigillum, vel manum prouincialis miniſtri, vel eius vicarij, aut aliorum prælatorum, etiam non de ordine noſtro, & nobilium perſonarum falſificauerit, ipſo facto ab omni actu legitimo ſit ſuſpenſus. Et quicumque in aliquo dictorum fuerit legitimè deprehenſus, carceris pęnæ ſubiaceat. *x* Quicumque etiam litteras, quas ipſi mittunt, vel mittuntur ab alijs ad illos, doloſè retinuerit, vel adulterauerit, ſit actibus legitimis priuatus, nec niſi per Generalem,

Non ſint claues adulterinæ apud fratres: nec intrent per feneſtras.

De ſigillorū falſificatione.

Non violentur litterę principium. Pæne violantium litteras prælatorum.

lem, si eius litteræ fuerint, releuari possit. Hoc idem intelligatur de litteris sociorum ipsius Generalis: & prouincialium ministrorum: scriptorum, & procuratorum ordinis. Eidem simili modo pænæ subiaceant; sicut sæpe cauetur in his statutis: qui superiorũ suorũ litteras ad se missas, legere, vel aperire data opera, vel recipere, ne parere cogantur, distulerit. Simili pænæ supponũtur, qui reperti fuerint laceratas litteras prælatorum, & superiùs nominatorum colligere, collectasque reintegrare, & legere, & in iacturam, aut dedecus ordinis, & nominatarum personarum retinere.

Nemini minæ intendendæ sunt.

y Præterea si frater fratri minatus in personam fuerit: caputium probationis per ministrum, vel custodem imponendum, deferat.

De percussione.

a Si vero manum leuauerit, vel ad percutiendum aliquid acceperit: caputium probationis continuis tribus mensibus deferre teneatur. Si autem percusserit, sed non grauiter: deferat illud per annum.

Percutiẽtes qua pœna plectendi.

Si vero grauiter percusserit, & persona percutiens vilis fuerit: post longam in carcere macerationem, expellatur de prouincia in perpetuum. Si autem percutiens fuerit grauis persona; & percussus vilis: per aliquod tempus solum carceri mancipetur. Si autem & percutiens fuerit dignus, & percussus: grauior percutienti pæna imponatur.

Pœna vulnerantium.

b Eodẽ modo si vilis vilem percusserit: mitiùs secũ agatur, quam si vilis virum grauem percusserit. quòd si quis fratrem, vel secularem vulnerauerit, aut mutilauerit, vel alicui venenum dederit, perpetuò carceri mancipetur.

Prohibentur arma deferri a fratribus.

c Si etiam quis arma offensionis super se, aut in cella, vel alibi in sua potestate habuerit; carceris pæna puniatur. Eidem pænę subiaceat qui hęc eadẽ, vel similia per alios fieri iusserit: aut quoquomodo procurauerit.

Non est quispiã diffamandus.

d Qui etiã in publico aliquem falso, vel verè sed de occulto crimine, infamem reddiderit ex certa scientia: non potest absolui, nisi famam, prout poterit, restituerit: videlicet

Alienam famam Lædens quid agere debeat.

si falſum eſt: dicat ſe mentitum. ſi verum: dicat ſe cõtrà charitatem dixiſſe. Et ſi ob id poſſet conijci illud verum fuiſſe: poteſt dicere falſum ſe dixiſſe, nec mentitur, falſum enim erat apud illos, & in publico. Non igitur talis abſoluatur, niſi etiam pænas luat, quas luiſſet ille, contra quem procedebat, ſi conuictus fuiſſet. Et tunc ille accuſatus, ſi verum fuiſſet id, de quo eſt accuſatus, poterit accuſatorem excuſare ne luat illas pænas, & hoc ſi abſque ſui infamia ipſum excuſare poſſet. Quicunque inſuper coram aliquo ſuperiore aut viſitatore falſò, & ſciens aliquid contra alium depoſuerit, vel ad deponendum induxerit: aut benè & rectè depoſitum falſò, & doloſe reuocauerit: vel ad reuocandum induxerit; ipſo facto ſententiam excõmunicationis incurrat. Nec poſſit abſolui, niſi per miniſtrum, ſatisfactione præuia, ſi poſſibile fuerit. e

Prohibetur ludus.

Præterea conſequenter imitando priſca generalia ſtatuta ordinatur: vt quicunque taxillos, aleas, chartas, aut aliud huiuſmodi genus damnatum tenuerit, aut eis luſerit, aut alios in camera, aut extra, etiam in habitaculis ſecularium ludere fecerit, aut pecunias pro ludendo mutuari ordinauerit: tanquam infamis omnibus àctibus legitimis, & habilitate ad officia ordinis, & officio, in quo fuerit, ipſo facto ſit priuatus non reſtituendus, neque releuandus, niſi per capitulum prouinciale, impoſita ſibi pœnitentia ſalutari. Et ſi monitus vel correptus non abſtinuerit, priuetur cella, quę alteri applicetur, per tres annos in exilium ad aliam prouinciam mittatur. Si vero pecuniam, librum, veſtes luſiſſe acquirendo, aut amittendo deprehendetur: vltra penas iam dictas, carceri mancipetur: non liberandus, niſi de cõſilio diſcretorum per miniſtrum: & pecunia illa, & omne quod fuerit in ludo depoſitum, conuentui applicetur. Eadem pæna ſit de ludis, qui ſine ſtrepitu fieri nequeunt. f

Pœna ſeminãtium errores in fide.

Quicunque frater aſſeruerit aliquem errorem in fide, maximè

ximè contra sacramentum pænitentiæ, damnando, vel deridendo: carceri mancipetur, nec per ministrum liberandus sine consensu Generalis. g Eidem pænæ, & priuationi omnium actuum legitimorum, cameræ, paternitatis, & omnium officiorum per duos annos prorsus subiaceat: & tandem monitus, in sua permanens pertinacia, expellatur, qui reformari noluerit, & qui presentis libelli reformationes dogmatizando quocunque modo damnauerit, vel deriserit, vel terrorem, & difficultatem alijs incusserit, vel contra illas conspirationes, vel colligationes fecerit; vel aliquo modo prælatis detraxerit: qui reformationi vacauerint aut eos fauore laicali impediuerint. h Præterea iuxta eadem prisca instituta nullus frater tenere præsumat summam Petri Iohannis super Apocalypsim, & alios eius tractatus: sub pæna carceris. Eadem sit pena tenentibus eiusmodi libellos: presertim obscena, & prohibita continentes. Sixtus tamen concessit opera dicti Petri Iohannis legi, & ex illis rosam excerpi sentibus obmissis. i Si quis insuper suo, vel alterius nomine libellos famosos ediderit, mittendo, proijciendo, aut quomodolibet exponendo, per se, vel per alium; ipso facto sententiam excommunicationis incurrat. Etsi editi forent in Generalis, aut prouincialis ministri infamiam, sola Generalis auctoritate talium actor possit absolui. Si vero in alterius infamiam sola auctoritate ministri releuetur. Deprehensus autem in eiusmodi, carceri mancipetur. k Quicunque etiam ore blasphemo de summi pontificis persona, cardinalibus, ac etiam alijs ordinis prælatis, vel constitutionibus Apostolicis, aut ordinis temerariè obloqui præsumpserit: pæna carceris, vel alia competenti pena puniatur: iuxta culpæ vel blasphemiæ grauitatem. Et si talis fuerit frater de familia, vel alterius congregationis: per presidentem excommunicetur. Et hoc mandato S. D. N. Sexti

Pena damnantiũ has constitutiones.

Damnantur quidam libri.

De libellis famosis.

Non ledatur Roma. pontificis persona.

Pæna blasphemantium pontificem & cardinales.

Punitio inferentium contumelias.

Alexandri viuæ vocis oraculo. *l* Firmiter autem omnibus prælatis mandatur: quòd acriter puniant omnes illos, qui alijs minas, & contumeliosa verba irrogant; & culpas vituperabiles improperant. Et si coram suis prælatis talia dixerint, maximè cum moneantur, vt taceant, coram fratribus in prima mensa dicant culpam, & postulent veniam, & satisfaciant læso. Et si tanquam rebelles id facere distulerint: excómunicentur, neque absoluantur, nisi prius vnam disciplinam manifestè receperint. *m* Si frater fecerit aliquid carcere dignum: custos, vel guardianus vel illorum alterius vicarius, poterit eum detinere de consilio discretorum: etiam si non esset eorum subditus quousque per ministrum, quid de illo agendum sit fuerit determinatum. Et habeantur carceres fortes & multiplices, seu humani. *n* Determinat deniq; generale capitulū, vt in qualibet custodia saltē vnus conuentus habeatur, in quo sit carcer fortis, & tutus. Et quòd guardianus teneatur fratres carceri tradendos ad ipsum missos recipere, & diligenter custodire, sub pena priuationis officij sui ipso facto. Et si in pertinacia perseuerans recipere missum nollet, ipse in carcerē trudatur. *o* De incarcerandorum expensis: si conuentus fuerit impotens: tota custodia prouideat. Et si antiqui carceres ab aliquo fratre fuerint occupati: neque alij extructi: ad pristinum statum reducantur a ministro: vbi semper tuti compedes, manicæ ferreę conseruentur. *p* Ad auferendam temerariorum insolentiam ordinat Generalis cum capitulo: quòd si quis ex fratribus suum prælatum verbis ignominiosis, vel turpi, & insolenti gestu irreuerens fuerit: ipso facto sententiam excōmunicationis, quam cōtra ipsum dictus Generalis sedendo, profert in scriptis, incurrat. Et nihilominus deprehensus carceri mancipetur. *q* Et si astantes non fauerint, neque prælatorum honori consuluerint, & contra talem

Prælatus subditum non suum malū carceri tradere potest.

Qualis carcer sit habendus.

Quomodo prouidendum sit incarceratis.

Pena inferentiū iniurias prælato.

non acclamauerint, & manus in ipsum vt carceri mancipetur, non inijcere voluerint, si prælatus iusserit, per duos annos non possint promoueri ad aliquod officiũ & sint priuati voce actiua, & passiua. Et si generalis minister ab Ipsis requisitus fuerit, litteris suis illam pœnam ratificare teneatur. Et quibus hæc pęna non competit, priuentur vestimento illo anno, aut acriter disciplinentur. Et si talis conuentus propter hoc coniuraret, vel ministro rebellaret, interdicto publico puniatur. *r* Præterea qui per malitiosam conspirationem contra aliquem fratrem, & præcipue superiorem insurrexerint; omnibus actibus legitimis, & officijs sint priuati; quousque satisfactione pręuia per ministrum fuerint restituti. *s* Non intelligitur autem malitiosa cõspiratio, quando subditi generali ministro, vel alicui prælato aliquid pro communi bono voluerint intimare. *t* Præterea secundum Bonifacij octaui ordinationes statuitur, quòd prælati huius ordinis in punitionibus, inquisitionibus, processibus, & alijs agendis circa delinquentes sequi non tenentur apicem, & stilum iuris contentiosi, sed iuxta statuta, ritus, & laudabiles cõsuetudines in præmissis se confirment. Et vbi consuetudo, vel constitutiones non supplent, similitudine alterius constitutionis, vel secundum iura communia, ordini concedentia, vel æquitatis arbitrio procedatur. *u* Præterea secundum eundem Bonifacium, & etiam Innocentium, cuius priuilegium est Assisij cum Bulla, & Clementem, cuius priuilegium est florentiæ, constituitur, quòd appellatio in nostro ordine sub pęna anathematis nulla fiat: cum non gratia litigandi ad religionem venerimus, sed delicta deflendi, & obediendi, & vitam emendandi. Qui contra fecerit, omni actu legitimo sit priuatus. Et nisi spacio viginti quatuor horarum resipuerit: a communione fratrum separetur. *x* Pręterea iuxta Benedicti constitutionem ordinatur, quòd si in prouincia, custodia, vel cõuentu aliquo fuerit

Astantes nõ patiantur cõtumeliam inferri Prælato:

Non est conspirandum in prælatos.

Quæ sit malitiosa conspiratio: & quæ non.

Non seruanda iura in causis secũdũ apicem, & stilum.

Probibetur appellatio in ordine.

rit, turbatio, vel diuisio inter fratres, quæ per ministrũ prouincialem tolli non possit: Generalis per seipsum, aut visitatorem visitet eiusmodi prouinciam, custodiã, vel conuentum. Et eos, quos repererit talium diuisionum auctores, si in officijs fuerint constituti, priuentur de consilio discretorum. Et tam ipsos in officijs constitutos, quam alios, si visum fuerit expediens, de suis expellat conuentibus, vel aliter puniantur, prout pacifico statui ordinis expediens fuerit. *y* Præterea secundum quasdam antiquas constitutiones ordinatur, sub pęna inhabilitationis ad quęcunque officia, ne quis detrahat fratribus defunctis: præsertim quorum bonam vitam prædicant populi, vel miracula narrant, & maxime in conspectu secularium. Quia scriptum est: Surdo ne detrahas: neque coram cęco ponas offendiculum. *a* Præterea nullus frater, cuiuscunque conditionis extiterit, sub pęna carceris: nullusque custos, sub pœna priuationis officij: nullus etiam minister, sub pena suspensionis ab officio, absque licentia sui superioris in scriptis obtenta, possit tractare, vel fieri facere per se, vel per interpositam personam scripturam, vel notulam, vel processum per manum secularium personarũ, tabellionũ, vel aliorũ, per quæ infamia, vel scandalũ religioni, vel alicui fratri oriri possit, sed oĩa hęc, & oĩa alia, tam ciuilia, quam criminalia fiant per scriptores ordinis deputatos: quibus tanquam autẽticis notarijs in omnibus occurrẽtibus in religione firmiter stetur. *b* Habeantur etiam nostri ordinis fratres, vbi testes essent oportuni, & omnia registra facta auctoritate prælatorum ordinis in omni loco sint autentica: similiter & omnes literę vbi manus recognita eorum fuerit cũ sigillo, vel paruo vsuali, vel maiori, & vbi subscriptum fuerit per publicos scriptores ordinis de mandato prę latorum cum sigillo: etiam si fuerit ventilata causa coram iudice non religionis nostræ: procurator etiam ordinis, vbi fuerit curia papæ tantum, eam habeat auctoritate

Quãdo minister nõ potest sedare diuisiones, quid agendum.

Non maledices surdo.

Nõ fiant processus per seculares.

Scripta factã auctoritate prælatorum sint autentica.

ritatem, ficut suæ sonauerint literæ pro omnibus ordinis negocijs defendẽdis, & consuetis pro quibuscũque prouincijs, conuẽtibus, locis, & monialium sanctæ Claræ monasterijs: pro quorum causis possit etiam substituere particulares procuratores, tam fratres, quam seculares, non obstante quocunque curiali decreto, vel consuetudine, in quantum non sit contra libertatẽ curiæ, & contra voluntatẽ põtificis: quod petimus cõfirmari. *e* Præterea in virtute spiritus sancti mandatur, ne quis depositionis prælatorum causam aut correctionis eorundem, aut dissensionem diffinitorum in capitulo, aut aliquid aliud, ex quo ordo noster infamiam, aut perturbationem incurrere possit, ex scientia certa publicare extra ordinẽ audeat. Et si quis in hoc deprehensus fuerit: omni actu legitimo, & officijs ordinis sit per ministrum priuatus. Et cui hæc pœna non competit, probationis caputio puniatur. *d* Præcipitur etiam per obedientiam iuxta priscas Farinerij constitutiones: vt nullus suadeat uel suaderi faciat regi, prælato, aut principi, seu domino extra ordinem existenti, vt aliquid mutetur de statu ordinis, vel de vnione, aut diuisione prouinciæ, aut custodiæ, vel ne aliquis de loco aliquo amoueatur, vel non amoueatur. *e* Et quicunque ex certa scientia contrarium fecerit, & secreta religionis reuelauerit, talem fratrem totum capitulum, vt moris est, sedendo in scriptis excommunicat, & ab omni actu legitimo priuat. Neque releuari ab ipsis dictis penis, nisi per generalem, vel eius vicarium possit. Et si frater laicus fuerit, priuetur habitu ordinis. Neque restitui possit, nisi auctoritate prædicta. Neque tales absoluti intelligantur absolutionibus ministrorum, quæ publicè fieri solent, vel concedi in scriptis gratiarum, nisi de his specialis mentio fiat. *f* Præterea secundum quasdam constitutiones, sub pena carceris, & expulsionis de conuentu nulli fratri liceat mittere literas, vel mitti facere nomine conuentus, vel loci custodiæ, vel prouinciæ pro quacumque causa, si-

Nullus dicat secularibus quere quis ab officio suo sit depositus.

Nõ sit recursus dominos seculares. Pænæ recurrentium ad seculares.

Particularis frater nomine cõuẽtus literas nõ mittat sine scitu fratrum.

Non est impedienda prẹlatorũ auctoritas medio secularium. ne scitu, & consensu custodiæ, aut conuentus, vel prouinciæ, seu capituli prouincialis. g Præterea quicumque mandata suorum superiorum per se, vel per alium reuocare medio eorum, qui extra ordinem sunt, animo deliberato studuerit, aut aliquod officium seu ne ab officio remoueatur, procurauerit, omni actu legitimo sit priuatus, neque propter secularium petitiones officiũ exequatur, aut in eodem persistat. *h* Ordinat insuper generale capitulum, quòd quilibet procurans officia via secularium, vel quibuscumque literis, ad ipsum officiũ sit inhabilis. *i* Præterea sub interminatione anathematis prohibetur, ne quis verbo, vel facto ad diuisionem nostri ordinis, sub quouis prętextu sanctitatis, laborare præsumat. Et quicumque id attentauerit, aut in iam facta diuisione perseuerauerit, ipso facto excõmunicationem latæ sententiæ incurrat, quam ex nunc in scriptis cõtra talẽ proferimus. Diuidunt enim tunicam domini inconsutilem. Et potius vt suo modo liberi, veluti onager in silua, viuant, id faciunt. Si enim sancti essent, scirent quoque sufferre defectus imperfectorũ. Si quoq; aliquis talis de cętero legitimè inuẽtus fuerit, carceri mancipetur. *k* Fratres incorrigibiles cum suis excessibus conscriptis per ministrum, vel custodem, aut vicarium, vel visitatorem ad capitulum prouinciale transmittantur. *l* Qui si adeo incorrigibiles fuerint, quòd nec pęnitentiam condignam subire, nec culpam humiliter agnoscere voluerint, de prouincia expellantur. Et tandem si pertinaces fuerint, de ordine eijciantur, vel potius perpetuis carceribus mancipentur. Nec, nisi per generale capitulum, de cætero recipi possint, & recepti decennio in officijs nõ ponantur, cum congruenti pęnitentia data. *m* Præterea ordinatur, quòd ministri, & custodes, quando ad generale capitulum sunt accessuri, omnes prauos, dissolutos, incorrigibiles, præsertim nondum punitos, debeant, & teneantur secum in scriptis ferre, & eos corã

Pœna procurantium officium via secularium.

Prohibetur diuisio ordinis.

De incorrigibilibus.

Omnino in malo pertinaces ab ordine eijciantur.

toto

toto capitulo diuulgare. Qui si pro talibus non fuissent puniti, in libro communi per scriptorem, vt alias puniri possint, notentur, & vt infra latius dicitur. Quod mandatum ministris, & custodibus vel potius prouinciarum discretis sub graui pęna præcipitur obseruandum. *n* Præterea cupientes ipse Generalis, & capitulum apostatandi viam præcludere: omnes apostatas, qui, videlicet, sine licentia, & in contemptum religionis cum habitu, vel sine habitu, cum socio, vel sine socio hincinde extra ordinem vagantur, decreto pręsentis statuti, vinculo anathematis damnatos esse declaratur. A quo non possint, nisi per ministrum, vel illum, cui commiserit, absolui. *o* Pręterea ordinatur, quòd sine licentia generalis ministri nullus professus, ob quæcunque scelera, possit a religione expelli; sed de conuentu in conuentum, aut de custodia in custodiam, vel de prouincia in prouinciam transferatur: aut perpetuo ergastulo castigetur. Quotiens ergo pęna expulsionis ab ordine ponitur, mutetur in pænam perpetuę inclusionis, si fieri potest. Apostatæ quoque in reditu, si rationabilis causa non suaserit aliud, carceri mancipentur. *p* Si quis tamen ante pręsentem constitutionem eiectus extra ordinem per prælatum fuisset, non recipiatur, sed mittatur ad ministrum, qui eum ad prouinciale capitulum transmittat ibi super eius receptione discutiatur, & ad generale remittatur capitulum. Qui tamen, si veniam corde contrito postulauerit, recipiatur subito, salua ordinis disciplina, & pęnitentia superiùs posita: nisi præterita eius execrabilis vita tali receptione eum indignum redderet, quod minister de consilio discretorum iudicabit. *q* Quicunque fuerit pestilens in religione, iuxta antiquarum constitutionum prouisionē, & alios suis moribus, & sua mala vita corrumpens, per custodem de custodia emittatur, vt per ministrum in alia collocetur sub regimine alicuius fratris, sibi in

Publicentur in capitulo dissoluti omnium prouinciarum.

De apostatis.

Nullus professus expellatur a religione, sine licentia generalis ministri

De eiecto extra ordinem.

Persecutio pestilentium.

magiſtrum deputati. Vbi ſi per aliquod tempus, miniſtri arbitrio determinatum, bene vixerit, reducatur. Si autem malè, ad generalem cum conſcriptis eius conditionibus tranſmittatur. Qui ſimili modo in alia prouincia ipſum longiori tempore examinandum tranſmittat: donec emendetur. neque vnquam aliter reducatur. Et ſecundum conſtitutiones Iohannis portueñ. quondam generalis: quouſq; de illorum emendatione non appareret, ſint priuati vtraque voce in electionibus. Si tandem incorrigibiles forent ministri prouinciales habito conſenſu generalis miniſtri, vel de ordine expellant, vel perpetuo carceri tradant. *r* Peſtilentes autem vocantur communis pacis & charitatis turbatores: ſiue corrixando, & aſſiduè litigando, ſiue ſeminando odia, & ſcandala inter fratres ſiue ſeculares, verbo, ſcripto, vel facto detrahentes: notabiliter murmurantes, colligationes, ſeu cõſpirationes contra ſubditos, vel prælatos facientes, prælatis ſuis, & conſtitutionibus inobedientes, in rebellione notabiles, aut cum multo murmure obedientes. Et qui communiter a prælatis propter eorum inſupportabilem conuerſationem refutantur. Hi, & eiuſmodi ſimiles peſtilentes declarantur. Quos cuſtodes, ſub pęna priuationis officij, per cuſtodias inquirere teneantur: & ad capitulum prouinciale in ſcriptis deferre, vt miniſtri prouideant, & ad capitulum generale, ſi opus fuerit deferant: ne morbida facta pecus totum corrumpat ouile, vuaque conſpecta liuorem ducat ab vua. *ſ* Pręterea nullus apoſtata volens redire repellatur, ſed collocetur in tali loco, vbi fratres feruentiùs, & ſanctiùs viuunt. neque tamen reſtituatur ad officia ordinis, niſi per miniſtrum in capitulo prouinciali cum aſſenſu diffinitorum. quòd ſi apoſtataſſet cum notabili ſcandalo, non reſtituatur in perpetuum ſine licentia Generalis. De quibus plura ſuperius dicta ſunt. *t* Præterea iuxta priuilegium

Quis ſit peſtilens.

Non clauditur gremium redeunti.

Inno-

Innocentij, cuius bulla est Assisij, & Ferrariæ, & Benedicti, & Nicolai tertij, cuius bulla est Genuæ prælati ecclesiæ, hoc est, diœcesani, & alij prælati debent fauere prælatis ordinis, atque condescendere, & parere, si requirantur, vt procedant contra illos, qui portant habitum indebite. *u* Præterea quilibet prouincialis minister auctoritate capituli generalis, iure bono possit, & debeat apostatas, etiam alterius prouinciæ capere, incarcerare, excommunicare, & alijs pænis punire. Etiam fratres tertij ordinis, qui capucia deferrent; non protensa vsque ad cingulum a pectore, quasi essent primi ordinis, & si appareret signũ in eodem caputio fraudis in variando. Idem in casu necessitatis, cum minister non posset, possint custodes & guardiani, etiam si habitum mutassent, auctoritate quorundam subdola, palliata, & ficta, sunt multi hodie abbates, & alij plurimi, qui bullis subreptitijs apostatas acceptant, eis concedunt facultatem mutãdi habitum, & tandem incedunt potius sicut seculares præsbyteri, quam monachi. *x* Nam sine dispensatione expressa sedis apostolicæ nemo potest ordinis habitum mutare. neque concessio alicui facta, vt possit fratres mendicantes acceptare, quicquam valet pro nostris, aut prędicatoribus, nisi expressa fiat mentio minorum, & prędicatorum. Teneantur autem omnes ecclesiastici ad requisitionem nostrorum fratrum excommunicatos omnes detinentes apostatas denunciare. Omnes autem fratres habent potestatem apostatas capiendi. *y* Præterea iuxta priuilegium Innocentij, quod Assisij est, cum bulla, ordinatur, quòd nullus prælatus ecclesię possit sine licentia Generalis aliquem fratrem mittere, vel secum tenere, nisi esset Cardinalis, aut legatus a latere. *a* Præterea iuxta ordinationes Benedicti ordinat generale capitulum, vt excessus fratrum enormes, de quibus aliquis fuerit condemnatus, aut conuictus legitimè, aut iudicialiter

Prelati diœcesani faueant prælatis ordinis.

Vnusquisque apostatas persequi debet.

Quomodo possit quis mutare habitũ, & quid requiratur.

Quis potest secum fratrẽ tenere.

Excessus fratrũ enormes registrētur in libris ordinis. *Enormes excessus qui sint.*

confessus, qui euidentia rei erunt notorij, registrentur in libris ordinis, in quibus talia scribi solent. *b* Enormes autem excessus in hoc casu intelligũtur illi, pro quibus in dicto ordine grauiores pœnæ, & confusibiliores consueuerunt imponi. *c* Circa registrationem præmissorum, & similium iuxta cõstitutiones easdem mandatur, vt ea, quæ fuerint registranda fideli scripturæ commendentur. Et toto regiminis prælatorum tempore custodiantur diligenter; districtè præcipiendo eisdem, & alijs quibuscunque ne libros prędictos, seu acta, quæ in ipsis scripta fuerint, vel aliquid aliud de illis deleant, subtrahant, comburant, vel alio modo destruant, siue mutent, vel id mandent fieri per alios, vel permittant, sine generalis ministri licentia speciali, & expressa. Si quis autem contrariũ fecerit, sententiam excommunicationis incurrat. A qua per generalem ministrum duntaxat, vel per illum, cui duxerit committendum, possit absolui. de quo si legitimè fuerit conuictus, pœna carceris puniatur. *d* Quando vero prædictos ministrum, custodes, aut visitatores ab officio contingat amoueri, successoribus suis libros, & acta oĩa reddere, consignare tenentur. Si tñ contra huiusmodi, sicut planius dictũ est, successores aliqua ibi haberẽtur, rescribãtur plenè in registro generalis ministri cũ ipsius assẽsu, antequã tradãtur p̃dictis successoribus, & in libris reddẽdis, deleãt, & in libris generalis incorrupta cõseruẽt. *e* Præterea iuxta easdem Benedicti constitutiones ordinatur, ꝙ si minister generalis, seu prouinciales, custodes, seu guardiani, seu alij præsidentes reperti fuerint criminosi, aut notabiliter negligentes, & remissi; & præsertim si hæc statuta obseruari pro viribus non curauerint, ab eorum officijs deponantur: vt etiam in fine dicetur. *f* Ne etiam aliquid dignum reprehensione prę latos lateat: quolibet vespere guardianus, aut eius vicarius officinas, & alia loca conuentus visitet, & per

Non violentur registra.

Ministri & custodes in fine officij assignent tales libros.

Absoluatur negligẽs prę latus.

Officium prælatorũ & vigilantia.

lustret

Iustret sub pena paulo ante dicta. g Fratres quoque ex ordinatione communi, quam Sixtus ampliauit, pulsato signo primo refectionis, conueniant in locum deputatum ante refectorium, vel in refectorium, ibique in silentio sedeant vsque ad secundi signi pulsationem. quo pulsato intrent communiter in refectorium, & deuotè mensa benedicatur, neque cibum sumant corporalem, nisi prius audita lectione, quæ est cibus spiritualis, & signo a præsidente facto. h In mensa quoque habeatur semper lectio tam in prādio, quam in cena, & saltem semel in mense ordinationes diuini officij ad omnes horas canonicas. Omni vero feria sexta, nisi esset festum solenne legatur regula & pro deuotione testamētum beati Francisci. Facta vero refectione, si fuerit tempus, quòd fratres ad ecclesiā pro referendis gratijs ire debeant, vadant processionaliter cum capitibus coopertis. Aquam benedictam recipiant, vt dictum est de nouitijs, chorum intrent eodē modo, & in fine gratiarum dicant Salue regina, sicut post alias horas. i Præterea ordinatur iuxta eandem constitutionem Sixti, sicut in tertio capitulo dictum est, vt habeatur ianitor diligens, qui Hostia conuentus clausa custodiat, Et quia clausura summè necessaria est religioni: ne pateant secularibus quorundam fratrū leuitates, propter quas scandalum pusillorum solet oriri, ac etiam vt ipsi fratres à tumultu secularium semoti liberius orationi, ac sacræ meditationi, & lectioni vacare possint. k Iccirco præcipitur firmiter guardianis, & eorum vicarijs, sub pena priuationis officij, vt diligenter clausuram seruent, vt nullo unquam tempore pateant portæ conuētus. l Et tēpore silentij nullus secularium introducatur, sine vrgēte necessitate, quod & alijs tēporibus obseruetur, quoad fieri potest. Mulieres quoq; nunquam ingrediantur ad interiora sine manifesta necessitate, & superioris licentia. Quæ cum hoc sint bonæ famæ, & præcipuè nobiles,

Ordo seruandus in comestione fratrū.

Lectio in mensa.

De ianitore, & clausura.

Pœna non obseruantium clausuram.

Quæ personæ sint introducendæ.

Non mutentur pęnę taxatę, nisi ex causa rationabili.

les, & sint honestis personis associatę. *m* Iuxta quoq; prisca generalia statuta, guardiani, & custodes pęnas in pręsenti libello taxatas, sine licentia ministri commutare non audeant: nisi fuerit hęsitatio in conscientia, obliuio in memoria, & impotentia faciendi in corpore. Conceditur tamen ministrum posse ex causa rationabili eas aliquando commutare, ac mitigare: modo non soluatur ordinis disciplina, neque prębeatur delinquendi incentiuum. Quod si ex tali commutatione, aut mitigatione sequerentur, accusentur capitulo generali. *n* Pręterea ordinat generale capitulum, quòd nullus inferior a penitētia per superiorem imposita absoluat, aut commutare pręsumat, absque licentia dicti superioris, vel illo maioris. Et si secus fecerit, talis absolutio, & commutatio sit inanis, & commutans in sequenti visitatione puniatur. *o* Pręterea caueant ministri à multitudine prouincialium constitutionum, & etiam quorumlibet pręceptorum propter transgressionis, & obliuionis periculum. Omne denique statutū prouinciale repugnans pręsenti constitutioni generali ex nunc tanquam irritū, & inane cassatur. *p* Pręsentes autem constitutiones quilibet minister, custos, & guardianus habere teneatur, & his, qui extra religionem sunt, non ostendere. Legantur autem in quolibet conuentu semel infra duos, vel tres menses, & cum diligentia sub penis de neglıgentia prælatorū suprascriptis, faciant obseruari. *q* Item quilibet conuentus, in quo fuerint aliquę bullę, scripturę, aut priuilegia ordinis, & antiqua instrumenta, tenetur de omnibus his facere inuentarium in pergameno, & includere in capsa, in qua eleemosynę in sacrario reponuntur, vel alibi sub duabus clauibus, quarū vnam teneat guardianus, alteram aliquis discretorum cōuentus. *r* Pręterea declarat generale capitulum, quòd vbicumque ponitur excommunicatio, suspensio, vel priuatio, & non adiungitur, latę sententię, in scriptis sedendo prolatę, fratres

Non potest inferior in pęnam datam a superiore.

Nō sunt multiplicandę cōstitutiones.

Quo tempore legi debet hic libellus.

Scripturę & priuilegia cōdātur sub clauibus.

Declaratio cēsurarum.

tres non incidunt in eiusmodi pœnas, & censuras eo ipso, quia est de futuro comminatio. Et vbi non exprimitur a quo sit imponenda, intelligitur ab eo illam esse imponendam, coram quo legitimè probatur excessus, dummodo correctio talis ad eundem pertineat. Præterea declarat vlterius generale capitulum, quod vbicumque ponitur pœna excommunicationis, suspensionis, aut priuationis, fratres illas non incurrant, nisi animo deliberato, & ex certa scientia illud, quod prohibetur, perpetrauerint, aut quod præcipitur executioni non mandauerint. In priuatione vero officiorum ordinis, non solum intelligitur priuatio prælationis, sed etiam prædicationis, confessionis, lectionis, visitationis, diffinitionis, paternitatis, & electionis pro discreto ad capitulum. In priuatione autem actuum legitimorum, nõ intelligitur executio ordinũ, vel testificatio in iudicio, nisi specialiter exprimeretur. Præterea nullus frater publicè de crimine, vel notatus euidenter de aliquo turpi facto, vel de infami mulierum cõsortio, locetur de familia in sacro conuentu nostro Assisij, neque insolens, neq; latrocinio, vel factionibus notatus, neque qui non fuerit regularis obseruantiæ, neque locatus stare permittatur, sub pœna suspensionis ab officio ministri, vel custodis locatis, hoc idem de monasterio, sed fratres bonæ famæ ibi collocentur. Generalis autem super hoc diligenter inuigilet.

Quando incurritur in censuras.

Quæ includit priuatio officiorum, & actuum legitimorum.

Infamia notati non locentur conuentu sacro Assisij.

De generali ministro habẽdo. Cap. VIII.

VNiuersi fratres vnum de fratribus istius religionis teneantur semper habere generalem ministrum, & seruum totius fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire. Quo decedente, electio successoris fiat a ministris prouincialibus,

bus,& custodibus in capitulo petecostes, in quo prouinciales ministri teneantur semper insimul conuenire vbicumque à generali ministro fuerit constitutum, & hoc semel in tribus annis, vel ad alium terminum maiorem, vel minorem, sicut à prædicto ministro fuerit ordinatum. Et si aliquo tempore appareret vniuersitati ministrorum prouincialium, & custodum prædictum ministrum non esse sufficientem ad seruitium, & communẽ vtilitatem fratrum, teneatur prædicti fratres, quibus electio data est, in nomine domini alium sibi eligere in custodem. Post capitulum verò pentecostes possint, si voluerint, & eis expedire videbitur, eodẽ anno in suis custodijs semel fratres suos ad capitulum conuocare.

Quid facere tenetur minister generalis cum infirmari ad mortem se conspicit.

IN hoc capitulo octauo tangitur primo de capitulis, & electionibus. Secundò de his, quæ conueniunt generali, & alijs custodibus in ordine, & de suffragijs. x Primò de electione generalis ministri ordinat generale capitulum, quòd quando ministrum generalem infirmari cõtigerit, vt de vita suspicari possit, teneatur is corã scriptore ordinis, socijs, guardiano, & discretis illius cõuentus, omni seposita affectione, declarare, quis sibi ex tota religione aptior, & vtilior ordinis vicarius videretur, & resignare actu ordinis sigillum, & cætera, quæ ad ordinem spectant. Quæ omnia sigillo ordinis sigillentur, & in sacrario per socios ordinis obserari, & conseruari debeant, & tradi successori, qui secundum determinationem capituli generalis de his omnibus disponet. y Idem in morte prouincialis ministri per

custodem, guardianum, & discretos conuentus obseruetur. *a* Si generalis tunc decesserit, minister illius prouinciæ accersitis aliquibꝰ ex vicinioribus ministris, si commodè eorum præsentia haberi poterit, de sufficienti ordinis vicario etiam ipsi iudicium proferant, & celeri nuncio protectori, ac procuratori ordinis generalis defuncti, & ministrorum opinio intimetur. Qui si videbitur, vnum ex nominatis, vel alium potiorem à domino papa vicarium generalem ordini postulet. Verùm quicunque fuerit institutus, si minister generalis obierit ante festum sancti Michaelis, quemadmodum generalis constitutio suadet, poterit bona fide intimare eius obitum vniuersitati ministrorum, & celebrationem capituli in proximo Pẽtecostes sine dilatione. Si vero post dictum festum sancti Michaelis decesserit: nihilominus denuncietur sicut dictum est. Non tamen fiat capitulum generale: nisi aliàs illo tempore celebrari debuisset, sed fiet in sequenti anno: & hoc in loco, & prouincia, vbi per generalem ministrũ olim fuerat determinatum: nisi aliter rationabili causa pontifici videretur. *b* Prædictus igitur vicarius fungetur per omnia eadem auctoritate, qua minister generalis: vt habetur extra de verbo. signif. in fi. quousq; fuerit completa generalis ministri electio, & erit ordinarius præsidens generali sequẽti capitulo, salua semper in eligendo capituli libertate. *c* In quo hoc modo procedant. Electoribus congregatis die ad eligendum præfixa: summo mane cantata missa de spiritu Sancto, inuocataque sancti spiritus gratia, præsidens capituli incipiat. Veni creator spiritus, voce alta, cum versiculis. Emitte spiritum tuũ & creabuntur, Rñ. Et renouabis faciem terræ. vers. Domine exaudi. vers. Dominus vobiscum. Oratio, Deus qui corda fidelium, &c. qua finita prẹsidens faciat breuem sermonem: quo hortetur eligentes, vt libere generalem eligant qui scientia, vita, moribus,

Quid facere tenetur minister prouincialis, cum infirmari, & mori se conspicit.

Mortuo Generali statim intimetur Reuerendiß. protectori, & procuratori ordinis.

Si moreretur general. quid fiendum.

Si moriatur generalis post festum S. Michaelis capitulũ generale in sequẽti anno celebretur.

Auctoritas Vicarius Generalis.

Vicarius Generalis sit præsidens, capitulo.

De modo procedendi in electione generalis ministri.

Præsidens capituli ante electionẽ generalis, mini

stri faciat sermonem breuẽ fratribus. & exemplis meritò magis prodesse valeat, quam per ambitionem. *d* Electoribus autem per obedientiam mandatur, vt nullo modo publicè, vel secretè ambiãt & practicent, promissione, terrore, odio, passione: quo minus efficax, & legitima reddatur electio. Nec principum, & aliorum prælatorum fauores, & maximè cum symoniæ nota intercedant. In quo casu iuxta constitutiones generales declaratur, talem electionem minimè valituram, neque acceptandam: sed potius tales sic ambientes, non modo extra capitulum, si legitimè deprehendatur, erunt repellendi per generale capitulum: verùm etiam carceri mancipandi. Quæ omnia præsidens capituli ante electionem diligẽter inquirat, & puniat. non tamen interdicitur quin ministri, & vocales possint ante electionẽ maturè, prudenter, sincere, absque omni odio, & conuentionibus inter se de bono pastore consultare, & colloqui publicè, & priuatè, & simpliciter. *e* Secundo legantur literæ custodum coram omnibus: & fiat vocalium suppletio, si fuerit concessa facultas auctoritate Apostolica: & facta absolutione, & iuxta statuta Benedicti duodecimi, dato iuramento, quòd nullum eligent quẽ sciant, vel credant indignũ: omnibus alijs exclusis fiat electorum inclusio: sicut habetur infra in illo paragrapho de capitulo generali. Deinde præsidens capituli, vocatis ministro prouinciæ, custode, & guardiano capituli, vel nonnullis alijs si videbitur: exquisitores tres, quorum vnus sit scriptor, de illorum consilio instituat. Et si videbitur, vt expeditiùs electio transeat: totidem exquisitores subiungere in diuersis angulis audientes seorsum instituat, qui singulorum vota coram oculis omnium secretè, & fideliter perquirant, & conscribant. Ita quòd singuli antequam recedant, ab eis audiant, qualiter sua conscripserint vota. *f* Et fratres electores his verbis vtantur: Ego talis minister, vel custos talis prouinciæ nomino talẽ

Quod Electores ministri generalis non faciant practicas publicè, vel secretè alliciẽdo, promittendo, seu aliquo modo minando, ne electio ex his reddatur minus efficax et illegitima.

Repellantur Practicãtes, et carceri mãcipentur.

Legantur literę custodũ publicè.

Suppleantur voces si quædam facultas à sede apostolica.

Detur iuramentum electoribus de non eligendo indignum.

Quomodo debeat publicari minister generalis, postquam est electus.

fratrem

fratrem pro generali ministro. Quibus cōscriptis per ordinem, statim in eodem loco, antequam fratres recedant, vel colloquantur ad inuicem publicentur in medium, quæ scripserint. quòd diuina gratia inspirante in aliquem vnum concordauerint: illius electio firma sit, absque aliqua quęstione. Si vero in partes inæquales se diuiserint: ille in quem plures medietate omnium eligentium consenserint, postquam electio fuerit pronunciata de eo: vi talis electionis, & præsentis constitutionis verus, & indubitatus generalis minister ordinis habeatur auctoritate priuilegiorum nostro ordini à sede Apostolica indultorum. g Surgat tamen vnus à præsidente deputatus, & dicat: In nomine patris, & filij & spritus sancti amen. Ego talis frater nomine meo, & omniū vestrum, qui mecum consensistis eligo talem fratrem. P. in generalem ministrum totius nostri ordinis. Quo facto statim incipiant, Te Deum laudamus. Et in omni pronunciatione electionis forma prædicta ab omnibus fratribus vniuersaliter obseruetur.

Verba electorum tempore Electionis.

h Si vero iteratò huiusmodi scrutinio quotiens videbitur electoribus expedire, euenerit, quòd nullus esset electus a maiori parte, possunt communiter compromittere in tres, vel quinque fratres idoneos, & discretos, qui vice omnium de præficiendo valeant prouidere. i Et expleto Te Deum laudamus, si generalis institutus fuerit præsens, statim ambabus manib⁹ super missale expositis, in eodē loco flexis genibus teneatur præstare iuramentum in præsentia totius generalis capituli, sub tali forma. Ego frater talis generalis minister ordinis fratrum minorum, ab hac hora in antea fidelis ero sancto Petro, sanctęque Romanę ecclesię, dominoque meo. D. Papæ. A. suisque successoribus canonicè intrantibus, & non ero in consilio, nec in facto, vt vitā perdant, aut membrū, vel capiātur mala captione. Consiliū, quod mihi aut per se, aut per lit-

Si non sit electus generalis pro maiori parte potest committi tribus vel quinque idoneis.

De iuramento quod præstare debet generalis minister postquam est electus.

 teras,

Formam iuramenti tam pro Generali quam pro ministris.

teras,aut per nuncium manifeſtabunt,ad eorum damnum nulli pandam. Vocatus ad ſynodum veniam : niſi fuerim detentus canonica præpeditione. In correptionibus iudicialibus grauium criminũ, & in prouiſionibus,promotionibus, cõfirmationibus, deſtitutionibus & repulſionibus faciendis,de perſonis dicti ordinis, fideliter,& ſecundum, Deum, & regulam beati Franciſci,puramque,& rectam conſcientiam me habebo. Sic me Deus adiuuet,& hæc ſancta quatuor Dei euãgelia. Et hæc, vt prædictus Benedictus duodecimus ſtatuit, alta voce,vt ab omnibus audiri poſſit, pronunciet, illico ſine ſtrepitu ad Eccleſiam exeant hymnum cantantes. Quo perfecto ad altare malus ab electo dicantur conſuetæ orationes cum verſiculis, videlicet Actiones noſtras. Deus qui corda fideliũ,& oratio de beata virgine,& de beato Franciſco. *k* Et ſtatim ſedẽs vniuerſos fratres obedientiam ſibi vouentes amplexetur. Deinde cantetur ab omnibus Gaudeamus omnes ſub honore beati Franciſci &c.cum toto hymno. Plaude turba paupercula, & Añ. Salue ſancte pater. Et à miniſtro prouinciç,de more induto cum ceroferarijs, dicta oratione. Omnipotens ſempiterne Deus miſerere famulo tuo &c. *l* Nuncius cum literis ad Papam, & ad alios cardinales & benefactores ordinis ex parte generalis capituli deſtinetur,& cum gratiarum actione geſta capituli explicentur. *m* Idem modus ſubſequẽter, cum primo cõuentũ generalis viſitat,obſeruetur,niſi quòd proceſſionaliter cum cruce vſque ad modicum extra fores eccleſię ſibi occurrant,cantantes vt ſupra. Et non cantetur de cætero. Antiph. Plange turba paupercula, quæ generalatu vacante in veſperis, & matutinis in ſignum mæroris loco. Sancte Franciſce propere, & Salue ſancte pater dici ſolet. *n* Hæc autem forma in omni electione,tam generalis, quam prouincialium miniſtrorum,quo ad electionis ſubſtantiam tantum, vniformiter ſeruetur. Si vero abſens generalis miniſter electus

Quomõ fratres omnes debent vouere obedientiam miniſtro generali electo.

Electo Generali intimetur Papæ, & Cardinalibus

Quando primò generalis intrat conuẽtum fratres occurrant.

ctus fuerit, teneatur presente conuentu loci, in quo cũ decretum suæ electionis recipere continget, iurare, vt superiùs dictum est. Et interea ipse præsidens capituli generalis, vbi fiet capitulum generale, assumptis secũ duobus ministris, vno cismontano, & alio transmontano, de se ipsis, vel alijs de vno ministro prouideant, qui super alios, vsque ad finem capituli potestatẽ habeat, vel vices ordinis in sua permaneãt auctoritate. Quod etiam intelligimus quacunque alia de causa generalis prædicto capitulo non poterit interesse.

Circa electionem ministri generalis, & prouincialiũ quo ad substãtiam electionis vniformiter seruetur.

De electione ministri prouincialis.

CIrca electionem prouincialium ministrorum similiter procedatur, sicut in electione generalis ministri: excepto quòd electores non oportet includi nec in fine cantari, vt supra dictum est. Ordinamus autem, iuxta generalia statuta ordinis, quòd ipsi prouinciales ministri, conuocato prouinciali capitulo, à subditis, idest à fratribus, de corpore prouincialis capituli, eligantur, confirmandi per generalem ministrum, a quo recipiant ordinariam iurisdictionem. p Electores vero, postquam ad capitulum conueniunt, eligant precise in die sequenti. quòd si ipsa die non elegerint, vel in eligendo non conuenerint, ex tunc generalis minister eis prouideat de ministro. Idẽ fiat de omnibus alijs ordinis officijs. Ipsi tamen electores possint, & debeant prouincię de vicario prouidere. q Possint tamen prouinciales ministri eligi de toto ordine. Quòd si prouinciali capitulo congregato ministrum prouincialem mori contigerit; & in prouincia illa reformatè, & obseruanter in veritate viuatur, possint fratres ibidem cõgregati alium sibi eligere in ministrum; quamquam ad hoc missi non fuerint, nec vocati. Aliter sine visitatore, vel commissario generalis non eligant: aliter quicquid factum fuerit, sit irritũ, & inane

De modo electionis ministrorum.

Electores non eligentes ministrum infra terminum eisdem assignatum non habent amplius facultatẽ eligendi.

Quod ministri prouinciales possunt eligi de toto ordine.

Decedente Ministro tempore capituli, capituli fratres congregati alium absque alio commiss. eligant si tamen prouin

tia sit refor mata.

& inane. Nec taliter electus debeat confirmari: sed alter substituatur, qui idoneus, & vere zelator obseruantiæ fuerit. Custos in cuius custodia moritur prouincialis minister, postquã sibi de morte cõstiterit certo die præfixo, & loco, in quo possint fratres cõmodè conuenire, prouinciale capitulum teneatur, quamcitius poterit, conuocare vbi propinquus fuerit terminus prouincialis capituli celebrandi. r Custos vero illius custodiæ in quo capitulum celebratur, vel si ipse defuerit, & in prouincia vicarius ministri, vel commissarius generalis non habeatur, guardianus illius loci, in quo capitulum celebratur, tenebit ipsum capitulum, donec electio ministri fuerit absoluta, & vicarius de maioris partis capituli consensu fuerit institutus, qui ex tunc capitulum teneat, & regat prouinciam, quousque in prouincia minister habeatur, dummodo sicut dictum est, in ea prouincia regulariter incedatur. ſ Nullus frater in ministrum electus vtatur officio vicariæ, cũ hoc videatur contra statutũ consilij generalis, aliter nulla redditur electio. Et si electus ante actionem fuisset vicarius, vel commissarius illud officium in electione expiret. t Electione vero celebrata terminataq; vicarius prouinciæ duos fratres instituat de corpore capituli fide dignos, de consensu ipsius capituli cum electionis decreto, quos mittere debeat sine mora ad generalem ministrum pro confirmatione petenda, qui electione, & electo, ac statu ipsius prouinciæ, & si electio esset suspecta faciant generalem ministrum, iuxta quod expedit, certiorem. Nec per mortem generalis ministri minister viciniores prouinciæ cum duobus custodibus possit cũ posthac confirmare, sed vicarius ordinis faciat. u Simile iuramentum, quod facit generalis, præstabũt ministri prouinciales, statim cũ fuerint cõfirmati, in pſentia prima prouincialis capituli, vel p nunciũ & qđ subiugationẽ, & reuerentiam & obedientiam generali mini-

Custos põt cõuocare prouinciale cap. deceden. ministro.

Minister electus non sit vicarius.

Si cõmiss eligatur ipso electo non põt. amplius vti illa commiss.

Duo fratres mittãtur pro confirmatione.

Ministri prouinciales post eorũ electionẽ statim debẽt illud prestare iuramẽ

ministro, & suis successoribus exhibebūt · quamdiu in obedientia, & in vnitate Romanæ Ecclesiæ fuerint, addant in fine.

tum quod facit minister generalis post suam electionem.

De institutione custodū, guardianorum, & aliorum officialium.

PRo custodibus verò, & guardianis, vicarijs, & lectoribus, procuratoribus, & magistris nouitiorum, & huiusmodi instituendis: in hunc modum procedatur. x Minister prouincialis in capitulo prouinciali cum consilio, & assensu diffinitorū requisito fratrū, & discretorū consilio de custodia in capitulo existentium, de custode prouideat. poterit tamen custos præteriti anni cum discretis custodiæ in scriptis proponere, vel postulare quos voluerit in custodia officiales fieri. Et hoc modo non aliter seruetur constitutio domini Benedicti in secundo capitulo: nisi in ꝓuincijs aliȩ, & probatę de hac materia essent constitutiones. y Nullus autem frater fungatur simul custodis, & lectoris officio, vel visitatoris, nisi manifesta necessitas hoc requirat. Item fratres assignati, seu deputati curijs dominorum, in quibus continuè frequenter adesse oporteat, non ponantur, nec dimittantur esse in officijs ordinis: illis dumtaxat exceptis, quæ non solùm alibi, & apud illos, sed etiam in curijs ipsis, & apud curiales oportet, vel expedit exerceri. a Statuit insuper generale capitulum, quòd deinceps nullus notatus de crimine notabili, nec aliquis dissolutus, vel ita ineptus, ꝙ se regere nequeat, ne dum alios, nec infamis, nec negociator lusor, blasphemus, non dicēs officium, habens suspectam cum muliere familiaritatem, & præsertim de filijs notatus, indeuotus manifestè, raro, vel nunquam, confitens, non frequentans chorum, & qui fauore laicali volunt promoueri

Minister prouincialis in capitulo prouinciali prouideat de custode.

Nullus possit esse lector, & custos.

Fratres existentes in curijs: et ad obsequia dominorum nō ponantur in officijs ordinis.

Nullus infamis siue notatus de crimine admittatur ad officia ordinis.

Infamis. Negotiator. Lusor. Balphemus. Officiũ nõ per soluens filios habens.

ueri. Et qui tandẽ non fuerit in habitu interiori, & exteriori reformatus, vel saltem reformationi deditus. De quibus omnibus minister (solum Deum prę oculis habens) iudicium fecerit, & de veritate sufficienti testimonio sententiam tulerit, aut sit fama publica, vel quia confessus est, quoad fieri potest, ad officia ordinis nullatenus admittantur. Aliter generalis minister per se, vel suos visitatores, quotquot occurrerint, deponat & alios idoneos substituat, & prouincialem ministrum de tali errore corripiat. Et hæc cõstitutio, pro optimo reformationis ordinis modo, sit generalis in omnibus officialibus, per prouinciale, aut generale capitulũ instituendis. Quia vt habetur Mala arbor non potest fructus bonos facere *b* Possit tamen solus generalis considerata emendatione, & optima aliquorum dispositione dispensare, & in principalioribus conuentibus prouinciarũ, & custodijs pro bono reformationis, de guardiano, & custode prouidere. *c* Et generaliter in omni prouincia, & capitulis indistinctè obseruetur, vt magis reformati, maximè in ministeriatus officio cæteris præferantur. Si vero ante capitulum prouinciale guardianum aliquem conuentualem mori acciderit, vel absolui, si minister commode ad locum accedere poterit, requisito aliquorum discretorum consilio de conuentu illo, de guardiano prouideat illi loco. Si autem ad locum personaliter accedere non ualeat, requisito aliorum discretorum consilio poterit prouidere. Conuentum autẽ dicimus, vbi duodecim, vel tredecim fratres possunt continuè commorari. Sed si guardianus nõ cõuentualis moriatur, custos de consensu ministri prouideat illi loco cum aliquorum consilio discretorum. *d* Non tamẽ possit aliquem ab officio amouere, sine ministri speciali licentia. *e* Locum autem non conuentualẽ dicimus, vbi quatuor vel sex fratres pro maiori parte anni non possunt debite sustentari. Hęremitoriũ vero, vbi fieri guardianus nõ debet, *f* Diffinimus, quòd custo-

Confessionẽ abhorren s. chorum non frequentans: fauorẽ Laicalem Implorãs Nõ reformatus.

Generalis minister cum infamibus, & notatis de crimine põt dispẽsare, si constiterit de emendatione.

Minister eligatur ille qui sit magis reformatus: & sic de alijs.

Quod nõ possit quis amoueri ab officio sine licentia ministri.

custodes, & guardiani habeantur pro prælatis: quia ex priuilegio domini Clementis Papæ eis animarum cura cõmittitur, & guardiani in omnibus obediant suis custodibus. Caueant tamen ne in suis officijs ad inuicem se perturbent. *g* Minister prouincialis quã do vadit ad capitulum generale, vel alias exit prouinciam, vel sic infirmatur, quòd non possit capitulo ꝓuinciali interesse, de discretorum consilio vicarium dimittat. Vicarius autem sic institutus, si minister in capitulo generali fuerit absolutus, vel ipsum interim mori contigerit, remaneat vicarius auctoritate ministri, & capituli generalis. quòd si minister absens absolutus fuerit, in capitulo generali officium exerceat donec sibi plenè constiterit, quòd fuerit absolutus. Et ex tunc officium vicariæ exerceat, donec prouinciale capitulum fuerit congregatum. Vicarius iste prouincialis ministri, & alius vicarius a prouinciali capitulo constitutus, eandem habeant potestatem in omnibus: exceptis his, quæ vicarijs ministri ex priuilegijs specialiter conceduntur, vel ab ipso ministro. Vterque ergo potest istorum absoluere ab illis differẽtijs peccatorum, quæ ministris solummodo ex officio relinquuntur. Alijs tamẽ committere nequeunt: sed possunt punire peccantes. Possunt etiam constituere vicarium custodis, vel guardiani de consilio discretorum, si casus necessitatis id requirat. Non autem possunt ad sacros ordines promoueri facere, nec ad ordinem recipere, vel eijcere iam ad ordinem receptos. *h* Item non mittant fratres extra prouinciam ad manendum, nec alios recipiant in sua prouincia moraturos. *i* Item non transferant fratres de vna custodia in alteram ad morandum, nisi euidens necessitas, vel communis vtilitas hoc requirat, & de consensu illorum custodum si fieri poterit bono modo, & breuiter de loco ad locum non mutent fratres. *k* Custos similiter cum vadit ad generale capitulum, vel aliter quócun-

Qualis debeat appellari conuentus siue locus & heremitoriũ.

Custodes, & guardiani habeantur pro prælatis.

Quando minister abest a prouincia dimittatur vicarius.

Auctoritas vicarij ministri.

Nec possunt ad ordinẽ recipere.

Cõmissarius non potest dare licentiam ad ordines sacros.

Aetas promouendorũ. cap. 2. & 6.

Non mittantur fratres extra prouinciam ad commorandum.

Fratres non transferãtur de vna custodia in alterã sine necessitate.

Custos exiens custodia instituat Vicarium.

que exit custodiam, foris aliquandiu moraturus, vicarium instituat in sua custodia de aliquorum ipsius custodiæ discretorum consilio. Item propter vitanda pericula nolumus, quòd passim cum guardiani de domo egrediuntur, vicarium instituant, nisi in aliquibus paruis locis, & hoc de ministrorum suorum consilio, vel custodum. sed in capitulo cum alijs legātur in tabula. *l* Guardiani, & capellani monasteriorum, & visitatores fratrum tertij ordinis, etiam in capitulo legantur. & non nisi, qui fuerint moribus, & ætate prouecti: qui possint regulam, & alia spiritualia instituta edocere. *m* Item fratres patientes defectum natalium non fiant prælati in ordine nostro: nec vicarij ordinarij: ita quòd oporteat eos tenere capitulum. Aliter autem poni possint ad modicum tempus, in quo non oporteat eos capitulo præsidere. Nec possint etiam fieri inquisitores, nec visitatores ordinis nostri, nec etiam sororum ordinis sanctæ Claræ. Nec fiant diffinitores, nisi cum eis per generalem, vel Papam fuerit dispensatum. Nec ista dispensatio in prædictis sortiatur effectum, donec sub sigillo noto, & autentico prouinciali capitulo fuerit certitudinaliter declarata. Idem fiat de his, qui nō fuerint expressè professi in ordine; cuius fides registris conuentuum semper habeatur, *n* Nullus frater præficiatur in officio fratrum, nisi possit ducere vitam cōmunem. tam a prælatis, quam a subditis, maximè in in lectis, cibis, & vestibus, & aliquos subire labores cum nostra sint ministeria, & non dignitates. Seruetur tamen in omnibus, ne prælatorum conditio, maiestas, & reuerentia vilipendatur. Habeatur etiam ratio senectutis: si quando eos in officio repererit. Item per obedientiam inhibemus: quòd nullus frater in aliqua electione, vel institutione, visitatione, vel promotione ad quodcūque officium ordinis, sicut supra dictum est, faciat colligationes, vel inductiones, ꝑmitten-

Qui fiāt guardiani, visitatores, & capellani.

Fratres, qui non sunt legitimi non promoueātur ad officia ordinis.

Dispensatio cum patientibus defectum natalium.

Nullus frater possit esse prælatus in ordine si non potest ducere vitam cōmunem.

Contra instituentes prælatos egros et impotentes.

Contra prácticantes.

mittendo, laudando mendaciter, vel false detrahēdo. Et qui scienter contra fecerit, ipso facto ab omni actu legitimo sit suspensus, & puniri possit vt supra.

De capituli generalis celebratione.

o CVm regula dicat, quòd capitulum generale fiat vbicumque a generali ministro fuerit ordinatum: eo modo generale capitulū volumus celebrari, quò generalis constitutio statuit: etiam de voluntate generalis ministri: ne. s. vltra tres annos capitulū differatur, nisi generalis minister cum generali capitulo, in proximo pręcedenti capitulo, pro manifesta necessitate duxerit elongandum. Et si intra trienniū aliquod oriretur impedimentum: possit generalis minister de assensu aliquorum ministrorum aliter determinare. p Item propter labores fratrum compatiendos ordinamus quòd generale capitulum alternatim citra montes, & vltra si commodè fieri poterit, celebretur, in quacunque prouincia, vel loco generalis minister duxerit ordinandum. q Ad generale capitulum conueniant ministri omnes cum vno tantum honesto socio, & custos electus a custodibus, & vnus discretus a capitulo prouinciali electus. Ita ꝙ custos portet literas testimoniales, sub sigillis custodum. Discretus vero sub ministri custodis, & guardiani loci in quo præfatū capl'um fuerit celebratū. r Et si alterum istorū mori contigerit, vel infirmari, vel alias legitimè impediri: sic quòd non possit venire, alius custos ab aliquibus custodibus: & alius discretus ab aliquibus discretis a ministro vocatis eligatur, si omnium copia non daretur. Si tamen contingat ex prædictis aliquem, vel aliquos non venire, nihil eorum quæ expedienda sunt per capitulum propter hoc obmittatur. ſ Poterunt tamen (sicut-

Capitulum generale non differatur ultra trienniū.

Vbi fiendum seu celebrandum sit capitulum.

Qui conuenire debent ad capitulum.

Litteræ custodis custodum signentur sigilli si custodum.

Litteræ vero discreti discretorū muniantur.

Tribus sigillis videlicet Reuerēdi Ministri custodis & guardia

ni loci vbi celebratur.cap. Si non inter fuerint vocales ordinarij, suppleatur.

hactenus factum, est) per generalem, vsque ad numerũ integrum suppleri. Si etiam aliquem de venientibus ad capitulum generale manifestè contigerit impediri, teneantur fratres reliquum associare de loco ad locũ, donec societas occurrerit opportuna. Idem fiat de fratribus euntibus pro confirmatione ministri prouincialis, & pro alijs vrgentibus negocijs ordinis, & de redeuntibus a capitulo generali ad suas prouincias. *t* Custos etiam congregationis beati Amadæi ex præsentis capituli consultu, & assensu, sicut vnus custos custodũ in electione, & alijs actibus capituli generalis habeatur. Quod si aliqui de prædictis remanserint, qui iudicio generalis ministri non fuerint legitimè impediti, si in officio prælationis, vel lectionis fuerint, absoluantur. Et in eisdem, vel alijs reponi non possint vsque ad sequens generale capitulum. Nullus autem terminum præfixum ad intrandum audeat præuenire sine licentia generalis ministri, si præsens fuerit, vel illius ministri in eius absentia, in cuius prouincia capitulum celebratur. *u* Item nullus ad generale capitulum venire præsumat, nisi cui ex regula, vel constitutione competit, aut de licentia generalis ministri, aut sui ministri prouincialis, si generalis minister tunc vacaret, vel vicarij ordinis. Quicumque autem aliter venerit, vel intentione veniendi prouinciam, in qua moratur, exiuerit, ipso facto ab omni actu legitimo per annum integrum sit priuatus. Et si capituli locum intrauerit, per guardianum loci, vel eius vicarium a loco capituli, statim cum probationis caputio, expellatur, quod debeat per octo dies portare. *x* Idem per omnia dicimus de exeuntibus suas custodias, intentione veniendi ad capitulum prouinciale, per ministros prouinciales non vocatis, vel non licentiatis, aut in ministri absentia, ꝑ eius vicarium, vel custodem custodiæ, in qua capitulũ celebratur, quòd si guardianus, vel eius vicarius talibus sic non fecerit, vna die tantum in pane, & aqua ieiunet.

De suppletione vocum.

De Amadæis

Quibus prohibetur accessus ad capitulum generale.

Pœna eorum qui exeũt de custodia non vocatorũ ad capitulũ prouinciale.

Diffinitores capituli generalis.

iunet. y Ordinamus, quòd generalis capituli diffinitores sint minister, & vnus discretus subditus de quali bet prouincia, in prouinciali capitulo ad hoc electus. Et dicimus hic subditos omnes sub prouincialibus mi nistris constitutos. Salua tamen generalis ministri cor reptione, absolutione, & electione, quæ secũdum regu lam ministris tantum, & custodibus conceduntur. a In hoc autem capitulo ministri semper per se, si præsen tes fuerint, vel per literas, si absentes, renũciare teneã tur. Quorum renunciatio a generali, vel ab eo, qui tenet capitulum loco eius, auditis his, quæ in eorum lau dem, vel querelam referuntur, cum consensu generalis capituli, si videbitur, admittatur, & corrigendi cor rigantur, & probati approbentur. b Declarat autem generalis minister cũ generali capitulo, quòd fratres habitantes actu extra suas prouincias, puta Parisijs, vel in alijs studijs generalibus, non possint eligi pro di scretis ipsarum prouinciarum ad capitulum generale, nec minister generalis admittat petitionem, si super hoc in contrarium porrigatur. c In omnibus autem memorati capituli diffinitionibus sententia plurium indistinctè prævaleat, & inuiolabiliter obseruetur. Nec ab ea aliquis appellare præsumat. Possit tamen ge neralis minister, in particularibus causis diffiniendis, aliquos sibi de consensu capituli deligere: cum non semper in omnibus causis possit totum capitulum con uocari. d Porrò fratres, qui venerint ad generale ca pitulũ, qui non occupantur in diffinitione negociorũ capituli, qualibet die, excepta vigilia, & dominica Pentecostes, solenniter celebrent vnam missam ad ho norẽ Virginis gloriosæ, quod etiã volumus in prouin cialibus capitulis obseruari, qñ fieri poterit bono mõ. e Ordinat etiã psens gele capitulum, quòd nullus fra ter possit esse discretus ad generale capitulum, qui affi nitate ministro attineret, neque ad prouinciale, si san guine, guardiano fuerit coniunctus, aliter pro infectis habea-

De renunciatione ministrorum.

Qui debent eligi pro discretis.

Fratres forenses non sint discreti.

A sententia capituli generalis nõ licet appellare.

De celebrantibus in capitulo generali. Missa de Beata Virgine.

Affinis ministri non sit discretus.

subministrare, & curare, vt sufficiens eleemosyna pro capituli sustentatione habeatur cum consuetis indulgentijs. Et si completo capitulo superabundauerit, expensis ordinis, & alijs necessitatibus applicetur. *s* Habeantur tres libri. Primus pro registrandis literis. In secundo notentur acta generalis capituli, & omnium promouendorum consilia. Tertius sit omnium processuum, & consiliorum iudicialium. In quo etiam omnes querelæ, & latæ sententiæ, & crimina non punita, tam perpetrata, quam perpetranda conscribantur. *t* Die sequenti vacabunt omnes diuino cultui, processionibus, & disputationibus, & alternatim singulis diebus fiat sermo in pulpito. *u* Feria secunda mane, cantata prima missa de domina, & de spiritu sancto, ad sonum campanellæ ad locum deputatum omnes conueniant. Fiat sermo per generalem vel aliũ. Sit distinctio signi, cum solum vocales, vel omnes debeant interesse. *x* Fiat generalis confessio, atque absolutio, cohortentur fratres ad nocturnum, ac diurnum officium. Continuẽtur missæ, saltem vsque ad prandium. Cognoscant ministri fratres suæ prouinciæ, & cogant in capella eis deputata celebrare. *y* Moneantur de bono exemplo, de casto colloquio, tam intra, quam extra domum. De silentio, & ordine mensæ, de sedendo secundum gradus & qualitatẽ discumbentiũ. De gratijs referendis processionaliter. De silentio dormitorij, quod fratres non discurrant de cella ad cellam, quod nullus vocalium egrediatur conuentum sine licentia generalis. De nocturna clausura. Et quod generali extante in choro, sub graui pœna omnes intersint, quod sub pœna carceris nullæ negociationes vendendi, vel emendi sentiãtur. quod omnes vocales capituli, secundum eorum qualitatem, in primo refectorio cum generali in mensa collocentur. Et nullus, qui non sit de corpore capituli, audeat ibi se inserere. Primus minister post generalem, sit minister sancti Francisci Secundus minister Franciæ.

De superabũdantibus in capitulo

Tres libri ordinis.

Die Dominico.

Quibus vacandum est secunda die.

Die Lunæ. Ordinatio diei secundæ feriæ.

Generalis absolutio.

Monitiones

Ordo ministrorum in sedendo.

Ter-

Tertius minifter Romanus. Quartus Angelicus. Deinde fecundum primogenita, fi magiftri fuerint, & ita fubfequantur: & ita de cuftodibus, & alijs difcretis. *a* Poftea per miniftros, vel cuftodes prouinciarum numerus fratrum defunctorum recitetur: & dicatur psalmus: De profundis. A porta inferi. Requiescāt in pace, cum oratione confueta. Inclina domine aurē tuam, &c. Et talis numerus recitatus ad fingulas deferatur prouincias, vt in eorū capitulis fimili modo fundantur preces. *c* Recitetur etiam numerus fratrum receptorum ad ordinem. Literæ directæ generali capitulo præfententur, & quæcunque petitiones. *d* Commendatitiæ legantur in fine capituli, & fi opus fuerit refpondeatur. *e* Nullus religiofus alterius religionis, nec fecularis, cuiufuis dignitatis fuerit, colloquijs, & tractatibus capituli, nec qui non fuerint vocales admittantur. *f* Detur vocalibus iuramentum ne alijs explicent fecreta capituli. *g* Poft nonā facto figno confueto fratres conueniant, & iuxta decretum capituli Strigonienfis, fi pro bono ftatu ordinis aliquid fit ordinandum, inftituātur per generalē nonnulli bonæ confcientiæ, qui conftitutiones, & ordinationes pro reformatione componant, hortentur fratres in fubfidium fidei, vt ad infideles accedant. *h* Omnes gratiæ conceffæ reuocentur; & quæ confirmā deberent nominaliter publicentur. Confulent inter fe, fi quid fuerit a domino Papa pro falute ordinis fupplicandum. *i* Feria tertia omnes miniftri propria figilla Generali miniftro refignent, & fuis officijs renūcient. *k* Difcutiatur de miniftris, qui non erunt in capitulo, an debeant abfolui, vel excufari, & fi præfentium aliqui fuerint abfoluendi, vel confirmandi. Reddant etiam rationem de actis in prouincia: & de generalibus expenfis. *l* Difcreti etiam, & cuftodes, ac vifitatores referant, fi per miniftrum grauetur prouincia: fi vifitat: fi reformat: fi ad effectum deducit ea,

Defunctorū recitatio.

Receptorū recitatio.

De literis cōmendatitijs.

De nō admittendis in capitulo.

Detur iuramentum, ne reuelentur fecreta capituli.

Agenda poft nonam.

Reuocatio gratiarum.

Ordinatio diei tertiæ feriæ.

Die Martis.

De miniftris qui non venerint.

Relatio difcretorum de miniftris.

Laudentur bene meriti. ea, q̃ capl'm statuit. *m* Laudẽt in publicũ, q̃ de religiõne bene meriti sũt, & qui sãcto exẽplo multa cõferũt bñficia. *n* Nominẽt & exprobrẽt scãdalosi, & infames, & nõ iudicati cõdemnẽtur, & p̃cipuè videatur si ministri in prouincia fratres fugitiuos, & sine legitima licentia substinuerint: & discursus fratrum non prohibuerint. *o* Post nonam tractetur de procuratore ordinis instituendo, vel destituendo, de socijs, de scriptore, & guardianis, & custodibus in capitulo instituendis. Fiant a magistris, vt mandant pontificum constitutiones, petitiones bachalariorum pro cursu, & aliorum, & si præsentes fuerint, detur iuramentum; quòd si citra angliam, Parisium, & Tholosam lecturi erunt, seruabunt pontificum statuta circa magistrãdos. *p* Feria quarta mane scribatur tabula lectorum & bachalariorum. Sumpto prandio, facto signo, omnes tam vocales, quàm non vocales conueniant, legãtur alta voce hi qui eleemosynas capitulo erogarunt. Fiat commendatiò benefactorum, & deuotorum ordinis per ministros, vel vicarios sigillatim. Fiat generalis commendatio pro statu clericali, ac laicali per ipsum generalem ministrum. Recitentur in pulpito, si quę sunt factæ constitutiones, vel reformationes. Moneat generalis omnes ad regularem obseruantiã. Ministri omnes ordinationes capituli transcriptas, & ordinis sigillo munitas reportent, & obseruari faciant. Legantur missę & suffragia pro benefactoribus ordinis, ac capituli generalis. *q* Auctoritas generalis capituli retineatur per ipsum generalem pro semper. Tractetur de loco futuri generalis capituli, &c. *r* Feria quinta generalis minister proponat verbum dei vel alius pro eo, omnibus conuocatis. Legantur visitatores, ac reformatores prouinciarum, & diuisiones studiorum. *s* Faciant fratres generalem confessionem, & detur absolutio, & assignetur indulgentia vnius anni, & triginta dierum per dominum Papam Alex-

Publicentur scandalosi.

Agenda post nonam.

De familia generalis: ac de procuratore ordinando.

Ordinatio diei quartæ feriæ.

Die Mercurij

Contra diffinitores nolentes dare auctoritatẽ suã Ministro.

Auctoritas capituli generalis sit apud generalem semper.

Ordinatio diei quintæ feriæ.

Alexandrum concessam. *t* Det generalis minister æternam benedictionem his, qui in ordine, & in sua vocatione permanserint. Apostatis maledictionem nominatim si fieri potest, & omnes habeantur apostatæ, qui vagantur extra ordinem, sine sui prælati licentia, non obstante quocunque priuilegio eis concesso: nisi in eo fieret expressa mentio de exemptione per solum Papam motu proprio. *u* Et omnes ministri teneantur summam apostatarum, & numerum in scriptis ad suas prouincias referre. *x* Reuocentur iterum omnes cō cessę gratiæ, præsertim illæ quæ cōstitutiones dissoluunt. Nec de cætero tales gratię super absolutionibus eleemosynis, socijs, & alijs similibus impartiātur, nisi patribus prouectæ ætatis, ac benemeritis de ordine, & vitę integerrimæ, prędicatoribus, magstris, & alijs similibus: ne illarū extensione leges ad nihilum redigantur. Absoluantur omnes officiales præteriti: instituantur, & confirmentur omnes conscripti in tabula statim legenda. Hortentur omnes ad tollerantiam si pro suo voto officiorum promotio non processerit: & statim ex eminenti loco alta voce prælecta, cantetur: Te Deum laudamus. vers. Cōfirma hoc deus, &c. Oratio Actiones nostras. & ex tunc oēs honestè & religiose recedant: præter ministros, si forte aliquid vltra de statu ordinis esset consulendū. Similis fere solennitas in fine prouincialis capituli obseruetur. *y* Quicquid autem in hoc capitulo statutum fuerit: sub sigillo generalis ad singulas prouincias deferatur. *a* Et si qui fratrū ex tunc a generali ministro in tali capitulo electo, vel correcto, & apꝓbato debitā obediētiā subtraxerint, vel quōcunque dixerint, & scripserint non esse obediendū tali generali; vel verum non esse generalem ordinis, vel ore blasphemo de similibus disputauerint, & pro conclusione tenuerint, prætextu alicuius delicti amouendam esse obedientiam a superiore suo: antequam de tali delicto canonicè, & legi

Die Iouis. Fiat confessio cum generali absolutione.

Maledictio cō tra apostatas

Nomina apostatarū portē tur a ministris in prouincijs.

Quòd gratiæ consuetę non concedantur nisi patribus.

Quicquid fit in capitulo generali notificetur alijs prouincijs.

Pæna eorum qui dixerint generali non esse obediendum.

timè per proprium iudicem fuerit cognitum, discussum, & iudicatum: cuiuscunque congregationis, conditionis,& sectę existant sententiam excommunicationis ipso facto incurrant, & alias pęnas: nec nisi per generalem absolui valeant. Insuper carcere macerentur: & ex decreto centum, & vltra sacræ theologiæ magistrorum, qui in præsenti capitulo astiterunt, damnatur talis opinio, tanquam erronea, & hæretica,cum ea possent cunctę religiones deleri, immo ecclesia Christi. Daretur enim occasio in omnibus correptionibus,& monitis,prætextu alicuius criminis sine quo nemo viuit, contemnendi omnia superiorum mandata. Qui ut plurimum maledictis subditorũ,tanquam signum ad sagittam, exponuntur. Et qui aliter regulam nostram trahunt, & alios sibi generales confingunt,nouerint se veros regulæ non esse professores. Cum hoc adhuc nullo caueatur indulto. Et qui stare se existimant,freti sua singulari iustitia,& integritate,& sic,vt cæteri hominum,non esse credentes, videant ne se magis prolapsos reperiant in fine,ac sibi dici, quod pharisæo,qui cæteros aspernabatur. Nam dicitur, Dispersit superbos mente cordis sui. Plerumque hæreticorum vita casta, probata, & omni redimita sanctimonia, quibus plebeculam in suum pertrahunt dogma, præsefert in apertum. Eorum tamen genus, tanquam sacrilegum, & perniciosum ecclesia damnat, eo quòd primo non obtemperant pastori. Et siqua esset causa, quam in excusationem erroris sui adducerent, saltem ea cessante, affectatus deberet cessare effectus.

Contra Bigotos.

Ministri, & custodes possint singuli, si voluerint, & eis expedire videbitur,in suis custodijs semel fratres suos ad capitulum cõuocare.

De

De celebratione capituli prouincialis.

ORdinamus iuxta constitutiones farinerias, quòd singulis annis in singulis prouincijs prouinciale capitulum celebretur, iuxta quòd magis congruit cuilibet regioni, in quo locus & dies sequentis capituli assignetur, ita quòd redeũtes de capitulo generali proximo præcedenti valeant interesse. Ad illud capitulũ conueniant custodes, ac fratres de prouincia, secundũ quòd in prouinciali capitulo fuerit ordinatũ. *b* Prouiso tamen, quòd multitudo venientium euitetur. *c* Possint tamen ministri pro rationabilibus causis, ac manifestis interdum per custodias fratres cõgregare, pro ipsius prouinciæ negocijs expediendis, non tamen sine ministri generalis licentia in scriptis obtenta. Circũspiciat tamen generalis, ne ministri ex eo, quòd deponi in capitulo vereantur, illud congregare prætermittere satagant. Proinde declaratur tunc ad capitula custodialia posse ministros confugere, quando requisitis conuentibus non occurrit, qui possit onera capituli sustinere. Quilibet tamen custodum, vel discretorum prouinciæ obligetur, si in hoc negligenter, vel mendose minister se gesserit, generali ministro intimare. *d* In hoc autem capitulo, & alijs electionibus vocem non habeant fratres in monasterijs commorãtes. Admittantur tamen ad electionem discreti ad capitulum transmittendi in locis, iuxta quæ morantur, sicut fratres cæteri de conuentu. *e* Nullus frater præsens, vel absens possit in electione aliqua facta per scrutinium vocem suam alteri committere, nisi iuxta formam, quę in priuilegio domini Nicolai de custodibus continetur. Ad præfixam autem diem electionis discreti omnes fratres eiusdem conuentus, bona fide per obedientiam venire teneãtur, & guardianũ per obedien-

Euitetur multitudo ad capitulum venientium.

Ministri possunt congregare aliquando frẽs per custodias.

Frẽs in monasterijs cõmorantes non habeant vocem.

In electionibus factis per scrutinium nemo potest vocẽ suam alteri committere.

dientiā nunciare omnibus bona fide quibus poterunt. f Et vt aliquorum ambitio euitetur, & insolentia non crescat, ordinat generalis minister cum vniuerso generali capitulo, vt nullus frater eodem anno in electione discreti ad prouinciale capitulum seu custodiale vocē habeat, nisi vnam. Et si secus factum fuerit, secunda vox nulla sit, & inter voces eligentium minime computetur. g Ordinatur insuper, quòd fratres iuuenes nō habeant vocem in electione discreti, nec approbatio mittendorum ad ipsum capitulum, priusquam ætatis suæ vigesimum compleuerint annum, secundum custodis iudicium, ac discretorum vbi de ipsa ętate aliud certius testimonium non haberetur. h Lectores vero extra suam prouinciam legentes, similiter fratres extra suam prouinciam studentes, in electionibus discretorum ad prouinciale capitulum, vocem tantum habeant actiuam, non passiuam. i Hanc autē electionem discreti ad prouinciale capitulum mittendi, fratres faciāt prima die, quam prouinciales sanctiones, vel consuetudo probata præfixerint. Alioquin minister, custos, vel eius vicarius eis prouideat de discreto. Quem si contingat mori, vel legitimè impediri ante exitum de custodia sua, alterius prouisio ad ministrum pertineat, vel custodem. Possint etiam, maximè vbi fieri consuetum est, Venerandi sacræ theologię magistri, si præsentes fuerint, ad electionem, & ad alia capituli negocia admitti. k Guardianus autem teneat capitulum, quando de excessibus ministri, vel custodū & eorum insufficientia, & de alijs transmittēdis ad capitulum prouinciale perquiratur. Cum vero de excessibus guardiani inquiritur, vicarius conuentus capitulo præsideat, & in eius absentia de consilio discretorū alter teneat capitulū. Prædicti vero de excessibus prælatorum, & de insufficientia diligenter per obedientiā inquirere teneantur, & alij fratres inquirenti teneantur per obediētiam bona fide de veritate respondere.

Nemo potest habere, nisi vnam vocem in electionibus.

Frēs iuuenes non habent vocem in electiōe discreti.

Aliqui frēs in electionibus habent tātum vocem actiuā: sed nō passiuam.

Tempus electionis discreti fiendi.

Modus seruādus quādo requiritur de excessibus ministri, custodis, vel guardiani.

In

Pœna reuelãtium, & inquirentium noĩa accusantium.

l In prædictis autem inquisitionibus, tam reuelantes accusantium nomina, quam inquirentes, ad pęnã, quæ in alijs visitationibus ponitur, obligentur. Custos autẽ in huiusmodi perscrutationibus intersit. Hoc etiã scrutinium, vltra vnius diei naturalis spaciũ, nolumus prolõgari. m Et nihil portetur ad capitulum, nisi fuerit discussum, examinatum, probatũ legitimè, & in terminis explicatum a maiori parte fratrum suorum locorum, fideliter conscriptum, lectum, & sigillatum corã omnibus fratribus loci sigillo, vt ad prouinciale capitulum destinetur, & accusatum, & probatum legitimè, quòd de genere actus est peccatum mortale, & inducit notabiliter ad relaxationem regularis obseruãtiæ, vel declarat insufficentiam manifestam, nullus impediat approbari, quin prouinciali capitulo transmittatur. Et quicumque contra fecerit, repellatur à capitulo, & nihilominus grauiùs puniatur. Et idem dicimus de scribendis ad generale capitulum. Quando autem discutiuntur mittenda ad capitulum, diligenter grauia examinentur, quæ præponuntur, & in spirituali inquiratur, qui accusat de facto, si vidit, vel de verbo, si audiuit ab eo, qui accusatur, & inquiratur de modo tempore, vel loco. Et hæc forma quacumque visitatione seruetur. n Excessus autem ministri, custodis, & guardiani, & aliorum, qui corrigendi fuerint, coram illis tantum, qui nouerunt excessus, in capitulis audiantur, & qui corrigendi fuerint, corrigantur, nisi talis sit excessus, qui sit publica pęna puniendus. o Excessus guardiani, qui mittitur ad prouinciale capitulũ, recitetur ei in publico coram conuentu suo, si ad dictum capitulum non fuerit profecturus. Et si aliquod graue accidisset in prouincia, vel in via quod alias ad capitulum nõ esset missum, debeant fratres per obedientiam, quibus notum est, coram diffinitoribus accusare. p Isti in loco capituli congregati, ipsa die quiescant, & deliberent, mane postera die, tunc audita missa, capitulum ingredian-

Pœna prohibentium deferri malum prælati ad capitulum.

Excessus prælatorum corrigantur corã illis qui sciunt.

Fratres tenẽtur per obediẽtiam dicere diffinitoribus excessus

Custos exiens custodia instituat Vicarium.

que exit custodiam, foris aliquandiu moraturus, vicarium instituat in sua custodia de aliquorum ipsius custodiæ discretorum consilio. Item propter vitanda pericula nolumus, quòd passim cum guardiani de domo egrediuntur, vicarium instituant, nisi in aliquibus paruis locis, & hoc de ministrorum suorum consilio, vel custodum. sed in capitulo cum alijs legã tur in tabula. *l* Guardiani, & capellani monasteriorum, & visitatores fratrum tertij ordinis, etiam in capitulo legantur. & non nisi, qui fuerint moribus, & ætate prouecti: qui possint regulam, & alia spiritualia instituta edocere. *m* Item fratres patientes defectum natalium non fiant prælati in ordine nostro: nec vicarij ordinarij: ita quòd oporteat eos tenere capitulum. Aliter autem poni possint ad modicum tempus, in quo non oporteat eos capitulo præsidere. Nec possint etiam fieri inquisitores, nec visitatores ordinis nostri, nec etiam sororum ordinis sanctæ Claræ. Nec fiant diffinitores, nisi cum eis per generalem, vel Papam fuerit dispensatum. Nec ista dispensatio in prædictis sortiatur effectum, donec sub sigillo noto, & autentico prouinciali capitulo fuerit certitudinaliter declarata. Idem fiat de his, qui nõ fuerint expressè professi in ordine; cuius fides registris conuentuum semper habeatur, *n* Nullus frater præficiatur in officio fratrum, nisi possit ducere vitam cõmunem. tam a prælatis, quam a subditis, maximè in in lectis, cibis, & vestibus, & aliquos subire labores cum nostra sint ministeria, & non dignitates. Seruetur tamen in omnibus, ne prælatorum conditio, maiestas, & reuerentia vilipendatur. Habeatur etiam ratio senectutis: si quando eos in officio repererit. Item per obedientiam inhibemus: quòd nullus frater in aliqua electione, vel institutione, visitatione, vel promotione ad quodcũque officium ordinis, sicut supra dictum est, faciat colligationes, vel inductiones, ꝑ mitten-

Qui fiãt guardiani, visitatores, & capellani.

Fratres, qui non sunt legitimi non promoueãtur ad officia ordinis.

Dispensatio cum patientibus defectum natalium.

Nullus frater possit esse prælatus in ordine si non potest ducere vitam cõmunem.

Contra instituentes prælatos egros et impotentes.

Contra practicantes.

mittendo, laudando mendaciter, vel falſe detrahēdo. Et qui ſcienter contra fecerit, ipſo facto ab omni actu legitimo ſit ſuſpenſus, & puniri poſſit vt ſupra.

De capituli generalis celebratione.

o CVm regula dicat, quòd capitulum generale fiat vbicumque a generali miniſtro fuerit ordinatum: eo modo generale capitulũ volumus celebrari, quò generalis conſtitutio ſtatuit: etiam de voluntate generalis miniſtri: ne. ſ. vltra tres annos capitulũ differatur, niſi generalis miniſter cum generali capitulo, in proximo pręcedenti capitulo, pro manifeſta neceſſitate duxerit elongandum. Et ſi intra trienniũ aliquod oriretur impedimentum: poſſit generalis miniſter de aſſenſu aliquorum miniſtrorum aliter determinare. p Item propter labores fratrum compatiendos ordinamus quòd generale capitulum alternatim citra montes, & vltra ſi commodè fieri poterit, celebretur, in quacunque prouincia, vel loco, generalis miniſter duxerit ordinandum. q Ad generale capitulum conueniant miniſtri omnes cum vno tantum honeſto ſocio, & cuſtos electus a cuſtodibus, & vnus diſcretus a capitulo prouinciali electus. Ita ꝙ cuſtos portet literas teſtimoniales, ſub ſigillis cuſtodum. Diſcretus vero ſub miniſtri cuſtodis, & guardiani loci in quo præfatũ capl'um fuerit celebratũ. r Et ſi alterum iſtorũ mori contigerit, vel infirmari, vel alias legitimè impediri: ſic quòd non poſſit venire, alius cuſtos ab aliquibus cuſtodibus: & alius diſcretus ab aliquibus diſcretis a miniſtro vocatis eligatur, ſi omnium copia non daretur. Si tamen contingat ex prædictis aliquem, vel aliquos non venire, nihil eorum quæ expedienda ſunt per capitulum propter hoc obmittatur. ſ Poterunt tamen (ſicut hacte-

Capitulum generale non differatur ultra trienniũ.

Vbi fiendum ſeu celebrandum ſit capitulum.

Qui conuenire debent ad capitulum.

Litteræ cuſtodis cuſtodum ſignentur ſigilli ſi cuſtodum.

Litteræ vero diſcreti diſcretorũ muniantur.

Tribus ſigillis videlicet Reuerēdi Miniſtri cuſtodis & guardia

ni loci vbi celebratur. cap. Si non interfuerint vocales ordinarij, suppleatur.

hactenus factum, est) per generalem, vsque ad numerū integrum suppleri. Si etiam aliquem de venientibus ad capitulum generale manifestè contigerit impediri, teneantur fratres reliquum associare de loco ad locū, donec societas occurrerit opportuna. Idem fiat de fratribus euntibus pro confirmatione ministri prouincialis, & pro alijs vrgentibus negocijs ordinis, & de redeuntibus a capitulo generali ad suas prouincias. *t* Custos etiam congregationis beati Amadæi ex præsentis capituli consultu, & assensu, sicut vnus custos custodū in electione, & alijs actibus capituli generalis habeatur. Quod si aliqui de prædictis remanserint, qui iudicio generalis ministri non fuerint legitimè impediti, si in officio prælationis, vel lectionis fuerint, absoluantur. Et in eisdem, vel alijs reponi non possint vsque ad sequens generale capitulum. Nullus autem terminum præfixum ad intrandum audeat præuenire sine licentia generalis ministri, si præsens fuerit, vel illius ministri in eius absentia, in cuius prouincia capitulum celebratur. *u* Item nullus ad generale capitulum venire præsumat, nisi cui ex regula, vel constitutione competit, aut de licentia generalis ministri, aut sui ministri prouincialis, si generalis minister tunc vacaret, vel vicarij ordinis. Quicumque autem aliter venerit, vel intentione veniendi prouinciam, in qua moratur, exiuerit, ipso facto ab omni actu legitimo per annum integrum sit priuatus. Et si capituli locum intrauerit, per guardianum loci, vel eius vicarium a loco capituli, statim cum probationis caputio, expellatur, quod debeat per octo dies portare. *x* Idem per omnia dicimus de exeuntibus suas custodias, intentione veniendi ad capitulum prouinciale, per ministros prouinciales non vocatis, vel non licentiatis, aut in ministri absentia, p eius vicarium, vel custodem custodiæ, in qua capitulū celebratur, quòd si guardianus, vel eius vicarius talibus sic non fecerit, vna die tantum in pane, & aqua ieiunet.

De suppletione vocum.

De Amadæis

Quibus prohibetur accessus ad capitulum generale.

Pœna eorum qui exeūt de custodia non vocatorū ad capitulū prouinciale.

Diffinitores capituli generalis.

iunet. y Ordinamus, quòd generalis capituli diffinitores sint minister, & vnus discretus subditus de qualibet prouincia, in prouinciali capitulo ad hoc electus. Et dicimus hic subditos omnes sub prouincialibus ministris constitutos. Salua tamen generalis ministri correptione, absolutione, & electione, quæ secūdum regulam ministris tantum, & custodibus conceduntur. a In hoc autem capitulo ministri semper per se, si præsentes fuerint, vel per literas, si absentes, renūciare teneātur. Quorum renunciatio a generali, vel ab eo, qui tenet capitulum loco eius, auditis his, quæ in eorum laudem, vel querelam referuntur, cum consensu generalis capituli, si videbitur, admittatur, & corrigendi corrigantur, & probati approbentur. b Declarat autem generalis minister cū generali capitulo, quòd fratres habitantes actu extra suas prouincias, puta Parisijs, vel in alijs studijs generalibus, non possint eligi pro discretis ipsarum prouinciarum ad capitulum generale, nec minister generalis admittat petitionem, si super hoc in contrarium porrigatur. c In omnibus autem memorati capituli diffinitionibus sententia plurium indistinctè præualeat, & inuiolabiliter obseruetur. Nec ab ea aliquis appellare præsumat. Possit tamen generalis minister, in particularibus causis diffiniendis, aliquos sibi de consensu capituli deligere: cum non semper in omnibus causis possit totum capitulum conuocari. d Porrò fratres, qui venerint ad generale capitulū, qui non occupantur in diffinitione negociorū capituli, qualibet die, excepta vigilia, & dominica Pentecostes, solenniter celebrent vnam missam ad honorē Virginis gloriosæ, quod etiā volumus in prouincialibus capl̄is obseruari, qñ fieri poterit bono mō. e Ordinat etiā p̄sens gel̄e capitulum, quòd nullus frater possit esse discretus ad generale capitulum, qui affinitate ministro attineret, neque ad prouinciale, si sanguine, guardiano fuerit coniunctus, aliter pro infectis

De renunciatiōe ministrorum.

Qui debent eligi pro discretis.

Fratres forenses non sint discreti.

A sententia capituli generalis nō licet appellare.

De celebrātibus in capitulo generali.

Missa de Beata Virgine.

Affinis ministri non sit discretus.

Ordo capituli celebrandi in primo die.

habeantur. *f* Congregati igitur ministri, & dicti custodes feria sexta proxima ante festum pẽtecostes, vel alterius festi (si alio tempore capitulum esset celebrandum) prius quiescant, & deliberent vsque mane diei sequentis, & tunc audita missa, ingressi cantent hymnũ. Veni creator spiritus. Deinde dicatur versus. Emitte spiritum tuum &c. Oratio Deus, qui corda fidelium &c. vsque Per Christum dominum nostrũ. Respondeatur Amen. Tunc literæ testimoniales custodum ministro generali, & ministro prouincialibus, vt supra dictũ est, præsententur. Postea tractent de correptione, ac statu generalis ministri hoc modo. *g* Generalis imprimis, coram omnibus se accuset, post hoc, si videbitur, egrediatur. *h* Quo egresso, guardianus loci, assumptis secum aliquibus discretis fratribus de cõuẽtu, dictos ministros cũ custodibus in cõclaui recludant, ita quòd nullatenus exire valeant nec illis vllo modo aliqua alimenta ministrentur, donec prouiderint, vt oportet, circa statum generalis ministri: ad hoc tam includentes, quam inclusi firmiter teneantur. Ita quòd si quis contra fecerit, excommunicatus sit ipso facto. Processus inclusorum sit talis. Minister illius prouinciæ, in qua capitulum celebratur, vel si ipse defuerit, custos custodum illius prouinciæ requirat in publico si quid habent dicere de excessibus, & insufficientia generalis ministri. *i* Et singuli teneantur bona fide incusare ipsum, de quibus reputauerint incusandum. quòd si fuerint accusationes notabilium excessuum: dictus minister prouincialis, vel custos cum duobus discretis quos ex præsentibus sibi assumet, diligenter cõscribant. Quas postquam scripserint, & mox in medium recitauerint: eidem reuocato audientia concedatur. Et eodem egresso iterum super accusationibus & excusationibus communis collatio habeatur. Nec aliquid admittatur, nisi fuerit bene discussum, probatum, & certum. Quibus peractis, prædicti disqui-

Accusatio generalis.

Ordo seruandus ab inclusis circa sufficiẽtiam generalis ministri

Notentur in scriptis ea, quæ dicantur cõtra generalem.

sito·

ſitores ſententiam capituli perquirant: vtrum eis appareat dictum generalem miniſtrum eſſe approbandū vel corrigendum, vel etiam penitus amouendum, & ſecundum ſententiam maioris partis ad correctionē eius, vel ad amotionem procedatur. Si tantum corrigendus fuerit: per miniſtros, & cuſtodes ibidem cō tinuò corrigatur. Si vero penitus amouendus: prædicti tres diſquiſitores eidem reuocato, ſeorſum ſecretè prius ſuadeant ceſſionem voluntariam. Et ſi non ceſſerit, ſtatim ipſo foris egreſſo, oſtioque, vt prius firmiter obſerato, ad electionem alterius procedatur ita vt in mane ſequenti habeat ordo generalem miniſtrum præſentem vel abſentem, confirmatum, vel nouiter electum. Deinde infraſcripta per ordinem ſeruentur. *k* Fiant auditores cauſarum: & ſint quatuor miniſtri, vel alij. *l* Duo auditores apoſtatarum. *m* Duo, vel tres auditores, vel examinatores promouendorum ad prędicationis, vel confeſſionis officium. *n* Fiant ordinatores diſputationum, vt ſingulis diebus ſit vna generalis diſputatio, & aliquæ particulares, ad quas bachalarij, & ſtudentes, & magiſtri conueniant. *o* Auditores rationis procuratoris ordinis aſſigentur duo magiſtri, vel duo probi fratres. Auditores rationis generalis miniſtri, vel ſui procuratoris erunt omnes prouinciarum cuſtodes. *p* Ordinatores ſtudiorū deputentur ſex cuſtodes. Ordinatores viſitatorum prouinciarum. Ordinatores eorum, qui curā habeant de diuino officio, & licentiandis fratribus ad extra. Et qui literas videant per generalem ſignādas: ne aliquid iniuſtum concedatur. Et qui reſpondeant literis ad capitulum generale directis, & qui audiant volentes ire ad partes infidelium. Vltimo miniſter prouinciæ, vbi ſit capl̃m generale, cū guardiano loci, & cuſtode ſuffragia ordinēt: quę oĩa in ſcriptis in locis publicis pendeant. *q* Et non fiant ſumptuoſa fercula, nec opima pulmenta. *r* Teneantur omnes

De auditoribus cauſarū.

De ordinatoribus diſputationum.

Auditores rationis pcuratoris ordinis & rationis G. M.

Tabula ordinationis capituli.

Non fiant ſumptuoſa cibaria.

ſub-

subministrare, & curare, vt sufficiens eleemosyna pro capituli sustentatione habeatur cum consuetis indulgentijs. Et si completo capitulo superabundauerit, expensis ordinis, & alijs necessitatibus applicetur. ſ Habeantur tres libri. Primus pro registrandis literis. In secundo notentur acta generalis capituli, & omnium promouendorum consilia. Tertius sit omnium processuum, & consiliorum iudicialium. In quo etiam omnes querelæ, & latæ sententiæ, & crimina non punita, tam perpetrata, quam perpetranda conscribantur. r Die sequenti vacabunt omnes diuino cultui, processionibus, & disputationibus, & alternatim singulis diebus fiat sermo in pulpito. u Feria secunda mane, cantata prima missa de domina, & de spiritu sancto, ad sonum campanellæ ad locum deputatum omnes conueniant. Fiat sermo per generalem vel aliũ. Sit distinctio signi, cum solum vocales, vel omnes debeant interesse. x Fiat generalis confessio, atque absolutio, cohortentur fratres ad nocturnum, ac diurnum officium. Continuẽtur missæ, saltem vsque ad prandium. Cognoscant ministri fratres suæ prouincię, & cogant in capella eis deputata celebrare. y Moneantur de bono exemplo, de casto colloquio, tam intra, quam extra domum. De silentio, & ordine mensæ, de sedendo secundum gradus & qualitatẽ discumbentiũ. De gratijs referendis processionaliter. De silentio dormitorij, quòd fratres non discurrant de cella ad cellam, quòd nullus vocalium egrediatur conuentum sine licentia generalis. De nocturna clausura. Et qòud generali extante in choro, sub graui pęna omnes intersint, quòd sub pęna carceris nullæ negociationes vendendi, vel emendi sentiãtur. quòd omnes vocales capituli, secundum eorum qualitatem, in primo refectorio cum generali in mensa collocentur. Et nullus, qui non sit de corpore capituli, audeat ibi se inserere. Primus minister post generalem, sit minister sancti Francisci Secundus minister Franciæ.

De superabũdantibus in capitulo
Tres libri ordinis.
Die Dominico.
Quibus vacandum est secunda die.
Die Lunæ.
Ordinatio diei secundæ.
feriæ.
Generalis absolutio.
Monitiones
Ordo ministrorum in sedendo.

Tertius minister Romanus. Quartus Angelicus. Deinde secundum primogenita, si magistri fuerint, & ita subsequantur: & ita de custodibus, & alijs discretis. *a* Postea per ministros, vel custodes prouinciarum numerus fratrum defunctorum recitetur: & dicatur psalmus: De profundis. A porta inferi. Requiescāt in pace, cum oratione consueta. Inclina domine aurē tuam, &c. Et talis numerus recitatus ad singulas deferatur prouincias, vt in eorū capitulis simili modo fundantur preces. *c* Recitetur etiam numerus fratrum receptorum ad ordinem. Literæ directæ generali capitulo præsententur, & quæcunque petitiones. *d* Commendatitiæ legantur in fine capituli, & si opus fuerit respondeatur. *e* Nullus religiosus alterius religionis, nec secularis, cuiusuis dignitatis fuerit, colloquijs, & tractatibus capituli, nec qui non fuerint vocales admittantur. *f* Detur vocalibus iuramentum ne alijs explicent secreta capituli: *g* Post nonā facto signo consueto fratres conueniant, & iuxta decretum capituli Strigeniensis, si pro bono statu ordinis aliquid sit ordinandum, instituātur per generalē nonnulli bonæ conscientiæ, qui constitutiones, & ordinationes pro reformatione componant. hortentur fratres in subsidium fidei, vt ad infideles accedant. *h* Omnes gratiæ concessæ reuocentur; & quæ confirmādæ essent nominaliter publicentur. Consultent inter se, si quid fuerit a domino Papa pro salute ordinis supplicandum. *i* Feria tertia omnes ministri propria sigilla Generali ministro resignent, & suis officijs renūcient. *k* Discutiatur de ministris, qui non erunt in capitulo, an debeant absolui, vel excusari, & si præsentium aliqui fuerint absoluendi, vel confirmandi. Reddant etiam rationem de actis in prouincia: & de generalibus expensis. *l* Discreti etiam, & custodes, ac visitatores referant, si per ministrum grauetur prouincia: si visitat; si reformat: si ad effectum deducit

Defunctorū recitatio.

Receptorū recitatio.

De literis cōmendatitijs.

De nō admittendis in capitulo.

Detur iuramentum, ne reuelentur secreta capituli.

Agenda post nonam.

Renocatio gratiarum.

Ordinatio diei tertiæ feriæ.

Die Martis.

De ministris qui non venerint.

Relatio discretorum de ministris.

Laudentur bene meriti.

ea, q̄ cap̄lm statuit. *m* Laudēt in publicū, q̄ de religio ne bene meriti sūt, & qui sācto exēplo multa cōferūt bñficia. *n* Nominēt & exprobrēt scādalosi, & infames, & nō iudicati cōdemnētur, & p̄cipuè videatur si mini stri in prouincia fratres fugitiuos, & sine legitima li- centia substinuerint: & discursus fratrum non prohi buerint. *o* Post nonam tractetur de procuratore ordi nis instituendo, vel destituendo, de socijs, de scripto re, & guardianis, & custodibus in capitulo instituen- dis. Fiant a magistris, vt mandant pontificum con- stitutiones, petitiones bachalariorum pro cursu, & aliorum, & si præsentes fuerint, detur iuramentum; quòd si citra angliam, Parisium, & Tholosam lectu- ri erunt, seruabunt pontificum statuta circa magistrā dos. *p* Feria quarta mane scribatur tabula lectorum & bachalariorum. Sumpto prandio, facto signo, om nes tam vocales, quàm non vocales conueniant, legā tur alta voce hi qui eleemosynas capitulo erogarunt. Fiat commendatio benefactorum, & deuotorum or- dinis per ministros, vel vicarios sigillatim. Fiat gene ralis commendatio pro statu clericali, ac laicali per ipsum generalem ministrum. Recitentur in pulpito, si quę sunt factæ constitutiones, vel reformationes. Moneat generalis omnes ad regularem obseruantiā. Ministri omnes ordinationes capituli transcriptas, & ordinis sigillo munitas reportent, & obseruari fa- ciant. Legantur missę & suffragia pro benefactoribus ordinis, ac capituli generalis. *q* Auctoritas genera lis capituli retineatur per ipsum generalem pro sem- per. Tractetur de loco futuri generalis capituli, &c. *r* Feria quinta generalis minister proponat verbum dei vel alius pro eo, omnibus conuocatis. Legantur visitatores, ac reformatores prouinciarum, & diuisio nes studiorum. *s* Faciant fratres generalem confes- sionem, & detur absolutio, & assignetur indulgentia vnius anni, & triginta dierum per dominum Papam Alex-

Publicentur scandalosi.

Agenda post nonam.

De familia generalis: ac de procuratore ordinando.

Ordinatio diei quartæ feriæ.

Die Mercurij

Contra diffinitores nolentes dare auctoritatē suā Ministro.

Auctoritas capituli generalis sit apud generalem semper.

Ordinatio diei quintæ feriæ.

Die Iouis. Fiat confessio cum generali absolutione.

Maledictio cõtra apostatas

Alexandrum concessam. *t* Det generalis minister æternam benedictionem his, qui in ordine, & in sua vocatione permanserint. Apostatis maledictionem nominatim si fieri potest, & omnes habeantur apostatæ, qui vagantur extra ordinem, sine sui prelati licentia, non obstante quocunque priuilegio eis concesso: nisi in eo fieret expressa mentio de exemptione per solum Papam motu proprio. *u* Et omnes ministri teneantur summam apostatarum, & numerum in scriptis ad suas prouincias referre. *x* Reuocentur iterum omnes cõcessę gratiæ, præsertim illæ quæ cõstitutiones dissoluunt. Nec de cætero tales gratię super absolutionibus eleemosynis, socijs, & alijs similibus impartiãtur, nisi patribus prouectæ ætatis, ac benemeritis de ordine, & vitę integerrimæ, prędicatoribus, magstris, & alijs similibus: ne illarũ extensione leges ad nihilum redigantur. Absoluantur omnes officiales præteriti: instituantur, & confirmentur omnes conscripti in tabula statim legenda. Hortentur omnes ad tollerantiam si pro suo voto officiorum promotio non processerit: & statim ex eminenti loco alta voce prælecta, cantetur: Te Deum laudamus. vers. Cõfirma hoc deus, &c. Oratio Actiones nostras. & ex tunc oẽs honestè & religiose recedant: præter ministros, si forte aliquid vltra de statu ordinis esset consulendũ. Similis fere solennitas in fine prouincialis capituli obseruetur. *y* Quicquid autem in hoc capitulo statutum fuerit: sub sigillo generalis ad singulas prouincias deferatur. *a* Et si qui fratrũ ex tunc a generali ministro in tali capitulo electo, vel correcto, & ap̄pbato debitã obediẽtiã subtraxerint, vel quócunque dixerint, & scripserint non esse obediendũ tali generali; vel verum non esse generalem ordinis, vel ore blasphemo de similibus disputauerint, & pro conclusione tenuerint, prætextu alicuius delicti amouendam esse obedientiam a superiore suo: antequam de tali delicto canonicè, & legi

Nomina apostatarũ portẽtur a ministris in prouincijs.

Quòd gratiæ consuetę non concedantur nisi patribus.

Quicquid fit in capitulo generali notificetur alijs prouincijs.

timè per proprium iudicem fuerit cognitum, discussum, & iudicatum: cuiuscunque congregationis, conditionis, & sectę existant sententiam excommunicationis ipso facto incurrant, & alias pęnas: nec nisi per generalem absolui valeant. Insuper carcere macerentur: & ex decreto centum, & vltra sacræ theologiæ magistrorum, qui in præsenti capitulo astiterunt, damnatur talis opinio, tanquam erronea, & hæretica, cum ea possent cunctę religiones deleri, immo ecclesia Christi. Daretur enim occasio in omnibus correptionibus, & monitis, prætextu alicuius criminis sine quo nemo viuit, contemnendi omnia superiorum mandata. Qui ut plurimum maledictis subditorū, tanquam signum ad sagittam, exponuntur. Et qui aliter regulam nostram trahunt, & alios sibi generales confingunt, nouerint se veros regulæ non esse professores. Cum hoc adhuc nullo caueatur indulto. Et qui stare se existimant, freti sua singulari iustitia, & integritate, & sic, vt cæteri hominum, non esse credentes, videant ne se magis prolapsos reperiant in fine, ac sibi dici, quod pharisæo, qui cæteros aspernabatur. Nam dicitur, Dispersit superbos mente cordis sui. Plerumque hæreticorum vita casta, probata, & omni redimita sanctimonia, quibus plebeculam in suum pertrahunt dogma, præsefert in apertum. Eorum tamen genus, tanquam sacrilegum, & perniciosum ecclesia damnat, eo quòd primo non obtemperant pastori. Et siqua esset causa, quam in excusationem erroris sui adducerent, saltem ea cessante, affectatus deberet cessare effectus.

Pœna eorum qui dixerint generali non esse obediendum.

Contra Bigotos.

Ministri, & custodes possint singuli, si voluerint, & eis expedire videbitur, in suis custodijs semel fratres suos ad capitulum cōuocare.

De

De celebratione capituli prouincialis.

ORdinamus iuxta constitutiones farinerias, quòd singulis annis in singulis prouincijs prouinciale capitulum celebretur, iuxta quòd magis congruit cuilibet regioni, in quo locus & dies sequentis capituli assignetur, ita quòd redeūtes de capitulo generali proximo præcedenti valeant interesse. Ad illud capitulū conueniant custodes, ac fratres de prouincia, secundū quòd in prouinciali capitulo fuerit ordinatū. *b* Prouiso tamen, quòd multitudo venientium euitetur. *c* Possint tamen ministri pro rationabilibus causis, ac manifestis interdum per custodias fratres cōgregare, pro ipsius prouinciæ negocijs expediendis, non tamen sine ministri generalis licentia in scriptis obtenta. Circūspiciat tamen generalis, ne ministri ex eo, quòd depo ni in capitulo vereantur, illud congregare prætermittere satagant. Proinde declaratur tunc ad capitula custodialia posse ministros confugere, quando requisitis conuentibus non occurrit, qui possit onera capituli sustinere. Quilibet tamen custodum, vel discretorum prouinciæ obligetur, si in hoc negligenter, vel mendose minister se gesserit, generali ministro intimare. *d* In hoc autem capitulo, & alijs electionibus vocem non habeant fratres in monasterijs commorātes. Admittantur tamen ad electionem discreti ad capitulum transmittendi in locis, iuxta quæ morantur, sicut fratres cæteri de conuentu. *e* Nullus frater præsens, vel absens possit in electione aliqua facta per scrutinium vocem suam alteri committere, nisi iuxta formam, quę in priuilegio domini Nicolai de custodibus continetur. Ad præfixam autem diem electionis discreti omnes fratres eiusdem conuentus, bona fide per obediētiam venire teneātur, & guardianū per obe-

Euitetur multitudo ad capitulum venientium.

Ministri possunt congregare aliquando frēs per custodias.

Frēs in monasterijs cōmorantes non habeant vocem.

In electionibus factis per scrutinium nemo potest vocē suam alteri committere.

dien-

dientiã nunciare omnibus bona fide quibus poterunt.

Nemo potest habere, nisi vnam vocem in electionibus.

f Et vt aliquorum ambitio euitetur, & insolentia non crescat, ordinat generalis minister cum vniuerso generali capitulo, vt nullus frater eodem anno in electione discreti ad prouinciale capitulum seu custodiale vocẽ habeat, nisi vnam. Et si secus factum fuerit, secunda vox nulla sit, & inter voces eligentium minime computetur.

Frẽs iuuenes non habent vocem in electiõe discreti.

g Ordinatur insuper, quòd fratres iuuenes nõ habeant vocem in electione discreti, nec approbatio mittendorum ad ipsum capitulum, priusquam ætatis suæ vigesimum compleuerint annum, secundum custodis iudicium, ac discretorum vbi de ipsa ętate aliud certius testimonium non haberetur.

Aliqui frẽs in electionibus habent tãtum vocem actiuã: sed nõ passiuam.

h Lectores vero extra suam prouinciam legentes, similiter fratres extra suam prouinciam studentes, in electionibus discretorum ad prouinciale capitulum, vocem tantum habeant actiuam, non passiuam.

Tempus electionis discreti fiendi.

i Hanc autẽ electionem discreti ad prouinciale capitulum mittendi, fratres faciãt prima die, quam prouinciales sanctiones, vel consuetudo probata præfixerint. Alioquin minister, custos, vel eius vicarius eis prouideat de discreto. Quem si contingat mori, vel legitimè impediri ante exitum de custodia sua, alterius prouisio ad ministrum pertineat, vel custodem. Possint etiam, maximè vbi fieri consuetum est, Venerandi sacræ theologię magistri, si præsentes fuerint, ad electionem, & ad alia capituli negocia admitti.

Modus seruãdus quãdo requiritur de excessibus ministri, custodis, vel guardiani.

k Guardianus autem teneat capitulum, quando de excessibus ministri, vel custodũ & eorum insufficientia, & de alijs transmittẽdis ad capitulum prouinciale perquiratur. Cum vero de excessibus guardiani inquiritur, vicarius conuentus capitulo præsideat, & in eius absentia de consilio discretorũ alter teneat capitulũ. Prædicti vero de excessibus prælatorum, & de insufficientia diligenter per obedientiã inquirere teneantur, & alij fratres inquirenti teneantur per obediẽtiam bona fide de veritate respondere.

In

l In prædictis autem inquisitionibus, tam reuelantes accusantium nomina, quam inquirentes, ad pęnā, quæ in alijs visitationibus ponitur, obligentur. Custos autē in huiusmodi perscrutationibus intersit. Hoc etiā scrutinium, vltra vnius diei naturalis spaciū, nolumus prolōgari. *m* Et nihil portetur ad capitulum, nisi fuerit discussum, examinatum, probatū legitimè, & in terminis explicatum a maiori parte fratrum suorum locorum, fideliter conscriptum, lectum, & sigillatum corā omnibus fratribus loci sigillo, vt ad prouinciale capitulum destinetur; & accusatum, & probatum legitimè, quòd de genere actus est peccatum mortale, & inducit notabiliter ad relaxationem regularis obseruātiæ, vel declarat insufficentiam manifestam, nullus impediat approbari, quin prouinciali capitulo transmittatur. Et quicumque contra fecerit, repellatur à capitulo, & nihilominus grauiùs puniatur. Et idem dicimus de scribendis ad generale capitulum. Quando autem discutiuntur mittenda ad capitulum, diligenter grauia examinentur, quæ præponuntur, & in spirituali inquiratur, qui accusat de facto, si vidit, vel de verbo, si audiuit ab eo, qui accusatur, & inquiratur de modo tempore, vel loco. Et hæc forma quacumque visitatione seruetur. *n* Excessus autem ministri, custodis, & guardiani, & aliorum, qui corrigendi fuerint, coram illis tantum, qui nouerunt excessus, in capitulis audiantur, & qui corrigendi fuerint, corrigantur, nisi talis sit excessus, qui sit publica pęna puniendus. *o* Excessus guardiani, qui mittitur ad prouinciale capitulū, recitetur ei in publico coram conuentu suo, si ad dictum capitulum non fuerit profecturus. Et si aliquod graue accidisset in prouincia, vel in via quod alias ad capitulum nō esset missum, debeant fratres per obedientiam, quibus notum est, coram diffinitoribus accusare. *p* Isti in loco capituli congregati, ipsa die quiescant, & deliberent, mane postera die, tunc audita missa, capitulum ingredian-

Pœna reuelātium, & inquirentium noīa accusantium.

Pœna prohibentium deferri malum prælati ad capitulum.

Excessus prælatorum corrigantur corā illis qui sciunt.

Fratres tenētur per obediētiam dicere diffinitoribus excessus

non punitos. *Ingressus in capitulo.* grediatur, & inuocata spiritus sancti gratia fiat sermo fratribus in communi. Subinde eligant ex seipsis quatuor tantum diffinitores per disquisitionē trium, quos minister, custos, & guardianus loci, vel duorum ipsorū, si tertius defuerit, ad hoc duxerint eligendos. Si autē in electionibus diffinitorum plures, quàm quatuor, maiorem partem vocum medietate omnium habere contigerit, illi qui plures voces habent, pro diffinitoribus acceptentur. Si verò qui pauciores habēt ex ipsis, fuerint in æquali numero, iteretur scrutinium, quo ad illos, quousque pluralitate suffragiorum electio vnius alteri præferatur. *q* In huiusmodi capituli principio per se, si pſentes fuerint, custodes, & guardiani & alij, vel per literas, si absentes, suis officijs renunciare teneātur. *Renunciatio custodum, & guardiani.* Quorum renunciatio à ministris, vel ab eo, qui tenet capitulū, loco eius cū diffinitoribus in fine capituli si videbitur, admittatur. *r* Si autem minister interesse non poterit, & vicarius eius defuerit, custos, in cuius custodia capitulum celebratur, capitulum teneat loco eius. *Quales dicūt esse diffinitores.* *ſ* Prædicti autem diffinitores fiant ex solennioribus patribus prouinciæ, nulla locorum, vel conuentuum, sua interesse putantium, habita ratione: qui possint corrigere ministrum prouincialem, diffinire, & expedire cum ipso omnia, quæ ad capitulū prouinciale pertinebunt: vt sunt collatio super transmissis ad capitulum; correptio eorum, quæ prouinciali capitulo corrigenda notificātur. Ordinatio eorū, quæ ad necessitatem morum, vel ad honestatem, & reformationem prouinciæ, & studiorum incrementū, pertinere videbuntur: cum diuersæ prouinciæ diuersis consuetudinibus, ac legibus varientur. *Non fiant cōstitutiones, nisi ex assensu maioris partis capituli.* *t* Non faciant constitutiones, vel ordinationes ibidem, absq; maioris partis capituli consilio, & assensu. Diuisio custodiarum, etiam manutentio facta a sancto Bonauentura. Ordinatio conuentuum, vel locorum. Eorum receptio, vel commutatio. Fratrum locatio vel

remo-

remotio. Assignatio librorum notabilium fratrum decedentium, si fienda videretur. Subditi autem, qui fuerunt diffinitores in præcedenti generali, vel prouinciali capitulo non sint diffinitores. Et dicimus hic subditos, omnes sub ministris prouincialibus constitutos. *x* Prædicti electores quintum ex seipsis eligant, qui in hoc tantum possit articulo · videlicet, vt si quatuor diffinitores, in correptione ministri, in partes æquales se diuiserint; eorum sententia præualeat, quam idem duxerit approbandam. Idem tamen quintus, qui sic eligitur, in capitulo prouinciali non intelligatur pro diffinitore, vnde potest sequenti anno effici diffinitor. Electis igitur diffinitoribus, literæ, quæ super facto generalis ministri a fratribus locorũ sunt transmissæ eisdem diffinitoribus præsententur. Et si qui sunt in eodem capitulo, qui præter illa, quę scripta sunt probabilia tamen, dicturi sunt de ministro, diffinitoribus tantum dicant, qui super scriptis, aut taliter relatis, habita seorsum diligenti deliberatione, ministrum corrigant, secundnm formam prætaxatam. *y* Et quãdo diffinitores habent de ministro inquirere, teneatur ipse minister capitulum egredi. Et si officio non esset deponendus, eo puniatur modo vt non reddatur subditis contemptibilis: quibus cum non semper pro voto obsequi possit, eorum sæpè insidias patitur. *a* Hęc autem inquisitio, vltra diei spacium, nullatenus protrahatur. quòd si incorrigibilẽ inuenerint, ipsum ab officio ministerij suspendant, & vicarium de consilio, & assensu maioris partis capituli constituant: ac sine mora causam incorrigibilitatis per capitulũ approbatã, sub sigillo vicarij, vel custodis ministro significent generali. Si etiam insufficiẽs reputetur: eidem silr̃iter significetur: ita tamen quòd nullum eorum fiat absque maioris partis capituli consensu, vel consilio. *b* Minister vero sic suspensus non instituat vicarium: nec se de officio intromittat, do-

Qui nõ dicũtur esse diffinitores.

Si quatuor diffinitores diuiserint se æquales, fiet quintus.

Minister tenetur exire capitulum, quãdo diffinitores inquirunt de ipso.

Inquisitio nõ prætereat diẽ naturalem.

Minister suspēsus pōt accedere ad generalem.

nec de suspensione fuerit iudicatū. nec ei recludatur via, quin possit ire ad generalem ministrum, ad se, si voluerit, excusandum. Et vt addit Benedictus duodecimus, si in capitulo visitator, vel commissarius Generalis .M. aderit, ad generalem non opus est mittere, maximè si super hoc ab eo fuerit specialiter deputatus. Poterit tunc destituto ministro, de assensu ipsius prouincialis capituli seu maioris partis numero, ad alterius electionem procedi. *c* Causa autem suspensionis, vel destitutionis, sit insufficientia, negligentia, remissio, vel excessus notabilis: iuuenum, & eorum, qui non fuerint reformati, assumptio: si iuuenes ad Dei timorem, deuotionem, & ad literarum studia non compulerit: & si magis munera, quam probitatem respexerit: & maximè si regulæ, & præsentium, & aliarum constitutionum obseruantiam, & conuentuum reformationem non curet. Cum ex statuto, & mandato sanctissimi domini nostri Alexandri in hoc prȩsenti capitulo, in forma breuis, cunctis audientibus, promulgato præcipiatur, vt nisi ministri prouinciales reformationi cum effectu intendant: ab officio tollantur, iudicio prouincialis capituli, vel ministri generalis. Nec admittantur si quȩ fierent appellationes: cū magis attendi debeat electionis libertas, quā aliquorū ambitio: vbi non debet ȩsse locus obiectionis de spolio: quin semper possit prouincia primo, vel secundo, vel tertio anno, vel sexto, vel quando voluerit, modo supradicto, de alio prouidere ministro. *d* De cōstitutionibus vero triennalibus, vel perpetuis, in aliquibus prouincijs editis, seruetur Cremonensis constitutio: quæ non vult obseruari pro fratrum voto, sed iuxta capituli, vel ministri generalis dispositionem. Et siqua hactenus extarent Breuia Apostolica, vel contingeret impetrari (quod sine consensu generalis ministri posthac non fiat) in quantum de iure fieri pōt, generale capitulum non admittit.

Causa destituendi ministrum.

De constitutionibus triēnalibus vel pๅpetuis seruetur constitutio Cremonēsis.

Nam

Nam cum concedantur in fauorem prouinciarum, de gratia emanant. Proinde plus consuli volumus communi vtilitati, quam aliquorum ambitioni, qui existimant officia religiosorum sorte potius, & ordine quodam, quam reipublicę commodo esse conferenda. Iuramenta, quæ contingerent fieri, volumus ea semper seruari conditione, qua generale capitulum, vel generalis ordinis duxerit acceptanda: etiam si sedem Apostolicam consulere opus esset. *e* Extra vero prędicta capitula, vt pręfatus Benedictus duodecimus terminat, non destituantur ministri, nisi pro graui crimine notorio, euidentia rei, vel legitimè probato: seu quia confessus est: siue pro insufficientia manifesta: vel pro sui regiminis probata inutilitate; vel, vt sæpè dictũ est, quòd in obseruantia constitutionũ subditos non contineat. Et tunc fiat per generalem, seu per dictum visitatorem, vel commissarium, si de hoc fuerit sibi facta specialis commissio, cum consilio, & assensu decem, vel duodecim proborum, & discretorum patrum, vel maioris partis numero eorundem, & præsertim custodum, vel magistrorum prouinciæ, cuius erit minister, si commodè poterit haberi præsentia eorundem custodum, & verisimiliter non præsumantur suspecti. Si quis dictorum ministrorum extra prædictum capitulum generale, vel prouinciale sponte renunciare voluerit, & cum instantia petierit se absolui; possit generalis minister renunciationem huiusmodi admittere, si ei videatur rationabiliter admittenda. *f* Ministrũ vero Romaniæ orientis, terræ sanctæ, hibernię, & earum prouinciarum, vbi prouinciale non celebratur capitulum: vt Clemens, extra de verbo. sig. Generalis instituat de anno in annum, vel de biennio in biennium, vel in triennium, vt sibi prouinciæ melius expedire videbitur: maximè si extra suas prouincias moram traherent, nec visitarent. Et ne facilitatę venię maleficia inualescant mãdat gene-

Minister non debet deponi nisi pro graui, & notorio crimine.

De Depositione Ministrorum.

Oportet Commissarium habere specialem Commissionem.

De Ministris Titularibus.

Cum crimina fratrum non sunt punita p ministros, & custodes: sententia feratur contra eos in puinciali capitulo.

generale capitulum, quòd in omni prouinciali, vel generali capitulo sententiæ criminum ferantur, quorum ministri, vel custodes delinquentes non plenè punierint: & in libro processuum conscribantur. Nec ministri valeant extra capitulum dispensare. Possit tamen idem prouinciale capitulum in sequenti anno, considerata rei dispositione, mitigare penam, vel penitus tollere. *h* Ea propter ministri semper sicut sæpè dictum est, duos libros processuum, & registrandorũ secum deferant, vt semper acta prouinciæ ad successoris manum deueniant. Qui nullo modo, sine consensu capituli, possit sui prædecessoris sententias, ac decreta rescindere. *i* Teneantur etiam capitula prouincialia, immediatè præcedentia generale capitulum, notabiles, & certos excessus, & in terminis explicatos generalis ministri, per custodem ad generale capitulum euntem, sub sigillo custodis, & guardiani loci, in quo celebratur capitulum transmittere, secundum formam superiùs prænotatam, scilicet, vt manifesta, & probata solùm perferantur. *k* Item per obedientiam teneantur significare capitulo generali de excessib9, & insufficiẽtia ministri, & de receptione inutiliũ per eundẽ, & de statu, ac cõmuni pace prouinciæ sub eodem. *l* Si vero (ꝙ absit) alicuius prouinciæ status vel excessus alicuius, per prouinciale capitulũ fuerit mendaciter nunciatus, custos, & diffinitores, qui in huiusmodi mendacium consenserunt, inhabiles ad cuncta nostri ordinis officia, sicut inobedientes, & mendaces per generale capitulum reddantur. *m* Et cum de prædictis inquiritur minister de capitulo exire teneatur. Et si pax non fuerit, causam turbationis scribant, & sciant, quòd secundum illa quæ mittuntur procedetur in capitulo generali. Accusationes autem, & petitiones & statuum prouinciarum insinuationes, non in vna littera, sed singula sigillatim in singulis literis, ad maiorem expeditionem, generali capitulo nuncient.

Ministri teneantur habere secum libros processuum.

Perferantur excessus probati generalis ministri ad capitulum generale.

Fratres teneantur significare capitulo generali insufficientiam ministri.

Pena nunciãtium excessus mendaciter.

Exeat minister quãdo de eo inquiritur.

Et

n Et forma communis ſcribendi, prout alias ordinatũ eſt ab omnibus obſeruetur, ita quòd in literis mittendis ad generale capitulum de ſtatu prouinciali, nõ ponatur nomen prouincialis miniſtri, ſed ſigillum. Sint tamen ita clauſæ quòd miniſtri nec legant, nec videãt ea, quæ continentur in eis. o Nihil etiam ſcribatur generali capitulo pro miniſtro repetendo, vel commẽdando, ſed tantum, ſi quid prouincia contra ipſum habuerit. Idem modus ſcribendi cõtra cuſtodes, guardianos, & alios ad prouinciale capitulum teneatur. p Et vt in ſcribendis literis perſonarum qualitas agnoſcatur, mandat generalis miniſter, quòd miniſtro prouinciali, cũ ſcribitur, Reuerendo, dicatur, cum cuſtodibus, & guardianis ſoleunium conuentuum, & magiſtris, ac famoſis prædicatoribus, venerabili, vel venerãdo. Cæteris religioſo fratri &c. niſi fuerit ſcribens miniſter, tunc dilecto, etiã ſcribere poterit. Generali miniſtro, vel vicario, vacante generalatu, Reuerẽdiſſimo. q Et ſiqui fratrũ alio, quam proprio nomine, maximè ſi illud ſuperadditum nomen fuerit extraneum, aliquẽ appellauerint, pane, & aqua in terra coram omnibus puniantur. Eandem dent pænam, qui interuocandum ſimplici proprio vtuntur nomine, non adiecto, fratribus, frater, & patribus pater, & monialibus, ſoror, vel mater. r Et qui fuerit auctor alicuius odioſi nominis; excommunicationem incurrat. ſ Poſſint tamen veniẽtium ad ordinem nomina commutare recipientes, & proborũ defunctorum patrũ appellationes ſuſcitare.

Forma ſcribẽdi ſeruetur communis.

Non fiant literę commendaticiæ a prouin. pro miniſtro.

Superſcriptio literarum.

Non imponãtur fratribus ſupranomina.

Excommunicatio auctoris alicuius nominis odioſi.

De his, quæ Generali, & alijs officialibus conueniunt.

Circa familiã & expensas generalis ministri, ac prouincialium, seruetur decretum Eugenij. IIII. & Pij secũdi.

t CIrca familiam, & expensas ministrorum generalis, & prouincialium, ac custodum, statuimus, & ordinamus seruandum esse decretum Eugenij quarti, ac Pij secundi, qui constitutionem Martini quinti, de ministrorum familia, & eorum amotione, de licentiandis ad cursum magisterij, de nulla exactione pecuniaria facienda, pro confirmatione ministrorum, visitatione prouinciarum, pro promotionibus magistrorum, pro literis suffragiorum, aut aliorum quorumcumque officiorum, quacumque occasione, vel colore. u Et quòd ministri Generali ministro nihil dare præsumant, his verbis sic modificant, & declarat. t. Vbi præfato generali ministro duo socij notabiles, vnus, videlicet, citramontanus, & alter vltramõtanus, addito socio scriptore, & alio seruitore, cum vno famulo duntaxat a Martino quinto prædecessore nostro decreti sunt. Nos addijcimus eidem duos famulos, & vnũ eleemosynarium secularem, vel alterius religionis. Qui quidem eleemosynarius a procuratoribus prouinciarum, aut prouincialium ministrorum conuentuum, domorum, & locorum dicti ordinis minorum, omnia illa, quæ pro victu, vestitu, equis, famulorum salario, & alijs, ipsi generali ministro, eiusque comitiuæ necessaria, & oportuna fuerint, exigere, & exacta pro huiusmodi necessarijs exponere habeat. Quique de præmissis exactis, & expositis eidem generali ministro primùm, & deinde capitulo generali, loco, & tempore celebrationis eiusdem, vt inibi per totum ordinem, secundũ prouinciarum numerum, diuidantur, rationem reddere teneatur. x Addijcimus etiam, quòd singuli duorum sociorum principalium generalis ministri prædictorum, singulos seruitores fratres, vel alios, personarum suarum, & equorum sibi assignatorum, seruitijs, institutos famulos, quibus sicut ceteris de familia eiusdẽ generalis ministri prouideatur, habere valeant, atque possint. His tamẽ, & alijs eis similibus eiusdem genera-

Adduntur duo famuli: et vnus eleemosynarius.

Socij habeant duos seruitores.

lis

lis miniſtri,prout ſecundum loca, & tempora, ac longas, vel breues moras, expedire viderit moderationi relictis. Cuius etiam generalis miniſter,vel per eum ad hoc deputãdorum, coercioni, & compulſioni prçfatos procuratores,& principales eorũ,neceſſaria huiuſmodi dicto eleemoſynario forſan ſoluere,ſeu exhibere recuſantes, aut ſolutionem huiuſmodi longiùs debito differentes, ſuper hoc omnino volumus ſubiacere.

Ne. rectius forſan miniſtri.

Item vbi præfato generali miniſtro interdicitur poteſtas licentiandi aliquem ad curſum magiſterij, niſi præſentatus fuerit a miniſtro ſuç prouinciæ, qui neminem audeat præſentare, niſi de conſilio, & aſſenſu capituli prouincialis, modificando, declaramus hoc fore intelligendum in illis prouincijs, in quibus ſolet prouinciale capitulum annis ſingulis celebrari. Aliàs idem generalis miniſter, de proborum conſilio, ad magiſterij curſum licẽtiare valeat, atque poſſit.

Non debet miniſter generalis licentiare aliquẽ ad magiſtrum, ſi nõ fuerit prçſentatus a miniſtro ſuç prouinciç.

Modificatio in licentiãdo non prçſentatos per capitulum.

a Item vbi dicto generali miniſtro pecuniarũ exactio ꝓhibetur, declaramus, quòd pro ſuis neceſſitatibus poſſit eleemoſynas a quibuſcumque recipere, qui ſponte illas ſibi voluerit erogare: dummodo ab exigendo, & extorquendo abſtineat. Idemque per prouinciales miniſtros in ſuis prouincijs, & procuratores dicti ordinis minorum in Romana curia, ac alios ipſius ordinis fratres, tam pro expenſis, quam alijs neceſſarijs quam pro eleemoſynarum receptionibus, volumus obſeruari.

Quãdo ꝓhibetur miniſtro generali exactio pecuniarum.

b De veſtimẽtis autem per miniſtros,& cuſtodes debita, ſecundum regulam, & conſtitutionem præfati Benedicti prædeceſſoris, prouiſio obſeruetur.

Per quos fieri debet ꝓuiſio veſtimentorum fratrũ.

c Item vbi generali, & prouincialibus miniſtris, ac cuſtodibus,& guardianis, cæteriſque fratribus, prædictis dicitur, ne vllatenus quicquam exigant aliquo colore, vel cauſa. Qui ſi ſecus fecerint, eo ipſo ſuis officijs ſint priuati, ſibique eorum ſubditi deinceps obedire minime teneantur. Et ſi aliquis miniſtrorum generali miniſtro quicquam contribuere præſumpſerit; ipſo facto ſuo officio ſit priua-

Prælati non exigant pecunias a ſubditis.

Quomodo intelligũtur cõtributiones pecuniarum.

priuatus. *d* Volumus, & declaramus contribuentes huiusmodi intelligi debere, si in modum exactionum, vel extorsionum, tam ex parte dantium, quam recipientium factæ fuerunt. Non auté in modum eleemosynarum supradictum: quem volumus in suo robore permanere; quòd si forsan taliter obseruatum non extiterit: huiusmodi priuationũ in quocunque dictarum constitutionum, per eundem Cardinalem (vt præfertur) editarum, loco tanguntur, diffinitionem, & determinationem solùm spectare ad summum pontificem, quo ad ministrum generalem: & ad generalem ministrum, quo ad ministros prouinciales: & ad prouinciales ministros, quo ad alios fratres antedictos. Quas quidem omnes, & singulas additiones, & declarationes, & modificationes per nos (vt præmittur) factas à quibuscunque fratribus dicti ordinis minorum, & alijs quorum intererit, seu interesse poterit, perpetuo, & irrefragabiliter obseruari volumus, & mandamus. Hæc hactenus Eugenius. Quę omnia Pius secũdus reualidauit, renouauit, confirmauit, & approbauit, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, in perpetuumq; vigere decreuit: supplens omnes, & singulos defectus, siqui forsan in eisdem literis Martini interuenissent. Non obstantibus quacunque reuocatione, ad tempus suspensione, cæterisque contrarijs quibuscunque. Iccirco non vult generale capitulum, nec acceptat aliam arctiorem constitutionem circa prædicta. Quę omnia generalis ministri consilio reseruamus, tam de familia, quam de alijs: cum noua tempora nouos exigant modos: nec videmus aliter necessitati prælatorum posse succurri. *e* Teneantur tamen ministri visitare illos conuentus, & loca, qui sub nomine strictioris obseruantiæ, conscientiam habentes maiorem de aliorum salute, quam de sua, nolunt per suos procuratores, ordinis amicos concurrere in huiusmodi ordinis expensis, omnino ineuitabilibus:

De conuentibus strictioris obseruantię. Visitẽtur a ministris loca, et fratres sub nomine strictioris obser.

libus: sicut in bullis impetrandis, litigijs, publicis scripturis, subuentionibus, procurationibus, aduocationibus, & alijs similibus. Et si inuenerint illorum fratres, per procuratores eleemosynas fratrum recipientes, in suis necessitatibus sustentari velle, doceant multò magis eisdem eleemosynis prælatos cões in publicis negocijs subueniẽdos esse: quia nemo suis stipendijs militat. Cum aliter in uisitationib⁹, & peregrinationibus durare nõ possent. Et si ꝑtinaciter aliter sentirẽt: tanquã indiscreti, & opinionis erroneæ reijciantur. *f* Cõcedit ẽt generale capl'm, ꝙ in visitatione ordinis, ꝓpter varia fr̃m idiomata, & linguas possit sibi substituere aliquẽ socium illius regiõis, vel alterum, qui mores, & linguã illi⁹ p̃riæ nouerit: ne cum superflua sociorũ multitudine ꝓuincias grauet. Idem dicitur de scriptoribus. Et si eos, vel alterũ eorũ, vt Benedictus. XII. innuit, mori, vel impediri contigerit: valeat loco eius, vel eorum aliũ, vel alios secũdũ modũ premissum, de cõsilio aliquorũ discretorũ subrogare. *g* Prouideatur ẽt sibi, & socijs moderatè in suis necessarijs per cõuentus, seu custodias, quãdo inde trãsitum fecerit: ꝓut est hacten⁹ in ordine cõsuetũ. *h* Ipse vero generalis minister pro se, & his, qui secũ erũt, non ꝑmittat, immo fieri ꝓhibeat, excessiuas expẽsas, & in recessu suo scriptor ord. sũmã expẽsarũ, videat & ꝓpria muniat manu. *i* De his aũt q̃ sibi rõne personæ, vel officij dari, vel legari, vel offerri vndecũque cõtingat ꝑ suum eleemosynarium, vt supra dictũ est, reddat in capl'o generali fideliter rõnem. *k* Quilibet ẽt prouincialis minister, de consilio ꝓuincialis capituli, vnum socium prouidum, & discretum ducere teneatur: & vnum scriptorem fidelẽ: & vnum honestum seruitorem, si idẽ socius ꝑ scriptore non suffecerit: quorum necessitatibus ꝑ conuentus, & loca suæ prouinciæ prouideatur, sicut supra dñ̃ est de generali ministro. Cum autem p̃dicti generalis, & prouin-

Quòd fratres hmõi conueniant ad expẽsas ordinis.

Possunt substitui socij, & subrogari scriptores.

Prouisio prælato fienda cum visitat: quæ fiat moderatè.

Scriptor ordinis videat expẽsas, quæ fiunt in conuentu pro generali.

De datis generali ratio in capitulo generali redatur.

cialis ministri de loco ad locum conducentur a fratribus; prouideatur ne in huiusmodi conductione fiant immoderatę expensę: nec habeant a conuentu, nisi duos fratres qui eos conducant ꝓ hmôi expẽsis faciẽdis. *l* Possit tñ generalis in qualibet prouincia ministrum illius prouinciæ secũ conducere; maximè si illa reformatione indigeret. *m* Et qm̃ aliqui conuentus, & loca, quæ sita sunt, vnde frequentiùs generalis, & prouinciales ministri transitum faciunt: ne illa solùm hmôi expensarum onera sustineant; decernit præsens generale capitulum, ꝙ omnes hmôi expensæ taxentur per prouincialem ministrum in tota prouincia, secundum locorum, & conuentuũ ꝓportionem. & hoc vbi conuentus prelatorum iudicio non sufficerent. Idem sit iudicium, & decretum de quibuscunq; alijs expensis, per ꝓuinciarum procuratores persoluendis. ita vt secundum custodias fiat prouisio. Nec ipsæ custodiæ iuxta numerum locorum, & conuentuum exhibeant, sed secundũ eorum qualitatem dehinc fiat prouisio: ita vt vbi locus defecerit: conuentus potior, vel custodia, vel prouincia succurrat, & hoc vbi manifestè notari posset locorũ impotentia. Quorum omniũ custodes & conuentuum guardiani curam gerant: aliter tanquã inutiles in officijs non ponantur. *n.* In prędictis autem eleemosynis conuentuum, & locorũ talis ordo seruetur: vt primo ex his satisfiat expensis communibus totius ordinis. Secundo expensis cõmunibus prouincię. Tertio custodiarũ. Quartò conuentuum, & locorum in cõmuni. Quintò priuatorum fratrum. Demũ guardiano: nisi aliò cõmigraturus esset. Et qui aliter fecerit, vel senserit: in officijs ordinis non ponatur. *o* Item diffinitur, ꝙ custodes possint ꝑcipere guardianis in omnibus prædictis expensis: & ministri custodibus. *p* Et omnes custodes teneantur videre registra: sicut dictum est. Obligentur etiam computũ, & rõnes guardianorum discurrere, consolidare

Minister secum socium ducat, & seruitorem.

Ducatur minister prouinciæ a generali.

Expensę taxandæ per prouincialẽ ministrum.

De ordine expensarum.

Custodes possunt præcipere guardianis.

dare, & errata corrigere. Aliter priuentur vestimento illius anni sibi debito. Et illi tribuatur, qui loco eius iussu ministri satisfecerit. Ante omnia aũt videãtur bona sacrarij, infirmariæ dormitorij, & cæterorũ locorum: si nitidè, & honorificè custodiãtur. *q* Nec possint aliquibus extra ordinem cõmorandi licentiã quocunque casu dare, nec etiam ꝓuinciales ministri, sub pęna excommunicationis latæ sententiæ, & suspensionis suorum officiorum: etiam si in beneficijs, vel in hęremitorijs curent permanere: immo licentiatos reuocent ex nouo pontificis mandato. *r* Ordinat etiam præfatum generale capitulum cum generali ministro, vt guardiani in mensa, & choro, in processionibus, & in omnibus alijs locis, vbi esset suorum fratrum congregatio, præcedant oẽs sibi subditos, etiã bachalarios, magistros, & alios, qui in maiori prælatione non erunt, cũ iurisditio, & prælatura oẽm aliam priuatam dignitatẽ excedat, nec iura ferant subditos suis præponi prælatis. *ſ* Iccirco statuitur, vt hi guardiani conuentuũ præponantur, qui fuerint integritate, doctrina, ac prudentia, & ætate conspicui, ne magistros, & solennes viros pudeat talibus subijci. *t* Item sc̃d̃m quòd cauetur cõstitutione Martini, nullus minister instituat vicarios, & cõmissarios in prouincijs, & cõuentibus, nisi in causis necessarijs, & euidẽter opportunis ad certum tempus, vel in causa reformationis. Quibus expletis dictũ vicariatus, & cõmissariatus officiũ expiret. *u* Præcipitur etiã ꝙ nullus frater cuiuscunq; conditionis, etiã si fuerit magister, sub pęna priuationis actuũ legitimorum, & inhabilitationis ad officia ordinis per decennium, prę sumat retinere aliquem locum in commenda, nisi in casu reformationis, & alterius specialis commissionis, vt supra dictũ est. In cõmenda aũt dicimus, qñ vltra annum de cõuentu, de guardiano, de fratribus, & alijs eleemosynis disponit, vt minstri visitatione non videatur indigere. Possint tñ guardianorum titulo interdum personis præstantibus commendari,

Guardiani quoscunque pręcedant.

Qualis debet esse guardianus.

Quando fieri debet vicarius, vel commissarius a ministris.

Non teneantur loca in commenda, nisi in casu reformationis.

dummodo custodibus, & ministris visitantibus solitam de omnibus reddant rõnem; x Iuxta constitutionem gen ralem Mccclxxxvij. anno dñi editam præcipitur, q nullus guardianus possit extra dormitoriũ aliorum frũm dormire, nisi fuerit sufficiẽs cã à ministro admissa, sub pęna priuationis officij sui. y Ob hanc rem statuitur, quòd in omni cõuentu tali officio camera deputetur. Et si aliqua hactenus deputata fuerit ab aliquo, quacunq; concessione occupata, per ministros rẽstituatur. Et eadem rõne in quolibet conuentu sit vna cella officio ministrorum, vel generalis deputata, quã nullus alicuius gradus, & dignitatis inhabitare audeat nisi in quantum in illius curam fuerit sibi commissum, ita quòd ministri visitantes in propria officij, & non alicuius alterius camera hospitari videantur, ne fratres erubescant, quæ ad ordinis honestatem spectant, respectu cuiuscunq; ad ministros intrare. a Alij aũt frẽs, & maximè iuuenes, qui non fuerint gradati, ętate, & ꝓbitate pręcipui nullatenus habitent extra dormitoriũ, nec etiam vbi possit aliunde haberi ingressus, quã per commune ostium dormitorij. Et ad eorum ambitionẽ; & multarum contemptionum cãm amouendam, nolumus vigore cuiuscumq; constitutionis conuentualis, vel prouincialis inter patres, & de discretorum numero, intelligi eos, qui fuerint custodes, vel solennium cõuentuum guardiani, vel in alio officio occupati, nisi de more, & scd̃m præsentes constitutiones, ascripti, & acceptati per suos ministros fuerint. Et de huiusmodi visitatores diligenter inquirant.

Guardiani non dormiãt extra dormitorium.

Deputetur camera officio guardiani, & ministri, & generalis.

Non gradati non dormiant extra dormitoriũ.

De procuratore ordinis.

Qualis debeat esse procurator ordinis

b PRocurator ordinis generalis, quemadmodũ Benedictus duodecimus determinauit, ꝑ ministrũ generalem in generali capitulo constituatur, habito

prius

prius ipsius capituli, vel maioris partis consilio, qui sit vir praeclarus, doctrina, prudentia, vitae sanctimonia, & aetate, nō cupidus, nec ambitiosus, fidelis, & sollicitus, & obediens generali ministro, paratus pro republica ordinis, & pro obseruantia, & defensione regulae, & cō stitutionum nostrarum omnia perpeti. Et singulis annis generalis minister eum, vel aliū de nouo instituat. Quae institutio in scriptis appareat. *c* In quolibet ēt capitulo generali requiratur ministrorum, & diffinitorum consilium, an videlicet huiusmodi procurator sit in officio retinendus, an sibi alius subrogandus, sed potius esset amouendus. *d* Sit aūt potissima, & sufficiens cā eius amotionis, maximè hoc vniuersalis reformationis tpe, si ipse prae caeteris irreformatus, reformationi ordinis totis viribus non fauerit, & coram pontifice, & alijs dominis cardinalibus non iuuerit. Si per incuriam suam contra libertatem nostri ordinis fuerit impetratum aliquid. Si contra conuentiones conuentus a ministrorum obedictiā auferri permiserit. Si frēs discurrentes, & sine licentijs ministrorum, capituli consensu ad curiā aduentantes non punierit, & statim eiecerit. Si passus fuerit ab eis cōfessiones prohibitas audiri, & beneficijs, vel alijs locis seruire, vt supra dictum est. Super quibus generalis ordinis maximè inuigilet. *e* Propterea mandatur ministro prouinciae, & guardiano illius conuentus, vbi curia fuerit, ꝙ suis litteris statim generali significet, si procurator in ꝑdictis, & alijs delinqueret. Qui cognita veritate, per se, vel suum cō missarium, de maturo bonorum, & discretorum fratrū dicti ordinis consilio, illum tollat, & eorundem consilio alium sufficientē, & idoneū constituat. Idem faciat pro inutilitate, insufficientia, negligentia, & eius infidelitate. Idem etiam, si praefatum mori, vel aegritudine diutina detineri, aut aliàs sic impediri cōtingat, quòd commodè exequi officium procurationis non valeat. Si autem huiusmodi procurator fuerit cismontanus,

Causa amotionis procuratoris.

Procuratorū alter sit cis-

assigne-

montanus: alter vero vltramōtanus.

assignetur ei per dictum generalem ministrum socius vltramontanus,& econuerso. Qui in assumendis,& prosequendis, exponendis,& recipiendis, defendendis,& assistendis cū procuratore semper debeat esse,& in scriptis cuncta notare,& reddere rationem. *f* Et vt constitutiones Farineriæ volunt: antequam suum officium exequantur, præstent generali ministro, vel illi, cui in speciali duxerit committendum, corporale iuramentum, q̃ suum officium fideliter exequentur. Forma aūt iuramenti hæc sit: Ego frater. P. ordinis minorum, & reuerendi patris generalis ministri in Romana curia procurator promitto esse fidelis dicto ordini,& Reuerendo patri generali ministro, ac eius officio, & successoribus canonicè intrantibus, in sumendis, prosequendis, & defendendis causis omnibus cōmissum mihi officium tangētibus, nec vnquam verbo, vel scripto, nec facto consiliarius ero alicuius consilij, tractatus, & informationis, quæ in præiudicium dicti ordinis, vel ipsius generalis ministri,& eius officij, aut successorū suorum, possint,& valeant redundare, & de commisso mihi procurationis officio fideliùs, quam potero,& sciuero, sec̃dm Deum,& conscientiam rectā me habebo. Sic Deus me adiuuet, & hæc sancta Dei euangelia. Idem iuramentum socius præstet.

De iuramēto procuratorū: & eius forma.

Sub inuentario procuratores omnia recipiant.

g Ordinamus etiam, q̃ dictus procurator institutus in Romana curia, à suo prædecessore, vel socio, tam priuilegia, quam literas, & instrumenta causarum ordinis in Romana curia, aliarūque rerum statum: & quodcunque procurationis officium tangentia, sub inuentario, & speciali registro recipiat, in præsentia guardiani loci curiæ prædictæ, & aliquorum discretorum fratrum, ad hoc specialiter vocatorum. Guardianus vero omnia, quæ dictus ꝓcurator recipiet, transcribi faciat, & in arca, in qua sigillum conuentus reconditur, illam copiam diligenter custodiri procuret. Et quando ordinabitur alius procurator: videatur accuratè si ea, quæ eidem pro

cura-

curatori fuerant tradita, eisdem inuentarijs, ad inuicem collatis, integrè, & fideliter resigentur. *h* Teneatur etiam procurator, & socius eius ad generale capitulũ proficisci & tam de causis motis in consistorio, & in audientia, tangentibus ordinem, & prouincias, quam de receptis, & expensis (vt dictum est) reddere rationem. *i* Item dictus procurator, immediatè post ministros, resignet officium: & se, vt cæteri, accuset, ac veniam postulet. *k* Generalis, & procurator ordinis (vt sæpe Benedictus nominatus duodecimus innuit) victum recipiant à conuentu loci, vbi erit Romana curia. Omnia alia necessaria procurator ordinis cum socio. s. vestitum; & alia à ministris prouincialibus in generali capitulo, vel extra suscipiat: & de his omnibus, & alijs vndecunque aduenientibus sibi, ratione personę, vel officij in capitulo generali reddat fideliter rationem. Et caueat, si fieri potest, ab excessiuis expensiis, & recognitionibus: & seruet tamen in omnibus mediocritatem, & laudabilem consuetudinem. Hortamur autem conuentus, & loca, & eorum fratres, vt dicto procuratori pro sustentatione sua, & sui socij moderatè subueniant, cum hodie cõuentuum penuria conuentus ille, vbi moram trahit, procuratoris expensis fortè non sufficiat. *l* Item quilibet minister in capitulo generali, pro subsequenti triennio, procurare studeat per amicos spirituales, quatuor aureos ꝓ aduocatis, & defensoribus causarũ nostrarum, & alijs consuetis contributionibus illi loco Romanę curiæ: & ordinis sanctæ Clarę. Faciatq; vt quilibet inquisitor hæreticæ prauitatis, pro causis sui officij defendendis, tres florenos, vel id quod est hactenus consuetum procuratori satisfaciat. Hęc huiusmodi recepta à dictis ministris expendere teneantur, vt inquit Benedictus, pro particularibus conuentibus, seu personis, sed pro cõmunibus causis, & negocijs pro vtilitate cõmuni totius ordinis. *m* Insup

In generali capitulo de cunctis reddant rationē.

De resignatione procur.

De uictu procur. & etiã ipsius generalis.

Contributio fienda procuratori ordinis seculari in curia.

præ-

præcipit generalis minister, & ordinat: ꝙ procurator ordinis non amplius moram trahat in Ecclesia sancti Saluatoris in vnda in curia Romana: sed in conuentu sanctorum Apostolorum: saltem donec conuentus ille fuerit completus. Et si fieri potest: ibi resideat generalis minister ordinis: & in Ecclesia sancti Saluatoris, vt indulta pontificum concedunt, stet vnus capellanus: & de omnibus prouentibus illius Ecclesię, ex prędicta concessione Apostolica, expensis fratrum, & ordinis, secundum generalis ministri dispositionem, prouideatur. *n* Possit etiam ipse generalis minister, sicut ordinatum fuit in capitulo Bonoñ. multis superuenientibus causis, & dissensionibus in ordine suscitatis, duos procuratores deligere: cismontanum, scilicet, & vltramontanum, vel eiusdem nationis si aliter subueniri non posset, dummodo non sit minister, vel in alio officio solenni, vt dictum est.

De habitatione procuratoris ordinis.

Potestas ministri generalis de eligendo duos procuratores.

o Confirmatur etiam constitutio Cremonæ, & Assisij, totius capituli consensu promulgata: vt nullus prælatus, nec fratres admittant expensas illi quas, de curia reuersus, se fecisse asseruerit in causis ordinis expeditis, vel expediendis: nisi retulerit eas taxatas manu procuratoris ordinis, ac subscriptas: & de his proprijs literis fecerit testimonium. Nam maiores sępè expensas, quam fecerint, scribunt nuncij. Nec possint de cætero fratres missi ad curiã pro voto id, quòd notabile, est dissipare: sed eo ordine, quem sibi procurator decreuerit in hospitio: victu: & alijs. Aliter redeuntes, sint priuati omnibus actibus legitimis. Nec absoluantur, nisi prius literæ procuratoris reddãtur de eorum innocentia: & ꝙ nil restituere teneantur. Aduertat etiam procurator totis viribus, ne impetrari sinat aliqua à fratribus, quæ sint contra præsentes reformationes. Et si quocunque casu aliquid fuerit extortum à prælatis, & à fratribus non admittatur. Non enim præsumi debet Papam velle constitutiones ordinis

Reuertentes ex vrbe portent expẽsas taxatas in scriptis a procuratore ordinis.

ordinis tollere: sed ex surreptione concessisse. Et vbi nulla appareret surreptio: appellent prælati, & habeant ad Papam recursum, sumptibus prouinciæ; si illius fratris perturbantis ordinem eleemosynæ non suppeterent. Iccirco mãdatur omnibus prælatis, & fratribus ordinis: vt nullo mõ magistratos, vel magistrãdos, præter ordinem constitutionum nostrarum, vel alijs promotionibus promotos, in ordine admittant: sed sint tanquã simplices fratres: & vlterius puniantur, non obstantibus quibuscunque breuibus: quæ Alexander sextus reuocauit expresse. Idem dicitur de exemptis, & beneficiatis: in quantum superius dictis non repugnaret.

Suffragia pro viuis, & defunctis.

QVoniã ordo Minorũ in statu paupertatis erigit nec sine multis nobis illatis bñficijs, & gratijs, & sine fidelium eleemosinis consistere valet: Statuimus iuxta veterẽ consuetudinem, ac generales constitutiones: vt pro aliquali parte referendarum gratiarum: & pro satisfactione debitorum nostrorum, vt possumus, vt in toto ordine publicè preces ad Deũ fundantur pro statu sanctissimi dñi nostri Alexandri sexti & totius suæ familiæ, vt scd̃m suam clementiam eos dirigat in viam salutis æternæ. Idẽ fiat pro salute reuerendissimi dñi Iuliani Cardinalis sancti Petri ad vincula protectoris ordinis, Dñi Georgij Cardinalis Vlixbonen. vice protectoris. Dñi Antoniotti Cardinalis sanctę Praxedis, & dñi Pauli Canonici Patauini. Pro quorum quolibet dicatur missa vna. Et qui nõ fuerint sacerdotes, centies Pater noster. Item pro omnibus fratribus in ordine nostro decedẽtibus, quilibet sacerdos, nisi contingat eum languore, vel itinere præpediri, qualibet hebdomada de mortuis celebret vnam missam, vel appropriatam collectã mortuorũ. Cęteri *Suffragia p viuis, ac defunctis.*

vero fratres clerici dicant vnam vigiliam nouem lectionum. Laici vero centies Pater noster: & totiens, Aue maria. Et hoc si obmittatur in vna hebdomada, possit suppleri in alia, omnibus statutis capitulorũ prouincialium, quæ ad hoc pertinent, reuocatis. Ordinamus etiam, ꝙ pro fratribus nostris, & familiaribus defunctis, quorum commendatio facta fuerit in capitulo gñali, quilibet sacerdos annuatim celebret vnã missam de mortuis. Et singuli clerici quinquaginta psalmos; Laici vero cẽties Pater noster. Et pro viuis familiaribus missa, psalmi, & totidem Pater noster ꝑ soluantur. Ordinamus, vt pro Cardinalibus, qui in ordinis regimine decesserint, à quolibet sacerdote ordinis tres missę celebrentur, & a quolibet clerico vnũ psalterium: & a quolibet laico. ccc. Pater noster. Et idem fiat pro gñali ministro in officio decedente, & pro illis, qui vadunt ad generale capitulum: si tunc accidat eos mori, vna missa dicatur à quolibet sacerdote. Et similiter fiat pro procura. ord. in curia in officio decedente. Officium pro bñfactoribus, & defunctis fratribus, & pro his, qui in cimiterijs nostris sunt sepulti, solenniter ter in anno celebretur: scilicet, proxima die ante festum beatæ Magdalenæ. & ꝓxima die ante festũ sancti Michaelis & feria secunda post Dominicam septuagesimæ. Similiter officiũ fiat pro patribus, & matribus omnium fratrum. Vltimo die feriali ante aduentum, clerici vesperas, & vigiliã cum nouem lectionibus, & missam cantent. Laici dicant centum Pater noster. Ordinamus, vt in quolibet conuentu hebdomadarius habeatur, qui missam alternatim pro viuis, & mortuis celebret: vel etiam recommendet pro illis, qui recommendantur ordini in qualibet regione. Item singulis annis pro hospitibus qui in itinere fratres recipiunt: infra octauam beati Francisci, in honore ipsius sibi approprietur vna missa conuentualis: & vna priuata à quolibet sacerdote, &

à quo-

à quolibet clerico .L. psalmi, & a quolibet laico, centum Pater noster. Item mandatur quòd omnes infrascripti obitus in Kalendarijs notētur, & singulis annis suo celebrentur die. Obitus dñi Innocentij tertij. xv. Kal. Augusti. Obitus dñi Gregorij Papæ nono Kal. Septemb. Obitus dñi Innocentij Papæ quarti. quarto idus Septembris. Obitus dñi Alexandri quarti in vigilia translationis beati Francisci. Obitus dñi Martini Papæ quarti. III. Kal. Aprilis celebretur. Obitus dñi Nicolai Papæ IIII. Pridie nonas April. Obitus Illustrissimę dominæ Iohannę quondā reginæ Franciæ pridie nonas Maij. Obitus dñi Alexandri Papæ sexti tunc, qñ erit ea die fiet. Obitus præfati dñi Card. sancti Petri ad vincula, qñ erit. Et obitus præfati dñi Cardinalis Vlixboneñ. quando erit. Obitus etiā dñi Antoniotti Cardinalis sanctę Praxedis: qui multū in hmōi reformationibus insudauit: similiter qñ erit.

De officio prędicationis Cap. nonum.

FRatres non prædicent in Episcopatu alicuius Episcopi: cum ab eo illis fuerit contradictum. Et nullus fratrum populo penitus audeat prædicare: nisi à ministro generali huius fraternitatis fuerit examinatus, & approbatus: & ab eo officium prædicationis sibi concessum. Moneo quoque, & exhortor fratres: ut in prædicatione, quam faciunt, sint examinata, & casta eorum eloquia: ad vtilitatem, & ædificationem populi, annunciando eis vitia, & virtutes penam, & gloriam: cū breuitate sermonis: quia verbum abbreuiatum fecit dñs super terram.

q Circa hoc nonum capitulũ; in quo agitur de prędicatoribus declaratur, ꝙ in Ecclesia subdita ipsi episcopo, eo contradicente, fratres nostri prædicare non possint. In Monasterijs autẽ fratrum nostrorum, aut sororum, quæ sunt exempta, etiam ipso contradicente possunt prædicare, nisi ipse actu prædicare intenderet. In alijs autem seruetur constitutio Martini .v. atque ipsius declaratio, quæ talis est. r Nullus fratrum pręsumat prędicare, nisi a generali ministro, vel prouinciali in capitulo prouinciæ, vel ab illis, quibus concessum fuerit ab ipso generali ministro, examinatus extiterit, & approbatus, & ab eo officiũ prædicationis sibi fuerit concessum. Possunt tamen præfati ministri licentiam prædicandi concessam reuocare artare, & suspendere, quotiens, qñ, & sicut eis videbitur expedire, iuxta declarationẽ Nicolai ĩ decretali. Exijt qui seminat. s Nullus aũt ad hoc officiũ admittatur nisi fuerit sacerdos, vel diaconus, ætatis saltẽ quinq; & viginti annorũ, & sit vita, & moribus cõprobatus, cuius doctrina meritò populi ędificari valeant sine scãdalo. t Caueant aũt ne quicquã pdicare audeant, aut præsumant contra libertatem sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, & non audeant personis Ecclesiasticis detrahere, vel (quòd absit) scandalum contra clerum, vel religionem aliquam excitare, aut personam aliquam pręsentem criminaliter nominare, sed potius contra hęreses & scismata populos fideliter, & dignè, animare, & in fidei orthodoxæ veritate firmare. Et præcipuè inuehantur contra bohemicam hæresim, & alias modernas si quæ emerserint. u Si quis aũt temerariè contra statum, honorem, dignitatem, & ecclesiasticã libertatem prædicare præsumpserit, ipso facto prędicationis officio, & omni actu legitimo sit priuatus. ꝙ si post eiusmodi priuationem præsumpserit prędicare, per suos pręlatos, omni appellatione postposita, omniq; alio subterfugio remoto, carceribus mancipetur. Qui pℓ-

Fratres non prædicent in Episcopatu, Episcopo contradicente.

De ętate ad mittendorũ ad prędicandum.

Non prædicetur contra libertatem Ecclesiæ Romanæ.

lati,

lati, si in prædictis fuerint negligentes, in eandẽ pę-nam se nouerint incidisse: nisi legitima, & rationabili causa sese de impotentia excusarent. Super quibus prælatis negligentibus, prædicatoribus delinquentibus ordinarij locorum plenam iurisditionem habeãt, puniendi eos, & incarcerandi, sine alio processu. Ad quòd cum opus fuerit: ipsi ordinarij valeant inuocare brachium seculare. Hęc sũt Martini. Sed Sixtus quartus hoc vltimũ, videlicet, ꝙ locorũ ordinarij cõtra fratres procedere possint in casu vllo, in mari magno videtur reuocasse. *x* Ordinatur item iuxta eundem Martinum, quòd nullus fratrũ in alienis Ecclesijs ad scandalum ordinis, & dedecus valeat prædicare: nisi in terris vbi fuerit pro tpe consuetum, nec tñ sine licentia pręlatorum ordinis. Neque pręđicent vanas, & inutiles vanitates, seu nouitates, vel materias, quę scandalum, non pharisæorum, quod solum est acceptum, sed verũ & clarè possint verisiliter generare. *y* Statuit pręterea vniuersum capitulum generale, vna cum generali ministro, vt pro vnione, & pace inter frẽs conuentuales, & frẽs de familia, aut aliarum congregationum sub vexillo diui Francisci militantium, conseruanda, nullus conuentualis audeat in locis fratrum de familia, aut aliarum eiusmodi congregationũ prædicare, aut confessiones audire, sine licentia expressa in scriptis obtenta non solũ sui superioris, sed etiam eorũ vicarij, aut illius congregationis præsidentis. Similiter frẽs de familia, & aliarum congregationũ non possint neque prædicare, neque confessiones audire in cõuentibus, sine expressa, & in scriptis obtenta ministri licentia, quæ nunquam concedatur cum scandalo, & offensione illorum fratrum, vbi esset prædicandum, ét si populus oĩ peteret instantia. Nascuntur enim ob id rixæ, atque litigia plurima in ordine, & seditio in populo, & sæpiùs (quod dictu abhominabile) ipsi prædicatores, qui cõtra vitia, & peccata exclamant, horribile de-

Pręlati diligenter inuigilent circa prædicatores

Non prædicetur vbi fuerit locus fratrum de familia tantũ.

tractionis pctũ publicè comittunt, inuehentes vnus in alium, sub specie charitatis, quibusdã morsibus disputantes de regula, & constitutionibus in pleno ad inuicem populo, non in regulæ ac beati Francisci laudem sed vt alios contemptibiles gentibus reddant, tanquã propriæ regulæ transgressores; & vt sibi gloriam, cum ipsis hoĩbus veræ professionis, & nomen asciscant. Non alia de causa Xps iustitiam pharisæi exprobrauit, culpamque extulit publicani, vt dictũ est. Vt igitur talis tollatur abusio, oẽs tales quacunq; professione, vel cõuentualitatis, vel obseruantię censeantur; excommunicamus, & volumus siqñ contingat a prædicantibus aliquid pronunciari, qđ vergat in infamiam, & damnum frũm, in particulari, vel vniuersali, ꝙ a fratribus interrumpantur, & si opus est conclusionibus, & alijs pęnis confundantur. *a* Præterea statuitur, & ordinatur, vt quicumque aliquid contra Romanum pontificem, aut statum ecclesiæ, aut contra reuerendissimos cardinales patres ecclesiæ Dei præcipuos, siue contra quemcunq; alium, in ecclesiastica dignitate constitutum, oblocutus fuerit, in genere, vel specie, ipso facto sit excõicatus, neq; vlterius sibi prædicare permittatur, sub pęna interdicti. Et hoc extenditur ad quoscunque prædicatores cuiuscumq; cõgregationis extiterint, et si essent frẽs de familia, & de Amadeo, & eiusmodi, & hoc vbicumque prædicauerint. Hoc aũt edictum sit auctoritate sanctissimi dñi nostri Alexandri huius noĩs Papæ sexti, quam sua beatitudo magistro Egidio Amerino, totius ordinis nostri generali ministro, viuę vocis oraculo expressit, & cum auctoritate ad vlteriores pęnas procedendi. *b* Statuitur item, & ordinatur, ꝙ nullus frater tempore quadragesimali extra loca, & conuentus nostros audeat prędicare, pręsertim si fuerit à ministro suo requisitus. Si tñ non haberet conuentum in ordine ad prædicandum, poterit prædicare alibi, vbi poterit, tñ semper cum licentia ministri. Et si aliquis à mini-

Pœna oblo- quentium cõ tra Ro. Pon. in prædicando.

Frẽs non prædicent extra cõuentum, si minister eos alibi deputauerit.

ſtro requiſitus obedire cõtempſerit, ſi gradum hẽt, aut officium, eo ipſo facto ſit priuatus. Si vero non habet, ſit priuatus actibus legitimis, & ſi videbitur carceri mã cipetur. *c* Præterea ordinat, & ſtatuitur, ꝙ miniſtri & & diffinitores in capitulo prouinciali prouideant de prædicatoribus in tota prouincia. Et ſi aliqui ſupererunt, concedantur alijs indigentibus, & requirẽtibus, etiam extra ordinem. *d* Ordinatur denique, & ſtatuitur, ex mandato dñi Innocentij octaui, ꝙ nullus cuiuſcunque gradus, aut conditionis fuerit, indulgẽtias ſancti ſpiritus de vrbe, aut alias hmôi, & maximè eorum, qui Cerretani dicuntur, prædicare præſumat, ſine licentia generalis miniſtri, ſub pœna, quæ debetur apoſtatis, & vagabundis. Et nunquã poſſint de aliquo precio conuenire, ſed ſemper ſtent conſuetudini probatæ. Aliter tãquam ſymoniaci iudicentur. Super ætate poſſint miniſtri diſpenſare. *e* Eodem modo ſæpè dictum capitulum cum generali miniſtro ordinat, vt nullus ad confeſſiones audiendas admittatur, qui neſciuerit decernere inter lepram, & lepram, hoc eſt inter mortale, & veniale, & inter circunſtãtias aggrauãtes, & in aliã ſpeciem peccatum trahentes, & inter caſus epiſcopo, & ſummo pontifici de iure reſeruatos. Talium ignorãtia quippe nocet confitenti. Laqueus vero, & immane præcipitium eſt confeſſori. *f* Admiſſi autem admoneãtur, ne deſpiciant pauperem, neque reſpiciant in vultum potentis, ſed omnes complectantur, eademque fronte pauperem, qua & diuitem audiant. *g* Nullus inſuper confeſſor audeat extorquere nummos, aut alia munuſcula à pœnitente, ſed iniungat ei pęnitẽtiam diſcretam, ſcđm Deum. Auaris diuitibus, eleemoſynam, Gula, & luxuria laborantibus, abſtinentiam, & carnis macerationem, Vitio mentis oppreſſis orationem, Si tñ auarus pauper, aut libidinoſus delicatus foret, pęnitentiam commutet. *h* Caueatque ne lignum fumigans penitus exting uat, aut arundinem quaſſatam

Diffinitores capituli prouideant de prædicatoribus in prouincia.

Non prædicetur indulgentia ſancti Spiritus, ſine licentia generalis miniſtri

De conditione confeſſoris

Pœnitentia ſit conformis peccato.

pror-

prorsus confringat. Et si casu pœnitentia pecuniaria esset imponenda, non trahant eam ad seipsos, sed in arbitrio pœnitentis, si de iure ad aliquem specialiter non deuoluatur, relinquant. *i* Si tamen liberaliter, & spõte aliqua eleemosyna confessori tribuatur, eam pro se, & suorum frũm necessitate, poterit cũm puritate conscientiæ percipere, & hoc si pecunia sit per manus procuratoris, vel alio modo vocationi, & his constitutionibus non repugnans, recipienda. *k* Sciant aũt confessores omnes pœnitẽtias hodie esse arbitrarias, Intimẽt attamen pœnitentibus, quot, quantaq; pro suis peccatis deberent pati, patienturque, nisi sese cõtritione vehementi, quæ omnem pænitentiam delet, aut voluntaria satisfactione, vel certè ecclesiæ indulgentijs adiuuare procurauerint. *l* Itẽ nullus audiat confessiones, nisi fuerit promotus à prouinciali ministro, de diffinitorum consilio, & nisi de hoc patentes receperint litteras. Et non audiant, nisi certis horis à præsidente, seu prouinciali capitulo, statutis. *m* Ad confessiones præterea mulierũ audiendas, non admittãtur nisi viri probati, maturi, bonæ famæ, de quibus nulla possit oriri suspicio. Et ante vigesimũ octauum annũ eiusmodi exercere officium, maximè mulierum, non admittantur, nisi doctrina, & studium continuatum suppleant, & debitũ studẽdi à ministro receperint sine fraude, & sit spes de studendi prosecutione. *n* Et si quis, tã studentiũ, q̃ nõ studentium aliquod scandalũ cõmiserit, vel post trinã admonitionem fuerit rebellis prælatis suis, sine licentia generalis ministri, vltra alias pœnas, alibi positas, illo anno nullatenus audiat secularium confessiones. Idẽ dicitur de publica, & probata, vel conuicta laborantibus infamia. Sæpè minus malum est carere doctis quã eisdem facinorosis, & mali exempli abũdare. Est enim ensem furioso committere. Tales interdum cõuentus prorsus exterminant. Caueant tñ prælati, ne multitudine eorum, qui audiunt confessiones, seculares cupiditatem

Caueant à pœnitẽtia pecuniaria.
Pro confessione aliquid eleemosynę recipi potest
Pœnitentia est arbitraria.
Promoti soli confessiones audiant: qui in capitulo pmoueantur.
Etas confessorum prę sertim mulierũ.
Non sint crebra colloquia cũ mulieribus.

tatem iudicent cum scandalo. Sit præterea inter confessores competens spacium, nō minus sex cubitorum vt etiam surdastro confitendi fiat copia. Caueant insuper à prolixis, & crebris colloquijs mulierū: iuxta quas non stent, nisi à socio videātur. Et qui suspecti obueniunt, sub excommunicationis censura, à tali officio absoluantur. Et si quid certi de suspecto consortio, aut quid verisimile offeratur; pœnam dent, vt supra dictum est. Et si guardiani, & custodes præsentem constitutionem de confessionibus nō seruauerint, sua illius conuentus, in quo deliquerint, priuentur Tunica. Quorum omnium executionem ministri per obedientiam fieri faciant.

Priuentur Tunica guardiani non obseruātes hāc constitutionem.

De admonitione, & correctione fratrum. Capitulum Decimum.

FRatres, qui sunt ministri, serui aliorum fratrum, visitent, & moneant fratres suos, & humiliter, & charitatiuè corrigant eos: non præcipientes eis aliquid, quod sit contra animam suam, & regulam nostram. Fratres vero, qui sunt subditi, recordentur, ꝙ propter Deum abnegauerunt proprias voluntates. Vnde firmiter præcipio eis, vt obediant suis ministris in omnibus, quæ promiserunt domino obseruare, & non sint contraria animæ, & regulæ nostræ. Et vbicunque sunt fratres, qui scirent, & cognoscerent se non posse regulam spiritualiter obseruare, ad suos ministros debeant & possint recurrere. Ministri vero charitatiuè, & benignè eos

recipiant, & tantam familiaritatem habeant circa ipsos, vt dicere possint eis, & facere, sicut domini seruis suis. nam ita debet esse quòd ministri sint serui omnium fratrum. Moneo quoque & exhortor in domino Iesu Christo, vt caueant fratres ab omni superbia, vana gloria, inuidia, auaritia, cura, & sollicitudine huius seculi, detractione, & murmuratione. & nō curent nescientes literas literas discere, sed attendant, quòd super omnia desiderare debent habere spiritum domini, & sanctam eius operationem, orare sēper ad Deum puro corde, & habere humilitatem, patientiam in persecutione, & infirmitate, & diligere eos, qui nos persequuntur, reprehendunt, & arguunt; quia dicit dominus, Diligite inimicos vestros, orate pro persequentibus, & calumniantibus vos. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum qui autē perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.

Circa hoc capitulum decimum ponitur primum constitutio Martiniana: quæ ita inquit. Statuimus, & ordinamus, vt hoc regulæ capitulum diligenter per ministros executioni, & debitè mandetur. Sequitur paulò post. *p* Statuimus, ꝙ ministri diligēter, & sollicitè inuigilent reformationi studiorū: ita ꝙ cuilibet literis operam danti, prouideatur de libris & alijs oportunis de communibus eleemosynis, vel de eleemosynis conuentuum natiuorum, aut quibus

Vnde prouidendū sit studentibus.

fuissent

fuissent incorporati, ꝙ dent, & concedant eis exemptiones debitas: etiam ab aliquibus horis canonicis in choro publicè, quas tamen alias tenentur persoluere, prout congruum fuerit. Sequitur. Exhortamur aũt strictissimè, in visceribus charitatis Christi Iesu, cæteros fratres, cuiuscunque sint conuentus, seu loci, vt cum viderint aliquos idoneos ad literas capessendas, totis viribus eisdem impendant auxilium, consilium, & fauorem in quibuslibet oportunis, quærendo pro eis eleemosynas, committendo eos illis, qui possunt subuenire, eisdem quoque inseruiẽdo in quibuscunque poterunt. Cum scientia sit donum Dei: armatura ad defendendam fidem Catholicam, corona ordinis, lumen veritatis, vita in tenebris ambulantiũ populorum. De hoc superius dictum est copiosiùs. Et infra. *q* Item vbi regula dicit: Vbicunque sunt fratres qui scirent, & cognoscerent se non posse regulam spiritualiter obseruare, ad suos ministros debeãt & possint recurrere. Declaratur, causas recurrendi ad ministrum esse, cum tali loco esset annexa proprietas, ꝙ videlicet fratres, tanquam domini, aliquid ipsi possiderent, sine procuratoribus summi pontificis, cuius sunt omnia bona ordinis. Ac etiam quãdo spreta mẽdicitate, ex qua possent sufficienter viuere, tenẽt possessiones, & habent horrea, sine quibus viuere ex assiduis eleemosynis possent. Si quoque tali loco esset annexa cura animarum: puta pueros baptizandi, & alia parochialia exercendi, possunt recurrere ad ministros. Similiter si domino reclamante ibi morarentur, aut quæstibus inhonestis occuparentur, contra declarationes summorum pontificum, aut quia ibi esset societas inhonesta, & insupportabilis, præsertim rudibus, & pusillis. Pro hmõi, & similibus causis concludit Martinus posse fratres recurrere ad suos ministros, qui eos benignè recipiant, & inde amoueant, & in locis deuotis, & spiritualibus paterno affectu col-

Causæ, quibus recurritur ad ministrum.

Quo tempore debet visitari ordo per visitatores spirituales.

locent. r Praeterea iuxta priscas generales sanctiones generalis cum assensu totius capituli ordinat, & statuit, vt a tertio anno in tertium totus ordo per visitatores speciales visitetur, & quęlibet prouincia ꝑ vnū visitatorem visitetur. Cui debetur socius discretus, qui in officio ei succedat, tempore infirmitatis, vel casu mortis, cum quo & possit visitator conferre in dubijs. nec sibi manifestet personas, de quibus agitur, si fieri possit bono modo. ſ Sit autem visitator vir idoneus, honestus discretus, nullis perturbationibus animi irretitus, & zelo diuino feruēs. Quādo vero alterū ipsorū, añ ingressum prouinciae visitādae, decedere cōtingeret, vel legitime ꝑpediri, custos illius custodię, vel guardianus in eius absentia, teneatur superstiti de socio prouidere vsq; ad prouinciā visitandā, ad quā cū peruenerit, custos primae prouincię visitādę teneat ei ex tūc de socio prouidere. Ordinetur aūt in capitulo generali, quae prouincia est quā debeat visitare. Taliq; tpe incipiat visitare, ꝙ expleta visitatione ꝓuinciae possint capl'o ꝓuinciali ꝙ immediatē celebrabitur añ capl'um generale, interesse. ꝙ si causa mortis gñalis ministri capitulum generale accelararetur, ita ꝙ capitulum prouinciale prouincię post capitulum generale esset celebrandum, poterit visitator illi capitulo, si voluerit, interesse. Et notificet generali ministro, ea q̄ notificanda fuissent capitulo generali, si post prouinciale fuisset celebratum. Et si tunc visitatores accusandi erunt, accusentur generali ministro. t Visitēt autem omnia cuiuslibet prouinciae loco, non tamē cōstitutiones mutent, aut aedificia, aut fratres transferant, suumque officium infra sex dies in conuentibus, in alijs aūt locis infra duos dies exequantur, nisi manifesta necessitate, & communi vtilitate, aut fratrum beneplacito, aut voluntate fuerit differendum. Ordinatur aūt per generale capitulum, ꝙ visitatores hmōi non intromittant se de occultis, neque de indiscretē

De cōditione visitatoris.

Ordo seruandus a visitatoribus.

punitis,

punitis, aut correctis, neq; de correctionibus fratris discutiant, nisi hmôi correctionem, tamquam indiscretè factam fratres accusarent. Caueant etiã, ne sup criminibus, de quibus infamia non precessit, inquirãt in particulari, antequam crimina accusentur. Procedant autem hoc modo. Primò regula legatur coram omnibus. Deinde constitutiones, vel earum particulę notatu digniores. Postea pręcipiat in virtute sanctæ obedientiæ, vt omnes, & singuli, de quibus interrogati fuerint, respondeant rectè, ac fideliter de singulis, quę norunt ipsi, vel de quibus fama est, & contra pręsentes, & contra absentes. Et accusent solum de criminibus, quæ rei euidentia, vel aperta fama probari possint. Deinde fratres dicant sigillatim culpas suas, & sic sigillatim egrediantur, & reliqui sic egressum accusent, de quibus in publico foret accusandus. Qualiter nomina accusantium non sint accusatis, aut alijs reuelanda: qualiterque accusati non debeant eorum omnia inquirere, dictum est supra capitulo septimo. Similiter & de falso accusatis: vel de crimine, de quo quis iam sufficienter correctus fuit: talis namque sustinebit pęnam talionis, illam, videlicet, quę accusato infligi debuisset, si cõuictus fuisset, vel si correctus sufficienter nõ extitisset. Accusationes verò, quæ fuerint conscribendæ certis verbis conscribantur, iuxta approbationem capituli. Fratri aũt accusato, postquam reuocatus fuerit, audientia non denegetur. Sic igitur sigillatim accusatis, & regressis penitentia imponat. *u* Iuxta hoc ordinatur, & statuitur: q̃ visitatores nõ possint excõmunicare, neq; suspendere, neq; interdicere, neq; custodes, neque guardianos ab officio absoluere, neque ad monasteria, vt ea visitent, accedere, nisi super his à generali ministro licentiam habuerint specialem. Item penitentiæ, quas imponunt, non põt protendi vltra annum. Teneantur aũt fratres visitatoribus suis in omnibus, q̃ *Auctoritas visitatoris.*

ad

ad officiũ visitationis pertinet,& non in alijs, obedire. Nihil aũt coram visitatore deponatur, quod per duos alios testes nequit probari. *x* Excessus verò ministri prouincialis, & siqua inuenerint ardua, & grandia facinora, ad prouinciale capitulum reportent, in quo capitulo post electionem diffinitorum, in corrigendis excessibus cum ministro, & diffinitoribus, vnó die duntaxat, resideant, & corã illis, qui sciunt excessum, seu crimen solum corrigant, nisi tale crimen fuerit, qđ publica pęna foret corrigendum. In alijs verò capituli agẽdis non oportet interesse eos. Quicquid autem corrigendum visitator ad capitulum attulerit, deferat sub illius loci, in quo illud inuenerit, sigillo. Si quoque aliquid valde perniciosum, quod minister, vel diffinitores nollent corrigere, aut non possent, visitator inuenerit, illud sub sigillo ipsius, & ministri per discretum prouinciæ ad capitulum generale transmittatur. Et si minister, vel capitulum prouinciale id transmittere nollent, solus visitator transmittat. *y* Ad extirpationem malorum pullulantium in dies, ne succrescant, iniungitur visitatoribus, vt sicubi inuenerint sumptus magnos & inutiles ædificiorum, aut vestium, discursuum, clausuræ, proprietatis, aut æquitationum, aut aliarum relaxationum regularis disciplinæ, ac generalium statutorum, tam in ministros, quàm in prouincias, capitulo generali, & interuisitandum, ipsi generali accusare teneantur, vt puta & si præsentes constitutiones obseruẽtur, pariter & si reformatio fiat. Et si quid omittitur, an illud sit culpa Custodum, Guardianorum, & aliorum prælatorum, vel ipsius ministri. Ita quòd Generalis plenam habeat notitiam, & qualitatem omnium fratrum. Horum aũt visitatorum informatione Generalis prouideat taliter infra triennium, vt Ministri, Custodes, & Guardiani sint, qui regulari vitæ faueant, & cum affectu inquirant. Et ipse Generalis suppleat pro hmõi reformatione in omnibus locis, vbi capitula prouincia-

Quomodo corrigendus minister a visitatore.

De quibus debet dicere generali ministro visitator

lia,

lia, sine aliquo reformationis delectu, præsidentes instituissent, cum insufficientium amotione, & proborũ frũm substitutione, in qua reformatione plenariam sibi volumus auctoritatẽ inesse, & quibus sibi visum fuerit. Simili modo per obedientiam obligãtur eidem capitulo statum prouinciarum, siue bonus, siue malus sit, exponere, & declarare. *a* Si quis aũt visitator obediẽtiæ, & veritatis contemptor amore, vel odio, dissimulatione, vel palliatione, hmói statum mẽdaciter nunciasse probetur, inhabilis ad cuncta nostri ordinis officia, p generale capitulũ, cum mendacij, & inobediẽtiæ nota, reddatur. Prouinciarum tñ statũ, & suam de tali statu intentionem, non audeant, neque verbo, neque scripto ipsi prouinciç, aut capitulo prouinciali exprimere. Neque minister, aut prouincia super eiusmodi re præsumat ab eo testimoniũ petere. *b* Ordinatur insuper vt visitatoribus, tam in eundo, quàm in redeũdo de vestimento, & expensis per prouinciam, à qua mittuntur, prouideatur. Et nihil à prouincijs, quas visitant extorqueãt. Quod si fecerint, generali capitulo accusentur. *c* Teneantur denique visitatores, & eorũ socij per obedientiam, & sub pęna excommunicationis, crimina fratrum nescientibus non reuelare, neque illa in scriptis secum portent, sed impositis pęnitentijs, oĩa, quæ fuerant conscripta, coram omnibus publicè destruantur, nisi in capitulo cognoscenda essent. *d* Excessus aũt visitatoris per capitulum prouinciale examinati, ad generale capitulum transmittantur, ita tñ quòd si visitator in prouincia fuerit, prius intimet ei, si verò absens, lr̃is ipsum certiorem reddant, vt sciat se de obiectionibus sibi factis excusare. ꝙ si non se excusauerit, tanquã nocens (& si innocens esset) puniatur. *e* Præterea ordinatur peculiariter, ꝙ alma domus Parisina immediatè quo ad oĩa ad generalem spectet, instituat ibi commissarium annuatim, vel ad maiorem terminum, si visum fuerit, Si aũt vir grauis, & studentibus fauens, & qui ꝑ

Pęna visitatorum pro eorum culpa.

Quomodo sit prouidẽdum visitatoribus

Excessus visitatorum ad capitulũ generale.

maiori parte temporis ibi moram faciat, & prouideat de reparatione conuentus, & tectorũ, quæ (vt dicitur) ruinam minantur. Et per specialem visitatorem, à generali ministro ad hoc trãsmissum, quotãnis visitetur. Qui si inuenerit aliquem de studio cũ assensu ministri prouinciæ insolentem, possit eum remittere ad prouinciam suam, hoc sit vniuersale de his, qui no vacant literis, & terminum moræ suæ præterierint, & hoc cum literis testimonialibus. Statuta insuper illius conuentus, præsertim ea, quæ sunt in fauorem studentium, & honestatis, faciat medullitus reuereri. *f* Statuitur denique, vt sacer Assisinas conuentus sit sub prouinciali ministro. Attamen visitatio eius generali ministro reseruetur. Similiter visitatio monasterij sanctæ Claræ Neapolitanæ, & Montiscelli, ac montis dñi Florentiæ, & omnia alia monasteria conuentus, & loca reformata, vel reformanda in prouincijs deprauatis, & has reformationes non seruantibus, nisi illius prouinciæ minister regularis vitæ censeretur, cui generalis minister visitationis officium demandare valeat. De visitatione monialium in subsequenti capitulo ponetur. *g* Conuentus quoque loci, vbi erit Romana curia, vbi procurator sui officij causa moram traheret, per specialem visitatorẽ, a generali ministro missum, annis singulis priuatè, & publicè visitetur. Et ad visitationem hmôi conuocentur omnes fratres nostri, qui in dicta curia quocumque titulo moram trahunt, etiam si fuerint capellani apostolici, vel cardinalium, vel quorumcũque alio rum, omnes etiam ordinarij pęnitentiarij, & de eorum vita fiat diligens, & solers discussio, & subijciantur (vt iustitia exigit) ecclesiasticæ disciplinæ. Veluti Gregorius, cuius bulla habetur Ianuæ, statuit, & vt etiam habetur in mari magno. Et si non fuerint vocati, teneantur sub pęna excommunicationis latæ sententiæ, & priuationis gratiæ singulis annis proprijs se prælatis ordinis prę sentare, & suas exẽptiones, & licentias ostẽtare.

De visitatione conuentus parisini.

Quis sit visitator conuentus Assisii, ac monasterij

Conuentus, vbi fuerit Ro. curia, specialiter visitetur.

Qui si se alieno fauore tutentur, & resistant: eorum scelera defensoribus exponantur, hi sæpè ordinē infami vita deturpant. In ipso dicto conuentu, per generalem ministrum frēs diuersarum nationum ponātur, qui prelatis suarum nationum, & alijs personis notabilibus, ad Romanam curiam venientibus, seruire valeant, qñ & sicut secundum Deum ipsi procuratori ordinis videbitur decens esse. Possit etiam generalis intraturus prouinciam aliquam, solennium cōuentuum, & monasteriorū visitationem sibi reseruare. *b* Eodē modo ad sacrum cōuentum sancti Francisci Assisij, de oī prouincia vnus mittatur boni exempli, ac scientia, & vitæ sanctimonia conspicuus, qui post triennium, si laudabiliter in eo se gesserit, & cū honore officij custodiatus suę custodię vł alterius officij primò emergētis suscipiatur, & illis tñ missis de vestitu tm̄ à propria prouideatur prouincia, vt facilius sacer ille cōuentus onera sufferat. Nam solus ille conuentus in maiori debet esse precio, q̃ tres simul ꝓuinciæ. *i* Teneatur ēt generalis oēs prouincias ordinis infra decē, vel duodecim annos visitare Datiæ, Hiberniæ, Greciæ, Terræ sanctæ dūtaxat exceptis, eo ordine, qui sibi expeditior apparebit. Et infra decennium ad semel visitatam non redeat, nisi trāsitus cā, vel aliquis casus arduus ibi emerserit, vel reformare opus fuerit, præsertim si per frēs illius prouinciæ fuerit accersitus, & generali visum fuerit, ne animarum profectus aliquatenus negligat, Qua visitata, intermissum visitandi ordinem resumat. Et vbi prædecessor dimiserit, ibi eandem visitationem debeat inchoare successor. Si vero eundem generalē ministrum contingeret legitimè impediri, ꝙ personaliter visitare non posset, tunc per alium, vel per alios idoneos dicti ordinis fratres, hmōi officium exequatur, de consilio generalis capituli, vel aliquorū ordinis discretorum. Et vbi inueniret periculum, & resistentiam, possit ad secularium fauorem cōfugere. *k*

Qui sunt in sacro conuentu Assisii mā suri.

Quo tempore generalis debet visitare, & quot prouincias.

Qui habent paruas prouincias quādo debent visitare.

Singuli quoque ministri singulis annis, qui præsunt paruis prouincijs: & qui magnis, secundo, vel tertio quoque anno publicè, & priuatè visitent: & in hac q̃ intendimus, reformatione totiens quotiens erit opportunum. Quòd si, rationabili causa cessante, non fecerint, eos Benedictus duodecimus à suis vult officijs absolui. *l* Et tales in visitando modum, vt supra dictum est, congruum est teneri, nisi ꝙ maior inest ministris auctoritas. Nā lecta regula, & constitutionū potiori parte primò in publicum fratres per obedientiā moneantur, si regula, & constitutiones, quas exposuit seruentur. Et omnium dicta, siue laudis, siue obbrobrij, colligantur. Examinent etiam sigillatim. Visitē-

Ordo visitandi.

tur omnes officinæ conuentus, sacrarium, altaria, & ad ea spectantia, hospitium, infirmaria, horti, cellæ fratrum seorsum, vnde omnia vana, & prohibita abstrahantur, & auctores corrigantur, vt sunt arma, aleę, chartæ, diploides, brachatę, caligæ, & hmôi. Sit ęqua supellectilium portio. Considerentur horrea, penaria, pauimenta, tecta, ac parietes: si guardianorum incuria, & ineptitudine pereant. Visitentur procuratores, magistri nouitiorum, & alij officiales. Et si iuuenes orationi, & lectioni vacant. Similiter prouideāt de discursu tollendo, & de alijs quibuscunque. In studijs, si alternatim prædicant, si student, si bene viuunt: aliter eijciant. Prohibeant de cætero fratres extra ordinem morari. Si qui sunt dediti venationi, vel aucupationi, cum detrimento Ecclesiæ, vel conuentus, si moniti non desistunt, eijciantur ad alios conuentus. Interea sint portæ conuentus clausę, nec aliquis secularis admittatur in conuentum, nec aliquis sine ministri licentia exire, vel cū secularibus loqui eo tpe audeat. Porrò fiat communis culpa. Dentur pęnitētię secundum inuenta delicta. Et in criminalibus procedatur, vt supra. Fiat communis absolutio. Videantur omnia registra, ac libri, & alia vt hactenus cōsue

tum

tum est. Et omnia vsui fratrũ applicata in scriptis ipsi ministro præsententur. Qui vt opportunum videbitur eis proportionabiliter ea demum assignabit. Et si aliquis integrè non detexerit oĩa, quæ habet, vt dictum est, tanquã proprietarius corrigatur, & oĩa perdat, & necessitatibus fratrum confiscentur. & si iterũ taliter deprehendatur, ad aliam prouinciam transferatur. *m* Quando autem quis super aliquo delicto deponit, testimonium trium personarũ super eodẽ crimine suscipiatur, sicut ex parte supra septimo capitulo dictũ est. Qñ ergo quis secretè quippiã deponit, cõpellendus est illud coram duobus, vel tribus fratribus discretis, & bonæ famæ deponere, vt si probare non poterit, ipse pœnam subeat, quam accusatus subiturus erat. Secus si id, quod deponit, nullius erit momenti. *n* Custodes neque publicè, neque priuatè visitare valent, nisi eis à ministris id cõcedatur. Et in omnibus prę fatis visitationibus pręcipuè attendatur, ꝙ fratrum aduenientium sufficiens sit hospitium, & grata, & charitatiua receptio, maximè fratrum de familia, & aliarum congregationum. Non tamen permittatur eis, ex arbitrio seorsum retinere in cõuentibus cellas, seu alia domicilia, ad quę pro voto veniant, & recedant, cũ hoc sit vetitum fratribus eiusdem obedientię, scãdalosum & proprietatis reum, nisi cum actu pręedicarent, & licitè. Et si quæ hactenus cameræ in conuẽtibus, tanq̃ proprię occuparentur ab eis, resignare per obedientiam cogantur, vel claues dimittere, vt alijs fratrib⁹ pro tempore ad vsum concedantur, ne sanctum hospitij opus ex ipsa occupatione frangatur. Si quæ expẽsæ eorum intuitu extarent, si commodè fieri potest, reficiantur, aliter generale capitulum non vult conuentum teneri, in cuius situ essent expositæ.

Custodes non visitent.

Quod fratres non ingrediātur monasteria monacharum. Cap. XI.

PRæcipio firmiter fratribus vniuersis, ne habeant suspecta consortia, vel consilia mulierum. Et ne ingredianẽ monasteria monacharũ præter illos, quibus à Sede Apostolica concessa est licentia specialis. Nec fiant compatres virorum, vel mulierum, ne hac occasione inter fratres vel de fratribus scandalum oriatur.

CIrca hoc vndecimum capitulum, in quo accessus ad monasteria monialiũ præcipuè vetatur, & ex consequenti suspecta consortia mulierum prohibentur, quo ad priorem particulā ponitur constitutio Martiniana, quę talis est. *o* Statuimus, & ordinamus illud esse obseruādum, quod Nicolaus iij. in sua decre. Exijt qui seminat obseruandum mandat, videlicet, quòd fratres non ingrediantur monasteria monacharum quarũcumque. Et ꝙ nomine monasterij intelligimus claustrũ domos, & officinas interiores, nam ad alia loca, ad quę seculares conueniunt, pñt etiam frẽs prędicationis cā, vel eleemosynæ petendæ accedere, si eis à suis superioribus pro eorum maturitate, & idoneitate fuerit concessum. Addentes, quòd si quis sine ministrorũ licẽtia, aliquod monasterium intrare præsumpserit, ipso facto carceri mancipetur. Et diligenter attendant ministri, vt moniales eis commissæ debitam clausuram seruent, tam frũm, quam secularium accessus, sub interminatione maledictionis æternæ, compescendo. *p* Item statuimus, & ordinamus, quòd nullus frũm de cætero præsu-

De ingressu monasterij.

Non fiant cõpatres uirorũ

mat fieri compater virorum, vel mulierum. Et qui compaternitatem iam contraxisset, quantum in eo est, non permittat se tali noĩe nuncupari, neq; ipsi alios sic audeant nominare. Hæc Martinus. Et hoc præcipue intelligendum est de viris, & mulieribus vilis conditionis & malæ famæ. Tali enim occasione inter frẽs, vel de fratribus scandalum facilè oriri posset. Secus esset de viris nobilibus, & generosis, ex quorum consortio decus & splendor religioni acquiritur. Sicut igitur ecclesia id vetat monachis, ita & regula fratribus minoribus, & vtrinque est obligatio æqualis. Item capitulum generale, vnà cum generali, ex mandato sanctissimi domini nostri Alexandri sexti, statuit & ordinat, vt decętero seruetur constitutio generalis Henrici, edita anno salutis septimo, & octuagesimo supra mille trecentos, mandato, & voluntate Vrbani sexti, quæ talis est. *q* Si quis absque licẽtia generalis, aut prouincialis ministri, in scriptis obtẽta, ad monasteria, ꝑsertim sãctæ Claræ accesserit, vel ad moniales nũcios inhonestos aut rei inhonestæ cã miserit. Si fuerit in officio, eo sit priuatus ipso facto. Et cui hæc pœna non cõpetit, expellat̃ de cõuentu, & prouincia cõfusibiliter, ꝙ si de aliena prouincia fuerit, ad suam cum confusione remittatur, ꝙ si minister in executione pęnarum negligens fuerit, custos, vel guardianus, vel aliquis alius pater ordinis, & discretus conuentus, vel loci teneatur, sub pęna inhabilitationis ad officia in posterum, & priuationis eorum, quæ obtinet, ipsum suis literis accusare ministro generali. Seruari tamen volumus in hoc Sixti constitutionem, inquantum non repugnat præsentibus, quæ est talis. *r* Firmiter, & penitus præcipitur omnibus fratribus, sub pęna excommunicationis, ac carceris, ac priuationis omnium actuum legitimorum, vt ad monasteria nullo pacto accedant, nec monialium ecclesias, vel crates earum, aut rotas, vel fenestras visitent quocumque colore, nec ad eas nuncios, mares, vel fęminas, seculares,

Virorum, & multorũ malæ famæ.

Constitutio generalis Hẽrici.

Pęna accedẽtiũ ad monasteria sine ministri licẽtia.

Sixti constitutio.

Fratres non accedant ad monasteria monacharũ.

prorsus confringat. Et si casu pęnitentia pecuniaria esset imponenda, non trahant eam ad seipsos, sed in arbitrio pęnitentis, si de iure ad aliquem specialiter non deuoluatur, relinquant. *i* Si tamen liberaliter, & spōte aliqua eleemosyna confessori tribuatur, eam pro se, & suorum frūm necessitate, poterit cum puritate conscientiæ percipere, & hoc si pecunia sit per manus procuratoris, vel alio modo vocationi, & his constitutionibus non repugnans, recipienda. *k* Sciant aūt confessores omnes pęnitētias hodie esse arbitrarias. Intimēt attamen pęnitentibus, quot, quantaq; pro suis peccatis deberent pati, patienturque; nisi sese cōtritione vehementi, quæ omnem pænitentiam delet, aut voluntaria satisfactione, vel certè ecclesiæ indulgentijs adiuuare procurauerint. *l* Itē nullus audiat confessiones, nisi fuerit promotus à prouinciali ministro, de diffinitorum consilio, & nisi de hoc patentes receperint litteras. Et non audiant, nisi certis horis à præsidente, seu prouinciali capitulo, statutis. *m* Ad confessiones præterea mulierū audiendas, non admittātur nisi viri probati, maturi, bonæ famæ, de quibus nulla possit oriri suspicio. Et ante vigesimū octauum annū eiusmodi exercere officium, maximè mulierum, non admittantur, nisi doctrina, & studium continuatum suppleant, & debitū studēdi à ministro receperint sine fraude, & sit spes de studendi prosecutione. *n* Et si quis, tā studentiū, q̄ nō studentium aliquod scandalū cōmiserit, vel post trinā admonitionem fuerit rebellis prælatis suis, sine licentia generalis ministri, vltra alias pęnas, alibi positas, illo anno nullatenus audiat seculariū confessiones. Idē dicitur de publica, & probata, vel conuicta laborantibus infamia. Sæpè minus malum est carere doctis quā eisdem facinorosis, & mali exempli abūdare. Est enim ensem furioso committere. Tales interdum cōuentus prorsus exterminant. Caueant tn̄ prælati, ne multitudine eorum, qui audiunt confessiones, seculares cupiditatem

Caueant à pęnitētia pecuniaria.

Pro confessione aliquid eleemosynę recipi potest

Pęnitentia est arbitraria.

Promoti soli confessiones audiant: qui in capitulo ꝑmoueantur.

Etas confessorum pręsertim mulierū.

Non sint crebra colloquia cū mulieribus.

tatem iudicent cum scandalo. Sit præterea inter confessores competens spacium, nõ minus sex cubitorum vt etiam surdastro confitendi fiat copia. o Caueant insuper à prolixis, & crebris colloquijs mulierũ: iuxta quas non stent, nisi à socio videatur. Et qui suspecti obueniunt, sub excommunicationis censura, à tali officio absoluantur. Et si quid certi de suspecto consortio, aut quid verisimile offeratur; pœnam dent, vt supra dictum est. Et si guardiani, & custodes præsentem constitutionem de confessionibus nõ seruauerint, sua illius conuentus, in quo deliquerint, priuentur Tunica. Quorum omnium executionem ministri per obedientiam fieri faciant.

Priuentur Tunica guardiani non obseruãtes hãc constitutionem.

De admonitione, & correctione fratrum. Capitulum Decimum.

FRatres, qui sunt ministri, serui aliorum fratrum, visitent, & moneant fratres suos, & humiliter, & charitatiuè corrigant eos: non præcipientes eis aliquid, quod sit contra animam suam, & regulam nostram. Fratres vero, qui sunt subditi, recordentur, ꝙ propter Deum abnegauerunt proprias voluntates. Vnde firmiter præcipio eis, vt obediant suis ministris in omnibus, quæ promiserunt domino obseruare, & non sint contraria animæ, & regulæ nostræ. Et vbicunque sunt fratres, qui scirent, & cognoscerent se non posse regulam spiritualiter obseruare, ad suos ministros debeant & possint recurrere. Ministri vero charitatiuè, & benignè eos

recipiant, & tantam familiaritatem habeant circa ipsos, vt dicere possint eis, & facere, sicut domini seruis suis. nam ita debet esse quòd ministri sint serui omnium fratrum. Moneo quoque & exhortor in domino Iesu Christo, vt caueant fratres ab omni superbia, vana gloria, inuidia, auaritia, cura, & sollicitudine huius seculi, detractione, & murmuratione. & nõ curent nescientes literas literas discere, sed attendant, quòd super omnia desiderare debent habere spiritum domini, & sanctam eius operationem, orare sẽper ad Deum puro corde, & habere humilitatem, patientiam in persecutione, & infirmitate, & diligere eos, qui nos persequuntur, reprehendunt, & arguunt; quia dicit dominus, Diligite inimicos vestros, orate pro persequentibus, & calumniantibus vos. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cęlorum qui autẽ perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.

CIrca hoc capitulum decimum ponitur primum constitutio Martiniana: quæ ita inquit. Statuimus, & ordinamus, vt hoc regulæ capitulum diligenter per ministros executioni, & debitè mandetur. Sequitur paulò post. *p* Statuimus, ꝙ ministri diligẽter, & sollicitè inuigilent reformationi studiorũ: ita ꝙ cuilibet literis operam danti, prouideatur de libris & alijs oportunis de communibus eleemosynis, vel de eleemosynis conuentuum natiuorum, aut quibus

Vnde prouidendũ sit studentibus.

fuissent

fuissent incorporati, q dent, & concedant eis exemptiones debitas: etiam ab aliquibus horis canonicis in choro publicè, quas tamen alias tenentur persoluere, prout congruum fuerit. Sequitur. Exhortamur aũt strictissimè, in visceribus charitatis Christi Iesu, cæteros fratres, cuiuscunque sint conuentus, seu loci, vt cum viderint aliquos idoneos ad literas capessendas, totis viribus eisdem impendant auxilium, consilium, & fauorem in quibuslibet oportunis, quærendo pro eis eleemosynas, committendo eos illis, qui possunt subuenire, eisdem quoque inseruiẽdo in quibuscunque poterunt. Cum scientia sit donum Dei: armatura ad defendendam fidem Catholicam, corona ordinis, lumen veritatis, vita in tenebris ambulantiũ populorum. De hoc superius dictum est copiosiùs. Et infra. *q* Item vbi regula dicit: Vbicunque sunt fratres qui scirent, & cognoscerent se non posse regulam spiritualiter obseruare, ad suos ministros debeãt & possint recurrere. Declaratur, causas recurrendi ad ministrum esse, cum tali loco esset annexa proprietas, q videlicet fratres, tanquam domini, aliquid ipsi possiderent, sine procuratoribus summi pontificis, cuius sunt omnia bona ordinis. Ac etiam quãdo spreta mẽdicitate, ex qua possent sufficienter viuere, tenẽt possessiones, & habent horrea, sine quibus viuere ex assiduis eleemosynis possent. Si quoque tali loco esset annexa cura animarum: puta pueros baptizandi, & alia parochialia exercendi, possunt recurrere ad ministros. Similiter si domino reclamante ibi morarentur, aut quæstibus inhonestis occuparentur, contra declarationes summorum pontificum, aut quia ibi esset societas inhonesta, & insupportabilis, præsertim rudibus, & pusillis. Pro hmõi, & similibus causis concludit Martinus posse fratres recurrere ad suos ministros, qui eos benignè recipiant, & inde amoueant, & in locis deuotis, & spiritualibus paterno affectu col- *Causæ, quibus recurritur ad ministrum.*

locent. r Præterea iuxta priscas generales sanctiones generalis cum assensu totius capituli ordinat, & statuit, vt a tertio anno in tertium totus ordo per visitatores speciales visitetur, & quęlibet prouincia p vnũ visitatorem visitetur. Cui debetur socius discretus, qui in officio ei succedat, tempore infirmitatis, vel casu mortis, cum quo & possit visitator conferre in dubijs. nec sibi manifestet personas, de quibus agitur, si fieri possit bono modo. f Sit autem visitator vir idoneus, honestus discretus, nullis perturbationibus animi irretitus, & zelo diuino feruẽs. Quãdo vero alterũ ipsorũ, añ ingressum prouinciæ visitãdæ, decedere cõtingeret, vel legitime ĩpediri, custos illius custodię, vel guardianus in eius absentia, teneatur superstiti de socio prouidere vsq; ad prouinciã visitandã, ad quã cũ peruenerit, custos primæ prouincię visitãdę teneat ei ex tũc de socio prouidere. Ordinetur aũt in capitulo generali, quæ prouincia est quã debeat visitare. Taliq; tpe incipiat visitare, q expleta visitatione ꝓuinciæ possint caplo ꝓuinciali q immediatẽ celebrabitur añ caplum generale, interesse. q si causa mortis gñalis ministri capitulum generale acceleraretur, ita q capitulum prouinciale prouincię post capitulum generale esset celebrandum, poterit visitator illi capitulo, si voluerit, interesse. Et notificet generali ministro, ea q̃ notificanda fuissent capitulo generali, si post prouinciale fuisset celebratum. Et si tunc visitatores accusandi erunt, accusentur generali ministro. t Visitẽt autem omnia cuiuslibet prouinciæ loco, non tamẽ cõstitutiones mutent, aut ædificia, aut fratres transferant, suumque officium infra sex dies in conuentibus, in alijs aũt locis infra duos dies exequantur, nisi manifesta necessitate, & communi vtilitate, aut fratrum beneplacito, aut voluntate fuerit differendum. Ordinatur aũt per generale capitulum, q visitatores hmõi non intromittant se de occultis, neque de indiscretè punitis.

Quo tempore debet visitari ordo per visitatores spirituales.

De cõditione visitatoris.

Ordo seruandus a visitatoribus.

punitis, aut correctis, neq; de correctionibus fratris discutiant, nisi hmôi correctionem, tamquam indiscretè factam fratres accusarent. Caueant etiã, ne sup criminibus, de quibus infamia non præcessit, inquirãt in particulari, antequam crimina accusentur. Procedant autem hoc modo. Primò regula legatur coram omnibus. Deinde constitutiones, vel earum particulæ notatu digniores. Postea præcipiat in virtute sanctæ obedientiæ, vt omnes, & singuli, de quibus interrogati fuerint, respondeant rectè, ac fideliter de singulis, quę norunt ipsi, vel de quibus fama est, & contra pręsentes, & contra absentes. Et accusent solum de criminibus, quæ rei euidentia, vel aperta fama probari possint. Deinde fratres dicant sigillatim culpas suas, & sic sigillatim egrediantur, & reliqui sic egressum accusent, de quibus in publico foret accusandus. Qualiter nomina accusantium non sint accusatis, aut alijs reuelanda: qualiterque accusati non debeant eorum omnia inquirere, dictum est supra capitulo septimo. Similiter & de falso accusatis: vel de crimine, de quo quis iam sufficienter correctus fuit: talis namque sustinebit pęnam talionis, illam, videlicet, quę accusato infligi debuisset, si cõuictus fuisset, vel si correctus sufficienter nõ extitisset. Accusationes verò, quæ fuerint conscribendæ certis verbis conscribantur, iuxta approbationem capituli. Fratri aũt accusato, postquam reuocatus fuerit, audientia non denegetur. Sic igitur sigillatim accusatis, & regressis pęnitentia imponatur. Iuxta hoc ordinatur, & statuitur ꝙ visitatores nõ possint excõmunicare, neq; suspendere, neq; interdicere, neq; custodes, neque guardianos ab officio absoluere, neque ad monasteria, vt ea visitent, accedere, nisi super his à generali ministro licentiam habuerint specialem. Item pęnitentiæ, quas imponunt, non põt protendi vltra annum. Teneantur aũt fratres visitatoribus suis in omnibus, q̃ *Auctoritas visitatoris.*

ad.

ad officiũ visitationis pertinet,& non in alijs, obedire. Nihil aũt coram visitatore deponatur, quod per duos alios testes nequit probari. *x* Excessus verò ministri prouincialis, & siqua inuenerint ardua, & grandia facinora, ad prouinciale capitulum reportent, in quo capitulo post electionem diffinitorum, in corrigendis excessibus cum ministro, & diffinitoribus, vnó die duntaxat, resideant, & corã illis, qui sciunt excessum, seu crimen solum corrigant, nisi tale crimen fuerit, qđ publica pęna foret corrigendum. In alijs verò capituli agẽdis non oportet interesse eos. Quicquid autem corrigendum visitator ad capitulum attulerit, deferat sub illius loci, in quo illud inuenerit, sigillo. Si quoque aliquid valde perniciosum, quod minister, vel diffinitores nollent corrigere, aut non possent, visitator inuenerit, illud sub sigillo ipsius, & ministri per discretum prouinciæ ad capitulum generale transmittatur. Et si minister, vel capitulum prouinciale id transmittere nollent, solus visitator transmittat. *y* Ad extirpationem malorum pullulantium in dies, ne succrescant, iniungitur visitatoribus, vt sicubi inuenerint sumptus magnos & inutiles ædificiorum, aut vestium, discursuum, clausuræ, proprietatis, aut æquitationum, aut aliarum relaxationum regularis disciplinæ, ac generalium statutorum, tam in ministros, quàm in prouincias, capitulo generali, & interuisitandum, ipsi generali accusare teneantur, vt puta & si præsentes constitutiones obseruã tur, pariter & si reformatio fiat. Et si quid omittitur, an illud sit culpa Custodum, Guardianorum, & aliorum prælatorum, vel ipsius ministri. Ita quòd Generalis plenam habeat notitiam, & qualitatem omnium fratrum. Horum aũt visitatorum informatione Generalis prouideat taliter infra triennium, vt Ministri, Custodes, & Guardiani sint, qui regulari vitæ faueant, & cum affectu inquirant. Et ipse Generalis supplicat pro hmői reformatione in omnibus locis, vbi capitula prouincia-

Quomodo corrigendus minister a visitatore.

De quibus debet dicere generali ministro visitator

lia, sine aliquo reformationis delectu, præsidentes instituissent, cum insufficientium amotione, & proborũ frũm substitutione, in qua reformatione plenariam sibi volumus auctoritatẽ inesse, & quibus sibi visum fuerit. Simili modo per obedientiam obligãtur eidem capitulo statum prouinciarum, siue bonus, siue malus sit, exponere, & declarare. *a* Si quis aũt visitator obediẽtiæ, & veritatis contemptor amore, vel odio, dissimulatione, vel palliatione, hmôi statum mẽdaciter nunciasse probetur, inhabilis ad cuncta nostri ordinis officia, p generale capitulũ, cum mendacij, & inobediẽtiæ nota, reddatur. Prouinciarum tñ statũ, & suam de tali statu intentionem, non audeant, neque verbo, neque scripto ipsi prouinciæ, aut capitulo prouinciali exprimere. Neque minister, aut prouincia super eiusmodi re præsumat ab eo testimoniũ petere. *b* Ordinatur insuper vt visitatoribus, tam in eundo, quam in redeũdo de vestimento, & expensis per prouinciam, à qua mittuntur, prouideatur. Et nihil à prouincijs, quas visitant extorqueãt. Quod si fecerint, generali capitulo accusentur. *c* Teneantur denique visitatores, & eorũ socij per obedientiam, & sub pęna excommunicationis, crimina fratrum nescientibus non reuelare, neque illa in scriptis secum portent, sed impositis pęnitentijs, oĩa, quæ fuerant conscripta, coram omnibus publicè destruantur, nisi in capitulo cognoscenda essent. *d* Excessus aũt visitatoris per capitulum prouinciale examinati, ad generale capitulum transmittantur, ita tñ quòd si visitator in prouincia fuerit, prius intimet ei, si verò absens, lřis ipsum certiorem reddant, vt sciat se de obiectionibus sibi factis excusare. ꝙ si non se excusauerit, tanquã nocens (& si innocens esset) puniatur. *e* Præterea ordinatur peculiariter, ꝙ alma domus Parisina immediatè quo ad oĩa ad generalem spectet, instituat ibi commissarium annuatim, vel ad maiorem terminum, si visũ fuerit. Si aũt vir grauis, & studentibus fauens, & qui p maiori

Pęna visitatorum pro eorum culpa.

Quomodo sit prouidẽdum visitatoribus

Excessus visitatorum ad capitulũ generale.

maiori parte temporis ibi moram faciat, & prouideat de reparatione conuentus,& tectorũ,quæ (vt dicitur) ruinam minantur. Et per specialem visitatorem, á generali ministro ad hoc trãsmissum, quotãnis visitetur. Qui si inuenerit aliquem de studio cũ assensu ministri prouinciæ insolentem, possit eum remittere ad prouinciam suam, hoc sit vniuersale de his, qui no vacant literis,& terminum moræ suæ præterierint, & hoc cum literis testimonialibus. Statuta insuper illius conuentus, præsertim ea, quæ sunt in fauorem studentium, & honestatis, faciat medullitus reuereri. *f* Statuitur denique, vt sacer Assisinas conuentus sit sub prouinciali ministro. Attamen visitatio eius generali ministro reseruetur. Similiter visitatio monasterij sanctæ Claræ Neapolitanæ,& Montiscelli, ac montis dñi Florentiæ, & omnia alia monasteria conuentus, & loca reformata, vel reformanda in prouincijs deprauatis, & has reformationes non seruantibus, nisi illius prouinciæ minister regularis vitæ censeretur, cui generalis minister visitationis officium demandare valeat. De visitatione monialium in subsequenti capitulo ponetur. *g* Conuentus quoque loci, vbi erit Romana curia, vbi procurator sui officij causa moram traheret, per specialem visitatorẽ, a generali ministro missum, annis singulis priuatè,& publicè visitetur. Et ad visitationem hmõi conuocentur omnes fratres nostri, qui in dicta curia quocumque titulo moram trahunt, etiam si fuerint capellani apostolici, vel cardinalium, vel quorumcũque alio rum, omnes etiam ordinarij pęnitentiarij, & de eorum vita fiat diligens,& solers discussio, & subiiciantur (vt iustitia exigit) ecclesiasticæ disciplinæ. Veluti Gregorius, cuius bulla habetur Ianuæ, statuit, & vt etiam habetur in mari magno. Et si non fuerint vocati, teneantur sub pęna excommunicationis latæ sententiæ,& priuationis gratiæ singulis annis proprijs se prælatis ordinis prę sentare,& suas exẽptiones,& licentias ostẽtare.

De visitatione conuentus parisini.

Quis sit visitator conuentus Assisii, ac monasterij

Conuentus, vbi fuerit Ro. curia, specialiter visitetur.

Qui

Qui si se alieno fauore tutentur, & resistant: eorum scelera defensoribus exponantur, hi sæpè ordinē infami vita deturpant. In ipso dicto conuentu, per generalem ministrum frēs diuersarum nationum ponātur, qui prælatis suarum nationum, & alijs personis notabilibus, ad Romanam curiam venientibus, seruire valeant, qñ & sicut secundum Deum ipsi procuratori ordinis videbitur decens esse. Possit etiam generalis intraturus prouinciam aliquam, solennium cōuentuum, & monasteriorū visitationem sibi reseruare. *b* Eodē modo ad sacrum cōuentum sancti Francisci Assisij, de oī prouincia vnus mittatur boni exempli, ac scientia, & vitæ sanctimonia conspicuus, qui post triennium, si laudabiliter in eo se gesserit, & cū honore officij custodiatus suę custodię vl alterius officij primò emergētis suscipiatur, & illis tñ missis de vestitu tñ à propria prouideatur prouincia, vt facilius sacer ille cōuentus onera sufferat. Nam solus ille conuentus in maiori debet esse precio, q̃ tres simul ꝓuinciæ. *i* Teneatur ēt generalis oēs prouincias ordinis infra decē, vel duodecim annos visitare Datiæ, Hiberniæ, Greciæ, Terræ sanctæ dūtaxat exceptis, eo ordine, qui sibi expeditior apparebit. Et infra decennium ad semel visitatam non redeat, nisi trāsitus cā, vel aliquis casus arduus ibi emerserit, vel reformare opus fuerit, præsertim si per frēs illius prouinciæ fuerit accersitus, & generali visum fuerit, ne animarum profectus aliquatenus negligatē. Qua visitata, intermissum visitandi ordinem resumat. Et vbi prædecessor dimiserit, ibi eandem visitationem debeat inchoare successor. Si vero eundem generalē ministrum contingeret legitimè impediri, ꝙ personaliter visitare non posset, tunc per alium, vel per alios idoneos dicti ordinis fratres, hmōi officium exequatur, de consilio generalis capituli, vel aliquorū ordinis discretorum. Et vbi inueniret periculum, & resistentiam, possit ad secularium fauorem cōfugere. *k*

Qui sunt in sacro conuentu Assisii mā suri.

Quo tempore generalis debet visitare, & quot prouincias.

Qui habent paruas prouincias quã do debent visitare.

Singuli quoque ministri singulis annis, qui præsunt paruis prouincijs: & qui magnis, secundo, vel tertio quoque anno publicè, & priuatè visitent: & in hac q̃ intendimus, reformatione totiens quotiens erit opportunum. Quòd si, rationabili causa cessante, non fecerint, eos Benedictus duodecimus à suis vult officijs absolui. *l* Et tales in visitando modum, vt supra dictum est, congruum est teneri, nisi ꝙ maior inest ministris auctoritas. Nã lecta regula, & constitutionũ potiori parte primò in publicum fratres per obedientiã moneantur, si regula, & constitutiones, quas exposuit seruentur. Et omnium dicta, siue laudis, siue obbrobrij, colligantur. Examinent etiam sigillatim. Visitẽtur omnes officinæ conuentus, sacrarium, altaria, & ad ea spectantia, hospitium, infirmaria, horti, cellæ fratrum seorsum, vnde omnia vana, & prohibita abstrahantur, & auctores corrigantur, vt sunt arma, aleę, chartæ, diploides, brachatę, caligæ, & hmôi. Sit ęqua supellectilium portio. Considerentur horrea, penaria, pauimenta, tecta, ac parietes: si guardianorum incuria, & ineptitudine pereant. Visitentur procuratores, magistri nouitiorum, & alij officiales. Et si iuuenes orationi, & lectioni vacant. Similiter prouideãt de discursu tollendo, & de alijs quibuscunque. In studijs, si alternatim prædicant, si student, si bene viuunt: aliter eijciant. Prohibeant de cætero fratres extra ordinem morari. Si qui sunt dediti venationi, vel aucupationi, cum detrimento Ecclesiæ, vel conuentus, si moniti non desistunt, eijciantur ad alios conuentus. Interea sint portæ conuentus clausę, nec aliquis secularis admittatur in conuentum, nec aliquis sine ministri licentia exire, vel cũ secularibus loqui eo tp̃e audeat. Porrò fiat communis culpa. Dentur pęnitẽtię secundum inuenta delicta. Et in criminalibus procedatur, vt supra. Fiat communis absolutio. Videantur omnia registra, ac libri, & alia vt hactenus cõsue

Ordo visitandi.

tum

tum est. Et omnia vsui fratrũ applicata in scriptis ipsi ministro præsententur. Qui vt opportunum videbitur eis proportionabiliter ea demum assignabit. Et si ali quis integrè non detexerit oĩa, quæ habet, vt dictum est, tanquã proprietarius corrigatur, & oĩa perdat, & necessitatibus fratrum confiscentur. & si iterũ taliter deprehendatur, ad aliam prouinciam transferatur. *m* Quando autem quis super aliquo delicto deponit, testimonium trium personarũ super eodẽ crimine suscipiatur, sicut ex parte supra septimo capitulo dictũ est. Qñ ergo quis secretè quippiã deponit, cõpellendus est illud coram duobus, vel tribus fratribus discretis, & bonæ famæ deponere, vt si probare non poterit, ipse pænam subeat, quam accusatus subiturus erat. Secus si id, quod deponit, nullius erit momenti. *n* Custodes neque publicè, neque priuatè visitare valent, nisi eis à ministris id cõcedatur. Et in omnibus prȩfatis visitationibus prȩcipuè attendatur, ꝙ fratrum aduenientium sufficiens sit hospitium, & grata, & charitatiua receptio, maximè fratrum de familia, & aliarum congregationum. Non tamen permittatur eis, ex arbitrio seorsum retinere in cõuentibus cellas, seu alia domicilia, ad quȩ pro voto veniant, & recedant, cũ hoc sit vetitum fratribus eiusdem obedientiȩ, scãdalosum & proprietatis reum, nisi cum actu prȩdicarent, & licitè. Et si quæ hactenus cameræ in conuẽtibus, tanq̃ propriȩ occuparentur ab eis, resignare per obedientiam cogantur, vel claues dimittere, vt alijs fratrib᷒ pro tempore ad vsum concedantur, ne sanctum hospitij opus ex ipsa occupatione frangatur. Si quæ expẽsæ eorum intuitu extarent, si commodè fieri potest, reficiantur, aliter generale capitulum non vult conuentum teneri, in cuius situ essent expositæ.

Custodes non visitent.

Quod fratres non ingrediãtur monasteria monacharum. Cap. XI.

PRæcipio firmiter fratribus vniuersis, ne habeant suspecta consortia, vel consilia mulierum. Et ne ingrediant̃ monasteria monacharũ præter illos, quibus à Sede Apostolica concessa est licentia specialis. Nec fiant compatres virorum, vel mulierum, ne hac occasione inter fratres vel de fratribus scandalum oriatur.

CIrca hoc vndecimum capitulum, in quo accessus ad monasteria moniliũ præcipuè vetatur, & ex consequenti suspecta consortia mulierum prohibentur, quo ad priorem particulã ponitur constitutio Martiniana, quę talis est. *o* Statuimus, & ordinamus illud esse obseruãdum, quod Nicolaus iij. in sua decre. Exijt qui seminat obseruandum mandat, videlicet, quòd fratres non ingrediantur monasteria monacharum quarũ cumque. Et ꝙ nomine monasterij intelligimus claustrũ domos, & officinas interiores, nam ad alia loca, ad quę seculares conueniuut, pñt etiam frẽs prędicationis cã, vel eleemosynæ petendæ accedere, si eis à suis superioribus pro eorum maturitate, & idoneitate fuerit concessum. Addentes, quòd si quis sine ministrorũ licẽtia, aliquod monasterium intrare præsumpserit, ipso facto carceri mancipetur. Et diligenter attendant ministri, vt moniales eis commissæ debitam clausuram seruent, tam frũm, quam secularium accessus, sub interminatione maledictionis æternæ, compescendo. *p* Item statuimus, & ordinamus, quòd nullus frũm de cætero præsumat

De ingressu monasterij.

Non fiant cõpatres uirorũ

mat fieri compater virorum, vel mulierum. Et qui compaternitatem iam contraxisset, quantum in eo est, non permittat se tali noīe nuncupari, neq; ipsi alios sic audeant nominare. Hæc Martinus. Et hoc præcipue intelligendum est de viris, & mulieribus vilis conditionis & malæ famæ. Tali enim occasione inter frēs, vel de fratribus scandalum facilè oriri posset. Secus esset de viris nobilibus, & generosis, ex quorum consortio decus & splendor religioni acquiritur. Sicut igitur ecclesia id vetat monachis, ita & regula fratribus minoribus, & vtrinque est obligatio æqualis. Item capitulum generale, vnà cum generali, ex mandato sanctissimi domini nostri Alexandri sexti, statuit & ordinat, vt decętero seruetur constitutio generalis Henrici, edita anno salutis septimo, & octuagesimo supra mille trecentos, mandato, & voluntate Vrbani sexti, quæ talis est. *q* Si quis absque licētia generalis, aut prouincialis ministri, in scriptis obtēta, ad monasteria, p̄sertim sāctæ Claræ accesserit, vel ad moniales nūcios inhonestos aut rei inhonestæ cā miserit. Si fuerit in officio, eo sit priuatus ipso facto. Et cui hæc pæna non cōpetit, expellaē de cō uentu, & prouincia cō fusibiliter, ꝙ si de aliena prouincia fuerit, ad suam cum confusione remittatur, ꝙ si minister in executione pęnarum negligens fuerit, custos, vel guardianus, vel aliquis alius pater ordinis, & discretus conuentus, vel loci teneatur, sub pęna inhabilitationis ad officia in posterum, & priuationis eorum, quæ obtinet, ipsum suis literis accusare ministro generali. Seruari tamen volumus in hoc Sixti constitutionem, inquantum non repugnat præsentibus, quæ est talis. *r* Firmiter, & penitus præcipitur omnibus fratribus, sub pęna excommunicationis, ac carceris, ac priuationis omnium actuum legitimorum, vt ad monasteria nullo pacto accedant, nec monialium ecclesias, vel crates earum, aut rotas, vel fenestras visitent quocumque colore, nec ad eas nuncios, mares, vel fęminas, seculares,

Virorum, & multorū malæ famæ.

Constitutio generalis Hērici.

Pęna accedētiū ad monasteria sine ministri licētia.

Sixti constitutio.

Fratres non accedant ad monasteria monachar ū.

res,vel religiosas mittant, pro ferendis, & referendis verbis,aut munusculis,enxenijs,seu pitantijs, sine licẽtia prouincialis ministri. Puniantur etiam eadem pęna parantes,vel parari faciẽtes fercula, & omne aliud decoctionis genus,vt inde ad conuentum deferantur,nisi tempore visitationis, vel in aduentu prælatorum. *s*

Soli capellano accessus ad monasteria conceditur.

Soli autem capellano,cum socio honesto,liceat præfatas moniales visitare, vt audiat earum confessiones, & seruentur ad earum regimen ea, quæ in regula pauperum dominarum continentur, sub præfatis pęnis. *t*

Seruetur ea, quæ in regula earum continentur.

Socius capellani non loquatur cum monialibus.

Socio,aut capellano, dum capellanus confessiones audit,loquela monialium penitus sit interdicta. Sint circumspecti capellani cum socio, & caueant se a frequẽti monialium visitatione,sine necessitate. Nec quicquã capellanus, aut eius socius, pro fratribus monialibus referant,vt ambasiatas,munuscula,& eiusmodi,sub pęnis,vt supra notatis. *u* Item præsens Alexandri præfati statutum,quo vult tm̃ ministros,visitatores,& alios, quos regula monialium acceptat,seruari volumus. *x*

Alexãdri statutum.

Quando ministri concedere possunt licentiam ad monasteria accedẽdi, & quibus.

Ministri autem non possint eidem fratri licenciã accedendi concedere,nisi vrgente necessitate,& accedente rationabili causa,& honesta. Super quibus eorum conscientiam oneramus, & de scandalis protestamur sibi imputandis,ac ipsis puniẽdis,& patribus prouectis annorum,ad minus quadragintasex, aut magistris, & bachalarijs, siue prædicatoribus dignis, & honestæ conuersationis,qui verbo,opere,& exẽplo, ac salutaribus documentis, alijsque spiritualibus, & temporalibus patrocinijs,quibus clausæ admodum vacant, possint sine suspicione prodesse. Iunioribus autem, hoc est quadraginta,& sex annos non attingẽtibus, & qui nõ fuerint in dignitatibus prædictis constituti nullo modo licentiam prouinciales ministri,absque consensu in scriptis generalis ministri, posthac, sub eadem pęna,concedere possint. *y* Ordinatur item,ac statuitur,quòd nullus eligatur visitator monialium, nisi fuerit vir matu

rus

rus, in moribus comprobatus, cōuersationis honestæ, & nulla infamia notatus, ætatis ad minus quadraginta octo annorum. Nec tñ etiã ipsi pro libito possint accedere ad monasteria: sed solũ causa correctionis, vel alicuius causæ honestæ, & legitimę. *a* Neque cũ ipsi visitãt, intrent ad interiora: nisi opus fuerit interiora domus, ad modicũ spaciũ, cũ capellano, & alio seniore publicè videre. Et tũc diligẽter prospiciant clausuram sororum, & alia loca. Secus non audeant introire sine licentia ministri in scriptis obtenta. *b* Et secundum constitutionem Henrici, fiat visitatio secreta apud crates, stante visitatore ad extra. Sup̃ quo minister aduertat. Eiusmodi legi subiaceant guardiani monasteriorum, ac etiam capellani, exceptis casibus in earum regula contenti. *c* Ordinatur quoque, ad extirpendam quorundam insolentiam, vt nullus iactãter, vel quocunque consensu, quo in iudicio probari possit, audeat se deuotum alicuius monialis, vel aliquam ex illis suam deuotam, vel matrem, vel sororẽ spiritualem, seu amicitiam nominare, vel alijs verbis quibus manifestè aliqua impudicitia intelligeretur, & euidens suspicio mali oriretur, sub ea pœna, quam, incurreret, si ad monasterium sine licentia, vt prefertur accessisset. Et si moniti, in eadem persisterent dementia, habeantur infames, & ad oĩa ordinis officia inhabiles, & de tali expellantur prouincia. *d* Eidem pęnę subiaceant publici concubinarij. *e* Caueant aũt prelati, ne fraudulenter sub velamine diuina, vel alia celebrandi, iuuenes ad monasteria transmittant. Si tñ oporteret multos simul mittere, nec opportunè alij adessent, transmitti poterunt, dũmodo inuicẽ vadãt, stent, & redeant, nec ibi colloquantur, sine aliquo maturę ætatis socio. Si quoque capellanum, aut confessorem monialium abesse, aut egrotum esse accideret, loco illius vir maturus, ętatis iam dictę, si haberi possit subrogetur. Ex quibus patet capellannm, vel confessorem

Quis debet esse visitator monialium, & qualis, et cuius ætatis.

Cum uisitant visitatores, nõ intrent interiora monasteriorum, nisi in casu.

Vbi fienda sit visitatio.

Nullus sibi deuotã ascribat vel nominet.

Pęna concubinariorum.

Pro diuinis celebrãdis nõ mittantur iuuenes ad monasteria, nisi inuicem vadant.

Aetas capellani, & cõfessoris monialium.

ſorem monialium eiuſdem ętatis oportere eſſe, cuius, & viſitatorem, & illos, quibus poteſt acceſſus concedi. Eandem quoque pœnam capellani, & confeſſores incurrant, ſi aliquem ad colloquia monialium, ſine licentia, vt dictum eſt, in ſcriptis obtenta, admiſerint. Similiter ſi eos in domicilijs ſuſceperint. Et ſi hoſpitibus aduentantibus non poſſent reſiſtere, ſub eadem pœna teneantur dictam inſolentiam miniſtro intimare. Ad idem teneantur, ſi viderint ſuſpectã ſecularium familiaritatem. *f* Si quoque compertum fuerit capellanum, aut guardianum hmõi malorum mediatorem eſſe ferendo, & referrendo literas, & hmõi, ſiue ad fratres, ſiue ad ſeculares, eandẽ pęnam luant, quam & illi, qui talia eorum medio facere procurant, luerent. *g* Et quicunque aliquod manifeſtum ſcandalum in aliquo monaſterio perpetrauerit, vel ſecretum alijs, quam prælatis, propalauerit, maximè, ſi inde ſcandalum venit, pęna exilij puniatur. neque poſſit ad illum locum reduci, ſine generalis miniſtri licentia. *h* Teneãtur aũt miniſtri eiuſmodi ſcãdala per prouinciarum diſcretos ad generale capitulum facere deferri, & acrius puniant ſcandala ſecularibus reuelantes, quã ipſos ſcandalorum auctores. *i* Et ſi in futura reformatione monaſteriorum, inuentũ fuerit aliquod monaſterium, ita deprauatum & corruptum, vt præcedente trina admonitione, & minis, ac pænitentijs illatis, nullum emendationis ſignum appareat, nullaque ſit vltra reformationis ſpes, maximè, ſi hoc fuerit notorium, & in maximum vicinorum, ac totius ciuitatis ſcandalum. Similiter ſi viſitator non poſſet eas punire, aliquorum potentum impeditus fauore, & omnes ſimul, tam antiquę, qua iuuenculæ reformationem fugiant, poſt latam ſententiam ad alia monaſteria tranſmittantur, & eiuſdem ordinis aliæ bonæ famæ introducantur. Et miniſtri, ſub pęna ſuſpentionis ab officio, hoc facere teneantut. *k* Mãdat

Capellani nõ ſint mediatores ad monialiũ colloquia

Pęna ſcandalum in monaſterio perpetrantium.

Puniantur acriter ſecularibus ſcandala monialium reuelantes.

quoq;

quoque generale capitulum cum ipso generali ministro, vt constitutio Benedicti duodecimi, de monialibus obseruetur, nisi aliter ordinatum post ipsum cõstaret. Quæ Constitutio sic ait: Insuper quia decet Christi famulas, & ancillas, quæ mũdanis contemptis illecebris, aduersus principes tenebrarum, & contra spirituales nequitias pugnaturę se per professionis votum, disciplinis regularibus astrinxerint, in agone pręsentis militiæ, sic per rectum iter obseruantiæ regularis incedere, vt perfectam, & cordis, & corporis puritatem, consummato cursu mundialis certaminis, supernæ vocationis brauium consequi mereantur. Nos statui monialiũ, si quæ sunt sub cura, & regimine ordinis minorum, vel erunt in futurum, siue minorissarum sanctæ Claræ, seu sancti Damiani ordinum, vocabulis nuncupentur, paternæ solicitudinis studio prouidere volentes, auctoritate præsentium ordinamus, quòd in singulis monasterijs earundẽ, per prouinciales ministros eiusdem ordinis minorum, de consensu abbatissarũ, conuentuum, seu maioris partis earundem, auctoritate Apostolica, certus monialiũ numerus statuatur, iuxta monasteriorum ipsorum suppetentiam obuentionum, & etiam facultatum, ita quòd ex ipsis congruè valeant sustentari, quòdque vltra dictum numerum nulla in eis possit recipi, nisi de apostolicæ sedis auctoritate, seu licentia speciali, vel nisi adeò ipsorum monasteriorum facultates, seu obuentiones excrescerent, ꝙ pluribus possent sufficere competenter. Sed etiam tũc talis excrescentia referatur capitulo generali dictorum fratrum, in quo habeat ordinari, ꝙ personę ex his facultatibus, seu obuentionibus excrescentibus, vltra dictum statutum numerum, sustentari valeant, & tunc si alicuius, vel aliquorum receptio fuerit facienda, fieri nequeat, nisi de ministri generalis, vel prouincialis licentia speciali, quibus districtè præcipimus, vt antequã hmõi concedant licen-

Incorrigibiles moniales ad alia monasteria transmittantur.

Constitutio Benedicti.

Sit certus monialiũ numerus, & determinatus.

tiam, diligenter prouideant, ne aliqua pactio illicita, seu prauitas symoniaca intercedat. Si vero cõtingat aliquid gratis offerri monasterio ab ingredientis parentibus, vel amicis eius, vel alterius monialis, vel pensiones, seu redditus alicui moniali, vel quodcũque aliud dari, vel legari, per abbatissam ipsius recipiatur, & in vsus cões conuertatur, & necessitatibus eius, cuius contẽplatione oblatũ, datũ, legatũ fuerit, fauorabilius subueniatur. *m* Caueant insuꝑ prælati, generalis, & prouincialis ministri, ne pro cõcedenda licentia ad recipiendum sororem aliquã, occasione ipsius licentiæ, vel quouis alio colore, vel figmento quæsito, aliquid à quacunque persona, vel ꝑsonis, per se, vel per alium, ante, vel post ipsam licentiam, recipere præsumant, seu recipi à quibuscunq; personis alijs dicti ordinis, vel locorum ipsius, faciant, vel procurent, aut, quantum in eis fuerit, fieri permittant, etiã prætextu cuiuscũq; consuetudinis, quam reputamus potius corruptelam. Si vero fecerint, ipso facto sentẽtiam excõmunicationis incurrant, a qua nequeant, nisi per summum pontificem præterq̃ in mortis articulo, absolui, nec cõmunionis beneficium obtinere. Et si legitimè conuicti fuerint, ab eorum ministerjis, & officijs perpetuò deponantur. *n* Preterea ordinamus ꝙ tam abbatissæ, q̃ aliæ, seu alij, qui bona, obuentiones dictorum monasteriorum administrabunt, colligent, recipient, aut expendent, teneant singulis ãnnis coram generali, vel prouinciali ministro, seu visitatore, & cæteris monialibus ipsorum monasteriorum ꝓuidis, & discretis ad hoc per conuentus monasteriorum ipsorum electis, de receptis & expensis, aut de his quæ eis, vel per eas debentur, & de statu, in quo monasteria erant, plenam, & fidelem reddere rationem. *o* Ordinamus etiã, ꝙ deinceps in singulis monasterijs, siue locis ipsarum, in nouitate abbatissæ, infra duos menses, postq̃ pacificam possessionem bonorum monasterij

Symonia non interueniat in receptione monialis.

Prælati nihil recipiant pro receptione alicuius.

ſterij habuerit, in pręſentia generalis, vel prouincialis miniſtri, ſeu viſitatoris ipſius monaſterij, ſex diſcretarum monialium eiuſdem, de omnibus bonis ipſius, monaſterij mobilibus, & non mobilibus, ſeſeque mouentibus, in quibuſcunque conſiſtant, faciant inuentaria, ſeu regiſtra cōſimilia duplicata, ſigillis abbatiſſæ, & conuentus ſigillata, in quibus inter omnia contineaṫ, quot extent, vel deficiant alimenta, & qualiā & quanta blada, vina, & cætera victualia, & q̃, quot & a quibus debetur eiſdem, ſub quibus obligationib⁹ debet, vel debetur ei, & quæ, & quot vaſa, ſiue ornamenta, & ſupellectilia, & ſimilia, vbi fuerint. Et ſi abbatiſſa in bono ſtatu receperit monaſterium, ipſumque poſtea ad malum ſtatum reduxerit, bona ipſius debitis obligando indebitè, vel dilapidando, ſeu alienādo, à miniſtratione abbatiæ amoueaṫ omnino, & alias debitè puniaṫ. *p* Prædicta aūt inuentaria, ſeu regiſtra plenè, & integraliter in capitulo ipſius monaſterij, exiſtentibus ſororibus eiuſdem conuentus, ad hoc ſpecialiter cōgregatis, legant, & vulgarizentur. Quibus ſic lectis, vnū penes abbatiſſam remaneat, & aliud penes conuentum, & tranſcriptum ipſius penes generalem, aut prouincialem miniſtrum. *q* Cæterum cū vniuerſæ, & ſingulæ dictorum ordinum moniales, ſecundum earum regulas, & conſtitutiones felicis recordationis Bonifacij Papę octaui, prędeceſſoris noſtri, ſuper hoc editas, ſub perpetua in ſuis monaſterijs debeant manere clauſura, & in nonnullis monaſterijs monialium prędictarum id, ſicut accepimus non vſquequaque obſeruetur, volentes conſtitutionem prædicta inuiolabiliter obſeruari, diſtricte pręcipimus miniſtris, ac viſitatoribus abbatiſſis, & quibuſcunque alijs, ad quos, vel ad quas pertinuerit, vt clauſuram hmōi diligenter teneri faciant, & ſeruari, ita ꝙ nulli earum tacitè, vel expreſsè conceſſa ſit, vel concedi valeat quacūq; rōne, vel cā, clauſuram hmōi deinceps egrediendi, facultas:

Omniū bonorum monaſteriorum ratio quotānis reddatur.

Fiant omniū monaſteriorū bonorum regiſtra.

Penes quos regiſtra remanere debent.

Sint ꝑpetua clauſura moniales.

nisi forte cā plantandi, vel ædificandi eandem religionem ad locum aliquem transmittantur, vel tanto morbo earum aliquam, & tali fortè euidenter laborare constaret, q̃ non posset cum alijs, absque periculo, vel scandalo, cōmorari. r Silr̃ nulli regulari, aut seculari, vel laicę personę cuiuscūq; præeminentiæ, cōditionis, status, aut dignitatis extiterit, ingressus pateat ad easdem, sine Apostolicæ sedis licentia speciali. Exceptis solūmodo personis illis, quibus in certis casibus, per prędictorum prędecessorum nostrorum ordinationes, & earundem monasteriorum regulas, noscitur esse permissum. Eisdem quoque ministris custodibus, & guardianis districtius, tenore p̄ntiū, duximus iniungendum, vt fratres dicti ordinis sibi subditos arcere studeant ab accessu ad monasteria monialiū quarumcūq; iuxta regulam Beati Francisci, & Apl̃ica, ac ipsorum fratrum ord. instituta, pęnas in dictis statutis prouidè ordinatas, transgressoribus infligendo. Quāuis aūt in regula dictarum monialium sanctæ Claræ sequens clausula sit inserta: videlicet. Possint aūt in singul' monasterijs aliqua, licet paucæ noīe subseruitialium, seu sororum ad hmōi professionis obseruantiā astringi, pręterq̃ articulū de clausura. ſ Nos tñ honestati, & famę, tā ipsarū monialiū scē Clarę, q̃ minorissarū & sancti Damiani p̄dictarū, in hac parte prouidere volentes: ordinatione p̄nti, perpetuò valitura, districtè præcipimus. q̃ hmōi seruitiales, seu sorores ad obseruātiā professionis astrictæ, & quæ de cætero astringentur, quemadmodū & cæteræ moniales, debeāt sub perpetua clausura manere. t Possint tñ singula monasteria monialiū habere aliquas paucas mulieres moribus, & ætate maturas, prouidas, & honestas, in seculari, tñ honesto, habitu incedētes: quæ dictā clausurā nullatenus ingredi permittātur; sed negocia monasteroriū, ac necessitates monialiū, prout eis cōmissum fuerit, exterius peragant, & procurent. Porrò si abbatissa contra præ-

Quando licet moniali exire clausurā.

Nulli liceat ingredi monasteria monialium.

Quibus ingrediendi facultas concēditur.

Subseruitiales etiam ipsi clausurę astrīgantur.

Ancillę laicæ ingredi nō debent.

missa clausurā exire præsumpserit, vel ad exeundū aliquā licentiauerit monialem, remoueatur á regimine, de fratrū discretorum consilio, per ministrū. Moniales vero dictā exeuntes clausuram in casibus nō permissis: ipso facto sint inhabiles ad quæcūq; officia, in eorū ordine obtinēda: & nihilominus subdantur pœnis illis, quæ ꝓ grauioribus culpis in ipso ordine cōsueuerunt imponi. *u* Ad hoc districtè inhibemus ne dictorū ordinum moniales in earum dormitorijs cellas habeant. Si quas vero hñt: omnino destrui præcipimus, & mādamus per ministros, seu visitatores in prima visitatione, quā impendent in monasterijs earum. Contradictores aūt, si qui, aut si quæ fuerint, aut dantes in hoc auxiliū, vel fauorē, auctoritate apostolica, per censurā ecclesiasticā cōpescendo. *x* Et subdit idē Benedictus infra: Volumus, & ordinamus, ꝙ singuli ministri prouinciales, in singulis suis prouincijs, singulis cōuentibus monialium prædictarū, quæ sub cura, seu regimine dictorū consistunt: inquantum eas tangere, vel respicere dignoscuntur, infra duorū mensium spacium, post publicationē huiusmodi statutorū, sub eorū, & diffinitorū sigillis, singulas copias statutorum præsentium debeāt assignare, easq; singulis conuentibus legi, & vulgarizari faciant, & exponi: & sub pœnis in eis cōtentis, districtè mandari: vt illa deinceps debeāt inuiolabiliter obseruare. Hęc Benedictus. Cōcludit itaq; iuxta ipsius Benedicti statuta, vt nullus, ēt abbatissæ affinis, aut aliquis, vel aliqua cuiuscūq; gradus, aut tituli extiterit, ad interiora admittatur. Et si abbatissa cōtra fecerit: ab officio, ipso facto, priuata intelligatur. *y* Nec puellæ seculares pro instructione vllo pacto ī interioribus monasterijs teneantur: nisi habitum ipsa puella in ipso sumat ingressu. *a* Et nihilominus, secundum iura cōmunia, oēs sic intrantes sunt excōmunicati: neq; pñt absolui, nisi à summo pontifice. Nec protector, vel generalis minister, nec prouincialis, scdm constitutionem

Non sint cellę in dormitorijs monialiū.

Assignentur copię cōstitutionū monialibus.

Summa cōm. Bened.

Puellæ in monasterijs erudiendæ non teneantur.

Solus pōtifex absoluere potest intrātes monasteria.

Eugenij, & Pij secundi, talem intrandi facultatem facere pñt: nisi à pontifice aliud haberent: Quāuis Generalis soleat ex consuetudine habere à Papa viuæ vocis oraculo: Conceditur tñ præsenti generali ministro à sanctissimo dño nostro Alexādro sexto, viuæ vocis oraculo, auctoritas monasteria, sub cura fratrū minorum existentia, ingredientes, absoluendi. *b* Declarat præterea generale capitulum nullum monasterium sanctæ Claræ in statu salutis esse, vbi moniales quadā cōsuetudine ingrediuntur, & egrediuntur, quacunq; de causa id fecerint: præter illam, quæ in earum regula specificatur. Quamobrem mandatur vniuersis ministris, & visitatoribus, vt nulli exeundi licentiam præsumant cōcedere: nisi in quantum earum regula patitur, & sua se extēdit auctoritas. *c* Si vero bona monasterij notabile, ac manifestū paterentur detrimentū: tunc aliquæ ex senioribus, & prouectioribus poterūt illuc, cum ministri generalis licētia, accedere: dūmodo si prope fuerit locus ibi nō pernoctent: id ei hic auctoritate apostolica petimus concedi. Oculus.n. dñi impinguat possessionē. Sit solus generalis minister, etiā in alijs casibus, quā expressis, & quā in constitutionibus Benedicti positis egrediendi licentiam, si ei rōnabiliter videbitur, poterit cōcedere. Et si moniales latiori mō viuere vellent, recurrant ad sedem apostolicā. Statuitur deinde, & ordinatur, iuxta Benedicti instituta: q̃ si abbatissa ꝓpria auctoritate egressa fuerit, vel egrediēdi licētiam concesserit: ab ipso regimine, discretorū cōsilio, per ministrum remoueatur. Et sic exeuntes sint inhabiles ad officia: & grauiter puniantur. *d* Ordinatur deniq;, vt oēs moniales, iuxta qđ regula præcipit, in vno loco cōi dormiant: vt dictū est supra, per Bñdicti constitutiones. Et ille locus sit latus: clausus tñ. Et si quæ tanquā contumaces, sic seorsum dormire præsumerēt: earū cameræ per ministros diruantur: quæ nullo mō ꝑ regulam cōceduntur: ne præbeant eis occasionē ruinæ.

Non sunt in statu salutis moniales pro arbitrio egredientes, & ingredientes.

Quando possunt visitare prædia sua.

Omnes in loco communi, & clauso dormiant.

Et si

Et si ministri circa hoc fuerint negligentes: ad eiusmodi officia inepti, & insufficientes iudicentur. *e* Praeterea mandatur, sub poena interdicti, ꝙ oēs moniales viuant in cōi: neq; de caetero redditus monasteriorū inter sorores diuidantur. Nec habeant aliquid propriū in particulari, quo ad dñium, non quo ad vsum. Et illū vsum habeāt cum licentia suorū superiorum ministri, videlicet, & abbatissae. *f* Mandatur insuper ministris, sub pęna priuationis curę illius monasterij: vt ordinēt, sub pęna priuationis veli, & alijs poenis, & censuris: ꝙ nulla monialis alloqui vllā personā secularem possit, etiam de suis consanguineis, sine pñtia abbatissae, aut alicuius monialis prouectę, & bonae famae, & ad id officium deputatę. *g* Et nullū offiñ, qđ sine exteriori colloquio, ac visu exerceri nō pōt, iuueni, citra trigesimū annū, tradatur: sub graui poena. Et si abbatissa in hoc fuerit negligēs reperta, in prima visitatione ab officio absoluatur. *h* Mandatur item ministris, sub iam dicta poena, vt auferant à monialibus oēm ornatum i decētem vestimētorū, & aliarū rerum: & earum vestes reducant ad vniformē colorē griseum, & formam. Quae vestes circa collum sint clausae: ita ꝙ nulla indecentia appareat. Et hab̄eāt manicas latas, vt antiqua religionis consuetudo, & honestas expostulant. Et si qua pectore nudo, & capillis prolixis, & sparsis, aut aliquibus fucata coloribus, seu vnctionibus incesserit: & admonita non abstinuerit· per tres menses velo, & ab accessu ad crates, per idem tp̄s priuetur. Et nisi penitus se emēdauerit: in pristinū statum non restituatur. *i* Tp̄e visitationis cum nulla fiat colloquium, nisi ꝙ duae, vel tres assistant. Si alicui puellae in monasterio erudiendae, licentia à sede apostolica cōcessa esset: non admittatur nihilominus, sine licētia ministri prouincialis: nisi apostolica sedes iuberet ei pro libito suo ingressum concedere, sine superiorum licentia. *k* Preterea nulla de caetero ad ordinē, aut ad professionē, sub poena excōicationis,

Sit cōis omnibus mensa, et victus.

Sola monialis cum alia sola persona loqui nō presumat.

Iuuenis officia, conuersationem requirentia, non exerceat.

Qualitas vestimentorum monialium.

Dum fit visitatio, nullum fit cū aliquo colloquium.

Nō admittātur ad ord. seu professionem,

ſine prælati licentia.

tionis,ſine miniſtri licentia in ſcriptis,recipiatur. Ita habetur ex earum conſtitutionibus. Et determinetur à viſitatore certus numerus recipiendarum,iuxta reddituum qualitatẽ.vt ſupra.

Pęna conuerſantium cum ſecularibus.

l Deniq; quęcunq, fuerit deprehenſa cũ aliquo ſeculari conuerſari: & tertiò admonita non ſe emendauerit:ad aliud monaſterium trãſferatur.aut velo,& colloquio per annũ priuetur:& carceri mancipetur.

Sit carceris locus etiam apud moniales.

m Præterea mandatur abbatiſſæ,ſub pœna priuationis officij ſui: vt infra duos menſes à ſua inſtitutione,debeat ordinare in monaſterio locũ carceris,cum alijs neceſſarijs: puta ſacco,ad dandas diſciplinas,& huiuſmodi.

Sit locus cõis ad annuos redditus reponendos.

n Item habeatur locus cõis, in quo reponantur oẽs introitus,vel redditus: cum duabus clauibus diuerſis:quæ conſignentur duabus monialibus: de quarum mala concordia nulla poſſit oriri ſuſpicio.Vel vnã teneat abbatiſſa:alteram conuentus cõſignet vni non ſuſpectæ. Similiter libri, in quibus ſcribuntur eiuſmodi redditus,ibidem reponantur:ac etiã expenſæ maiores,& cętera monaſterij bona.

Abijciantur canes magni.

o Inhibetur quoq; monialibus in monaſterijs canes tenere magnos: paruorũ aũt euitetur multitudo.

Sit vnicũ in monaſterijs oſtium.

p Item in monaſterijs nõ ſit,niſi vnum oſtium cum duabus clauibus: vna interiori: altera exteriori,cũ vecte. Et ſi viſitator clauſuram repererit non ſeruari,vt decet: mandet capellano,ſeu confeſſori monaſterij,aut alicui alij perſonæ probę, & honeſtæ,vt horis congruis: pręſertim noctu,ipſam portam clauſam claue exteriori teneat.Quã ẽt diligenter conſeruet,vt abſq; ſuo ſcitu, neq; ingredi,neq; egredi quiſquã poſſit. Quæ ſecundum regulã, ſit in altis cum ſcala mobili,noctuq; eleuata: vel ſaltẽ cum põte,noctu eleuato.Eadẽ cautio teneatur in oſtio horti,feneſtris,caminis, & alijs occultis ad intrandum locis. Sæpè inuenta ſunt miranda excogitata.Difficile eſt in arce munita ab hoſtibus cauere extrinſecis: ſi intra ſunt qui eos alliciant. Et ſi quando adulterina claue oſtia reſerari compertum ſit:longa catenula,per

ferratum

ferratum deducta ostium, vsq; ad locum clausum, vbi aliqua dormiat, apponatur. In talibus commoditatem non impossibilitatem tollimus. *q* Simili constitutione prohibitum sit fratribus, & secularibus dare, & illis in custodiam recipere, intra monasterij clausuram, quęcunque bona, capsas, & alia in custodiam vel depositū: cum hoc etiam sit prohibitum fratribus huiusmodi tenere. *r* Vltimò mandatur ministris, sub pęna priuationis ministeriatus, quatenus cuncta, quæ pro monasteriorū vtilitate, & honore in capitulo generali sunt ordinata, diligenter mandent executioni. Et ne in longū procedamus, faciant regulam, & constitutiones seruari, & omnem abusum pro viribus adimant. Aliter Generalis specialem faciat visitationem. *ſ* Et nunquam minister cum visitat, vltra duos socios, capellanum, & scriptorem, vel alios ducat. Generalis vero minister, sicut in earū taxatur regula, socios habeat. Nec vllo vnquā tempore, si qui fuerint suspecti, admittantur, cuiuscunque gradus fuerint, & conditionis. *t* Et iuxta Farinerij prisca statuta ordinatur, vt visitatores sanctæ Claræ, in quolibet capitulo prouinciali, renuncient per se quidem, si pręsentes fuerint, vel per literas, si absentes. Et possunt eligi ad capitulum prouinciale pro discretis. *u* Ab ipsis autem monialibus, neque visitatores, neque ministri vllo modo munuscula recipiāt, per quę prauitas symoniaca committi possit. *x* Neque alicui in monasterio liceat comedere, sed necessitate vrgente, extra monasterium fiat. *y* Teneantur telæ nigrę supra crates, nec propter quorumcumque aduenientium secularium, etiam cōsanguineorum, colloquia, nisi de licentia abbatissæ in casu amoueantur. Cætera omnia, quæ à Benedicto duodecimo ponuntur de hac materia, volumus obseruari. *a* Quoniam in altera huius capituli copulata particula regula dicit, quòd fratres nō habeant suspecta consortia mulierum. Iccirco mandat generalis minister cum toto capitulo, vt seruetur con-

Prohibetur fratribus, & Secularibus intra Monasterium dare in custodiam quæcunque.

Pęna ministrorum negligentiū circa præmissa.

Duo sint ministro comites in visitatione.

De renunciatione visitatorum.

Non sunt à monialibus munuscula acceptanda.

Nulli ī monasterio comedere liceat.

Sint telæ nigrę supra crates ferreas.

ſtitutio Farinerij à Martino quinto confirmata. Quam ipſe Martinus ita in medio promulgat. Statuimus, & ordinamus obſeruandum eſſe ſtatutum Farinerij, vbi ſic habetur: Fratres euidenter notati de conſortijs ſuſpectis, & colloquijs mulierum, quę in regula prohibẽtur, ſi admoniti, & correcti ſufficienter non ſe correxerint, neque emendauerint, ſi in officijs fuerint, ab ipſis abſoluantur. Nec taliter abſoluti, aut ſuſpenſi reſtituantur, niſi per prouinciale capitulũ. Si vero in officijs nõ fuerint, priuentur libris, & omni actu legitimo. Et quibus hæc pena non cõpetit, probationis caputio, & alijs grauioribus pęnis, pro arbitrio miniſtrorũ, puniantur. Et ipſi miniſtri ad hæc exequenda teneantur. *b* Et intelliguntur ſuſpecta conſortia mulierum, non ſolum mulierum, ſed etiam quorumcumque ſuſpectæ familiaritates. Et ſi quis (quod abſit) repertus fuerit, qui de monaſterio monialem abſtraxerit, vel aliam perſonam vndecumque, ita quòd inde poſſit oriri infamia, vltra excommunicationem, carcere, & omnibus bonis, conuentui applicandis, camera, & paternitate puniatur, & decem annos ab illo exulet conuentu. Eadem pæna tundatur, qui publicè eas tenere non formidat. Quicũque etiam frater conſuetus fuerit a ſocio ſuo fratre cũ mulieribus ſequeſtrari, de quibus iudicio prælati ſui poſſit oriri ſuſpicio. Si canonicè monitus, & correptus non ſe emendauerit, tanquam ſuſpectus de mulieribus omnibus officijs ordinis, & actibus legitimis ſit priuatus. Et ſi taliter punitus, iteratò à duobus teſtibus fide dignis conuincatur de tali ſequeſtratione, vel ſi ſequeſtrationes eiuſmodi ſuſpicionem valde violentam facerent, artetur ad veritatem rei aperiendã. Si verò vnus teſtis fide dignus de ſequeſtratione prædicta depoſuerit, & alius de lapſu carnis, artetur grauius in domo diſciplinæ. *c* Si vero quis de innominabili crimine, propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ fuerit (qđ abſit) notatus, & conuictus, perpetuo carceri mancipetur,

Conſtitutio Farinerij mulierum ſuſpectis.

Quę sint ſuſpecta conſortia mulierũ.

Pena criminis innominabilis.

tur, vbi quotidie, igne circa eum accē so, corpore denudato, disciplinatus, panem, & aquam, dumtaxat, comedens, defleat vitam suam in amaritudine, & dolore. In quo si prælati fuerint negligentes, ipso facto suis officijs sint priuati.

De euntibus inter sarracenos, & alios infideles. Cap. XII.

QVicumque fratrum diuina inspiratione voluerint ire inter sarracenos, & alios infideles, petant inde licentiam à suis ministris prouincialibus. Ministri verò nullis eundi licentiam tribuant, nisi eis, quos viderint idoneos ad mittendum. Ad hæc per obediētiam iniungo ministris, vt petant à domino Papa vnum de sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinalibus, qui sit gubernator, & protector, & corrector istius fraternitatis, vt semper subditi, & subiecti pedibus eiusdem sanctæ Ecclesiæ, stabiles in fide catholica, paupertatem, & humilitatem, & sanctum Euangelium domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promisimus, obseruemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę confirmationis infringere, vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum laterani

tertio Kalendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Octauo.

CIrca hoc duodecimum, & vltimum regulæ capitulum, in quo sunt duo perbreues articuli. Prior quidem de fratribus ad infideles commeare volentibus. Posterior de protectoris petitione, & eius in fratres potestate. De priori particula, seu articulo ita Martinus ordinat. *d* Statuimus, quòd quantum possibile est, prouideatur, & disponatur de bono regimine locorum terræ sanctæ, tam quo ad guardianos, quam quo ad alios fratres, ita quòd semper pro gubernatione illorum locorum, eligãtur in capitulis generalibus, fratres meliores, & deuotiores ordinis, qui vita, moribus, & doctrina, probati, sui bonum exemplum fidelibus, & Christifidelibus, cum quibuscunque eos conuersari oportebit, præbere possint. Preterea Benedicti duodecimi circa idem constitutio seruetur. Quæ sic ait. *e* De fratribus ad partes infidelium causa prædicationis mittendis ordinamus, quòd generalis minister nullum mittat, nisi præhabito testimonio ministri prouinciæ. Minister vero talis teneatur per obedientiam præbere testimonium fide dignum, de ipsorũ mittendorum idoneitate. Iccirco tales prius examinet de fide, & doctrina, & requirat ad hoc fratrum discretorum testimonium, & consilium, qui verax, & integrum ei prebere per obedientiam teneãtur, ita quòd nullus de aliquo errore, vel superstitionẽ, vel de mala conuersatione suspectus ad partes infidelium destinetur. Ministri autem prouinciales nulli licentiam illuc eundi, sine scitu, & licẽtia generalis ministri cõcedere possint. Idem dicitur de his, qui causa deuotionis intenderẽt. *f* De protectoris petitione, atque ipsius in ordinem potestate, & auctoritate statuitur, & ordinatur id, quod in ipsa regula beati Francisci cum declaratione, & expositio-

De regimine locorum terræ sanctæ.

Qualis sit ad partes infidelium mittendus.

De potestate protectoris.

positio-

positione Gregorij, noni; cuius bulla Ianuę habetur, cõtinetur, ad vnguem obseruetur, vt, scilicet, huius paupercule religionis misereatur, & protegat ab inimicorum insidijs, suaque sapientia oues pascuę suæ, quę ouilium discrimine iamdiu fluctuant, & iactantur, in suis priuilegijs, conuentionibus, viribus, & tranquillitate contineat; vt sedulum in humilitatis spiritu reddere valeant domino famulatum. Corrigatque, si pedibus sanctæ Romanæ ecclesiæ ceruices non flecterent, si in fide non permanerent catholica, si regulari professione pro maiori parte deficerent. Proinde ego frater Egidius Amerinus ordinis minorum minimus, ac generalis minister indignus, hunc ordinem mihi commissum, varieque distractum domino meo reuerendissimo domino Iuliano, Tituli sancti Petri ad vincula Cardinali & ad præsens protectori tutissimo: Dñoque Georgio reuerendissimo Card. Portugaleñ. & eiusdẽ ordinis viceprotectori, qui pro conseruatione religionis indefesse laborant, qua possum prece in pręsenti vniuersali reformatione, commendo, vt pro statu tanti ordinis, diuina cooperante clementia, apud summum pontificem assistant. Quibus pauper Franciscus pro terrenis cęlestia, pro temporalibus apud altissimum impetret sempiterna. g Et vt beatiùs atque expeditius, si qui sunt, vel fuerunt transgressores, spiritu mentis suæ (sicut hortatur Apostolus) renouētur, nouumq; hominem induāt: Qui secundum Deum creatus est, in iustitia, & sanctitate veritatis, & etiam recedant vetera, & noua sint omnia, placet generali ministro, vniuerso annuente capitulo, quòd quemadmodum in lauacro regenerationis & renouationis aliqua dimittitur pęna, & gratia confertur, ita omnes fratres, tã præsentes, quam absentes, de quocumque delicto manifesto, inter fratres, dumtaxat, pro quo in iudicio coartari, punirique debuissent, liberentur, quò ad pęnitētiam inferendam, si antequã accusentur, vel contra eos procedatur a ministris, hoc

Commendat generalis ordinem protectoribus.

Hortatio ad bene beatèq; viuendum.

Omnibus præterita remittuntur, modo reformationi vacent.

sibi

ſibi remitti humiliter,& coram teſtibus poſtulauerint; dummodo ſine aliorum præiudicio fiat, & cum effectu emendentur, reformenturque, taliter in primo ſimili delicto, quæ fuerant remiſſa, punienda reuiuiſcant: aliter contra eos non tollitur actio. *h* Qui autem fuerint notabiliter notorij, & talia enormia commiſerint, vt ſcandalo fuerint laicis, & veluti infames habeantur, puniãtur cum miſericordia, iuxta delicti qualitatem. Et ſi quæ extant contra eos illatæ ſententiæ, de more ſeruentur, vt ſeculares, qui cum ignominia ordinẽ execrabantur, in eodem vigere iuſtitiam cum laude intelligant. *i* Et quoniam fruſtra finis intenditur, niſi ad eum debito medio contendamus, nec benè operari ſatis ſit, niſi ſuo fiat modo, qui rem adiacentem coaptat, mandamus, & volumus, ꝙ tali in reformãdo procedat via. Miniſter generalis in proximis futuris capitulis ꝓuincialibus, ꝑ ſe, vel per ſpecialẽ cõmiſſariũ percũctet à frĩbus: pręſertim à ſenioribus, ſi qui ſint, qui eligãt regularis eſſe obſeruantię, & eis, quęcunq; illius prouinciæ conuentum reformandum poſtulauerint, cum omni, quo poſſunt fauore, atq; patrocinio, conſigent, & continuè, velut ſupra dictum eſt, teneantur prælati cõfouere tales, ac manutenere. *k* Quorũ poſtmodũ opera miniſter, & cui commiſſa fuerit reformatio, in reformando vtantur. Difficilis enim, & pene incredibilis hæc vniuerſalis ordinis eſſet reſtauratio, niſi ſapienter modeſtè, & cum longo diſponatur tꝑe. Meſſis quidẽ multa, operarij autem pauci. Illos tamen paucos, ſi ꝓdeſſe cupiunt, reformatos eſſe primò neceſſe eſt, vt potius exemplo, quo maximè ſubditi mouentur, doceãt, quam verbo. *l* Detur præterea miniſtro prouinciali probus pater ex reformatioribus illius prouinciæ, vel alterius, qui cõiunctim, vel diuiſim cõtinuè perluſtrẽt prouinciam, & bono modo humiliter, & cum charitate ad regularem vitam magis, quam minis, & ſuperbia attrãhant fratres. Et quando opus eſt (vt inquit Bernardus

Notorij puniantur, & infames.

Modus tenendus in reformãdo ordine.

Moderatè ꝓcedendum eſt in reformatione.

Comes miniſtri pro reformatione.

nardus) duros durè redarguant, malignantes coherceant, & reddant retributionē superbis. Cum varia sit hominum natura, varius debet esse regendi modus. Et sicut dictum est, semper reformatiores præsideant, & gubernent. Cum omnis deprauatio per ortum, & incrementum, vt plurimum ab ipso trahat capite: iuxta ecclesiasticum illud: Secundum iudicē populi, sic & ministri eius. *m* Subinde visitatores prælibato sequātur modo, & Generalis ordinis, vbi tota nostra consistit intentio, & est omnium summa, diligenter inuigilet, & scribat, moneat, & personaliter accedat, quādo opus est, vt insons de ouibus possit reddere rationem. Adeat principes, conueniat populos, & bonis mitiget verbis, & suo, ac suæ familiæ exemplo, & integra vita ad ordinis attrahat deuotionem, suppleatque (quod nos ex nunc approbamus) si quid aliud pro huiusce reformationis commodo, & expeditione maturandū intelliget. *n* Et vt pſentes cōstitutiones Martini quinti limitationibus concludamus, ne multos peccati laqueo inuoluamus, declaramus præuaricatores harum constitutionum ad peccatum mortale non obligari, nisi ex contemptu, seu consuetudinariè transgrederentur, vel nisi tales essent casus, vel excessus, qui diuina, seu sacrosanctæ Romanę Ecclesię lege meritò ad mortale inducerent. In alijs vero ad taxatam pęnam tantum obligari intendimus. *o* Et vbicunque in constitutionibus pęna excommunicationis imponitur, arbitrio præsidentis poterit in aliam pęnam commutari, nisi esset lata sentētia, quā solus generalis minister, si ei expedire videbitur valeat commutare. Ad quem etiam dispensare, declarare, tollere, augere, minuere in omnibus his constitutionibus solum spectet, vel ad eum (vrgente causa) cui duxerit committendum. *p* Postremò mandat, & præcipit generalis minister de consensu, & consilio omnium vocalium generalis capituli, omnibus ministris prouicialibus, vicarijs, custodibus,

Omnium summa, quę G.m. agere debeat.

Cōstitutiones hæ ad mortale nō obligāt.

G.m. potest in his Con. dispensare.

Mandatum vniuersale de obseruā

dis his consti tutionibus. bus, guardianis, & alijs quibuscunq; prælatis omnium fratrum conuentualium, præsentibus, & futuris, vt omnia, & singula superiùs posita ipsi obseruent, & ab alijs pro viribus obseruari faciant, sub pęnis, & censuris sępissimè iam commemoratis. Et sicubi eadem constitutio varie in diuersis locis descripta appareret, ibi suum robur teneat, vbi grauiori munitur pęna. *q* Nec volumus eos fratres, seu congregationes, quæ de strictiori obseruantia fuerint nuncupati, qui regulam scd'm veteres sanctiones, & alias summorũ pontificum declarationes, consectari intendunt, pro eorum sana conscientia ad has cõstitutiones astringi in his, vbi non specialiter nominantur, & in quibus illis videretur regulam, ac prisca statuta nostris præsentibus interpretationibus temperasse, vel vtcunque relaxasse. Si qua tamen in parte dispensatum, vel modificatum legatur, ex quadam indulgentia, piaque intẽtione nos fecisse intelligant, vt de duobus malis inevitabilibus maius fugeremus, cum omnis constitutio, (vt in decretis habetur) debeat esse honesta tẽpori & loco conueniens, possit, vt in cap. Catholica, pro personarum qualitate mutari, dummodo iuxta regulam iuris, necessitate cessante, cesset pariter, quod vrgebat, Vnde declaramus omnem talem, si qua est, modificationem duraturam esse, dumtaxat, ad tempus, donec aliud in nostris futuris capitulis fuerit determinatũ. Maluimus enim paululùm de re nostra præsumere, q̃ tantam fratrum multitudinem (sicut sępe diximus) dãnationi exponere: Deum imitati, qui non vult mortẽ peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat. De reformatione eorum, qui se strictioris obseruantiæ vocitant, in alio generali pertractabimus capitulo. *f* Si quæ autem fuerint aliæ ordinationes, & statuta, quæ præsentibus aduersarentur, reijcimus, & nullius esse firmitatis censemus. *t* Item mandamus, quòd præsentes reformationes, siue constitutionum conualidationes, in om-

Strictioris regulæ, et obseruantiæ non astringantur his cõstitutionibus.

Quanto tempore modificatio duratura harum constitutionum est.

Omnes sãctiones his Con. aduersantes abijcimus.

De publicatione Con. et

in omnibus primis prouincialibus capitulis ad finem vsque, prout iacent, solenniter publicentur, & impressioni dentur: & earum copiæ non modò prouincialib' ministris tradantur, sed ipsi ministri infra vnius mensis spacium ad singulos conuentus mittere teneantur. Guardiani vero, & custodes, qui in tali termino, post datam notitiam, vnum saltem reformationum libellū habere non procurauerint, in tali officio de cætero, sine generalis ministri licentia, non ponantur. u Ipsi quoque ministri, fratres, tàm pręsentes, quam posteri contra huiusmodi reformationes statuere quicquam, aut ordinare non pręsumant. Et si quid præscriptum fuerit, irritum, & inane decernimus. Et ne ignorantia sit transgressionis causa, has constitutiones publicè legi, temporibus superius dictis, faciant, & mandent, & inconcussè atque inuiolabiliter adimpleri. Nec quempiā longus abusus obsecramus exterreat, spiritus spirat, quò vult, licet caro sit infirma. Nec videātur aspera, dura, & ardua, quę regnum cęlorum post paululùm pollicentur, cuius spes, Origene teste, laboribus requiem parit. r Ecce Christus, extensis in amplexum manibus, proclamat e cruce: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Iugum (inquit) enim meum suaue est, & onus meum leue. Et si difficile sit (vt inquit Aristoteles) non habenti iustitiam eo modo operari, vt iustus: Tamen (vt Augustinus testatur) solus amor laborem nescit. Cum omnia sæua facilia, & prope nulla amor faciat, præstante, meritis beatissimj patris nostri Francisci Saluatore nostro Christo Iesu. Qui cum patre, & spiritu sancto viuit, & regnat per omnia seculorum. Amen.

de earum missione ad conuentus.

Nihil presumatur contra has Con.

Inuitat nos Christus ad brauium.

In quorum omnium, & singulorum fidē, & testimoniū pręmissorū pręsentes nr̄as literas, ordina

nationes, & reformationes huiusmodi in se continẽtes, exinde fieri fecimus, nostrique sigilli Cardinalatus iussimus, & fecimus appensione muniri, & per secretarios nostros, notarios publicos subscribi, & signari mandauimus. Datum Romæ in nostris ædibus. Anno domini. M c c c c c i. Die x i i i. mensis Martij.

Et ego Laurentius Bocatius Canonicus sacrosanctæ Lateraň. Ecclesiæ publicus, Apostolica, & Imperiali auctoritatibus Notarius, ac prælibati Reuerendissimi domini Cardinalis Portugallensis Secretarius. Quia de supra scriptis commissionem per præfatum sanctissimum dominum nostrum sibi, & Reuerendissimo domino Cardinali sanctæ Praxedis, viuę vocis oraculo, vt ex relatione eiusdem coram me notario, & testibus infrascriptis, ad hoc specialiter vocatis, habitis, & rogatis Die quinta Mensis Ianuarij. M c c c c c i. In ædibus eiusdem Reuerendissimi domini mei Cardinalis facta, plenissimè constat: Necnon quia Confirmationi Approbationis, & Cõcessi ni supradictarum cõstitutionum, per præfatos Reuerẽdissimos Cardinales, vnà cum infrascriptis testibus, etiam interfui, & præsens fui; Ideo de mandato eiusdem Reuerendissimi domini ea omnia publicaui, ac propria manu subscripsi, signumque meum apposui consuetum Rogatus. Pręsentibus ibidem Venerabilibus viris Alphonso Iohannis, & Eduardo Borges Canonicis Vlixboneň. & Camerarijs eiusdem testibus ad præmissa vocatis, & rogatis.

Et ego Antonius Flauius de Baccerotis Clericus Fulginas. publicus Apostolica auctoritate Notarius, ac præfati domini mei. D. A. Cardinalis sanctę Praxedis Secretarius, & scriba. Quia de præmissis commissione per præfatum. S. D. N. Papam eidem Reuerenrendissimo

rendissimo domino meo Sanctæ Praxedis, ac prælibato Reuerendissimo domino Cardinali Portugalleñ. viuæ vocis oraculo, vt ex relatione eiusdem domini mei coram me Notario publico, & testibus infrascriptis, ad hæc specialiter vocatis, habitis, & rogatis Die v. meñ. Iañ. M c c c c cj. In palatio apostolico, In camera residẽtiæ præfati domini mei Reuerendiss. Cardinalis sanctę Praxedis facta, constat: Necnon quia confirmationi, approbationi, & concessioni suprascriptarum constitutionum per præfatos Reuerendiss. dominos Cardinales factis, vna cum infrascriptis testibus etiam interfui & præsens fui: Ideo de mandato eiusdem Reuerendissimi domini mei ea omnia publicaui, ac propria manu subscripsi: Signumque meum apposui consuetum Rogatus, & requisitus. Pręsentibus ibidem Venerabilibus viris Domino Petro Cordones Thesaurario ecclesiæ Segobieñ. & Iohanne Andrea de Vico mercato Clerico Mediolanensi ad præmissa vocatis, & rogatis.

EDiderunt, & ordinauerunt præsentes reformationes, vna cũ generali ministro Egidio delphin Amerino ex decreto totius capituli generalis per singulorum subscriptionẽ, Magister Franciscus de hortis prouin. Romanæ. M. Michael de Castromaris prouin. Terræ laboris. M. Paulus de Merchatello prouin. Marchiæ. M. Franciscus de Mozanicha prouin. Mediol. M. Philippus de Bagnacauallo prouin. Bonon. M. Dominicus ꝓuin. Castellæ Ministri. Ex magistris in sacra theologia, Alexander de Phano. Paulus de Fusechio. Georgius benignus de Saluiatis. Iohã. ꝺ Mõte leone Iohã. antonius de Padua. Bernardinꝰ de Ceua. Bernardinus de Fulgineo. Benedictus de arquata. Augustinus de Placentia. Hieronymus de Pergamo. Prothasius de Cũmis. Sanctes de Pranica. Franciscus de Macerata. Bernardinus Sardus. Nicolaus de Horia. Venturinus Cremensis. Ex reliquis fratribus Iohannes de leonissa, Li-

beratus de Interamne Alexander de Nursia. Vincentius de Neapoli. Franciscus de Ameria. Franciscus de Tarento. Et alij complures, tam cismontani, quã vltra montani. Qui omnes, vel vicarij prouinciarum, vel custodes, vel discreti, & ad hoc deputati erant; Redegere ad formam voluminis vnà cum eodem generali ministro. Ex supradictis magistris Georgius benignus de Saluiatis. Iohannes antonius Patauus. Prothasius de Cummis. Franciscus Maceratẽ. Iohannes pontremulus. Examinarunt, & castigarunt Reuerendissimi domini Georgius Episcopus albanẽ. Antoniottus presbyter Tituli sanctę Praxedis, & Bernardus presbyter Tituli Sanctæ Crucis in Hierusalem Cardinales omnes deuotissimi, & de ordine nostro benemeriti. Pro quorum salute, & successu in orationibus fundendis memor erit semper religio.

Impressæ sunt Romæ per spectabilem virum Euchariũ Silber alias FrancK. Anno domini. M c c c c c j. Sexto idus Aprilis. Assistente magistro Francisco Maceratẽ. illarum impressioni.

Magister Prothasius de Cummis de Porris.

QVE modo deciderat penitus sine lege Minorum
Relligio, priscis iam viduata viris,
Induit Egidio nitidos sub principe mores,
Instaurat laceras diruta templa domos.
Semisepulta diu paßim gymnasia surgunt,
Laureatumque caput non nisi doctus habet.
Nunc colitur probitas, & honos non penditur auro,
Delphin iustitia cana fauente viget.
Quisquis amat tandem miseras deponere sordes,
Induat Egidias dogmata scripta manu.

Magister Iohannes Pontremulus Prædicator Apostolicus.

EGidio meritas poterit quis reddere grates,
Innumeris qui nos eripit ecce malis.
Hunc pater omnipotens nobis tueare precamur,
Et tu virgo parens sis memor vsque sui.

FINIS.

Epiſtola ſancti Bonauenturæ directa toti ordini tempore ſui G.

IN Chriſto ſibi cariſſimis Miniſtris, & cuſtodibus Ordinis Minorum, Frater Bonauentura ordinis eiuſdem. G. M. ſalutem & pacem. Licèt inſufficientiam meam ad ferendum onus impoſitum cognoſcerem manifeſtè propter debilitatē, & imperfectionem mentis, & inexperientiam actionis, & propter repugnantiam voluntatis: Quia tamen durum eſt tantæ congregationis, ac ſupremi pontificis, ac per hoc altiſſimi Dei voluntati pertinaciter reſiſtere: ſarcinę graui, & quaſi importabili humeros ſuppoſui imbecilles: ſperans de adiutorio virtutis omnipotentis: & confidens de adminiculo veſtræ ſollicitudinis, etiam ſi ſit homini importabilis, quantuncumquę induſtro, & experto tanti ordinis ſarcinam ſuis humeris baiulare. Sit tamen diuiſa in partes humeris impoſita diuerſorum, viriliter à quolibet comportetur, non eſt quantuncunque debili capiti horrere. Quoniam igitur de veſtra præſumo induſtria, ſollicitudine ad extirpanda mala: promouendo bona, refouendo debilia, & fortia confortando, videns me ſpeculatorem domui Iſrael, ne ſanguis animarum de meis manibus requiratur, cogitaui quędam vobis ſcribere, quæ ſi in generali capitulo fuiſſem, libentius annotaſſem. Nūc autem quia temporum pericula vrgent, & læſiones conſcientiarū, ac ſcandala mundanorum quòd dum ordo deberet eſſe ſanctitatis ſpeculū, in diuerſis in tedium vertitur, & contemptum, quę mihi de diuerſorū conſilio viſa ſunt corrigenda, nec penitus tacens, nec omnino exprimens, nec noua ſtatuens, nec vincula ſuperinducens, nec onera grauia imponens, ſed veritatis annunciator breuiter exprimo videns illa non reticenda.

ticenda. Sane perquirenti mihi causas cur splendor nostri ordinis, quodammodo offuscatur, & exteriùs inficitur, & nitor consciẽtiarum interius fædatur: Occurrit negociorum multiplicitas, pecunia nostri ordinis paupertati super omnia inimica, incautè petitur, incautè recipitur, & incautius contrectatur. Occurrit fratrum ociositas quamplurimi consopiti monstruosum statum inter contemplatiuam, & actiuã erigentes carnaliter, & crudeliter comedunt sanguinem animarum. Occurrit euagatio plurimorum, qui propter solatium corporum, grauando eos, per quos transeunt, post se scandala relinquunt. Occurrit importuna petitio, propter quam omnes adeo abhorrent fratrum occursum, vt eis timeant, quasi prædonibus, obuiare. Occurrit ædificiorum constructio curiosa, quę pacem fratrum inquietat, amicos grauat & hominum peruersis iudicijs nos exponit: Occurrit multiplicatio familiaritatum, ex qua suspiciones, infamationes, & scandala plurima oriuntur. Occurrit improuida cõmissio officiorum, quoniam fratribus nondum vsquequaque probatis, nec spiritu roboratis, imponuntur officia vix portanda. Occurit mutatio locorum frequens, cum quadam violentia, & perturbatione terrarum. Occurit tandem sumptuositas expensarum. Nam cum fratres paucis nolint esse contenti, & charitas hominum refriguerit, facti sumus omnibus onerosi, maximè fiemus in posterum; nisi remedium celeriter apponatur. Licet autem plurimi reperiantur non culpabiles in aliquo prædictorum, tamen omnes inuoluit maledictio; nisi his resistatur. Cum luce clarius prædicta omnia in maximum vergunt nostri ordinis detrimentum, vt nullo modo dissimulandum sit, licet tepidis, & indeuotis considerantibus consuetudinem, & allegantibus multitudinem, quasi facilia, & excusabilia, ac irremediabilia videantur. Excitetur vestri cordis deuotio,

& feruor ad cęlum, & eiectis negotiatoribus, fratres omnes ad orationis, & deuotionis spiritum accendatis. Restringatis receptionem multitudinis, quia omnibus modis volo, quòd constitutio de receptione seruetur. Prauas consuetudines prædictas resecetis; quia licet videatur graue, requirit tamen hoc perfectio professionis nostræ, tribulationis incursus (clamat beatus Franciscus) & sanguis aspersus, ociosos stimuletis ad laborem. Discant etiam fratres modicis esse contenti, quia a sapientibus rationabiliter formidatur, oportebit eos modicis esse contentos velint nolint. Datum Parisijs Anno domini. MCCLVII. In die sancti Georgij martyris. Orate pro me fratres. Hanc autem literam legi in singulis conuentibus vestræ prouinciæ faciatis.

FINIS.